הארץ

1.65 ש"ח יום ו' כ"ז בכסלו תשמ"ח, 18 בדצמבר 1987 VOL.68/20862 DECEMBER 18 1987

כולל בלים (כולל 1.44 ש"ח)

שר האוצר צודק

תביעתם של שר האוצר ונגיד בנק ישראל לריסון ההוצאות בתקציב לשנה הבאה, ראויה למלוא התמיכה. הגדלת ההוצאות כפי שתובעים השרים הפופוליסטים של המערך והלי־כוד, תביא להתפרצות מחודשת של אינפלציה דוהרת.

יש לשחרר את תקציב המדינה מהצורך לממן פעי־לויות מיותרות, ויש לראות בחיוב השתתפות במימון שרו־תים ע"י מקבליהם. שנויים בתי־קציב יכולים להעשות, רק מבלי לפרוץ את מסגרתו הכוללת.

תנועת הל־רבו

חשש למשבר ביחסים עם מצרים עקב המצב בשטחים

שגריר ישראל בקהיר דיווח: מאז סברה ושתילה לא היתה אווירה כה קשה נגדנו ● מרפי השמיע הערכה באוזני פרס: בעקבות התקרבותה לעולם הערבי תתרחק מצרים מישראל ● הצעת החלטה במועצת הבטחון: על או"ם לשגר מיד שליח לשטחים לבחון אמצעים להגנת האוכלוסיה

מאת עקיבא אלדר

סופר המדיני של "הארץ"

גוברת הדאגה בירושלים מפני הידרדרות ביחסים עם מצרים. שגריר ישראל בקהיר משה ששון דיווח אתמול כי מאז סברה ושתילה לא היתה אווירה כה קשה נגד ישראל. המצרים טוענים כי ישראל מתנהגת כלפי ערביי השטחים כפי שנהגו כלפי הפלשתינאים בסבה בסתנות. התחושה של הישראלים בקהיר הגדרה בדיווח כקשה ביותר שנודרה בקרבם בשנים האחרונות.

בשיחתו עם שר החוץ שמעון פרס בשבוע שעבר בניו יורק הביע עוזר שר החוץ האמריקאי לענייני המזרח התיכון ריצ'ארד מרפי הערכה כי בעקבות התקרבותה לעולם הערבי, תתרחק מצרים מישראל.

שגריר מצרים בישראל מוחמד בסיוני תיאר שלשום באוזני מ"מ שר החוץ עזר וייצמן את האווירה הקשה השוררת בקהיר נוכח המצב בשט־חים והביע דאגה רבה. וייצמן אמר אתמול כי יציע לממשלה להחליט על מדיניות של ניתוק מגע עם המתפרעים ברצועת עזה.

ראש הממשלה יצחק שמיר שלח השבוע לנשיא למובארק איחולים על החלטת הפיסגה המאפשרת לארצות ערב לחדש יחסיהן עם מצרים וקבע שיש בכך הכרה מצידן שמצרים בחרה את הדרך הנ־כונה לשלום.

שמיר העביר איגרת למובארק

(סוף בעמוד 8)

מטפסים על שגרירות ישראל בקפריסין

מפגינים יוונים־קפריסאים ופלשתינאים הפגינו אתמול מול שגרירות ישראל בניקוסיה, תוך כדי יידוי אבנים בבנין השגרירות. רבים מחלונות הבניין נופצו. כמה מהמפגינים טיפסו מעל גדר השגרירות, שגובהה 4 מטרים, בנסיון להוריד לבנין ולהוריד את הדגל. המשטרה הקפרי־סאית הגיעה למקום וסילקה בכוח את המפגינים. קודם לכן צעדו כמאה מפגינים ברחובות ניקוסיה, בשהם נושאים שלטים ובהם כתובות נגד "הטבח שעושה ישראל בפלשתינים". הם השמיעו סיסמאות ביוונית: "הלאה שגרירות המוות", וקריאות תמיכה בתושבי השטחים. מקיר קפריסאי גינה אתמול את צעדי הדיכוי שמפעילה ישראל נגד הפלשתינאים, ובמיוחד את "המעשים שהוא מבצעת", לדבריו, בתושבי רצועת עזה והגדה המערביות. בתצלום: המפגינים מטפסים על בית השגרירות בניקוסיה (תצלום איפי)

צוות תגובות מיוחד הוקם במשרד החוץ

מאת עקיבא אלדר

עם גבור זרם הידיעות הגינוי והת־לונות נגד ישראל מעשרות בירות בעולם, הוקים אתמול המנכ"ל המדיני של משרד החוץ ד"ר יוסי ביילין צוות מיוחד בראשות הסמנכ"ל לתפקידים מיוחדים שמאי כהנא.

למשרד החוץ פנו בימים האחרונים שגרירים רבים שביקשו הסברים להתנהגות ישראל בשטחים. אחד מהם ביקש לבדוק ידיעה שה־גיעה לאוזניו כי הנוער ההרוגים בעזה הוא אחיו של שלמה סקל ז"ל שנרצח בעזה וכי הוא נעלם מאז תאונה. התלונה נבדקה והופרכה. שגריר אחר ביקש לדעת מה האמת בדיווח שחיילי צה"ל מטילים את מיטותם אל מי השתיה המשמשים את תושבי הרצועה.

נהרגו 6 מחבלים בהיתקלות בגזרה המזרחית של לבנון

קציני צה"ל בדרום לבנון: זה לא היה טרף קל, הוקפצנו כדי לרדוף ולפגוע במחבלים; זה היה בשטח הררי מסולע קשה לתנועה

מאת מנחם הורוביץ

סופר "הארץ" בצפון

שישה מחבלים נהרגו אתמול בהיתקלות בין כוח צה"ל להוליית מחבלים בגזרה המזרחית של לבנון. לכוחותינו אין נפגעים.

"זה לא היה טרף קל, הוקפצנו כדי לרדוף ולפגוע במחבלים. מדובר בשטח הררי מסולע קשה מאוד לתנועה", אמר קציני צה"ל בדרום לבנון.

(סוף בעמוד 8)

שאווה: אני קורא לעם היהודי: אנא הפסיקו להשפיל אותנו

מאת אורי ניר

"אני קורא לעם היהודי ולאוהבי השלום שבו: אנא הפסיקו להשפיל אותנו ולעלוב בנו. הפסיקו לפגוע בעם אחר, על לא עוול בכפו. אנו קוראים לבני העם היהודי שישובו לערכיהם הנכבדים הידועים מן העבר. ויפ־סיקו להתייחס לבני עמנו כאילו לא היו בני אדם". כך אמר אתמול ראש עיריית עזה

(סוף בעמוד 8)

היורה מעזה הוא איש כוחות הבטחון

נפתחה נגדו חקירה ויתכן שיועמד לדין

מאת איתן רבין

אלוף פקוד הדרום יצחק מרדכי עיקב באופן אישי אחר חקירת איש כוחות הבטחון, אשר ירה שלשום מתוך מקלע עוזי לעבר באזור מוסום אדו. כוכור, הראתה שלשום הטלוויזיה צעיר לבוש בגדים אזרחיים, נועל

(סוף בעמוד 8)

הרשויות הערביות מתכנסות להחליט על צעדי מחאה

מאת עטאללה מנצור

מזכירות הוועד הארצי של הרשויות הערביות לא הצליחה אתמול להסכים על נוסח החלטה אחיד לגבי צעדי המחאה שיש לנקוט באות סולידריות מצד הערבים בישראל עם תושבי השטחים.

ראש עיריית נצרת ח"כ תופיק זיאד הציע שביתה כללית ליום אחד, והוא נתמך על ידי ראשי המועצות של סכנין, עראבה וכפר יאסיף.

(סוף בעמוד 8)

גל המהומות בשטחים — בדעיכה

שוב הוטל עוצר בבלאטה לאחר תהלוכת ענק לכבודם של אנשי שמאל ישראלים שהגיעו להשתתף באבל המחנה ● בבי"ח באשקלון מת מפצעיו הצעיר מרפיח שדקר שלשום את חייל צה"ל

מחנה בלאטה, אתמול: צעירי המחנה ערכו אתמול "הלוויה סמלית" לחללי התקריות בשהם מנפנפים באצבעותיהם את האות "וי" מול חייל צה"ל ששמר על המדר. (צילום: אנדרה ברוטמן)

מאת אורי ניר ואיתן רבין סופרי "הארץ"

המהומות בגדה המערבית וב־רצועת עזה שוככות בהדרגה. הרף התפרצויות אלימות... היו גם אתמול בכמה מוקדים בר־צועת עזה בגדה המערבית ובמזרח ירושלים, נראה כי המצב בשטחים הלך ונרגע.

בגדה המערבית היו אתמול תקריות בודדות של יידוי אבנים

הקונגרס אישר 28 תיקוני חוק לסיוע לישראל: מענקים, פרוייקטים, ערבויות

מיזכר הבנה לפיתוח הטיל נגד טילים "חץ" ייחתם בינואר ● תיקוני חוק בתחום המדיני חוזרים ואוסרים לקיים מו"מ עם אש"ף; למכור סטינגר ופצצות דלות אורניום למזה"ת ● הרווח ממכירת סחורות לפולין יוקדש ללימודים על השואה ● 40 חברי קונגרס יבקרו בישראל

מאת צבי בראל

שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ") חד־שים ארוכים של עבודה מאומצת שהשקיעו צוות שגרירות ישראל בואשינגטון, הלובי היהודי (איפא"ק) וחברי קונגרס ידידי ישראל, הניבו אתמול 28 תיקוני חוק ש"ירפדו" את כלכלת ישראל בשנת 1988.

הוועדה המשותפת לבית הנבחרים והסנט (הקונפרנס המאחד את נסחי ההצעות לקראת נסחו הסופי של חוק התקציב) אשרה את בין היתר את ההצעות הבאות:

● הקצאת 8 מיליון דולר להמשך הערכת טיל "פופאי" הישראלי על ידי הצבא האמריקאי כדי שיוכל להחליט אם לרוכשו;

● מתן ערבויות ממשלתיות בשיעור 90 אחוזים מחובותיה של ישראל לארה"ב כדי שישראל תוכל ללוות כספים בשוק הפרטי בריבית נמוכה יותר ולהחזיר באמצעותם את ההלוואות. סעיף זה חוסך לישראל כ־150 מיליון דולר;

● אישור סיוע החוץ האזרחי לישראל כמענק בשיעור 1.2 מיל־יארד דולר ואישור הסיוע הצבאי כמענק בסך 1.8 מליארד דולר;

(סוף בעמוד 8)

האוצר: נוותר על קיצוץ בחינוך ובבריאות אם יובטח קיצוץ אחר

המערך דורש לדחות ההכרעה עד לשובם של פרס ורבין מחו"ל ● חשש באוצר גם מהתנגדותם של שרי הליכוד שרון וקצב

מאת צבי זרחיה

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד האוצר יהיה מוכן לוו־תורים ולשינויים בהצעת התקציב שהגיש לממשלה, בתנאי שהממשלה תאשר קיצוץ כולל של 755 מיליון ש"ח. גורמים בכירים באוצר אמרו אמש נוכח ההתנגדות לתקציב מצד שרי המערך ואחדים משרי הליכוד כי האוצר הגיש לממשלה מספר חלופות לקיצוצים והאוצר יסכים לוותר על הקיצוצים הספציפיים שהגיש כגון: הטלת תשלומים במערכות החינוך והבריאות ובלבד שיקוצצו מתקציב המדינה 755 מי־ליון ש"ח.

הגורמים הבכירים אמרו כי יש־בת הממשלה מחרתיים היא הישיבה הרביעית בעניין התקציב ואי אפשר למשוך את העניין. עם זאת, באוצר מוכנים לדחות אישור התקציב במספר ימים, נוכח האפשרות כי עקב התנגדותם של השרים שרון וקצב לתוכנית, עלול להווצר מצב שלא יושג רוב בממשלה להצעת התקציב.

יתכן כי הממשלה תכונס לישיבה מיוחדת במהלך השבוע הבא לדיון בתקציב.

באוצר מבקשים לסיים במהרה את אישור התקציב בממשלה על מנת להביאו לקריאה הגשתו בכנסת. הכוונה להגיש התקציב לכנסת עד סוף חודש ינואר '87. מושב החורף של הכנסת יסתיים השנה מוקדם מהרגיל. ב־21 למרץ '88, תצא הכנסת לפגרה והיא תתבקש לאשר התקציב עד למועד זה.

שרי מפלגת העבודה, מזכיר ההסתדרות וחברי הוועדה המרכזת של ההסתדרות מטעם המערך, ידונו הבוקר בהצעת התקציב. במערך מבקשים שלא לקיים מחרתיים את הצבעה על הצעת התקציב, ולהמתין עד לשובם של מ"מ ראש הממשלה ושר הבטחון. פרס אמור לשוב ארצה ביום א' בלילה. עמדה זו נתמכת על ידי סיעת המערך בכנסת שתבעה אף היא דחיית ההצבעה.

ברעם: אם שמיר יסרב

מזכיר מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם אמר אתמול כי מבחן ההצבעה על התקציב הוא בכנסת. ההצבעה בממשלה היא רק אקט ראשון במ־דיניות של מו"מ שיכול להמשך לאחר מכן.

אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות, מוסר כי מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם אמר אתמול ל"הארץ" כי אם ראש הממשלה יצחק שמיר לא יעתר לדרישת מפלגת העבודה לדחות את ההצבעה על תקציב המדינה המתו־כננת לישיבת הממשלה הקרובה ביום ראשון, יצביעו שרי העבודה נגד התקציב, וסיעת המערך תתיצב גם היא נגד תוכניתו של שר האוצר.

שוק ההון

היציג לרמתו הנמוכה ביותר מאז הפיחות

מאת יהודה שרוני

בנק ישראל המשיך אתמול לייקף את השקל לעומת הדולר, ועקב כך ירד שער הדולר היציג לרמתו הנ־מוכה ביותר מאז פיחות השקל בינואר 1987. ייסוף השקל נעשה נוכח החלשות הדולר בעולם, תוכח מדיניות של הצטבעות של בנק הנורכזי. במקביל פיזות אתמול בנק ישראל את השקל לעומת סל המטבעות.

בבורסה לניירות הערך נמשכה מגמת הירידות של אפיקי השקעה סולידיים, ובעיקר אגרות חוב.

אשה נשרפה במיטתה בגלל קצר בסדין

מאת נורית כתנא

סופרת "הארץ" בחיפה

שושנה סמסי (79) מרחוב השומר 26 בחיפה נשרפה שלשום במיטתה כתוצאה מקצר בסדין חשמלי. אתמול בשעה 5 בבוקר הועיקו שכניה את המשטרה עקב ריח שר־יפה חריף. בשעה הגיעו כוחות המשטרה ומכבי האש הם פתחו את דלת ביתה וגילו שנשרפה במיטתה.

ערך את העמוד: ברוך שפירא

הפוסה האחרונה הארץ חדשות

מתפרסם היום בעמודים

חלק א'	11—10
חלק ג'	10 — 1

בגליון זה 30 עמודים בצירוף 48 מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:

נגה קרה למוח היהודי? (בעקבות שיחה עם הרמטכ"ל) — יואל מרקוס

מחיר המהומות — זאב שיף

המפלגות זורקות אבנים — עקיבא אלדר

ארה"ב מתבוננת — צבי בראל

הגיטו של שרון — דן מרגלית

עמ' ב'2:

בלאטה כמשל — אורי ניר

המתאם שמואל גודן: דיוקן וראיון — מרדכי ארציאלי

בך מפוזרים הפגנות — ראובן פדהצור

החייל הכובש — גדעון אלון

שיחה עם זורק אבנים — איתן רבין

עמ' ב'3:

קוצים בגן התעשיה — רומן פריסטר

מפלגה של רב אחד — דן כספי

השטחים מייצאים חקלאות — אבי גבאור, יהודית ווינקלר

אימפריית השמש — בני לנדאו

עמ' ב'4:

המזכירות שמאחורי גודבצ'וב — שפיגל

צ'אושסקו בין המיצרים — להמונד

קיסינג'ר על הסכם הטילים — ניוזוויק

עמ' ב'5:

כתב זר — תום שגב

כספת

עמ' ב'6־7:

תרבות וספרות

עמ' ב'8:

הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

החיוגן המדבר

PCphone

מערכת ממוחשבת לניהול שיחות יוצאות

טל. 03-7517324

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: גשם יתחיל לרדת במשך היום ויתחזק בשבת.

● ירושלים: 17—9.
● תל־אביב: 20—12.
● חיפה: 20—12.
● באר־שבע: 20—10.

הגולן 15—11, צפת 13—7, טבריה 20—12, שומרון 19—10, נתב"ג 20—10, ים 23—12, אילת 24—14.

שערי הדולר

	השער היציג	השינוי בש"ח
יציג	1.5506	-0.0023
מוצנים	1.8430	-0.0028
שחור	1.6900	-0.0100

שער הסל

יציג	1.7105	+0.0023

מקום בצמרת

שכונת היוקרה בלב ירושלים

ברחוב ש"י עגנון

הזמנה לביקור בדירה לדוגמא בשכונה הטובה ביותר בירושלים

קוטגים, פנטהאוזים ודירות יוקרה 4,5,6 חד'.

השכונה הטובה ביותר אוכלוסיה נבחרת — בין 70 המשפחות המתגוררות בשכונה — מנכ"לים של משרדי ממשלה; שגרירים ואנשי משרד החוץ; פרופסורים ואנשי הסגל האקדמי; אנשי עסקים ותעשיינים; אנשי תקשורת ובעלי מקצועות חופשיים.

השכונה הטובה ביותר השקעה כדאית — עליית ערך הנכס הגבוהה ביותר בשנתיים האחרונות בירושלים.

השכונה הטובה ביותר בעלות פרטית — 21 דונם בלב ירושלים עם פיתוח סביבתי מפואר.

השכונה הטובה ביותר נוף מרהיב — הנוף המשקף — מוזיאון ישראל; הכנסת; והמצלבה.

השכונה הטובה ביותר בטחון מירבי — משה ישירה מהמכונית למעלית בחניה מקורה ומוארת 24 שעות ביממה, עם שער כניסה חשמלי המופעל בשלט רחוק.

השכונה הטובה ביותר שמירת ערך הנכס — חברת אחזקה לטיפוח השכונה ואחזקתה התקינה.

השכונה הטובה ביותר איכות חיים — חדרי מגורים עד 50 מ"ר עם חלונות צרפתיים אל הנוף; רצפת שיש, תריסי אלומיניום עם בידוד פוליאוריטן.

השכונה הטובה ביותר שכלולי שנת 2000 — מערכת לקליטת 4 ערוצים, קליטת T.V. מלויינים, תקשורת מחשבים.

השכונה הטובה ביותר עיצוב לפי דרישה — תכנון ועיצוב פנים לפי דרישה לרוכשי קוטגים או פנטהאוזים ע"י ארכיטקט החברה.

ערבות בנקאית צמודה לכל דורש.

בהרשמה נמשכת

מקום בצמרת — אתה רוכש דירה ומקבל שכונה יוקרתית שלמה.

הדירה לדוגמא: הכניסה מרחוב כצנלסון לחניה המקורה (ראה שלטי ההכוונה)

שעות הפתיחה: 16.00—11.00 וביום ו' 13.00—10.00

מכירות: אמבסדור נדל"ן והשקעות, רח' רמב"ן 23 טל. 668101—02

אמבסדור ambassador

משרד ראשי: מקום בצמרת ש"י עגנון 14/2 טל' 02-699531

מציגים בדירה לדוגמא:

וויסמן — תצוגת רהיטים בע"מ דרך בית לחם 118 ● אמישראגז, המלך ג'ורג' 33 ● זהבה ב', אמנית, ת.ד. 7262/115 רם ● קלדן מערכות בע"מ, ת.ד. 119 נתניה ● אמקור בע"מ, יפו 19 ● שטרן, נברשות, שטראוס 16 ● מתתוף שפע־כל, וילונות, אבך ישראל 3 ● החנות היפה, מרכז מסחרי רמות ● נעמי מורג, ציירת ● אורי קפלן, ארכיטקט פנים ● פוליש השרות בע"מ, שאול המלך 41. ● מטבחי רגבה ●

נשיא איטליה קוסיגה יגיע היום לישראל עם שר החוץ אנדריאוטי

יבקר בין השאר בעיר העתיקה ובבית לחם וייפגש עם הרצוג, שמיר ופרס ● אנשי השמאל באיטליה רואים בביקור הנשיא אליו נילווה שר החוץ הזדמנות לעמוד על המצב בשטחים

מאת תלדה ליברטמה
סופרת "הארץ" באיטליה

פירנצה (מיוחד ל"הארץ"). היום בצהריים יגיע ארצה במטוס מיוחד נשיא איטליה פרנצ'סקו קוסיגה יחד עם שר החוץ ג'וליו אנדריאוטי. זו הפעם הראשונה שנשיא איטלקי מבקר בארץ.

בנמל התעופה ייצא קוסיגה לגליל לבקר שם במקומות הקדושים לנוצרים ויגיע לפנות ערב לירושלים ויתאכסן במלון המלך דוד. בשבת יבקר בעיר העתיקה ובבית לחם וייפגש עם יהודים יוצאי איטליה לקבלת פנים בערב. רק ביום ראשון יתחיל החלק הישראלי של ביקורו בפגישה עם הנשיא הרצוג בלשכתו. קוסיגה ייצא אחר כך לכנסת יניח ביד ושם את אבן הפינה לעמוד זכרון לזכר השואה באיטליה ויסעד את ארוחת הצהריים באוניברסיטה העברית. פרנצ'סקו קוסיגה היה אגב פרופסור מרצה למשפטים באוניברסיטת סאסארי באי סרדיניה. אחה"צ ייפגש הנשיא עם ראש הממשלה יצחק שמיר ובערב יסעד על שולחנו של הנשיא הרצוג. ביום השני ייפגשו בארבע עיניים שרי החוץ שמעון פרס וג'וליו אנדריאוטי וב־9.30 בבוקר ייצא חזרה לאיטליה ייפגש עם פרס הנשיא קוסיגה.

הביקור בארץ הנחשב פורמלית כרשמי למחצה. יש להניח שבביקורו בנצרת בבית לחם ובירושלים ייפגש הנשיא עם ראשי ערים אלה. בעקבות התקריות בשטחים פנה שלשום חבר הפרלמנט הדמו־נוצרי ג'וליאנו סילבסטרי שהוא חבר ועדת נשיאות בית הנבחרים ונשיא הליגה לידידות איטליה־פלשתינה לנשיא קוסיגה בבקשה לבטל את ביקורו בישראל. פנייתו זו על רקע התקריות בשטחים היתה יחידה והיא לא זכתה לתמיכת המפלגות לרבות עיתוני השמאל הקיצוני שראו בביקורו בארץ של הנשיא ושר החוץ הזדמנות לעמוד על המצב בשטחים לאישורה.

רומא בעד ועידה

אתמול חזר במסיבת עיתונאים בוואשינגטון שם הוא מבקר יחד עם שר החוץ שלו ראש ממשלת איטליה ג'ובאני גוריה על עמדתו הרואה של איטליה בהקשר הסכסוך הישראלי־ערבי. הוא עמד על תמיכת רומא בועידה הבינלאומית ובנסיגת צה"ל מן השטחים. דובר לשכת הנשיא קוסיגה, היועץ אורטונה, אמר אתמול לסופרת "הארץ" שבשיחותיו בירושלים ידגיש הנשיא עמדה זו וכן יחולפו דעות עם המנהיגים הישראלים על המצב הבינלאומי בכללו לרבות המצב הנוכחי במזה"ת וכן על יחסי המזרח והמערב לאור הסכם רייגן־גורבאצ'וב. אורטונה הדגיש שלא חל שינוי כלשהו בתוכנית הביקור.

50 עיתונאים ילוו את הנשיא בביקורו בארץ ויגיעו ארצה במטוס מיוחד היום לפנות ערב. נוכחותם תבטיח לא רק כיסוי הביקור עצמו אלא גם כיסוי נרחב של המצב בשטחים. ביקורו של הנשיא בישראל הוגדר אמש לסופרת "הארץ" על ידי אחד ממקורביו "כביקור בהחלט לא קל". זאת על רקע התקריות בשטחים.

שר הבטחון יצחק רבין מניח זר על קברו של קולונל דוד מרקוס, שלשום באקדמיה הצבאית "ווסט פוינט". מרקוס היה קצין יהודי אמריקאי שהתנדב לשרת בצה"ל במלחמת השחרור, ונהרג למוות בשוגג על ידי חייל ישראלי. (תצלום איפי)

ראיתי שמעתי

הנשיא האיטלקי בעקבות ישו

נשיא איטליה, פרנצ'סקו קוסיגה, המגיע היום לביקור בישראל, יפתח במקום בלתי שגרתי. הוא יגיע בצהריים לשדה תעופה צבאי בצפון הארץ, כדי שיוכל לפתוח את ביקורו בעלייה לרגל למקומות הקדושים לנצרות בגליל. את פני האורח יקדם שר האנרגיה, משה שחל, שכן הביקור מוגדר כפרטי, במסגרת מסע היכרות שעורך הנשיא האיטלקי עם מדינות שכנות. שר החוץ, ג'וליו אנדריאוטי, מלווה אותו בביקורו.

בנמל התעופה בן־גוריון ינחת מטוס איטלקי מיוחד המביא 60 עיתונאים. בירושלים מניחים כי הם ינצלו את הביקור גם כדי לסקר את המהומות בשטחים.

* * *

אורח איטלקי נוסף המבקר בארץ, הוא נציב האו"ם לפליטים, ג'ורג'יו ג'אקומלי, איש שירות החוץ האיטלקי האחראי במישרין על שירות התעסוקה לפליטים. ג'אקומלי נועד אתמול עם המנכ"ל הזמני של משרד החוץ, ד"ר יוסי ביילין,

פרנצ'סקו קוסיגה: מסע היכרות

ושוחח עמו על המצב בשטחים. לדבריו, מקשים האירועים בשטחים על פעילותו של הארגון שהוא עומד בראשו. ביילין הסביר כי הבעיות מבחוץ המתנגדים לשלום, הופכים כל ארגון מתים לדגל.

א. לם

מואנונו לפוקלאנד

בשבוע הבא תקיים האוניברסיטה העברית בירושלים שלושה ימי עיון בנושא חופש הביטוי וביטחון המדינה. בתוכנית הראשונה שנשלחה, נכללה הרצאתו מעוררת הציפיות של ד"ר יואל כהן על פרשת ואנונו. משקרבו ימי העיון, שונתה התוכנית: את מקום ההרצאה בנושא ואנונו, תפסה הרצאה בעניין פוקלאנד. בירור קצר העלה, כי גם פרקליטות המדינה ראתה את התוכנית הראשונה והודיעה לאוניברסיטה כי כל עיסוק בואנונו עלול להיות בבחינת סב יודיצה. גם לחופש הביטוי של האוניברסיטה יש סייגים, וההרצאה החלשה בנושא רחוק ובטוח כמו פוקלאנד, למגינת ליבם של המארגנים.

לילי גלילי

ישראל תשתתף בטקסי הזכרון בוורשה

ישראל תשתתף כמתוכנן בטקסי הזיכרון לציון 45 שנה למרד גטו ורשה, לאחר שהנציג הדיפלומטי הפולני בישראל, סטפן קיאמקובסקי, הבהיר למשרד החוץ כי הסכסוך הישראלי־ערבי והבעיה הפלשתינית לא יעורבו באירועים.

דובר משרד החוץ הביע סיפוק על ההודעה, ואמר כי בכך מגיעה לסיומה תקרית שהיתה עלולה להעיב על הטקסים עצמם ואף על היחסים בין שני העמים. בראש המשלחת הישראלית לטקסים, עתיד לעמוד שר החינוך והתרבות, יצחק נבון.

א. לם

"קו פתוח" על בעיות סמים — במזרח ירושלים

אגודת "אל־הילאל" למלחמה בסמים, שנוסדה לפני מספר חדשים במזרח־ירושלים, תקים בשבוע הבא "קו־פתוח" לתושבים ערביים מאיזור ירושלים והגדה המערבית, שבמשפחותיהם התעוררו בעיות סמים. במרכז ישבו רופאים ופסיכולוגים, שייעצו לתושבים כיצד להתמודד עם הנגע.

בשבוע שעבר נפגשו אנשי המרכז עם פקידים בכירים מעיריית ירושלים וממשרדי החינוך והבריאות, והחליטו לפתוח במסע הסברה נסיוני בכמה בתי־ספר ערביים בתחום השיפוט של ירושלים, במטרה להתמודד עם בעיית הסמים והשימוש באלכוהול שפשו בעת האחרונה בקרב תושבי מזרח ירושלים והגדה המערבית.

אורי ניר

כנס ארצי למשפחת קסוטו

מאה וחמישים מבני משפחת קסוטו המסועפת, התכנסו השבוע לכנס ארצי בבית שמואל בירושלים. יזם הכנס, יוסי קסוטו, איש ביטוח ירושלמי ופעיל במוסדות צדקה רבים, סיפר כי שרשי המשפחה מגיעים עד המאה ה־11 ושמה היה אז קספה. במאה ה־16 הגיעה המשפחה לאיטליה ושם הוסב שמה לקסוטו. מאיטליה התפזרו בניה ליוגוסלביה, בולגריה, טורקיה, יוון ומצרים.

בכנס המשפחתי, שרוב משתתפיו נמנו עם יוצאי מצרים, היו גם האדריכל דוד קסוטו, נכדו של מפרש התנ"ך, משה דוד קסוטו, ואבי קסוטו, חבר מועצת עיריית ירושלים ובעל מלון רם.

צרפת נגד מתאבדים

לאחר שנים ארוכות של דיונים מסועפים, אימץ לבסוף הפרלמנט הצרפתי חוק האוסר על "עידוד להתאבדות". החוק מטיל קנסות גבוהים למדי ועונשי־מאסר (עד שלוש שנים) על מי שיימצא מסייע, ישירות או בעקיפין, למתאבד. החוק אינו מבדיל בהקשר זה בין נסיון התאבדות "מוצלח" לבין נסיון־נפל. כל המפלגות המיוצגות באספה הלאומית הצביעו בעד הצעת החוק, להוציא את המפלגה הסוציאליסטית שנמנעה בהצבעה. על־פי הערכה, עולה מדי שנה בידי כ־12 אלף איש להתאבד בצרפת. רוב המתאבדים הם צעירים.

הוויכוח הציבורי בסוגיה התעורר במלוא חריפותו לפני כשלוש שנים, משיצא לאור ה"מדריך למתאבד היעיל". הספר זכה להצלחה מסחרית ניכרת ומחבריו נתבעו לדין על־ידי בני משפחותיהם של מתאבדים.

יואב טוקר
פאריס

בעריכת עידית רוזנבלום

שר ההגנה המצרי אבו־גזאלה מזהיר מפני התעצמות ישראל; "סכנת התנגשות באיזור"

דיבר בעקבות מסמך ההבנה הישראלי־אמריקאי ● אמר: מצרים מייחלת לשיתוף פעולה צבאי בין־ערבי ● העתון "ארספיר": שר החוץ פרס עשוי לבוא לביקור במצרים בחודש הבא

מאת סופר "הארץ" לענייני ערבים

סגן ראש הממשלה ושר ההגנה המצרי המרשל אבו־גזאלה הזהיר אתמול מפני אפשרות של "התנגשות גדולה באיזור", תוך שהוא מצביע על חששו "מהתעצמות הצבאית" של ישראל. המרשל אבו־גזאלה השמיע אזהרות אלה בסיום ביקורו בכוויית ובתגובה על מסמך ההבנה בין ישראל לארה"ב. עוד הדגיש כי מצרים מתחייבת קולקטיבית עם מדינות ערב להגן על כל מדינה ערבית המתמודדת לתוקפנות חיצונית. הוא הודיע כי מצרים מייחלת לשיתוף פעולה צבאי בין־ערבי מלא ולאספקת הצרכים הצבאיים של כל מדינה כדי לשחרר את הרצון הלאומי והתלות הערבית מתלות כלשהי בגורם זר וכדי לחזק את הבטחון הלאומי הערבי. לדבריו יש למצרים בסיס תעשייתי צבאי חזק לא רק בתחום הנשק והתחמושת אלא גם בתחום האלקטרוניקה. מצרים היא חלק בלתי נפרד מהאומה הערבית והיא תשמח להגיש את מלוא הסיוע לכל צבאות ערב.

אל־באז אולי לדמשק

העתון הכוויתי "אלראי אל־עאם" כתב אתמול כי ראש לשכת הנשיא מובארק, ד"ר אסאמה אל־באז, עשוי לבוא בקרוב לדמשק כדי להכשיר את הקרקע למפגש הפיסגה בין הנשיאים מובארק ואסד. הנשיא מובארק חזר והדגיש כי הוא מושיט את ידו "לאח לנשק" הנשיא אסד כדי להסיר את המחלוקת בין שתי המדינות.

העתון "אל־אתיחאד" המופיע באבו־דבי כתב אתמול כי משרד החוץ המצרי עומד להגיש מחאה לישראל על "התערבות" הציג הישראלי באו"ם בענייניה הפנימיים של מצרים". לדברי העתון האשים הציג הישראלי את מצרים ביישום מדיניות קשה כלפי הפגנות במצרים. לעומתו כתב העתון הבירותי "אל־ספיר" מפי כתבו בקהיר כי שר החוץ הישראלי פרס עשוי לבוא לביקור במצרים בחודש הבא.

המועצה המייעצת המצרית קראה אתמול לבתי הנבחרים בעולם לשים קץ "לפעולות הבלתי אנושיות" של ישראל בגדה וברצועה. "אל־אהראם" הקהירי הביע במאמרו הראשי את התקוה כי ארה"ב תימנע מלהשתמש בווטו נגד הצעת החלטה המגנה את ממשלת תל־אביב.

העתון מדגיש כי אלה אשר חשבו כי הסכמי קמפ דיוויד ימנעו ממצרים לעמוד לימין העניין הערבי ובמיוחד העניין הפלשתיני השתבשו עתה כי מצרים אכן מתייצבת נגד "המעשים הברבריים" של ישראל.

שמיר: לא אמרתי שפרס אשם במהומות

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה יצחק שמיר סבור כי אסור על רקע המתרחש בשטחים להוות קרקע לעימותים פוליטיים. שמיר אומר כי ארגוני הטרור הם שגרמו למהומות ואף לא יהודי אחד נושא באחריות לכך. ארגוני הטרור הם גם האשמים בשפיכות הדם. הדובר הסביר כי הביקורת שמתח ראש הממשלה על מפלגת העבודה כלל לא היתה על רקע המתרחש בשטחים ומי שהבין ההיפך מכך — טועה ומטעה.

מסיבה זו גם הסתייג ראש הממשלה מהודעת דובר תנועת חרות המטילה על מר פרס את האשמה למהומות. לשכת ראה"מ הביעה פליאה על כך שמ"מ ראש הממשלה הנמצא באורוגוואי מצא לנכון להגיב על מידע מסולף שהועבר אליו ותקף מרוחקים את ראש הממשלה על דברים שהוא כלל לא אמר".

ירויות לעבר נהג בכביש ואדי ערה

(ע). מספר ירויות מאקדח נורו אתמול אחר הצהריים לעבר נהג מונית תושב אום אל פחם. הנהג יצא עם מוניתו מביתו שבאום אל פחם לכביש ואדי ערה בשעה 3.30 אחה"צ. ליד תחנת משטרת עירון נורו לעברו מספר יריות. הנהג שלא נפגע הזעיק את המשטרה. למקום הגיעו חוקרים המעבדה לזיהוי פלילי ומפקד משטרת עירון. באיזור נמצאו תרמילים וקליעי אקדח. טרם הובררה סיבת הירי. החקירה נמשכת.

דאו ג'ונס צנח ב־48 נקודות

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). לאחר שבוע של עליות רצופות בשערי המניות בבורסת ניו־יורק צנח אתמול מדד הדאו ג'ונס ב־48 נקודות והמדד הכללי עמד על 1926. מספר המניות שהוחלפו ידיים היה 185 מיליון, כאשר מחירי 629 מניות עלו וכאשר מחירי 928 מניות ירדו.

שפל לדולר בטוקיו

יהונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה, מוסר כי הדולר אינו מצליח להתאושש בעולם ושער הסגירה שלו אתמול, שוב צנח לרמתו הנמוכה ביותר מעולם. זו הירידה השישית בשבעת ימי המסחר האחרונים של הדולר ביחס ליאן היפני, לאחר שביום ד' הוא התאושש קמעה.

הדולר נסגר בטוקיו בשער של 126.55 יאן, כאשר השער הגבוה ביותר של היאן עד עתה נקבע ביום ג' — 126.60 יאן לדולר. זו ירידה משער של 127.60 יאן לדולר ביום ד'.

בלונדון, הדולר נפל לרמה נמוכה יותר והגיע בתחלת יום המסחר לשפל חדש — 126.45 יאן לדולר, לפני שהתאושש ושב לשער שנקבע בטוקיו — 126.55 יאן לדולר.

בעולם ייחסו את הירידה החדשה של הדולר להצהרתו של שר האוצר המערב גרמני, גרהרד סטולטנברג, שהצהיר ביום ד' שירידת הדולר רק חיזקה את הכלכלה הגרמנית ולא פגעה ביצוא הגרמני, כפי שציפו שדולר חלש יעשה.

הדולר התחזק גם ביחס למארק הגרמני — שערו הגיע לרמה של 1.626 מארק לדולר בלונדון בהשוואה לשער של 1.634 ביום ד'.

הלישט"ש נחלש במקצת אתמול, עקב השפעת הירידה במחירי הנפט ושערו נקבע ל־1.8255 דולר ללישט"ש בהשוואה ל־1.831 יום קודם לכן.

עטשי קובל: מדוע הותר לדווח על התאכזרות דרוזים בשטחים

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ" בחיפה

ח"כ זידן עטשי פנה אתמול לגורמי הביטחון ולצנזורה, כדי לברר, כיצד שודרו ונכתבו באמצעי התקשורת מספר ידיעות על התאכזרות של חיילים דרוזים בצה"ל ומשמר הגבול, במהומות בשטחים בעשרות הימים האחרונים.

התרת פרסום ידיעות כאלה וציון מוצאם של החיילים הדרוזים היא חידוש הרסני בצה"ל, טען ח"כ עטשי. לדבריו, חשש העדה הוא מפני ליבוי שנאה שעלולה להביא לעימות יום יומי בין הדרוזים לערביי ישראל והשטחים. גם בעתיד ימשיכו החיילים הדרוזים למלא את הפקודות הניתנות להם, וכל נסיון להפריד אותם כדי להכפיש את שמם, ייתקל בהתנגדות שתישא תוצאות מרחיקות לכת, אמר עטשי.

מספר צעירים דרוזים התארגנו בימים אלה, ויצאו למחנה בלטה, כדי להודות עם תושביו ולהפריך את הידיעות שבביטול הם מתנכלים לערבים.

שלשום ביקרה משלחת של עשרה מתושבי מחנה הפליטים בלטה אצל שייך אמין טריף, ומסרה מכתב תלונה נגד התנהגות מספר חיילים בני העדה במקום. שייך טריף הבטיח לבדוק את התלונות. ביוזמת עטשי נערך כינוס חירום של נכבדי העדה בנושא הבלטת חלקם של הדרוזים בדיכוי המהומות בשטחים.

11 מועמדים לנשיאות ארה"ב יקבלו מימון מהאוצר: 25.5 מיליון דולר

ואשינגטון (ע"ד) 11 המועמדים לנשיאות ארה"ב בשתי המפלגות יקבלו בסך הכל 25.5 מיליון דולר מימון־מקביל ממשרד האוצר לניהול מערכת הבחירות. כך מסרה אמש ועדת הבחירות הפדראלית.

הכספים ישולמו בשבוע הראשון של ינואר.

ועדת הבחירות, המקציבה כספים למועמדים שעמדו על דרישות מסויימות, מסרה, כי רק שניים מבין 13 המועמדים העיקריים עדיין אינם זכאים לקבל כספים פדראליים — הדמוקרטים ג'סי ג'קסון והארי הארט. ג'קסון כבר הגיש בקשה, אולם הארט עדיין לא הספיק לעשות זאת.

המועמדים הרפובליקאים יקבלו כמעט 18.7 מיליון דולר, בהשוואה ל־6.8 מיליון דולר בלבד לדמוקרטים.

שלטונות רומניה עושים ויתורים בעקבות המהומות בבראשוב; תקריות גם בבוקרשט

בוקרשט (ע"צ) המהומות שהתחוללו בחודש שעבר בבראשוב השפיעו על השלטונות הרומנים. הנשיא ניקולאי צ'אושסקו כבר הודיע על שיפור באספקת הבשר, מתן מענק של סוף השנה והעלאת השכר ב־10 אחוז עד 1990.

ההפגנה שנערכה ב־15 בנובמבר בבראשוב, העיר השניה בגודלה במדינה, היתה הגדולה ביותר מזה 10 שנים. לפי ידיעות שנתקבלו בשבוע זה בבוקרשט נדונו 60 אנשים שהשתתפו במהומות לתקופות מאסר משנה עד ארבע שנים, לאחר שנמצאו אשמים בחוליגניזם.

העתונים הרומנים לא דיווחו דבר על המהומות, אך תושבי המדינה יודעים על שהתרחש בבראשוב, בעקבות שידור הידיעה על ידי תחנות הרדיו המערביות.

"מאז ההפגנה, שונתה האווירה. האוכלוסיה מצפה למשהו. בראשוב הפכה לסמל" אמרו דיפלומאטים.

בקלוז' שבטרנסילבניה ארגנו סטודנטים ב־22 בנובמבר הפגנת סולידריות עם המפגינים בבראשוב. בטימישוארה בקרבת הגבול ההונגרי, הפגינו כ־600 סטודנטים והשמיעו קריאות "תחי בראשוב". בקרבת איובה בדרום הופיעו סיסמאות "נלך בדרכם של תושבי בראשוב" על קירות הבניינים.

בידיעות המגיעות מבוקרשט נאמר, כי בבירה נפוצו שמועות לפיהן פרצו שביתות במרכזים תעשייתיים שונים ברחבי המדינה.

גם מבוקרשט מדווחים על תקריות. אש התלקחה ביום ב' בערב במערכת בטאון המפלגה הקומוניסטית הרומנית "סקנטיה" המהדורה הראשונה של הבטאון נשרפה. משקיפים מציינים, כי בעתון שעלה בלהבות פורסם הנאום המלא של מנהיג המדינה והמפלגה ניקולאי צ'אושסקו, שהושמע בפתיחת ועידת המפלגה הקומוניסטית. היה הכרח להדפיס מהדורה שניה וזו הגיעה לדוכנים רק בשעות הבוקר המאוחרות.

המשבר הכלכלי מוצא את ביטויו בקיצוב כמעט כל מוצרי המזון, מורגש גם מחסור חמור באנרגיה. השלטונות נאלצו לצמצם ב־30 אחוז את כמות הגז, הפזום והחשמל המסופקים לאוכלוסיה. על אף העובדה שגם הכמות הקודמת לא הספיקה.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: דוד כפרי, מושבניק ובעל פרדסים מכפר־הס
על: העדרותם של ערביי השטחים מעבודות הקטיף ואריזות פרי־הדר

אין תחליף לפועלים הערביים

איך אתם מתגברים על עבודות הקטיף והאריזה ללא הפועלים הערביים מהרצועה ומהגדה הנעדרים בגלל המהומות?

הקטיף עדיין לא בעיצומו. השיא יהיה בסוף ינואר ובתחילת פברואר. אין ספק שהעדרם של הפועלים הערביים משבש את העבודה. היום שמעתי ש"בתנובה אקספורט" באזור הדרום לא היתה אריזה, כי הפועלים לא קטפו פרי.

מה תעשו אם לא יחזרו לעבודה תוך כמה ימים?

יהיה רע מאד. לא יהיה מי שיבצע את עבודות הקטיף והאריזה. למיטב ידיעתי אין שום אלטרנטיבה לפועלים הערבים. אבל אני בטוח שבעוד כמה ימים הם יחזרו. כי יותר מאשר הפרה רוצה להיניק, העגל רוצה לינוק.

מדוע אינכם מסתייעים בתלמידי תיכון או באסירים?

זה לא פיתרון. העבודה שלהם היא לא עבודה. הם יכולים לבוא ולעשות חגיגה בפרדס, אבל אי אפשר להיבנות מהם.

מה על יהודים אחרים המחפשים תעסוקה כגון משוחררי צה"ל, ומובטלים?

אף יהודי לא הולך לקטוף פרי הדר מאז 1967. אצלנו במושב לא תמצא אף מושבניק שיקטוף בעצמו את הפרי. אין דבר כזה. גם כל העבודות החקלאיות האחרות מתבצעות ע"י ערבים.

שמעתי שבמשק "מולדת" שוקלים להביא ארצה פועלים מפורטוגל בגלל העדרותם של הערבים מן השטחים?

אם הפורטוגלים יהיו מוכנים לעסוק בקטיף ובאריזת פרי, שיבואו. אני בעד.

אתה מדבר על חיוניותם של הפועלים הערביים משום שהם מיומנים והם מקצועיים בעבודות הקטיף והאריזה, או שיש סיבות אחרות?

אין ספק שהערבים יודעים היטב לקטוף פרי. אף יהודי לא יקטוף כמוהם. אבל הם גם יודעים היטב כיצד למדר אותנו. לעומת זאת בעבודות אריזה הם לא מצטיינים.

השיקול העיקרי שלכם בהעסקת ערבים מן השטחים הוא התשלום הנמוך שאתם משלמים להם?

אתה טועה בהחלט. העבודה שלהם בכלל לא זולה. הפועל הערבי שלי שעוסק בעבודות קטיף בפרדס מרוויח יותר מאשר אתה בעתון "הארץ". אנחנו גם מממנים את ההסעה ב"אגד" של הפועלים, שבכל יום אחה"צ יוצאים לקלקיליה. שם הם לנים בדירות שכורות ולמחרת, השכם בבוקר, מגיעים לעבודה.

מקור צבאי בכיר:

"ארה"ב מלמדת את ירדן ומצרים טכניקות לחימה הדומות לשלנו"

מאת ראובן פדהצור
סופרו הצבאי של "הארץ"

"ההתקרבות הצבאית בין ירדן למצרים אינה צריכה להדאיגנו. מדאיג יותר הוא שיתוף הפעולה הצבאי שיש לירדן ולמצרים עם ארה"ב. שני הצבאות לומדים, בתרגילים המשותפים עם האמריקאים, טכניקות חדישות, הדומות מאד לאלה שאנחנו משתמשים בהן". כך אומר מקור צבאי בכיר, המדגיש כי מערכת הקשרים הצבאיים בין שתי המדינות נמצאת בסגנון התהדקות.

בירדן עדיין לא הוחלט איזה מטוס קרב יירכש עבור חיל האוויר. להערכת מקורות צבאיים, ירכשו הירדנים, בסופו של דבר, את המטוס שתנאי המימון של רכישתו יהיו הנוחים ביותר. במסגרת זו ייתכן גם שיירכש המיג 29 הסובייטי. המועמדים האחרים הם הטורנאדו הבריטי, שמחירו גבוה מאד, והמיראז' 2,000 הצרפתי. לפני כשלושה שבועות ביקר מפקד חיל האוויר הצרפתי בירדן, ודן עם מארחיו באפשרות לרכישת מטוס הקרב הצרפתי עבור חיל האוויר הירדני.

דוד לוי דורש "וולבו" חדשה

משרד השיכון: שרים אחרים קיבלו מכוניות חדשות "הוולבו" שלו, המרבה להיתקע, אין האוצר מחליף רכב

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד האוצר מסרב להעניק לסגן ראש הממשלה דוד לוי רכב חדיש מסוג "וולבו", למרות שרכבו אינו תקין והוא מרבה "להתקע" בדרכים. כך התלוננו אתמול גורמים בכירים במשרד השיכון על האוצר. הם מתחו ביקורת על ששרים אחרים קיבלו באחרונה כלי רכב חדשים ואולם דוד לוי נאלץ לנסוע ברכב לא תקין שמתקלקל לעיתים תכופות.

לוי עושה מדי יום את דרכו מבית שאן לירושלים ורכבו עובר מדי חודש אלפי קילומטרים. לדעת אותם גורמים, אין זה הגיוני ששר המרבה בנסיעות לא יקבל רכב חדיש, בעוד שרים אחרים המתגוררים בשפלה או בירושלים זוכים לכלי רכב חדשים. לדבריהם, המשרד פנה מספר פעמים לאוצר בבקשה להחלפת הרכב ואולם, האוצר מתנגד לעשות כן.

ממשרד האוצר נמסר בתגובה כי הבקשה להחלפת רכבו של לוי עדיין לא הגיעה.

יצויין כי האוצר רכש באחרונה כלי רכב חדשים מסוג "וולבו 740" המיועדים לשרי הממשלה.

רבין בוחן את מסוק ה"בלק הוק"

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). שר הבטחון יצחק רבין בחן אתמול שתי מערכות תעופה חדישות אותן מעוניינת ישראל לרכוש. האחת היא המסוק האמריקאי החדיש "בלק הוק" והשניה היא מערכת מתוחכמת למעקב אחר מטרות וזקירת אש במטוס אף 16. נציגי חיל האוויר האמריקאי ערכו לפני רבין תצוגה של מערכות המסוק החדיש שדוגמתו מבקשת ישראל לרכוש וכן הוטס רבין במטוס האווירי של מטוס אף 16 כדי שיוכל להתרשם מקרוב מהמערכת החדשה של מטוס האף 16 אותו מבקשת ישראל לרכוש כתחליף למטוס הלביא.

ערך את העמוד: בועז שפירא

רוז קראוס, מברכת את ילדי ישראל
בחג אורים שמח
ובתקווה שלא ידעו איבה ומלחמה

"מערכת הביטחון חייבת להתייחס לביקורתו של עמנואל ולד".
(ד"ר נבנצל, מבקר המדינה לשעבר)

קללת הכלים השבורים
מאת
עמנואל ולד

"לפני כחודשיים הופיע הספר של ד"ר עמנואל ולד. המחבר הוא מומחה מובהק לנושא שהוא דן בו בהרחבה, בפירוט רב ובהסקת מסקנות מדאיגות ביותר הנוגעות ליסודות מצבנו הבטחוני, ובהמשך לוגי מזה גם במצבנו הפוליטי".
"אין להבין שלא נמסר לציבור יותר על המשך העניין לא מצד מערכת הביטחון ולא מצד הממונים עליה במערכת האזרחית".
"על האחראים לתת לציבור תשובות שיאפשרו התרשמות מציאותית ככל האפשר כי אמנם נעשות פעולות יסודיות, שיש בהן כדי להביא לשינויים ושיפורים כדרוש."
(ד"ר יצחק נבנצל)

"כיצד יש לפרש את השתיקה? האם צמרת מערכת הביטחון ובראשה שר הביטחון, יצחק רבין, לא שמעו על הספר? לא קראו אותו או קראו והחליטו להתעלם ממנו ואם החליטו להתעלם — מדוע? שמא יש בדברים יותר משמץ של ממש, אך כדי להימנע מאי־נעימויות עדיף להתעלם מהסוד"
(הארץ)

"ספר נועז וחדשני, אשר כידוע, גרם למבוכה בקרב הממסד הצבאי והמדיני. דווקא מפני שהוא אומר כמה אמיתות מרות ביותר."
(פרופ' מיכאל הר־סגור)

"ערב ראש־השנה צוטט הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון, בראיון לאחד העיתונים כמי שאמר: חבל שלא השקיעו מספיק בלימוד דרה ולד ובהפקת הלקחים ממנו... ספר חובה לכל קצין בכיר ולכל החרד לבטחונה של ישראל."
(על המספר)

ש
הוצאת שוקן/ירושלים ותל־אביב

קבלת
מודעות
משפחתיות
03-738707
03-735588 — 9

ליצחק שרם

אתך באבלך על פטירת

אמך ז"ל

בלהה וחיים ניסנסון

השעון של אל על

אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסימום		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	2	4	גשום	0	−3
אתונה	6	14	גשום	4	10
בוקארשט	−4	−1	מעונן	0	−8
בריסל	4	9	גשום	1	−2
וינה	−3	2	מעונן	2	−4
ז'נבה	5	8	מעונן	4	2
לונדון	4	9	גשום	6	2
ליסבון	13	16	מעונן	18	14
מדריד	9	15	מעונן	13	8
ניו־יורק	1	3	גשום	8	4
פאריס	6	11	גשום	4	2
פרנקפורט	−3	0	מעונן	2	−7
ציריך	−3	2	מעונן	2	−6
קהיר	12	22	בהיר	20	15
קופנהאגן	0	3	מעונן	0	−2
רומא	0	14	מעונן	11	8
שטוקהולם	−7	−3	שלג	1	0

ELAL אל על

לוח העיר 885-885

"חיל האויר מצדיע ללוחמי החופש"

"אני מברך אתכם ושמח לקבל אתכם למשפחת חיל האוויר. מעתה, הינכם חלק מחיל האוויר שלנו" — אמר מפקד חיל האוויר האלוף אביהו בן־נון, בטקס הענקת כנפי טיס לקולונל לב אורבשיצר ורב סרן מארק דימשיץ, שנתיים טייסים יהודים מברית המועצות שעלו לישראל. הטקס נערך אתמול בבוקר, בבניין מטה חיל האוויר. האלוף בן־נון הטעים, כי "יש משום סמל בטקס זה שנערך בחג החנוכה: היום לפני 2150 שנה התרחש מרד החשמונאים, שהוכיח שמעטים יכולים לנצח רבים ולזכות בחירות. גם אתם הוכחתם זאת, במלחמתכם באוויר ועל הקרקע, קורצתם מאותו חומר. אנחנו הצעירים, גאים בכם ועל כן אני מעניק לכם את כנפי הטיס. חיל האוויר מצדיע ללוחמי החופש". נרגש מן המעמד, ביקש לב אורבשיצר לדבר רוסית בציינו: "בעברית אני אומר מה שאני יכול וברוסית מה שאני חושב". בין היתר אמר, כי הוא "שמח ומאושר אחרי 16 שנות ציפיה ומאבק להיות בארצנו ההדורה — כל אחד, בא אליה לפי דרכו. אני מקבל את הצעת ומרגיש עצמי כישראלי". מארק דימשיץ אמר, כי "חבל שלא הגעתי לכאן ב־1948. בזה אני אשם בעצמי. תודה על הכל". בתמונה: לב אורבשיצר, בתא הטייס של מטוס חיל האוויר. (צילום: דובר צה"ל)

אישים פלשתינאים ישתתפו בהפגנת "שלום עכשו" אם הממשל יתן אישור

פעילים אחרים כבר הבטיחו השתתפותם, ביניהם זיאד אבו זיאד

מאת לילי גלילי, סופרת "הארץ"

תנועת "שלום עכשיו" פנתה הבוקר למתאם הפעולות בשטחים, שמואל גורן, לבקש את אישורו להשתתפותם של אישים פלשתינאים בכירים בהפגנה שמארגנת התנועה בתל אביב מחר, במחאה על האירועים בשטחים.

הבקשה באה, לאחר שפעילים פלשתינאים בולטים מהגדה ומעזה התנו את השתתפותם בהפגנה באישור שלטונות צה"ל.

פעילים אחרים, ביניהם זיאד אבו זיאד, אישרו כבר את השתתפותם. זיאד יהיה גם בין נושאי הדברים בהפגנה. תהיה זו הפעם הראשונה שאישים פלשתינאים בכירים ישאו דברים בהפגנה של התנועה.

בהפגנה שמארגנת התנועה מחר ברחבת מוזיאון תל אביב, תינשא ססמא מרכזית הזהה לזו שליוותה את פעילות המחאה במלחמת לבנון, "על מה הרגים, ועל מה נהרגים". כרזות אחרות יקראו לפתרון במשא ומתן מדיני, ביניהן "שמיר מידה אבנים בתהליך השלום".

שמיר דחה הצעת מודעי להצטרף לחרות יחד עם תומכיו תוך פילוג הליברלים

מודעי על שריר: "כולו רמייה" ★ על משה ניסים: חסר כל כוח פוליטי במפלגה

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות

השר יצחק מודעי, המשמש כיו"ר נשיאות המפלגה הליברלית, פנה לפני שבועות אחדים לראש הממשלה, יצחק שמיר, והציע, כי הוא ושני חברי הכנסת התומכים בו, פנחס גולדשטיין ודן תיכון, יבצעו את איחוד הליכוד, תוך פילוג המפלגה הליברלית. שמיר הסתייג מתנאיו של מודעי וטען כי המפלגה הליברלית חייבת להתאחד עם תנועת החרות בשלמותה. בעיקר נוכח ההערכה הרבה בחרות לפעילותו של שר האוצר, משה ניסים.

מודעי ותומכיו טרם ויתרו על האפשרות להצטרף לבדם לתנועת החרות. הם שוקלים הצטרפות לתנועת החרות על בסיס אישי.

אתמול אמר מודעי, כי "יש במפלגה הליברלית אישיות העושים ככל יכולתם על מנת למנוע את איחוד הליכוד, ולהגביל במגעים לקראתו. "בחודשיים הקרובים עשויה ליפול אצלי ההחלטה על איחוד פרטי משלי עם תנועת החרות" — אמר מודעי. לדבריו, לאחר שהוא ותומכיו יבצעו את האיחוד, יתברר מי האישים במפלגה הליברלית המסרבים לעשות כן.

"שריר כולו רמייה"

בשיחה עם עיתונאים גינה השר מודעי את עמיתיו, השרים הליברלים. את שר המשפטים והתיירות אברהם שריר כינה "כולו רמייה" ואת שר האוצר משה ניסים כאיש החסר כל כוח פוליטי במפלגה. בעניין אחר גילה, כי אישיות בכירה ביותר בליכוד נפגשה אצלו והעלתה אפשרות כי יעמוד בראש מטה הבחירות של הליכוד. מודעי אמר, כי הוא שוקל את ההצעה למרות שלא היתה אליו פניה רשמית. ידידי מודעי במפלגה הליברלית טענו אמש, כי אם יעמוד מודעי בראש מטה הבחירות של הליכוד, תהיה זו התאבדות פוליטית של הליכוד בבחירות הקרובות לכנסת. אותם אישים הזכירו את מעורבותו הכושלת של מודעי בבחירות ב־1977 ואת העימות שהיה אז בין מודעי לשר ויצמן, שבסופו של דבר נוטרלה השפעתו של מודעי בעת מערכת הבחירות.

צומת קיימה כנס פעילים ראשון

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות

תנועת "צומת" בראשותו של ח"כ רפאל איתן קיימה אתמול כנס פעילים ארצי, במושב עין ורד בשרון, בו הכריזה רשמית על קיומה העצמאי המחודש.

איתן, שפרש מתנועת התחיה הירבה באחרונה להופיע ברחבי הארץ, כדי לגייס את תומכיו לשעבר לתנועתו הישנה חדשה. בכנס הודיע איתן כי בקרוב יתקיים מפקד ארצי של תנועת צומ"ת ותתקיים ועידתה לקראת הרכבת מוסדותיה ורשימתה לקראת הבחירות הקרובות לכנסת.

סופר "הארץ" מציין כי במושב עין ורד נוסדה תנועת צומת כבר לפני כארבע שנים, עם פרישתו של ח"כ איתן מתפקידו כרמטכ"ל. מושב עין ורד היה גם בסיס המפגשים של חוג הימין במפלגת העבודה "חוג עין ורד", שחלקם פרש מהמערך והצטרף לתנועתו של רפול ולתחיה.

משפט דמיאניוק

העד איסקאן שלל הזיהוי בין תמונת דמיאניוק לתצלום שבמסמך טרווניקי

הזיהוי נעשה ע"י עדת התביעה בסרט וידיאו שבו בוצעו פעולות חפיפה והשוואה בקלסתר הפנים בין התצלום במסמך לבין סרט שצולם בתא המעצר של הנאשם

(ע). על פי קלטת הוידיאו, שהוצגה כאן לפנינו, לא ניתן לקבוע בוודאות זהות מוחלטת בין תמונתו של איוואן דמיאניוק לבין התצלום המופיע במסמך טרווניקי — הכריז אתמול עד ההגנה במשפט דמיאניוק, פרופ' יאנר מהמנת איסקאן, בהמשך עדותו בחקירה הראשית.

העד, אנתרופולוג מומחה מארה"ב, הציג בפני בית המשפט במשך כל ישיבת הבוקר את קלטת הוידיאו, שהכינה פרופ' פטרישיה סמית, עדת התביעה במשפט זה. [illegible] נטלה את התצלום המופיע במסמך טרווניקי, וביצעה תצלומי חפיפה לסרט וידיאו של איוואן דמיאניוק, כפי שצולם בבית הכלא ברמלה, לאחר מעצרו והבאתו לארץ.

במהלך הסרט הזה, שארכו יותר מ־20 דקות, בוצעו פעולות חפיפה והשוואה בקלסתר הפנים המופיע בשתי התמונות הנ"ל, ובעקבות זאת הגיעה האנתרופולוגית הנומחית מארה"ב למסקנה חד־משמעית כי ישנה זהות מוחלטת בין התצלום שבמסמך דמיאניוק לבין הנאשם, כפי שהוא מופיע בסרט הוידיאו שצולם בבית הכלא איילון.

ביקש לסתור את אלטמן

כאמור, השתמש עד ההגנה פרופ' איסקאן בסרט זה, ולאחר שניתח כל קטע ממנו הגיע למסקנה שונה. לאחר שבעדותו שלשום ביקש לסתור את קביעתו של עד תביעה נוסף, ריינהארט אלטמן מגרמניה, שקבע על פי סדרת תצלומיו של דמיאניוק מתקופות שונות והשוואתן לתצלום במסמך טרווניקי, כי יש סבירות כמעט מוחלטת שהתצלום במסמך הוא של הנאשם.

בראשית דבריו, לאחר שהפעיל את קלטת הוידיאו, ציין עד ההגנה, שהעבודה אשר נעשתה על ידי פרופ' סמית היא בדרך כלל מצויינת. "זה ממש מעשה קסמים — ההתאמה בין שתי התמונות," העיד העד והוסיף שהקושי נעוץ גם בצד הטכני, של אי התאמה בין שתי התמונות — תצלום הדיוקן במסמך טרווניקי ותמונתו של דמיאניוק 40 שנה מאוחר יותר, בכלא איילון.

לדבריו, יש בעיות בחפיפה שנעשתה, וניכרות לעתים אי התאמה בין התמונות והמיזוג ביניהן. לעתים, אמר העד, נראה שהתמונה אחת נכנסת לשניה וכאן כן קיים הבדל בטיב החומר של הצילום מלפני 40 שנה לבין הצילום שהופק היום מקלטת הוידיאו.

העד הקרין אט אט את סרט הוידיאו, כדי לעמוד על הפרטים [illegible] העדות.

האילוזיה בהתאמה

[illegible] של התמונה הקראה פס של כ־3 ס"מ לרוחב הפנים באזור העיניים, ציין העד כי בתצלום נראות עיניים פקוחות יותר, ואילו בקלטת הוידיאו — העיניים מצומצמות במקצת, אולי בגלל השמש. זה פנים יותר דינאמיות. בהמשך מבחין העד בהבדלים באוזן, ובמקומות נוספים בפנים, בציינו כי "כאן מתחילה האילוזיה שבהתאמה בין שתי התמונות".

העד "ירד" מטה והבחין בהבדלים שבסנטר. הוא חזר כלפי מעלה והדגים אי התאמה בגבות. עם זאת, הוא ציין, כי ההבדל הבולט ביותר הוא באוזניים. "בדרך כלל ניכרת התאמה די יפה, בעיקר בחלק של הקרחת והעור כמה חלקים בפנים" — הוא העיד.

להלן הראתה קלטת הוידיאו תצלום שמשמאל הוא מן הוידיאו ואילו מימין — מתצלום מסמך טרווניקי. כאן הוא הבחין באי התאמה בולטת יותר, בעיקר באזור השפם, וכן בעיניים, הפנים עגולות יותר והאף הרבה יותר עבה בוידיאו לעומת התצלום.

בהוסיפו לסובב אט אט את הקלטת, כשהתמונה על המרקע משתנה מדי פעם, חזר עד ההגנה והעיד: "עלי להחמיא שוב לעמיתתי, שניסתה לעשות חפיפה של שתי התמונות מכל זווית אפשרית, אולם אני בכל זאת מוצא כאן שינויים והבדלים". כך למשל ציין כי אזור העין נראה בתצלום מטושטש ונרדע לעומת הקלטת. עם זאת הוא ציין שוני בולט בין הגבות בשתי התמונות.

אין ודאות

לאחר שנסתיימה ההקרנה, הציג בפניו הסניגור, עו"ד פול צ'ומאק, שאלה מסכמת: "מה דעתך לגבי הזיהוי המוחלט של פרופ' סמית, שקבעה כי התצלום במסמך טרווניקי זהה לחלוטין לאדם שהופיע בקלטת הוידיאו?"

העד לסיכום: "לכל אורך הסרט הבחנתי בהבדלים שונים, שהמולטים בפני העיניים, הפנים, העצמות, תבנית הראש. נוסף לכך, לדעתי ניתוח מפרט של תווי הפנים, הגבות, [illegible] תשומת לב ראויה בפעולת החפיפה שבין התצלום וסרט הוידיאו. לפיכך, לא אוכל לקבוע אם השניים אכן זהים או שאינם זהים ובוודאי אין לקבוע את הזהות בוודאות מוחלטת.

כדי לחזק את גירסתו, שלא ניתן לקבוע זיהוי מוחלט באמצעות החפיפה של תצלומים שונים, הציג עד ההגנה פרופ' איסקאן, קלטת וידיאו שהכין הוא עצמו באוניברסיטה בה הוא מלמד בארה"ב. בקלטת מופיע אדם אלמוני, אותו כינה העד ק.ב., כשהוא מצולם כיום, בגיל 60 שנה לערך, וכן תצלומים של אותו אדם בגילים 20 ו־40 שנה. בסרט שהכין הוא שילב חפיפה של ק. ב. עם תצלומים של דמיאניוק מאותם גילים, וכן תצלום של התמונה המופיעה במסמך טרווניקי, אשר התביעה טוענת כי הנאשם הוא ג'ון איוואן דמיאניוק.

הקלטת שהכין העד, באורך 37 דקות מתמקדת בשני סוגי חפיפה — ואחת של ק.ב. בתנועה עם תמונות שונות של דמיאניוק מאלבומו של עד התביעה אלטמן, והאחרת השוואה בין ק.ב. היום ובהיותו צעיר יותר, וכן עם תמונת מסמך טרווניקי. פרופ' איסקאן ליווה את הקרנת הוידיאו בהסברים משלו, וציין, כי אותו ק.ב. כיום הוא אדם שמן במקצת, ממושקף, ובעל גבחת. בוידיאו הוצג תצלום שלו, כשהוא מוחלף לעתים בתצלום של דמיאניוק כיום.

חפיפה גבוה

בהמשך נראה ק.ב. כשתמונתו מתחלפת עם תמונה של דמיאניוק מן העבר. העד מציין כי תהליך החפיפה, כפי שצולם, היה גם בתחילה, כאשר מבחינים מידי פעם בשפתיים נעות ובתנועות ראש של ק. ב. בתנועה לעומת התצלום הסטטי.

קטע נוסף, המראה את תצלום התמונה במסמך טרווניקי, כאשר עליה נעשית חפיפה של תמונת ק.ב. העד הצביע על הבדלים שונים, אך אינם בולטים (באף, בפה, ובעיקר באוזניים). אולם, הוא הוסיף, בסך הכל, קו המיתאר של הפנים דומה בשתי התמונות".

המשך עדותו של פרופ' איסקאן בחקירה הראשית יהיה ביום ב' הבא. יצויין כי היתה זו החקירה הראשית הממושכת ביותר במשפט זה, וטרם נסתיימה כאמור.

במהלך המשפט ביום ה' הודיע בא כוח התביעה, עו"ד רפאל ביינהל, כי הפרקליטות נענית לבקשת הסניגוריה ומוסרת מסמך אשר הגיע זה עתה, לבקשת התביעה, מפרופ' פטרישיה סמית. מדובר בחוות דעת שמסר בשעתו אדם בשם ד"ר אודנבר לפטרישיה סמית, בטרם גיבשה את חוות דעתה, כפי שהובאה במשפט זה.

כזכור, טענה הסניגוריה בישיבה קודמת, כי בידי התביעה חוות דעת שמסר ד"ר אודנבר לפרופ' סמית ואשר חשיבות לה בעיני הסניגוריה.

בנושא אחר, הודיע אתמול אב בית הדין, השופט דב לוין, כי אל מזכירות בית המשפט הגיעו שלושה חיקורי דין מפולין והוכבם יימסר לצדדים. השופט לוין העיר, "כי לא אחת אנו עומדים בפני דברים מפתיעים במשפט זה — ועתה הנה עוד הפתעה: בשעתו דובר על חיקורי דין שיוערכו בפולין. אולם לאחר מכן ירד העניין מן הפרק. ועתה הנה קיבלנו את פרוטוקול שלושת חיקורי הדין, מבלי שיהיו נוכחים בהם באי כוח הצדדים ובית המשפט. לכן, בית המשפט לא יפתח את המעטפות הללו וכאמור יעביר אותן לבאי כוח התביעה והסניגוריה".

המשך המשפט ביום ב' הקרוב.

שיבושים בבתי"ח בעקבות סכסוך עבודה שיכריזו רופאי המדינה

דורשים ממשרד הבריאות לחתום עימם על הסכמם בעניין תנאים זהים לאלו שנחתמו בין קופ"ח לרופאי בתי"ח של הקופה

מאת עדנה ארידור

ארגון רופאי המדינה עומד להכריז סכסוך עבודה כדי להניע את משרד הבריאות להיכנס עמו למו"מ על הפעלת משמרת שניה במדורי ניתוח ובמרפאות החוץ של בתי החולים הממשלתיים-עירוניים, בתנאים זהים לאלו שנחתמו בין הנהלת קופת חולים הכללית לבין רופאי בתי החולים של הקופה.

משמעות ההכרזה, עיצומים ושיבוש העבודה בבתי חולים ובטיפול בחולים במרפאות החוץ שלהם. [illegible]

עוד בתחילת השבוע פנה לשרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו לפתוח במו"מ. היו"ר בפועל של ארגון רופאי המדינה, ד"ר יהושע וייסברום ציין כי אם עד היום בצהרים לא יפתח משרד הבריאות במו"מ עם הרופאים יכריזו ביום ראשון על סכסוך עבודה.

הרופאים דוחים את תשובת משרד הבריאות להמתין ולראות מה יהיה גודלו של ההסכם שנחתם בקופת חולים, לאור הודעת האוצר כי לא נתן למסמך ההסכם זה.

הצנזורה חויבה לנמק פסילת כתבה במקומון

(ע). הצנזורה הצבאית נצטוותה כבר על תנאי על ידי בג"צ, לנמק בתוך 45 יום, מדוע לא תתיר למקומון החיפאי "כל בו" לפרסם במלואה כתבה מסויימת.

העיתון, באמצעות עו"ד שלמה ליבליך, טוען בעתירה, כי התכוון לפרסם כתבה המתריעה על סכנות. בתחילת החודש, כך נטען, נשלחה הכתבה לאישור הצנזורה וחלקים ניכרים ממנה נפסלו לפרסום.

כל הנסיונות לשכנע את הצנזור, כי הכתבה אינה מגלה שום סודות צבאיים ואין בה כדי לפגוע בבטחון המדינה — נכשלו. הכתבה נכתבה, לטענת העתירה, מתוך מגמה להוציא את השלטונות משאננותם ולשים קץ למצב, המהווה סכנה.

נטען, כי הצנזורה חרגה מסמכותה, בשעה שפסלה לפרסום מאמר בנושא אזרחי שאין מקום להטיל עליו צנזורה ובכך נפגעה זכות הציבור לדעת.

הדיון בעתירה יתקיים, לאחר קבלת תצהיר התשובה לעתירה.

התובע רודף הירוקים הועבר מתפקידו אחרי שהצדיע במועל יד

קובלנץ, מערב-גרמניה (עי"ת). תובע מערב גרמני, שהואשם בהשמעת הברכה הנאצית במועל-יד ובשירת שירים נאציים בחברת עמיתיו, יועבר לתפקיד אחר — על כך נמסר אתמול ממקורות משפטיים בקובלנץ שבמערב גרמניה.

הורסט לאיונן, בן 45, שכיהן עד כה כפרקליט המדינה בעיר טרייר, לא יורשה גם לעסוק במשפטים בעלי רקע פוליטי.

הפרקליט הראשי, הממונה על חקירה זו במדינת ריינלאנד-פאלץ, החליט כי המשך נוכחותו של לאיונן במשרה סדירה, "יפגע בתדמית משרת התובע". לפי שעה יצא לאיונן לחופשה, עד לסיום החקירה המתנהלת נגדו.

עוד קודם לכן נודע לאיונן בניהול תביעה קצפית ביותר נגד נאשמים מאנשי מפלגת "הירוקים" ונגד קבוצות שמאל אחרות.

טעות שלנו

במאמר "פיתות או יעול" מאת אברהם סל ("הארץ" 16.12), נתוני התל"ג מתייחסים למערכת, ולא לנפש, כפי שנכתב בטקסט ובכותרת הכללית של הלוח.

עורך את העמוד יצחק לאור

אוניברסיטת תל־אביב
המכון לחקר התפוצות
מרכז גולדשטיין־גורן
לתולדות היהודים ברומניה

עירית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך
הנוער והתרבות

מתכבדים להזמינך לפתיחת
מרכז גורן גולדשטיין
לתולדות היהודים ברומניה
שתתקיים ביום א' 27.12.87 (ו' טבת תשמ"ח)
בשעה 18.00 בספריית שער ציון,
בית אריאלה, שד' שאול המלך 25, תל־אביב.

דברי פתיחה: ח"כ יצחק ארצי
הרצאה: פרופ' צבי יעבץ: חמישים שנה אחרי ממשלת גוגה־קוזה

בתוכנית האומנותית: גב' לאה קניג
מר צבי שטולפר

CHRISTIE'S
לקראת מכירה פומבית
שתערך באמסטרדם באביב 1988
בנושא יודאיקה
יבקר בישראל בין התאריכים
10.1.88-28.12.87
מר משה ג'יי. בראון
מומחה היודאיקה של כריסטי-אמסטרדם, למתן יעוץ והערכה חינם ולקבלת חפצי יודאיקה מתאימים למכירה הפומבית שתערך באמסטרדם.
לתאום פגישה נא להתקשר למשרדנו:
כריסטי- שדי בן ציון 6
תל אביב 64235 טלפון: 03-295211
בימים ב'-ה' בין השעות 0900-1500
ביום ו' בין השעות 0900-1300
בקרוב צפויים ביקורים בישראל של מומחי כריסטי בנושאים שונים. את מועדי הביקורים ניתן לקבל במשרדנו.
קטלוגים וספרי שנה ניתן לרכוש במשרד כריסטי.

500 (חמש מאות) חנוכיות
בכפר ורדים

בשבועות הקרובים תקשור המשפחה החמש-מאות את חייה עם כפר-ורדים.
זהו אור שאין לכבותו עוד
משרדי כפר ורדים פתוחים בימים א'-ה' 08.00-16.00
יום ו' 08.00-13.00, שבת 10.00-16.00 (כולל ימי החנוכה).

נשמח לראותכם

כתובתנו:
החברה לפתוח כפר-ורדים
ד.נ. מעלה הגליל 24960
טלפונים: 04-975-963/4/5
(רק בימי חול).

כפר ורדים

מדוע באמת בוערים השטחים?

משום שממשלת "שיתוק לאומי" לא נותנת כל תקוה להסדר של כבוד לאוכלוסיה הערבית תחת שלטונה.
משום שראש הממשלה ושותפיו חוסמים במזיד כל סיכוי לתהליך מדיני.
הם התבוסתנים האמיתיים — אחוזי חיל ופחד מהסדר ופשרה.
הם "יהוועדה לקפאון מדיני" אחראים למחיר הכבד שמשלמים אנו, ולמחיר הכבד עוד יותר שישלמו בננו ונכדנו.

כוחות הבטחון יכולים רק לבלום זמנית את התפשטות האש — התשובה היחידה לתבערה בשטחים היא משא ומתן, הידברות, ופשרה.

הפגנה
ברחבת מוזיאון תל אביב
במוצ"ש 19.12.87, נר חמישי לחנוכה בשעה: 18.00
אוטובוסים מירושלים: בניני האומה — 16.30

בואו לדרוש שישראל תעדיף את השלום על השטחים

שלום עכשיו

סורפול — ישראל• ORSAN — FRANCE
שמחים להזמין
את הטכנולוגים של המזון
להרצאה בשפה האנגלית של
Mr. Philippe Guion, Paris
Development and Regulation Manager of ORSAN
בנושאים:
M.S.G. — Umami Concept
C.R.S. — Demystified
Glutamate-the natural flavour enhancer
(גלוטומט - מחזק הטעם הטבעי)
ביום רביעי, 23 בדצמבר 1987, בשעה 10.00 לפנה"צ
במלון דן פנורמה, תל־אביב, רחוב קאופמן 10
נא לאשר השתתפותכם
ל"סורפול", רח' וילסון 6, תל־אביב, טל: 03-5612896

4 דירות גג אחרונות ברמת־אביב ג' ת"א

דירות גג חלומיות כולל יחידת מגורים על הגג בשטח של 50 מ"ר ומרפסת גג.
תיכנון יחידת הגג לפי בחירת הדייר, כפוף למיגבלות הנדסיות.

פרטים מלאים במשרדי שיכון עובדים ורובינשטין:

יש לך כתובת.
שיכון עובדים
תל־אביב והמרכז:
רח' לה־גרדיה 58, טל' 03-390721

רובינשטין
חברת הבנייה הפרטית הוותיקה והאמינה בישראל
תל־אביב, רח' מקוה־ישראל 8, טל' 622621

קבלן ביצוע א. צ. ברנוביץ

صحف من الاحتلال

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

שיפור באווירה

יום המסחר האחרון של השבוע עמד אתמול בסימן של שיפור בולט באווירה. מגמת המסחר היתה מעורבת עם נטיה לעליות שערים: ב-70 אחוז מניירות הערך נרשמו עליות, ב-20 אחוז נרשמו ירידות, ו-10 אחוז נסחרו ללא שינוי שער. השיפור באווירה נבע מתופעה שהולכת ומתרחבת של רכישה נמשכת של ניירות ערך באמצעות הגופים המוסדיים. המדובר בעיקר בקרנות הנאמנות של בנק הפועלים ו"אילנות דיסקונט", וכן גופים הפועלים באמצעות בנק דיסקונט וחברת הברוקרים "בטוחה". קרנות "לאומי פיא" המשיכו לצמצם את אחזקותיהם, תוך עליות שערים. בבורסה גורסים כי ניירות ערך רבים נסחרים כיום ברמה כלכלית סבירה, ואין סיבה שלא להגדיל את האחזקות. עוד גורסים בבורסה כי הירידה התלולה בריבית על פקדונות שקליים, הופכת את ההשקעה בהם לבלתי כדאית, מה גם שבמבדים גבוהים, הדבר עלול לגרום להפסדים ריאליים. הסבר נוסף לשיפור המגמה הוא הגדלת הרכישות על-ידי מנהלי תיקים, הסבורים כי שוק המניות ב-1988 יהיה חיובי, ולכן, ככל שיקדימו לרכוש "סחורה", כן ייטב. השבוע בבורסה אופיין בירידה חדה בהיקף מחזורי המסחר. ואלה עמדו על רמה ממוצעת של 6-5 מיליון שקל ביום. היו שתלו את הירידה בהיקף המחזורים בשינוי סדרי המסחר בבורסה. אתמול חל גידול מסויים בהיקף המחזורים, ואלה הסתכמו ב-7.4 מיליון שקל.

ביקושים לבנקאיות

מגמת הביקושים למניות הבנקאיות נמשכה גם אתמול, אם כי תנודות השערים היו נמוכות משלשום. אחת הסיבות לביקושים היתה התגברות הידיעות על פיחות חד פעמי אפשרי של השקל לקראת הרולר. רמות התשואה לפידיון בבנקאיות נעות כיום בין 12-13 אחוז.

תשואה שנתית דולרית ב-%	פדיון אוק' 88	פדיון אוק' 89
בל"ל 0.1	12.52	9.28
הפועלים ש	12.63	9.22
אי.די.בי. רג	12.19	9.30
דיסקונט א	12.66	8.87
המזרחי ש	12.35	9.19

פעילות סלקטיווית

המסחר "במשתנים", התנהל אתמול במגמה ברורה של עליות שערים, ובתום סיבובי המסחר עלה המדד ב-1.08 אחוזים. ניתן לחלק את ניירות הערך הנסחרים במשתנים לאלה המוחזקים עם קבוצת כלל ובנק הפועלים, שהרף ירידות השערים בבורסה, הן עדיין עומדים במחיר גבוה יחסית. מאידך, קיימת קבוצה נוספת של מניות המוחזקים עם שאר הקרנות שנשחקו בצורה חדה יותר (כמו מניות עלית ומניות בקבוצות האלקטרוניקה), שרכישתן כדאית יותר.

מדד		שינוי יומי ב-%
מדד מניות כללי	120.95	+0.32
כללי ללא בנקים	120.68	+0.77
מדד אג"ח כללי	123.84	+0.11
אג"ח צמוד מדד	124.29	+0.14
אג"ח צמוד מט"ח	116.93	-0.25

ההיצעים נמשכו

היצע למניות אורדע 0.5 נקלט במחירות וללא שינוי שער. כך היה גם לגבי ההיצעים למניות ניקוב 5, אבן כימיקלים, פמה, קרגל ועוד. המסחר במניות הרשימה המקבילה השבוע, כמו המסחר בשבועות האחרונים, עמד בסימן של תנודות חדות יחסית. רמת הסיכון שבהשקעה במניות אלה היא גבוהה יחסית, שכן אולי ניתן להרוויח ביומיים 5 אחוזים, אך תוך יום אחד עלולים להפסיד 10 אחוז.

תכניות החיסכון ורכישות אג"ח

תכניות החיסכון הופיעו גם אתמול במגמת רכישות של אגרות חוב קצרות מועד. הנסחרות ברמת תשואה לפידיון של 2-2.5 אחוזים. רכישת האגרות נועד ליצירת "כרי" לתכניות החיסכון, שכן, בנק ישראל מנפיק בחודשים האחרונים אך ורק אגרות חוב ארוכות מועד. הביקוש הכולל שחזרים אתמול לאגרות הסתכם ב-20 מיליון שקל. בנק ישראל הנפיק אתמול סידרה נוספת של אגרות בהיקף של 15 מיליון שקל, ולאגרות נרשם ביקוש כולל של 77 מיליון שקל. מחיר האגרות נסגר על 97 נק'.

להשכרה בחולון
מבני תעשייה
כות, טלפונים ומגרש גדול
03-9611903
02-341362 (בערב)

בהזדמנות למכירה
מבנה תעשייתי
בדרום תל-אביב
בשטח 2200 מ"ר
3 – מפלסים, מעלית 1500 ק"ג רמפה לפריקה וטעינה
4 קווי טלפון בשעות 9.00-14.00 טל 03-290867

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5521.27	5443.51	9.81	0.18
אבוקה	473.45	464.18	1.77	0.38
אגד	259.98	255.09	0.36	0.14
אגם	102.85	100.87	0.29	0.29
אדיר	1740.91	1706.92	2.39	0.14
אדם	2398.75	2352.38	17.48	0.75
אופיר	2076.38	2036.66	3.40	0.17
אור	429.67	420.69	0.42	0.10
אורין	141.26	138.51	0.21	0.15
אורלי	287.41	285.30	0.48	0.17
אורן	820.12	804.29	2.13	0.27
אייל	5201.95	5106.47	-1.77	-0.03
אירים	5508.21	5387.73	10.08	0.19
איתן	780.56	765.13	0.92	0.12
אלון	638.24	625.34	1.07	0.17
אלמוג	691.98	678.43	0.94	0.14
אנליסט	101.11	98.74	0.14	0.14
ארז	348.05	341.33	2.40	0.71
אש	162.63	159.11	1.47	0.93
אשל	187.82	184.18	0.45	0.24
אתגר	98.83	96.95	0.60	0.62
אתרוג	255.30	252.85	0.57	0.23
ברולה	2268.37	2225.19	12.92	0.58
ברוש	543.91	533.44	2.10	0.40
ברק	508.69	498.64	2.14	0.43
ברקת	308.82	307.39	0.19	0.06
גביש	1573.82	1544.07	4.33	0.28
גבע	112.90	111.23	0.16	0.14
גורן	453.95	445.44	0.56	0.13
גיא	101.98	100.46	0.07	0.07
גיל	3461.70	3394.59	14.22	0.42
גלית	638.28	630.71	0.66	0.10
דובדבן	371.82	368.24	1.51	0.41
דוכיפת	516.86	506.79	1.81	0.36
דולב	246.11	241.08	0.32	0.13
דורון	1560.65	1531.44	0.91	0.06
דותן	267.69	262.54	0.23	0.09
דליה	606.36	596.15	1.99	0.33
דרור	354.02	347.53	1.79	0.52
דקל	406.69	399.06	2.42	0.61
הדס	402.57	398.76	2.12	0.53
הילה	411.29	407.47	0.83	0.20
ורד	558.21	548.90	1.05	0.19
זהבית	2697.97	2632.21	33.97	1.31
זוהר	107.73	106.14	0.12	0.11
זיו	132.67	130.73	-0.52	-0.40
זמיר	507.05	497.24	3.44	0.70
חוחית	160.33	158.19	0.14	0.09
חליפין	141.98	141.37	0.26	0.18
חלמיש	215.55	214.63	0.12	0.06
חן	149.01	148.42	0.11	0.07
טופז	1468.58	1437.40	2.22	0.15
טל	6490.74	6407.65	1.93	0.03
יובל	461.26	452.37	0.96	0.21
יהלום	2401.43	2355.88	15.73	0.67
יסמין	403.69	400.43	2.53	0.64
יערה	457.10	447.26	0.65	0.15
כוכב	340.33	333.75	2.09	0.63
כחל	134.36	131.73	0.19	0.14
כלנית	667.83	656.54	2.15	0.33
כספית	260.05	258.83	0.37	0.10
כרמל	148.37	146.02	0.39	0.27
כתר	1225.87	1208.58	3.21	0.27
להב	4980.52	4883.98	19.72	0.41
למשקיע	127.52	126.05	0.01	0.01
לפיד	392.09	384.44	1.40	0.37
לקט	1889.17	1851.13	3.53	0.19
לשם	370.52	369.00	0.39	0.11
מבטח	1351.23	1325.58	2.84	0.15
מבטחת	3920.30	3885.67	3.00	0.08
מגן	251.47	247.87	0.01	0.00
[illegible]	3744.21	3710.65	5.71	0.15
מור	1803.75	1778.25	12.43	0.70
מורן	890.06	881.69	3.06	0.35
מטח	25812.50	25418.45	122.31	0.48
מיטר	1022.55	1002.99	1.12	0.11
[illegible]	4827.28	[illegible]	16.77	0.36
מעיין	769.19	754.91	-0.70	0.09
מקשה	376.76	376.20	0.30	0.08
מרגלית	1374.19	1347.50	8.13	0.61
מרווה	123.54	123.05	0.19	0.15
מרום	1340.32	1315.21	1.52	0.12
מנה	146.89	144.74	0.27	0.19
נמיף	309.52	308.25	1.81	0.59
נבט	501.03	493.33	2.21	0.45
נילי	152.90	150.68	0.95	0.63
סביון	686.81	675.06	2.67	0.40
סגולה	139.73	136.98	0.29	0.21
סלע	366.79	365.24	0.54	0.15
סנונית	534.35	523.87	1.27	0.24
סער	402.91	395.32	1.50	0.38
ספיר	176.11	176.10	0.11	0.06
עדיף	382.92	375.76	1.52	0.41
עידית	792.45	789.40	2.35	0.30
עינן	488.14	481.06	1.68	0.35
ענבר	1248.90	1223.13	0.85	0.07
ענת	2589.03	2569.08	11.09	0.43
עפרוני	501.19	494.49	1.14	0.23
ערמון	134.71	132.21	0.28	0.21
פיא	1685.23	1652.82	5.90	0.36
צבר	558.91	547.96	0.52	0.09
צופית	494.41	484.71	2.17	0.45
צוק	124.46	124.46	0.12	0.10
צמיד	1116.12	1093.70	2.22	0.30
צמרות	545.06	537.34	2.47	0.46
צפרית	1885.45	1849.37	0.63	0.03
קלע	2277.15	2265.79	10.64	0.47
קשת	104.53	102.53	0.27	0.26
רונית	19435.17	19279.30	97.12	0.51
רימון	132.29	132.08	0.17	0.13
רקפת	881.40	866.04	5.35	0.62
רשף	418.14	409.65	0.39	0.10
שבים	455.06	446.23	0.66	0.15
שוהם	339.94	337.73	0.05	0.01
שחף	103.05	101.07	0.18	0.18
שירה	458.61	455.35	1.21	0.27
שמיר	407.98	400.07	0.75	0.19
שנהב	771.90	760.90	4.74	0.63
שסק	832.99	813.13	4.77	0.59
שקד	188.11	184.47	0.35	0.19
תאנה	259.24	256.89	1.50	0.69
[illegible]	549.48	545.79	2.92	0.43
תירוש	543.20	536.78	0.69	0.13
[illegible]	104.09	102.09	0.16	0.16
תמה	246.76	242.05	0.65	0.27
תמר	197.66	196.31	0.36	0.18
תרשיש	1512.08	1483.08	4.39	0.30
תשרי	537.16	529.69	0.65	0.12

שערי אגרות החוב

שגיא 4.25%

סדרה	שער	שינוי בנק'
4101	597.6	+5.4
4102	159.1	-0.4
4103	152.9	-0.5
4104	148.1	-0.5
4301	148.1	-0.3
4302	140	-0.1
4303	139.1	-0.1
4304	137	-0.3
4105	123.6	+1
4106	120.5	+1
4107	116.9	+1
4108	114.8	+1
4109	114.3	--
4110	113.1	+0.1
4201	141.2	--
4204	131.6	+0.1
4205	129.2	+0.1
4206	127.4	-0.1
4207	127.1	-0.1
4208	125.5	-0.1
4209	122.8	-0.1
4210	119.7	-0.1
4211	116.1	-0.1
4212	114.8	-1
4215	115.3	-0.9

3% מלוה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	42879	+339
3602	39535	+315
3603	36783	+301
3604	32688	+15
3605	29826	+14
3606	28092	+13
3607	26327	-66
3608	25406	-63
3609	24197	-62
3610	21877	+111
3611	21135	+119
3612	20522	+110
3613	19254	+201
3614	18463	+197
3615	17045	+186
3616	15670	-457
3617	14486	+7
3618	13860	+6
3619	12862	+5
3620	12483	+63
3621	11763	+5
3622	10549	+5
3623	9864	-15
3624	9371	-46
3625	8652	+4
3626	8035	-3
3627	7454	-3
3628	6849	+28
3629	6419	+26
3630	6070	+25
3631	5609	-19
3632	5587	-18
3633	5091	-17
3634	4465	+20
3635	4225	+18
3636	4069	+19
3637	3816	+38
3638	3554	+36
3639	3255	+34
3640	2689	+1
3641	2532	+1
3642	2074	+1
3643	1800	+1
3644	1658	+15
3645	1495	+15

גליל 4.25%

סדרה	שער	שינוי
3701	1222	--
3702	934.2	-21.5
3703	842.5	+12.2
3704	721.7	+10.6
3751	388.2	+5.5
3752	151	-3.3
3753	144.9	-3.2
3901	140.6	+1.3
3902	134	+1.3
3903	133	+1.2
3904	131	+1.2
3754	135.5	-0.1
3755	130.6	--
3756	126.1	--
3757	123.7	-0.1
3758	121.4	--
3759	121.3	--
3760	119.4	-0.1
3761	116.8	-0.1
3762	113.8	-0.1
3763	110.4	--
3764	109.5	+1.3
3765	109.8	+1.3
3766	108.5	+1.5
3791	111.3	+0.1
3792	109.2	--
3826	135.5	-0.9
3827	133	-0.9
3828	128.4	-0.9
3829	126.1	-0.8
3830	123.8	-0.7
3831	123.5	-0.7
3832	121.9	-0.6
3833	119.2	-0.7
3834	116.2	-0.6

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3505	170200	--
3521	169600	+200
3522	164500	+100
3523	155000	+300
3524	154700	+200
3525	151570	+300
3526	151267	+200
3527	148075	+100
3528	144400	+700
3529	144500	+300
3530	140800	+300
3531	140200	+300
3532	136200	+200
3533	135950	+100
3534	128200	+500
3535	128100	+600
3536	128000	+300
3537	129100	-400
3538	120600	+200
3539	120750	+400
3540	120310	+200
3541	116200	+100
3542	116040	+100
3543	110400	+500
3544	117866	+100
3545	114700	+100
3546	114200	+500
3547	114500	+300
3548	114000	-500
3549	108200	+100
3550	108000	+300
3551	107900	+200
3552	99170	+200
3553	98550	+100
3554	99391	--
3555	99000	+200
3556	94300	+200
3557	95100	-200
3558	94100	+300
3559	90700	+200
3560	86000	--
3561	85300	--
3571	85300	+300
3572	86100	+300
3573	85700	+300
3574	79000	+280
3575	79018	+899
3576	78848	+905
3579	72905	+880
3577	78783	+291
3578	72819	+271
3580	67486	+319
3581	61449	+303
3582	56748	+292
3583	52881	+288
3584	52518	+281
3585	49867	+277
3586	45003	+20
3588	44981	+20
3589	41074	+18
3587	45299	+19
3591	41332	+18
3592	41296	+18
3593	41242	+18
3590	40885	+18
3595	39085	+17
3594	39062	+17

5% מלוה פיתוח (בריבה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	166600	+500
2002	165350	+300
2003	160100	+400
2004	159500	+400
2005	158800	+300
2006	151500	+100
2007	149280	+1480
2008	146800	--
2009	148900	+400
2010	148300	+400
2011	144800	+300
2012	143400	--
2013	145301	--
2014	141900	+100
2015	142458	--
2016	142380	--
2017	137000	+400
2018	138400	+100
2019	137900	+200
2020	135900	+200
2021	134100	--
2022	126000	-550
2023	126500	--
2024	118600	+200
2025	118800	--
2026	118700	+100
2027	113300	--
2028	114300	--
2029	107800	+800
2030	109758	--
2031	109800	+1000
2032	110700	--
2033	105500	+900
2034	105300	--
2035	94800	+800
2036	94500	--
2037	89916	--
2038	90100	+200
2039	88500	--
2040	87400	--
2041	84100	--
2051	82900	--
2052	75858	-2000
2053	77962	-2148
2055	72127	-2095
2054	76071	+740
2056	70699	+721
2057	70787	+24
2059	64628	+22
2058	70385	+14
2060	65481	+13
2061	45093	-503
2062	41227	-287
2063	39392	-285

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יהד	134	-0.5

רמון

סדרה	שער	שינוי
7006	191.3	+2
7007	177.9	-1.1
7008	169	-1.1
7009	163.7	+1.1
7010	156.2	+0.5
7011	145.8	-0.2
7012	140.6	-0.2
7013	133.1	+0.4
7014	116.4	-0.5
7015	98.9	-0.1
7016	98.1	-0.2
7017	97.3	-0.1
7018	97.1	-0.2
7019	97.5	-0.2
7020	97.5	-0.2
7021	96.4	-0.2
7201	94.9	-0.2

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	13413	-20
6102	8015	-12
6103	7184	-10
6104	6559	+30
6105	6227	+36
6106	6089	-9
6107	5867	-8
6108	4187	-6
6109	3990	-6
6110	3922	-5
6111	3310	-4
6112	3215	-4
6113	2138	+14
6151	818.1	+0.8
6152	784.2	+0.8
6153	679	-0.5
6154	667.3	-0.5
6155	433.3	-0.1
6156	350.7	-4.9
6157	261.8	+0.1
6158	247.6	+0.1
6159	212.6	+5.1
6160	196.6	--
6161	190.2	--
6162	171.7	-0.2
6163	160	-0.2
6164	154	-0.3
6165	145.2	-0.2
6166	137.2	-0.2
6167	133.8	-0.2
6168	131.5	-0.2
6169	125.5	-0.2
6170	116.4	-0.2
6171	84	-0.1
6172	82.9	-0.2
6801	91	-0.6

100% מט"ח

	שער	שינוי
אל אפ	1552	+3
אלביט	222.9	-1.6
אלונא	1170	-8
אלטינס	2393	--
מאיטקס	1055	-5
תדר 84	106	+0.2
תדר 85	391	--
זב היש	265.3	-2.8
ריס הש	186.9	--
כור	172.6	--
כלל	456	-6
כ'צט ר	194.6	--
כ'צט מ	273.3	--
כ'צט י	306	--
רן	146.6	+1.4
טל בת	188	--
היפוס	264.9	--

מדד/מט"ח

	שער	שינוי
ב.ל.ת.	149.4	--
ריס הש	154.2	--
כור	145.4	--
כלל	185.9	-0.6
כב ריס	148.5	+0.1
משא מו	144.6	+0.2
משא מו	143.3	+1.6
משא מו	133	+1.9
לאומי	138.5	--

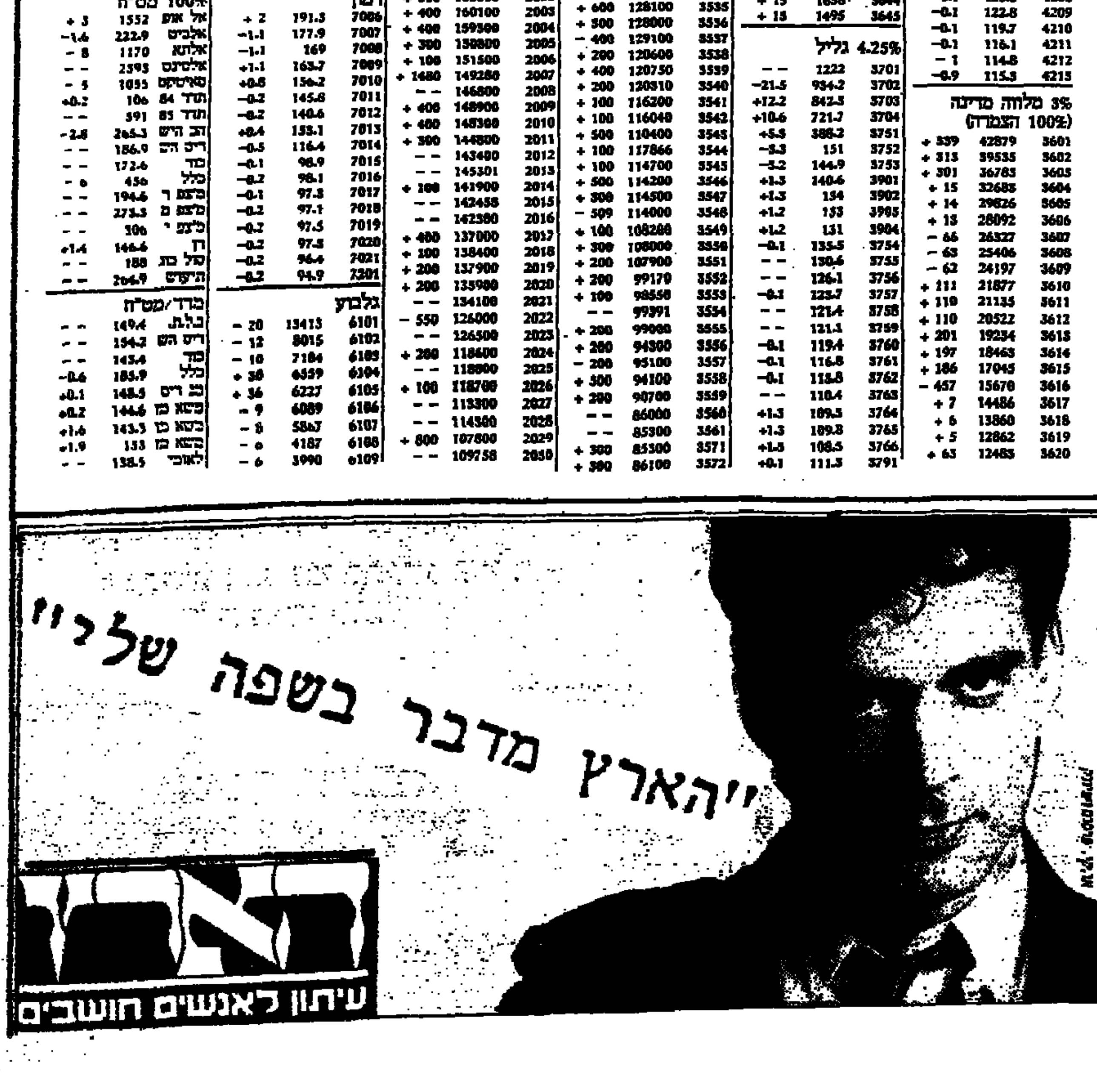

שערי המניות 17.12.87

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנק'	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	22400					
הגמות 0.1	1487		901	-1	-0.1	-684
הגמות א 0.5	829		616	-1	-0.1	-230
כללי לא בהסדר	15250		53	+150	+1	+33
פ.י.ב.י. 0.5	8030		1427			
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88						
אדיני רג 100.0	101600		196	-400	-0.4	-225
אדיני ב 100.0	101600			-400	-0.4	-1
אדיני בב X	609000		2			+1
אגוד 0.1	75150		279			+91
דיסקונט ב	129050		2	-1650	-1.3	-2
דיסקונט א	129200		78	-300	-0.2	-69
דיסקונט שה ב	15160		1	+20	+0.1	+79
המזרחי ש	41760		389	+310	+0.8	+1041
המזרחי ב	42050		167			+200
הפועלים בבב	89999			-1		
הפועלים ש	68780		716			+52
הפועלים ב	68890		137	+285	+0.4	+185
כללי א 1.0	175530		5			+7
כללי שה 7	8446	שב				
כלל 0.1	43750		915			+206
כלל שה 11	16420		112	+220	+1.4	+648
ביבון המזר 1.0	58200		5	+300	+0.5	+30
ביבון המזר 5.0	29700			+300	+1	+20
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89						
אדיני רג 100.0	122501		36	+301	+0.3	+347
אדיני ב 100.0	122210	לג				
אדיני בב א	740570	לג				
אגוד 1 ב"ח	91738		2	+438	+0.5	+23
דיסקונט ב'	156000	לג				
דיסקונט א'	157540			+1000	+0.6	+217
מזרחי ש'	50500		49	+190	+0.4	+316
מזרחי ב'	50100	לג				
הפועלים ש'	83350		97	+250	+0.3	+481
הפועלים ב'	83852		6	+1051	+1.3	+120
כללי א'	211500		4	+200	+0.1	+52
כלל סטק	52900		342			+245
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	25301		10			+10
לאומשכנ ש	8700		109			-51
לאומשכנ ב	8800			+89	+1	+50
כרמל ש	—			הפסקת מסחר		
כרמל שה 1	—			הפסקת מסחר		
פת כבב ש	2289		915			
כימון ב ש	3480		500			
עצמאות 0.1	20200					
משכנת בבב ש	22400					-2
משכנת רג ש	22900					-2
משכנת שה 1	—			הפסקת מסחר		
משכנת שה 2	5440		575	+25	+0.5	+1425
יעסר 1.0	2418	תב	27	+118	+5.1	+474
יעסר 5.0	1450		930			-730
בית 1.0	8200	שב				
מוסדות מימון						
ילקוט אש	845		3154	+30	+3.7	+11903
הקלאות מבב א	310000	לג				
הקלאות מבב ב	213000	לג				
לאמי העצ א ש	12801		30			
פתוח תעש בבב	128069	לג				
פת תעש בב ג	467000	לג				
פת תעש בב גג	269000	לג				
פת תעש בב גג	274000	לג				
פת תעש בב ד	282206	לג				
פת תעש בב דד	66894	לג				
ביכו קבלנים 5.0	860		731			-531
הירות בב	210500	לג				
כלל ליסינג 0.1א	23200		20	+300	+1.3	+20
כלל ליסינג 0.5ב	21348		114			-64
ביטוח						
איילון	123.5		5800	+5	+0.4	+87
אינן	135		10000	-1	-0.7	-9485
אריה 0.1	1600		1130	+10	+0.6	+236
אריה א 0.5	1090		4700	-1	-0.1	-2203
בטוח משנה 0.1	318					-1243
בטוח משנה 0.5	210		1500	-7	-3.2	-1500
משנה אש	224					-675
משנה הש	107		6900	+2	+1.9	+26900
הדר 1.0	164.5		3154	+2	+1.2	+3994
הדר 5.0	125		25000	-1	-0.8	-1016
הדר אש בר 2	140		8972			-1934
הפניקס 0.1	770	שב				
הפניקס 0.5	568	שב				
המשמר-הראל 1.0	5450		170	-50	-0.9	-143
המשמר-הראל 5.0	4420		590	+120	+2.8	+495
מנורה 1.0	2057		142	-45	-2.1	-315
מנורה 5.0	1360	שב				
כנר 3 1.0	376		1882	+6	+1.6	+1622
סקורסם 0.1	1025		1000	+22	+2.2	+1655
צור ש	326		6320	+6	+1.9	+4493
ציון התקמות 1.0	4550	בח	7	+50	+1.1	+6
ציון התקמות 5.0	1090	תב	1053	+90	+9	+886
מסחר						
אינטר גאגא 1 ש	760		709			-628
אינטר גאגא 5 ש	552		965			-845
כאור עדא 1.0	730		1460	+11	+1.5	+622
כאור עדא אש	395					-500
כלל אש 4	383		12200	+10	+2.7	+29998
כלל אגח 2	166			+2	+1.2	+7540
קריסטל 1.0	783		1624	+1	+0.1	+1711
רפק 0.1	19018			-1		
רפק 0.5	19000		2			-5
שופרסל 2.0 א	11089		369			
שופרסל אש	5550		3197	+290	+3.9	+4452
שופרסל אגח	108		112260			
שירותים						
אסותא	589		5500	-1	-0.3	-6450
מפעות הספקה 0.1	701		715	+1	+0.1	+633
מפעות הספקה 0.5	249		3796	-2	-0.8	-3796
קיור 0.1	780	תב	2006	-70	-8.2	-1586
קיור 1.0	225		8397			-5408
כוס' שיכה 0.1	1600		1	-30	-1.8	-21
כוס' שיכה 0.5	940		310			-460
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זוהר 1.0	2536	לג				
גלי זוהר 5.0	1650	לג				
מלונות דן 1.0	1650		186			+9
מלונות דן 5.0	1459	שב				
חוף האלמוג 1.0	7250	תב	12	+450	+6.6	+55
מלונות הירדן	3000		125			-125
מחשבים ושירותי מחשבים						
תה.לן 1.0	216		3785			-2785
תה.לן אפ	96		6690			+810
תה.לן אג"ח	102.5		22325			-22325
יעקא 1.0	5400		122			-7
ב.ל.ל. 1.0	11650		9			-9
מ.ל.ל. 1.0	2511	בח	112	+31	+1.3	+443
ניקוב מחשבים 1	1200		2511	+20	+1.7	+175
ניקוב מחש' 5	427		2645			-2645
ניקוב אפ סד 2	1180		2545	+50	+4.4	+3612
תים מחשבים 1.0	825		12000	+30	+3.8	+14909
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אזורים אפ	755		4580	+18	+2.4	+4863
אזורים אגח	146		14000	+5	+2.5	+16500
אילון 1.0	280		4600	+6	+2.2	+6431
אל-רוב 1.0	327		1200			-1200
אפריקה 0.1	42800	שב				
אפריקה אפ	23400		35	+399	+1.7	+85
ארזים	5019		128	+19	+0.4	+149
אילון 0.1	2880		200			-100
אילון 0.5	2040	תב	140	+152	+8.1	+190
בינוכין 1.0	2840					-1
בינוכין 5.0	2194	שב				
דנקור 1.0	6500					
ורעד 0.1	368		1388	-2	-1.2	-1388
ורעד 0.5	139		401	-1	-0.7	-401
הכסלול 1.0	800		202	+34	+4.4	+441
הכסלול 5.0	430	תב	893	-28	-6.1	-1245
תלב 0.1	—			הפסקת מסחר		
תלב 0.5	—			הפסקת מסחר		
חברה לירושלים	307		5978	+4	+1.3	+8412
ירושלים אפ	104.5		5090			-3715
גבים 0.1	4245		582			-23
גבים 0.5	3615		930	+25	+0.7	+752
יבנהד 0.1	3201		176	+1		+2
ישראלום 1.0	1195		680			-50
יצורם 10.0	15800		180	+350	+2	+70
כון פיתוח 1.0	8790		30	-100	-1.1	-30
לומיד 1.0	8455	קב		+403	+5	+2186
לומיד 5.0	2900	תב	1389	+250	+9.4	+2287
כ.ת.ב 1.0	307	לג				-343
כ.ת.ב אפ 2	162	לג				
כ.ת.ב אגח	115	לג				
מאורי בניה 1.0	516	לג				-286
מיבנאל 5.0	162		8557			-1557
מיבנאל אפ	139.5		5036	-5	-2.5	-5912
מגרב 5.0	1215		630	+23	+1.9	+210
מרלו 1.0	1690		907			-157
לינדמן 1.0	435	תב	379	+40	+10.1	+379
לינדמן 5.0	169		27652			-9152
לינשיץ 1.0	320		758	+10	+3.2	+488
לינשיץ 5.0	189		4493	+9	+5	+5425
לינשיץ אפ 1	116		2800	+6	+5.5	+10225
לינשיץ אגח	100		14825			-17325
מגות אביב 0.5	3200		100			-60
נכסי אזורים	517		3152			-2852
מנר התקוה 1.0	730			+20	+2.9	+600
מגדי 1.0	6400		200			
עוך השלע בר 1 ש	—			הפסקת מסחר		
קנדה 0.1	2929					
קנדה 0.5	1420		650	+50	+3.7	+1109
רהבנן 1.0	326		700			-757
רובבן 5.0	187		3800	+5	+2.5	+12106
רובבן אפ	855	תב	380	-30	-3.5	-370
רובבן אג"ח	126	שב				
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2516		150	+1		+164
מטעי הדר 0.5	2100			+20	+1	+100
מהדרין 0.1	6480		356	+80	+1.3	+366
מהדרין אפ	3909	שב				
נכסי הדרים 1.0	1650		129			-172
פריאר 0.5	2360	שב				
מזון וטבק						
דובק מב ש	3450		289			-280
דובק מב ב	3500		100	+90	+2.6	+279
אלכל 1.0	339	תב	4088	-20	-5.6	-5929
אלכל 5.0	342	שב				
אלכל אגח	104		2500			
ממפי בירה 1.0	33800		31			
ממפי בירה 5.0	27800		151	+200	+0.7	+11
יטבר 1.0	960		1000	+10	+1.1	+1000
יטבר א 5.0	595		2800	+10	+1.7	+1220
יטבר אפ 2	353		600	-18	-4.9	-817
מן 1.0	451	תב	200	-30	-6.2	-398
מן 5.0	360		200	-10	-2.7	-200
מעדנות 1.0	15500		45			-25
עסיס ב 0.5	338		2696	+3	+0.9	+719
אבגל שקל 1	2400	בח	147	+53	+2.3	+200
שמן מבב א	1632		250			
טכסטיל והלבשה						
ארגר מר 1 ש	500		1370	+7	+1.4	+1298
ארגר אפ	270					
ארגר אגח	107		5000			-2000
אופים 1.0	535		550	+15	+2.9	+294
אופנת כרוך 1.0	398		749	+7	+1.8	+730
אופנת כרוך 5.0	288		5650	-2	-0.7	-3909
אפ א	328		750			-250
ארגמן רג ש	9800		65	+100	+1	+113
רלוגה-גליל 1.0	1590		1357	+50	+3.3	+1512
רלוגה-גליל א 3.0	1261		500			-500
מטויות מאור 1	1650					
מטויות מאור 5	800		48.1	-10	-1.2	-100
ויסלבר 1.0	301		1600	-1	-0.3	-1100
ויסלבר 5.0	202		2185			-1935
חדיגן 1.0	4546		53			-40
זיקית 1.0	1950		500			
זיקית 5.0	1695		1155			-154
זיקית אפ	673	שב				
טופר	190					
טופר אפ	117			+1	+0.9	+1280
לודזיה 0.1	805	שב				
לודזיה 0.4	542		200			-160
ליבת 1.0	210		1119	-3	-1.4	-701
עיט 1.0	339		1000	+6	+1.8	+2129
עיט 5.0	195		4480			-5450
עיט אפ	167.5		3800			
עיט אגח	115		4900	+1	+0.9	+23000
עמק סריגה 1 ש'	265		3370	+12	+4.7	+3370
עמק אפ	138		6540			-1689
פולגת א	1030		1675			-262
פליגן א 0.5	9450		125			
פרנר	796		164			+172
גיבור סבריגה	6950		35			-35
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	8000		218			
אורדן 0.5	6870	שב				
אלונית 1.0	6880		10	-50	-0.7	-10
אלונית 5.0	4970	שב				
כבלים ש	352		3730	-6	-1.7	-3570
כבלים אפ	95		3842			
0690073	98		15000	+1	+1	+141000
כבלים אגח	100.5		65150			-74184
התכוף 1.0	600		1040			-390
התכוף 5.0	336		36			-36
התכוף אפ	2950		3	-30	-1	-4
זיקה 1.0	3049			+49	+1.6	+20
זיקה 5.0	1549		50	-10	-0.6	-7.5
קסקאות מח 5.0	3640	שב				
כבלי ציון 1.0	2310		264			-529
כבלי ציון 5.0	1300		472	+40	+3.2	+1582
קיטגי 1.0	225		1000			
קיטגי 5.0	153		6483			
מתכון 0.1	37800		27			-16
מתכון 0.5	13700		7			-4
מפר מלדה 1.0	2031		692			+8
קינג 1.0	709					
קינג 5.0	420		1297	+14	+3.5	+247
קליל 1.0	2450		553	+51	+2.1	+773
קליל 5.0	1900		573			-496
קליל אפ	923		1220	+22	+2.4	+827
קליל אגח	117		1500	+5	+0.4	+1500
שלדות 5.0	5369		159			-191
תעשיות לכיש 1.0	810		1500			
תעשיות לכיש 5.0	465		414			-300
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	285381		21			-20
אלקו 0.1	6806		5			
אלקו 0.25 ש	4090		256			-206
אלקו 0.25 ב	4081	שב				
אלקטרה 0.1	1910		200			-200
אלקטרה א 0.5	1435		266			-280
אמו 5	1001		243	+1	+0.1	+677
אגח 3	145		6654	+2	+1.4	+43000
אריזן 1.0	15440	שב				
כלל תעש אלק'	2064		1000			-393
מטקורוניקס 1.0	1180		385			-455
מטקורוניקס 5.0	1040		1995			-2031
פיטמנגר 1.0	484		686	+4	+0.8	+636
פיטמנגר 5.0	385		1148			-1148
ציקלון 1.0	2015		650			-235
ציקלון 5.0	859	תב	5759	+60	+7.5	+6795
קטבסקין אולר 1.	4510		73	-50	-1.1	-59
קטבסקין אולר 5.	3040		44			-44
ת.א.ת. 1.0	910		220	+4	+0.4	+660
ת.א.ת. 5.0	429		950	+9	+2.1	+914
תדיאה	880		3700	+25	+3.2	+6150
מוצרי בניה						
אי.פ. תעשיות 1.	188.5		10218	+1	+0.5	+12968
אי.פ. אפ	699		529	+14	+2	+2611
אי.פ. אגח	131		38210	+5	+1.2	+177200
אקרשטיין 1.0	535	תב	1910	+40	+8.1	+2186
אקרשטיין 5.0	330		1567			-1567
אקרשטיין אפ	490		126			-126
אקרשטיין אגח	126.5		1568	-5	-0.4	-4422
אורים בלוק	140		14498			-6806
בלוק אפ	90		15504			-12672
מחזל השק כתעש	510		680	+15	+3	+1075
מוזאיקה ולפמן 1	21886	לג				
מוזאיקה ולפמן 5	16499					
נגב קרמיקה	455		2685	+5	+1.1	+895
נגב קרמיקה אפ	220		2260	+5	+2.3	+1350
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	1791		1570			-440
אליאנס ב	1651		25			
גל תעשיות 1.0	419		800			+875
גל תעשיות 5.0	284	שב				
גל אפ	119		3300	-3	-2.5	-4800
גל אגח	97.5					+5000
דשנים 0.1	4100	תב	350	+250	+6.5	+680
דשנים 0.5	1537		450			-350
חיפה כמי' 10.0	855		4559	+11	+1.3	+3630
ליפסקי 1.0	2369		40			-40
מקטשה 1.0	910	תב	519	-53	-5.5	-519
מקטשה 5.0	621		22			-22
סנו 1.0	21000		50	+500	+2.4	+63
סנו 5.0	17000		50	+300	+1.8	+50
פריקלאס	545		6590			-4990
פריקלאס אפ	165		2053	-3	-1.8	-2053
קרס ביוכיקל 1.0	4594		100	+30	+0.7	+200
קרס אפ	2400		100	+114	+5	+230
קרם אגח	108		5000	+2	+1.9	+35000
תיא א 5.0	4250		104			
פרוטארום 10.0	54300		56	+600	+1.1	+47
עץ, נייר ודפוס						
כתר	183		6984	+2	+1.1	+11283
דפוסון 1.0	6769		5	-30	-0.4	-5
דפוסון 5.0	4143		60			+31
ובמג 1.0	9620		171			-171
יאר 1.0	1639		339			-250
לבידי אשקלון 1	745		2277	+25	+3.5	+2321
שולם ב 0.5	33515			-1487	-4.3	-2
קיטל	890		7988			-6988
0217315	555		2205			+69
רים 0.1	516		1685	-19	-3.6	-2185
רים 0.4	281	תב	4000	-14	-5.7	-3750
תעל ב 0.2	17000		60			-40
תעשיות שונות						
אבוין 1.0	400		3000	+17	+4.4	+2506
אבוין 5.0	167.5	תב	1000	+0.5	+6.7	+700
המישה יד'	2645		47	-5	-0.2	-47
הבבולק 1.0	1397		452			-132
הבבולק 5.0	912		580			+108
השקעות בתעשיה						
מור כב ש	7550	תב	498	+440	+6.2	+08.2
תעשיות אש	176		4661	+1	+0.6	+15274
תעשיות אגח	111		81000			-9000
חברות השקעה						
אמיקו ש	6500		80			-25
אלגר ש	1135			+20	+1.8	+500
גחלת 1.0	1035	שב				
גחלת אפ	735					-40
גחלת אגח	104		6140			+13860
דנבאר 1.0	450	תב	410	-36	-7.4	-1660
דנבאר 5.0	374		300			
חברה לישראל 5.0	3800		831	+88	+2.2	+1606
חלפסון 0.1	113500		1.8	-500	-0.4	-8
חלפסון 1.0 ש	22600		32			-3
אמגא א 0.5	21400		27	-598	-2.7	-27
מעלים השק ש	822		2196			-1295
דיסקונט השק אפ	1050		2984			-1802
דיסקונט השק אגח	109		11891			-4305
מזרחי השק ש	31200		26			+26
מור השקעות124	13435	שב				
חירון 1.0	2099		114	-1	-0.1	-114
חירון 5.0	940		884	-20	-2.1	-1111
יצא ש	12420		10			-10
ירדן א 0.1	1871		24	-4	-0.3	-26
כלל 50.0	1149		250	+11	+1	+5
מגור 0.1	466		1300	+2	+0.4	+152
מגור א 0.5	430		500			-650
מגור אפ	181.5		200	+5	+2.5	+1324
אגח 1	124.5		5619	+5	+2.1	+6656
מן השק ש	2700		301	-70	-2.5	-389
פמה א 0.1	7600		108			-108
פמה 0.5	5459		250			-247
פריון ב 2.5	12650		350			-1
קידן 1.0	106		2926			
קידן 5.0	64.5		9000	-1	-1.5	-13471
קידן אפ	50.5		4050			-2070
קידן אגח	105		7000	+1	+1	+6000
סחורות במט"ח						
בזית ס	205	לג				
בזן ב' 5.0	—			הפסקת מסחר		

רשימה מקבילה

שם החברה	השער אתמול		המחזור שח ע"נ	השינוי בנק'	השינוי ב-%	הצע/ביקוש שח ע"נ
מסחר שרותים מלונאות מחשבים						
האל 1.0	1400	לג				
יסקל	215		2827			-2400
קונסורטיום 0.1	1134	תב	200	-126	-10	-200
קונסורטיום 0.5	351		784	-10	-2.8	-134
קונסורטיום אפ	120		3215	-5	-4	-3715
קפל 1.0	677		313			-313
תגל	244		5308			-501
בני הדר	136		15095			-12473
בני הדר אפ 1	101		6568			-120
הגזה הישראלית	69		9865	-2	-2.8	-9865
כנס מר 1 ש	1620	תב	146	-180	-10	-186
איכות מושבים	555		315	+8	+1.5	+979
רעה מיכון 1.0	6050		185	+279	+4.8	+895
כלל מושבים 1.0	6800		36	+65	+1	+36
משב מושבים 1.0	296					-380
רשף	452		6242	+6	+1.4	+5958
נדל"ן בינוי חקלאות						
אורן 1.0	—			הפסקת מסחר		
אורן 5.0	—			הפסקת מסחר		
אבנוים 1.0	561		1023	+1	+0.2	+788
בן-יקר גת 1.0	4123	כב		-217	-5	-556
רודקר 1.0	—			הפסקת מסחר		
רודקר 5.0	—			הפסקת מסחר		
עוד 3.0	1750		425			-10
רסקו מבכל	2207	קב		+105	+5	+100
רסקו רג	1717	בח	18	+17	+1	+36
שגור 5.0	1320		615	-70	-5	-1389
שגור אפ	480		675	-19	-3.8	-841
אגאם	1970		210	-30	-1.5	-210
גולדפרוסט 1.0	1366		29	-14	-1	-29
גולדפרוסט 5.0	780					
תעשייה						
מים גליקו	—			הפסקת מסחר		
מקסם 0.1	3240	בח	185	+159	+5.2	+443
מקסם 0.5	1515		938	+65	+4.5	+1748
תעש הפוזיון 1.0	2385	בח	210	+25	+1	+30
אלקטגן 5.0	1030	לג				
מודן 1.0	624	לג				-6
משאבת סלע	124.5			-5	-0.4	
מתכות מרום 1.0	106		39854			-22083
מתכות מרום אפ	39.5		106170	-3	-7.1	-192770
אלקול	155	תב	29334	+14	+9.9	+41507
אלקול אפ 2	58.5		76152	+5	+3.1	+42580
מי-טון 1.0	1860	תב	490	+100	+5.7	+938
מי-טון 5.0	1110	תב	5020	+80	+7.8	+4270
טרסאקומ 1.0	6000					
טרסאקומ 5.0	1735		135			-85
מ.ל.מ. 1.0	1000		380	-12	-1.2	-500
מ.ל.מ. 5.0	578					
אלרן-טק	164	תב	1110	-18	-9.9	-2610
וקסמר 1.0	3050	שב				
נקה כימיקל 1.0	4500		50			-50
ת.ג.ל. 1.0	2756	בח	673	+27	+1	+397
ת.ג.ל. 5.0	2025		486			-341
תדר א 5.0	6500		20	-200	-3	-24
אורדע פרינט	704		2840	-5	-0.7	-1885
מקסדיה 1.0	3300		228			
גולן	526		547	+13	+2.5	+503
מו הון	386		155	+2	+0.5	+362
מאגרי טכנולוגיה	162.5		4500	+5	+0.9	+500
השקעה						
אינקומה 0.1	56	תב	23226	+5	+9.8	+30949
איתום	285		2375			-250
איתום אפ	97	שב				
אביאור כב'	1040		1406	+44	+4.4	+1406
אפיק 1.0	546	לג				
אפיק 5.0	270	לג				-150
ישום החקות	144.5		1980	+1	+0.7	+980
ישום אגח-אפ	186		6300			-1300
לנדיק 0.1	1872	לג				
לנדיק 0.5	512	לג				-47
עת השק ב 0.1	1920		130	-80	-4	-130
עת השק ב 0.5	1017	קב		+47	+4.9	+300
חיפושי נפט						
דלק נפט 1	2860		27	-1		-95
דלק נפט 5	1680		160	-20	-1.2	-161
דלק חיפ' אפ 2	881		600			-313
מן חיפושי נפט	18550		33			-6
יואל 5.0	400		8297	-5	-0.7	-9995
יואל אפ	116.5		27420			-5800
מ.ג.ג. 1.0	5099		20	-1		-158
מ.ג.ג. 5.0	2290		265			-185
פראיל ב 0.3	6366	תב	26	-400	-5.9	-26
נפטא ש	515		5492			+5045

משתנים

שם נייר ערך	כלל מחזור שקל	שער פתיחה	שער סגירה	שינוי יומי %	מס' עסק
בנק בינלאומי 05	2109	7601	7470	1.75	8
הכנה ש	29888	261	258	1.36	4
כלל סחר	37640	471	465	1.29	16
שופרסל ב 100.0	652	9910	9836	0.75	7
דלק ב ש	5801	2421	2391	1.25	9
אמריקה 1.0	148	36613	36250	1	4
אזורים 1.0	15322	1105	1089	1.47	16
נכסים ובנין	4232	2907	2878	1.01	3
הבשרה והשבה	186	69420	68568	1.25	4
כלל בלק	14111	829	815	1.72	7
עלית	813	14272	14096	1.25	9
פלגת ב 4	4232	770	764	0.79	13
קוסמטת פת 1.0	1515	4116	4085	0.76	6
אלרון 5.0	119	195795	195856	1	23
מבע ש	2324	9570	9618	-0.5	14
ים המלח	11805	2652	2626	0.99	10
פטרוכימים 10.0	18929	902	889	1.46	10
מפעלי נייר 10.0	33	308825	300055	0.25	7
מרכזית ב 0.1	352	15237	15086	1	4
כלל תעש' 1.0	81761	240	236	1.69	11
אדירי פמחו 2.0	688	7731	7712	0.25	4
אלרון ש	4220	971	964	1.78	6
חברה לישראל 1.0	2775	4161	4089	2.01	14
דיסקונט השק ש	12680	2104	2094	0.48	10
כלל 100.0	11530	1309	1286	1.79	8

שער נאמנות
בטוחה
הבטחה כלל
ניהול תיקי השקעות, ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

קבלת מודעות
ללוח העיר
מ-8.00-20.00
פרסום פון
אשראי מיוחד!!!
03-738707, 03-735588

בריה"מ מתנה אמברגו צבאי על איראן בהקמת כוח או"ם במפרץ

את צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ") ברית המועצות מוכנה לשקול הטלת אמברגו צבאי על איראן בתנאי שכוח ימי של האו"ם הוא שיפעיל את האמברגו. הממשל האמריקאי מצידו מתנגד להפעלת כוח של או"ם במפרץ הפרסי בטענה שהקמת כוח כזה הדורש תקציב מיוחד והסכמת חברות האו"ם, עלולה גם לארוך זמן רב ולהחטיא את המטרה בכך שבינתיים יכולה איראן להמשיך ולהצטייד.

הממשל מתנגד לכוח או"ם מחשש שברית המועצות תוכל לזכות באמצעותו ב"נקודות זכות" במפרץ, ולפיכך הביע עד כה התנגדות תקיפה להפעלתו במפרץ. מנגד דורש הממשל מברית המועצות להסכים להטלת אמברגו צבאי מבלי להתנותו בהפעלת כוח או"ם. לדברי מקורות אמריקאיים, נובעת ההצעה הסובייטית החדשה מרצון לגלגל את הכדור למגרש האמריקאי, שכן, אם יסרב עתה הממשל להפעיל צי של האו"ם במפרץ תוכל בריה"מ להאשים את ארה"ב בהכשלת הנסיון להטיל אמברגו. עם זאת, נמנעו דוברי ממשל מלפסול את הרעיון על הסף ושר החוץ ג'ורג' שולץ הגדיר את ההצעה כ"מוקדמת מידי".

פקידי ממשל מסרו כי הגמישות הסובייטית החדשה נובעת כנראה גם מהחלטות ועידת הפסגה בעמאן מחודש נובמבר, המגנה את איראן, ומן ההסכמה הערבית להטיל אמברגו צבאי על איראן. ברית המועצות מצידה שואפת להמשיך ולקיים יחסים טובים עם איראן ועד כה בלמה כל ניסיון להטיל אמברגו.

רדיו טהרן קובל: ארה"ב מנהלת לוחמה אלקטרונית למען עיראק

פאריס (ע"צ וע"ד) רדיו טהרן האשים אתמול את ארה"ב בניהול לוחמה אלקטרונית נגד איראן במיפרץ, בכך שהיא משבשת את מכשירי המכ"ם האיראניים, כדי להגן על מטוסים עיראקיים התוקפים אוניות בקרבת החוף האיראני.

הרדיו הוסיף, כי איראן לא תשב בחיבוק ידיים מול "צעדים תוקפניים" כאלה.

הרדיו ציין כי "הצי האמריקאי במיפרץ הפרסי משבש את מערך המכ"ם החופי של איראן, כאשר מטוסים עיראקיים תוקפים אוניות סוחר ומיכליות נפט בנתיב מים בין לאומי זה".

הוא הדגיש, כי חיל הים האמריקאי עשה זאת במהלך התקפות עיראקיות ביום שלישי בלילה וביום רביעי.

מטוסים עיראקיים תקפו את אונית המשא הקפריסאית "מימי" ביום שלישי בחצות הלילה וביום רביעי שוב תקפו אותה אונית.

מיכלית־הנפט האיראנית "טאפטאן" ניזוקה קל בהתקפה עיראקית אחרת ביום רביעי, בהתקרבה למסוף הנפט האיראני באי חארג.

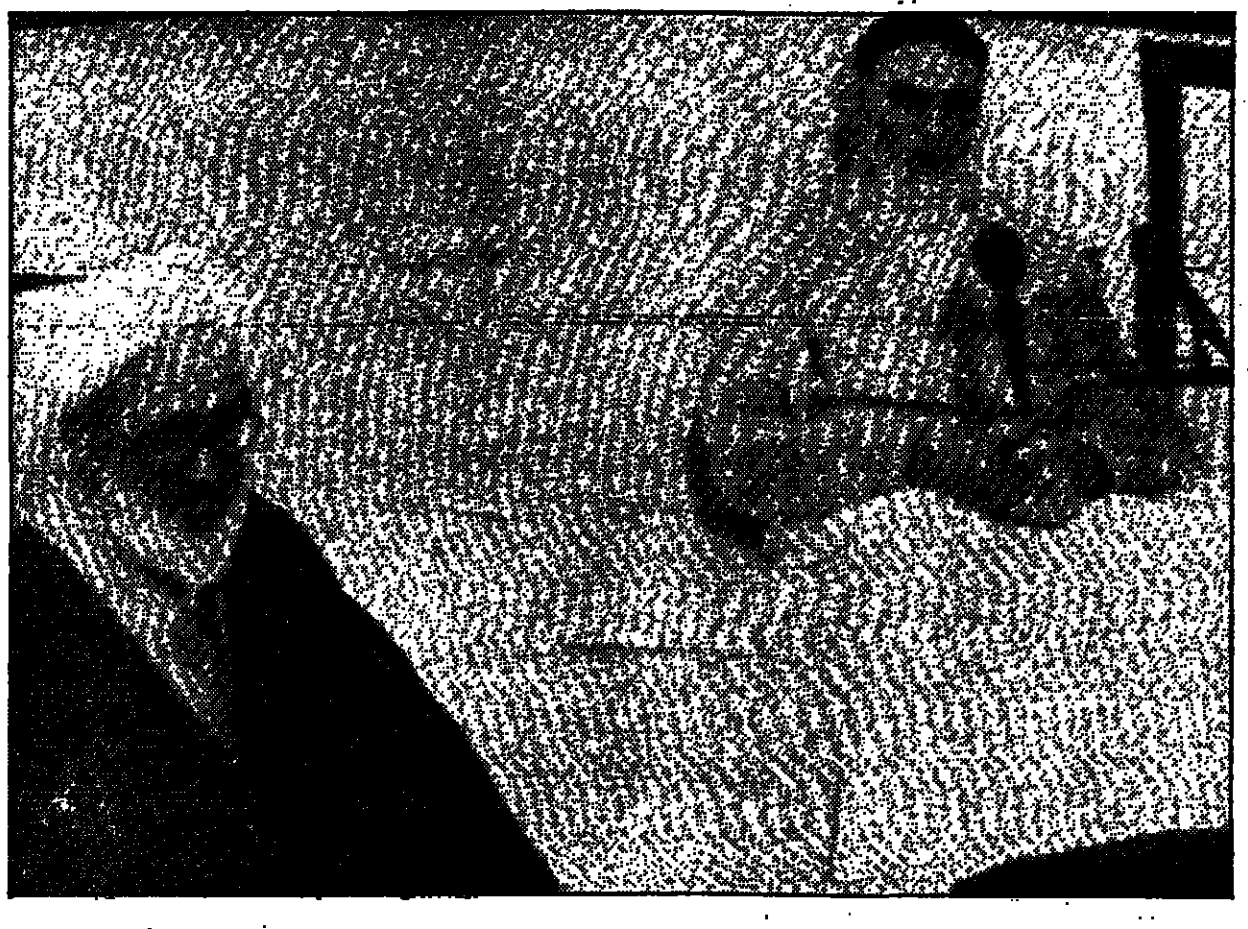

האייטולה חומייני על מיטתו. בשלידו יושב יורשו המיועד, האייטולה מונטאזרי. תמונה זאת צולמה מן הטלוויזיה ב־10 בחודש זה, בכמה שהיה, ככל הידוע, הופעתו הפומבית האחרונה של חומייני (צילום איפי)

שליח סובייטי הבטיח המשך התמיכה בעיראק

בגדאד (ע"צ וע"ד) שליח סובייטי בכיר הבטיח ביום רביעי בבגדאד את המשך הסיוע הצבאי לעיראק במלחמתה נגד איראן, והודיע כי מוסקבה תומכת בהפסקת אש אך לא תתמוך באמברגו על משלוחי נשק לאיראן.

השליח המיוחד מיכאיל סיטנקו הגיע לבגדאד כדי לדווח למנהיגי עיראק על ועידת הפסגה שנערכה בשבוע שעבר בין רייגן וגורבצ'וב בושינגטון.

כאשר נשאל במסיבת עתונאים על עמדת בריה"מ כלפי מיתקפה איראנית צפויה, השיב סיטנקו: "בריה"מ תומכת בעיראק ומסייעת לה בכל התחומים, כולל העוצמה ההגנתית של הרפובליקה העיראקית".

הוא הדגיש כי בריה"מ ועיראק קשורות בחוזה ידידות ושיתוף פעולה, ומוסקבה מקיימת חוזה זה במלואו. בריה"מ היא ספקית הנשק הראשונה במעלה של עיראק.

סיטנקו נועד בבגדאד עם שר החוץ העיראקי טארק עזיז, כדי לדון בהחלטה של מועצת הבטחון הקוראת להפסקת אש מיידית במלחמת המיפרץ.

האיראנים העלו באש ספינה טעונה גפרית

דובאי (ע"ד וע"צ) ספינות תותחים איראניות תקפו אתמול במפרץ הפרסי אניה טעונה גפרית והעלו אותה באש. האניה הרשומה באיים המלדיביים "איילנד טרנספורטר" בת 9,714 טונות נפגעה במרחק של 15 ק"מ מהאי אבו־מוסא המשמש כבסיס ימי למשמרות המהפכניים האיראניים.

מסוקים מאוניית מלחמה אמריקאית חילצו את מרבית אנשי צוות האוניה.

המסוקים שהמריאו מהמשחתת "צ'נדלר" פינו 19 מבין 27 אנשי הצוות והטיסו אותם על סיפון אוניית המלחמה. אנשי צוות אחרים, מרביתם קצינים וביניהם גם הקברניט נותרו על סיפון האוניה כשהם מנסים לכבות את הדליקה.

האוניה הובילה גפרית מדאמאם שבערב הסעודית למומביי. בשעה מאוחרת יותר נמסר כי האוניה הותקפה פעם שניה על ידי ספינות תותחים איראניות.

פריגטה איראנית גרמה לתוהו ובוהו במיצרי הורמוז, כאשר פתחה בחקירה קפדנית של האוניות השטות באשר למטען שהן מובילות ויעדיהן.

2000 מפגינים בקטוביץ פוזרו ביד קשה על ידי משטרת פולין

ורשה (ע"צ) כ־2,000 מפגינים פוזרו ביום רביעי ביד קשה על ידי המשטרה בקאטוביץ, בדרום פולין, בתום אסיפה שנערכה במרכז העיר, נודע בוורשה.

המפגינים, שיצאו מתפילה לרגל יום השנה השישי למותם של 9 כורי פחם, שנהרגו בדצמבר 1981 ע"י כוחות הביטחון במכרה שבמרכז קאטוביץ, השמיעו סיסמאות עויינות כלפי השלטונות ודרשו את שיחרורם של אסירים פוליטיים.

שוטרי־מהומות תקפו אותם באלות בשעה שצעדו לעבר בית המעצר העירוני.

כ־1,000 פעילים של "סולידריות" קיימו ביום רביעי בערב בבראנסק אסיפת מחאה נגד העלאות המחיר הצפויות בשנה הבאה בפולין, במסגרת הרפורמות הכלכליות.

יחידות גדולות של שוטרי־מהומות חסמו את דרכם של כ־100 צעירים שביקשו להפגין בחוצות העיר. אחדים מהם נעצרו.

ארה"ב חידשה יצור נשק כימי לאחר 18 שנים של מוראטוריום

פיין בלוף, ארה"ב (ע"צ) ארה"ב שמה שלשום קץ למוראטוריום בן 18 שנה על ייצור נשק כימי, בחדשה יצור גז־משתק במפעל הצבאי של פיין בלוף, במדינת ארקנסו. על כך מסרה דוברת של חיל הכימיה האמריקאי.

מהנדסים של שירותי התחזוקה מלוס אנג'לס התחילו לייצר את החומר הכימי הלאדרעיל די־אי. חומר זה, כאשר מערבבים אותו עם מרכיב של אלכוהול, מייצר גז משתק הידוע בשם "גז נירוטוקסי סארין".

ב־1969 אסר הנשיא ניכסון לייצר נשק כימי, בנימוק כי הפעלתו האפשרית "מעוררת סלידה של המצפון האנושי".

בעקבות מאמצים של הנשיא רייגן, הסבר כי הייצור של כלי נשק זה הוא "הכרח לבטחון ארה"ב ומדינות אחרות החברות בנאט"ו", הסכים הקונגרס אשתקד לשחרר את הכספים הדרושים לייצור של דור חדש של כלי נשק כימיים, החל מדצמבר 1987.

ביקורת נלהבת לסרט בן שש שעות ע"פ "דוריס הקטנה" של דיקנס

לונדון (ע"ד) סרט עלילתי, שהקרנתו נמשכת שש שעות, על פי ספרו של צ'רלס דיקנס "דורית הקטנה" שבו מופיעים כוכבי קולנוע כגון סר אלק גינס ודרק ג'קובי, זוכה כאן לביקורות נלהבות בדבר התיאור הנאמן של העוני המשווע והמרירות הסטגנית של לונדון הויקטוריאנית.

הסרט, בשני חלקים, זכה לשבחים רבים על הדרך שבה הוא מתאר את אנגליה בימי חייו של דיקנס ועל המיומנות שהוכיחה הבמאית כריסטין אדזארד בהנחיית השחקנים הרבים וביניהם כמה מבין הידועים ביותר בבריטניה.

דרק מלקולם, מבקר סרטים של העתון "גארדיאן" כתב כי הסרט "מפגין את האמנות והעומק של כושר המשחק הבריטי". עוד כתב המבקר, כי הסרט מתמצת את העולשה, הטיפשות והצביעות במראה כללי המוצג לנו על ידי דיקנס בעזרת ביצועיהם המרשימים של גינס וג'קובי.

מבקר הקולנוע של העתון "טיימס" דיויד רובינסון, משבח את האיכות האפית של הסרט ואת התפאורה והתלבושות הנאמנים לתקופה.

הבמאית ילידת צרפת, אמרה כי "ליטל דורית" הוא הרומן של דיקנס המועדף עליה על אף העובדה שלא זכה לחוג קוראים כה גדול כמו שאר יצירותיו של הסופר.

"רציתי להסריט את הספר כולו ולכן הסרט כה ארוך. לא הייתי נוגעת בנושא בדרך אחרת" הוסיפה האמנית. היא ציינה שכולם אמרו לה שאין כל אפשרות לעשות סרט מעין זה אך לבסוף ההוצאות הסתכמו ב־4.9 מיליון לי"ש (9 מיליון דולר) בלבד, תקציב צנוע לפי הסטנדרטים של הוליווד.

2 הרוגים ו־16 פצועים ברעש ביפאן

טוקיו (ע"ד וע"צ) רעידת אדמה חזקה פגעה אתמול בשטחים נרחבים של יפאן וגרמה למותם של לפחות של שני אנשים ולפציעתם של 16 אחרים.

איזור צ'יבה, מזרחית מטוקיו, נפגע בצורה הקשה ביותר ברעידת האדמה, שהיתה בעוצמה של 6.6 בסולם ריכטר.

המשטרה דיווחה על שני הרוגים בצ'יבה — עקרת בית בת 52 שנמחצה על ידי פנס, הולכת רגל, שנמחצה על ידי קיר שהתמוטט. 4 בתים התמוטטו בצ'יבה.

רעידת אדמה זו היתה אחת מבין החזקות ביותר שזעזעו את יפאן במהלך השנה. לפחות 5 רעידות אדמה אחרות בעוצמה של 6.0 מעלות או יותר בסולם ריכטר פקדו את יפאן בשנת 1987. רעידת אדמה בחודש מארס גרמה למותו של אדם אחד בדרום המדינה ורעידות אדמה אחרות, שאירעו בינואר בצפון יפאן גרמו לפציעתם של ששה.

יפאן נקטה בצעדים כדי לצמצם את עד למינימום את הנזק מרעידות אדמה ואת האבידות בנפש בעקבות הרעידה שפקדה את המדינה ב־1 בספטמבר 1923 כאשר נהרגו באיזור טוקיו 100 אלף אנשים.

מידי שנה ב־1 בספטמבר נערכים עתה תמרונים, כדי ללמד את האוכלוסיה כיצד להתנהג בשעת רעידת אדמה. השנה השתתפו בתימרונים אלה כ־8 מיליון אנשים. באיזור טוקיו נפצעו אתמול 9 אנשים ברעידת אדמה, בהם שני נערים שנפלו משלד של בניין.

בית משפט בהודו פסק 270 מיליון דולר פיצוי לקרבנות הגז בבופאל

בופאל (ע"ד) בית משפט הודי הורה לחברת "יוניון קארבייד" לשלם 3.5 מיליארד רופיות (270 מיליון דולר) פיצויי ביניים לקרבנות האסון בבופאל, שגרם למותם של למעלה מ־2,500 אנשים ולפציעתם של כ־200,000.

השופט מ. ז. דיאו הודיע שעל החברה לשלם את הכסף תוך חודשיים.

הודו הגישה תביעה נגד החברה האמריקנית בסך 3.3 מיליארד דולר על רקע הדליפה שאירעה בדצמבר 1984, שגרמה למותם של 2,500 אנשים בעיר בופאל.

בניו־יורק טענה החברה "יוניון קארבייד", כי פירוש פסק הדין הוא מתן פיצויים ללא משפט.

יצויין כי בפרשה זו הגישו למעלה מחצי מיליון אנשים תביעות פיצויים נגד החברה.

החברה, שמרכזה בדנבורי שבקונטיקט טוענת כי הטרגדיה נגרמה על ידי מעשה חבלה של עובד בלתי מרוצה.

לייזר הופעל לראשונה בניתוח לב

אוטווה (ע"צ) צוות מנתחים, אנשי המכון לקרדיולוגיה של אוניברסיטת אוטווה, הצליחו ביום ב', זו הפעם הראשונה בתולדות הרפואה, לסלק קריש שחסם עורק של הלב בעזרת קרן לייזר. על כך נמסר ממקור רפואי בבירת קנדה.

הניתוח בוצע בחולה בן 40, ששמו לא פורסם, בעזרת לייזר מיוחד שכינויו "אקסימר" בבית החולים של אוטבה על ידי המנהל הכללי של המכון לקרדיולוגיה ד"ר וילברט קיאון.

ה"אקסימר" הוא סיב אופטי שאורכו כ־1.50 מטר שדרכו עוברות קרניים אולטרה־סגולות. הוא פותח על ידי המועצה הלאומית למחקר בקנדה.

הטלוויזיה הצרפתית הורשתה לצלם במחנה עבודה סובייטי

פאריס (ע"ד) תמונות דרמטיות שצולמו על ידי הטלוויזיה הצרפתית בתוך מחנה עבודה סובייטי, מעניקות למערב מבט רישמי ראשון לתוך מערכת העונשין המכונה "גולאג".

גברים זקנים כחושים ומזוקנים, מגולחי־ראש, יושבים שפופים מעל קעריות מתכת ובהן מרק דגים דליל, בקטע של הסרט שצולם ע"י צוות של "ערוץ־2", שנלקח לפני שבועיים לסיור מודרך במחנה העבודה. הסרט שודר אמש בטלוויזיה הצרפתית.

"קשיש זה שלה מתוך הפינכה את כל עצמות הדג. אני חושב כי לא היה מרבר. היה מכבה זאת מרק עצמות", אמר הצלם ז'אן־ז'אק לה גארק למגב רויטר, בהקרנה מוקדמת באולפני הרשת בפאריס.

רשת הטלוויזיה "אנטן־2" קיבלה באורח בלתי צפוי רשות לצלם בתוך המחנה, בקרבת ריאזאן, כ־200 ק"מ דרומית־מזרח למוסקווה.

הסיור, דוגמא סנסציונית למדיניות ה"גלאסנוסט", התקיים ימים ספורים בלבד לפני שגורבצ'וב טס לוואשינגטון כדי לחתום על החוזה להשמדת הטילים הגרעיניים לטווח בינוני. מנהל הכלא, שליווה את צוות הצלמים, קבע שני תנאים: לא יהיו ראיונות עם האסירים, ולא יצלמו פגישות עם עצירים פסיכוטיים או חולי נפש.

הצוות לא קיבל רשות לצלם בתוך בית חולים פסיכיאטרי סובייטי.

מנהל מחנה העבודה, מפקד המשטרה המקומי, וקומיסר פוליטי ליוו את הצוות הצרפתי בסיור שנמשך 50 דקות. אסירים שהודיעו על מחלה, צולמו כשהם נחים על דרגשים ארוכים או ישנים במיטות־קומותיים עשויות מתכת באולם שינה צפוף, ובו שומר נעול מגפיים.

איש מהם לא דיבר. אחדים מהם נראו כאילו הם מפחדים מפני המצלמה.

ערך את העמוד: אהוד גונדר

29.7 ס"מ

45.5 ס"מ

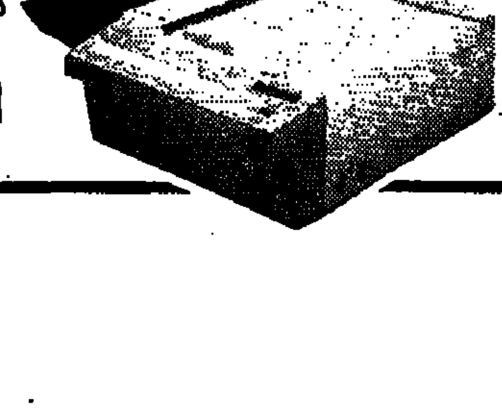

אם עמוד זה לא עובר בפקסימיליה שלך
אין לך HARRIS/3M

HARRIS/3M - הפקסימיליה המשדרת מסמכי מקור גם בגודל A3 (רוחב 29.7 ס"מ)
HARRIS/3M - משדרת מסמך מקור במהירות שיא - 13 שניות בלבד.
HARRIS/3M - משווקת מספר 1 בעולם למכשירי פקסימיליה, הינה מיזוג של שתי חברות ענק בעלות שם עולמי - HARRIS SYSTEMS וחברת 3M.

יורוקום מציעה מיגוון מסלולי רכישה: עד 24 תשלומים, ליסינג ל־5 או 7 שנים או השכרה על בסיס חודשי.

EUROCOM
חברה בת של תדיראן
הקשר שלך לתקשורת
רח' דב פרידמן 2 רמת גן. טל' 03-7520666
פקס' 03-731187

صورة عن الاصل

גוסטאב הוסאק הודח מראשות המפלגה בצ'כוסלובקיה; היורש: מילוש יאקש

ההערכה: מינוי היורש — לתקופת ביניים, עד שיתבהר המצב בין חסידי הרפורמות לשולליהן ★ גורבצ'וב קורא ליאקש להנהיג רפורמות

גוסטאב הוסאק (משמאל) ויורשו, מילוש יאקש (תצלומים: איי־פי)

פראג (איי־פי, ע"צ וע"ר) גוסטאב הוסאק הודח מראשות המפלגה הקו־מוניסטית הצ'כוסלובקית ובמקומו נתמנה מילוש יאקש. על כך מסרה סוכנות הידיעות הצ'כית. מקור בפראג העריך כי הסיבה לסיום תפקידו נעוצה בירידה בכושר העבודה שלו.

סוכנות הידיעות הרשמית מסרה כי הוסאק, 74, שעמד בראש המפלגה הקומוניסטית מאז אפריל 1969, ימשיך לכהן כחבר נשיאות המפלגה וכנשיא הרפובליקה.

מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבצ'וב קרא ביום אתמול למילוש יאקש, להנהיג רפורמות פוליטיות וכלכליות.

בשדר עליו דיווחה סוכנות הי־דיעות טאס, ציין גורבצ'וב כי הוא בטוח שיאקש "יבטיח את הגשמתן של המשימות הנרחבות הניצבות בפני המפלגה".

הוסאק הוביל את צ'כיה בחזרה לאורתודוכסיה קומוניסטית ולב־אמנות למוסקבה, לאחר פלישת ברית וארשה ב־1968, ששמה קץ לרפורמות של "אביב פראג" בהנהגת דובצ'ק.

הוועד המרכזי הודה להוסאק על שנות מנהיגותו הרבות והביע את התקווה כי כתור נשיא וחבר הפולי־טביורו הוא ימשיך לתרום בצורה פעילה "לפתרון מוצלח של המשי־מות לקידום נוסף של הסוציאליזם במדינה זו". סוכנות טאס דיווחה במוסקווה על התפטרותו של הוסאק, במיבזק מפראג.

הוסאק השתתף רק ביום שישי שעבר בכנס של מנהיגי ברית וארשה במזרח ברלין.

מקורות בפראג אמרו, כי נראה שבשנה שחלפה איבד הוסאק חלק ניכר מכושרו הפיסי העצום.

בכנס מנהיגי המפלגות הקומוניס־טיות שנערך בחודש שעבר במוס־קווה, לציון יום השנה למהפכה הבו־לשביקית, הוא הופיע בשידור טלוויזיה ומשקיפים התרשמו כי הוא מתקשה לדבר. "הסיבה לפרישתו היא בעיקר ביולוגית", אמר מקור בפראג.

המקור הוסיף כי השינוי בהנהגה עשוי להביא במקצת שינויים פוליטיים.

המנהיג החדש

כרגע נראה שיאקש מהווה פתרון־ביניים במאבק בין האידיאו־לוגים לבין הפראגמאטיסטים הכלכליים לגבי עתיד הרפורמות הכלכליות והפוליטיות.

מילוש יאקש, הוא חבר הנשיאות והמזכירות הכללית של הוועד המרכזי של המפלגה. הוא עמד בראש ועדת הביקורת רבת ההשפעה של המפלגה מ־1968 עד 1977. יאקש, 65, כיהן גם כסגן שר הפנים, וכתור ראש ועדת הביקורת של המפלגה ניצח על טיהור שורות המפלגה בעקבות פלישת ברית וארשה לארצו. לאחר הפלישה גורשו כ־70,000 חברים מהמפלגה, כולל רבים מהעילית האינטלקטו־אלית והטכנוקרטית של המפלגה.

יאקש נבחר כחבר במזכירות המפלגה ב־1977 וכחבר מלא בנשיאות ב־1981.

הוא נחשב על ידי דיפלומטים מערביים כתומך מתון ברפורמות כלכליות, שבתן דגל ראש הממשלה לובומיר סטרוגאל.

המנהיג החדש יאקש נחשב כבר זמן רב מועמד פוטנציאלי לשמש כיורשו של הוסאק. מאז שעלה מיכאל גורבאצ'וב לשלטון במרץ 1985, הועמדה ההנהגה בצ'כוס־לובקיה תחת לחץ ממוסקווה לערוך כמה שינויים כלכליים ופוליטיים, על פי רוח הרפורמות שהנהיג גורבאצ'וב.

אמצעי התקשורת והאמנות בצ'כוסלובקיה, למשל, גילו בשנה האחרונה יתר "פתיחות", על פי רוח מדיניותו של שליט הקרמלין.

גארי הארט מוביל שוב בין המועמדים הדמוקרטיים — למרות שערוריית המין

פורטלאנד (ע"ר וע"צ) גארי הארט הוביל אתמול בשני סקרים, לאחר שהודיע, כי הוא חוזר למירוץ לנשיאות מטעם המפלגה הדמוקר־טית, ממנו פרש לפני שבעה חו־דשים בעקבות שערוריית מין.

שני הסקרים העלו, כי הארט הוא המועמד הדמוקרטי בעל הסיכויים הגדולים ביותר להתמודד עם הרפו־בליקאים, בבחירות לנשיאות 1988.

אמש אמר הארט בראיון בטלוויזיה "אני בעל כישורים לנהל מדינה זו לא פחות מכל אדם אחר ב־200 השנים האחרונות". בראיון זה סירב להשיב על שאלות בעניין קשריו עם הדוגמנית דונה רייס בת ה־29, שגרמה לפרישתו מהמירוץ.

כאשר נשאל, אם פרשה זו מצביעה על כושר שיפוט לקוי, השיב הארט "אין זה העסק של אף אחד. שיחליט העם. אם רייגן גילה כושר שיפוט לקוי באיראנגייט, האין פירושו של דבר שהוא איננו נאמן לאשתו?" השיב הסינאטור לשעבר, בתשובה שעוררה תמיהה אצל המראיין.

הארט הדגיש, כי פרשת דונה רייס איננה חשובה, משום שהבוחרים אינם מתעניינים בחיים הפרטיים של מועמד.

בסקר של ה"ניו יורק טיימס" העניקו הנשאלים, חברי המפלגה הדמוקרטית, 21 אחוז להארט, לפני ג'סי ג'קסון עם 17 אחוז.

בסקר אחר, של רשת הטלוויזיה איי־בי־סי, זכה הארט ב־28 אחוז ואילו ג'קסון 22 אחוז.

אורטגה מסכים לשביתת נשק בחג־המולד

מאנאגואה (איי־פי). הנשיא דניאל אורטגה הודיע אתמול כי ממשלתו תכריז על הפסקת אש בכל אזורי הקרבות עם המורדים ב־24 וב־25 בדצמבר, לפי בקשתו של הקאר־דינאל מיגואל אובנדו אי בראבו.

"רק פגיעות בכוחותינו ובאוכלו־סיה האזרחית יזכו לתגובה", אמר אורטגה בדברו עם כתבים בחוץ הכניסה למשרדי הקארדינאל, אחרי פגישה עמו.

קודם לכן דחתה הממשלה הסאנ־דיניסטית הצעה של אובנדו אי בראבו מה־4 בדצמבר, לשביתת נשק זמנית בחג המולד עם הקונטרס, הנתמכים על ידי ארה"ב.

הנשיא לא אמר מדוע שינה את החלטתו.

אורטגה אמר עוד, כי ממשלתו תשלח משלחת של מומחים טכניים זרים לפגוש בקבוצה דומה מנציגי הקונטרה, ביום שני הבא בסנטו דו־מינגו ברפובליקה הדומיניקנית.

"דרך הקונטרה תשלח ארה"ב לפגישה גם צוות של יועצים טכניים זרים שאיננו יודעים מאיזה לאום הם", אמר הנשיא.

מה שנקבע כמועד למגעים הראשונים פנים אל פנים בין נציגי הממשלה השמאלית והקונטרס נד־חה ביום שני לבקשת הסא־נדיניסטים.

אובנדו אי בראבו אמר כי המתנגדים הניקאראגואים "הסכימו לפגישת הקב־וצות הטכניות ביום שני הבא".

מועמד הממשלה בדרום קוריאה: נבחרתי האופוזיציה: זו הפיכה צבאית נוספת

פיצול הקולות בין מועמדי האופוזיציה איפשר נצחון מועמד הממשלה

סיאול (ע"ר וע"צ) מועמד הממשלה לבחירות לנשיאות בדרום קוריאה רוה טאה־וו הצהיר אתמול, כי נבחר לנשיא המדינה בבחירות שנערכו שלשום.

קים יונג־סאם אחד משני מועמדי האופוזיציה הצהיר באותה שעה במ־סיבת עיתונאים: הציבור לא יוכל להשלים עם בחירות מזוייפות אלה. "זה לא היה אלא הפיכה צבאית שניה".

זמן מה קודם לכן הודיעה הטלוו־יזיה של דרום קוריאה, כי לאחר שנ־מנו 92 אחוז מהקולות ברור שמועמד הממשלה הוא המנצח.

רוה, בעל קשרים הדוקים עם האיש החזק של דרום־קוריאה, הנשיא הנוכחי צ'ון דו הואן, היה שותף פעיל בהקמת משטר אוטור־יטרי ובשלטונו.

פיצול האופוזיציה איפשר הניצחון

רו טהוו, מועמד מפלגת השלטון, חייב את נצחונו הברור בבחירות הישירות הראשונות לנשיאות דרום קוריאה מזה 16 שנה, לפיצול בקרב מועמדי האופוזיציה.

משקיפים בסיאול מציינים, כי שני מועמדי האופוזיציה השיגו יח־דיו כ־43 אחוז מהקולות, ואילו מועמד השלטון השיג כ־36 אחוז, דהיינו רק קצת יותר משליש מהקולות.

300 אלף חולי איידס עד סוף 88

ז'נווה (ע"צ) מספר חולי האיידס בעולם יגדל במהרה ועד סוף שנת 1988 יהיו בעולם 300 אלף חולים הנגועים במחלה קטלנית זו. כך נאמר בהודעה של ארגון הבריאות העולמי.

לדברי ד"ר ג'ונתן מן, העומד בראש התוכנית המיוחדת של לארגון הבריאות העולמי למלחמה נגד האיידס, יש לצפות כי 150,000 אנשים נוספים יחלו באיידס במהלך שנת 1988.

לפי נתונים רשמיים שנתקבלו בארגון הבריאות העולמי מ־128 מדינות, חולים עתה באיידס 72,004 אנשים. מספרים אלה לא משקפים את המציאות, מציין ד"ר מן ולדעתו לקו עד כה 150,000 אנשים במחלה.

ד"ר מן הצביע על חומרת המצב בציינו כי בשנה אחת יוכפל מספר החולים.

כעת מתהלכים ברחבי תבל 5 עד 10 מיליון אנשים הנושאים בגופם את נגיף האיידס.

עד מוחיר ד"ר מן, כי מספר החולים עלול לגדול בצורה דרמאטית בחמש השנים הבאות. עם זאת אמר, כי בשנת 1987 התגייסה הקהילייה הבינלאו־מית למאבק נגד האיידס. מבין 72,000 המקרים שעליהם דווח רשמית, 53,871 הם תושבי צפון אמריקה ודרומה. בארה"ב בלבד מגלים הנתונים הרשמיים ש־47,022 אנשים חלו במחלה. 8,724 לקו בה באירופה, 8,490 באפריקה, 708 באוקאניה ו־211 באסיה.

ב־1988 יקציב ארגון הבריאות העולמי סכום של 66 מיליון דולר למאבק נגד האיידס, לעומת 28 מיליון בלבד ב־1987.

מועמדים לנשיאות ארה"ב יקבלו מימון מהאוצר: 25.5 מיליון דולר

ואשינגטון (ע"ר) 11 המועמדים לנשיאות ארה"ב בשתי המפלגות יקבלו בסך הכל 25.5 מיליון דולר מימון־מקביל ממשרד האוצר לניהול מערכת הבחירות. כך מסרה אמש ועדת הבחירות הפדראלית.

הכספים ישולמו בשבוע הראשון של ינואר.

מחיר הנפט ירד מתחת ל־15 דולר

לונדון (ע"ר) מחיר הנפט מסוג "ברנט" מהים הצפוני צנח אתמול בשוק החופשי מתחת ל־15 דולר לחבית, המחיר הנמוך ביותר זה שנה.

מטען של נפט "ברנט" החליף ידיים באירופה במחיר של 14.50 דולר החבית.

מאז יום שני, כאשר ועידת אופ"ק נסתיימה למעשה ללא תוצאות, ירד המחיר כמעט ב־2 דולרים.

היום גוזר דין לאיוון בויסקי

מאת שלמה שמיר

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ") גזר הדין במשפטו של איוון בויסקי יינתן היום בבית משפט פדרלי במנהטן, ובקרב אנשי פיננסים בוול־סטריט מורגשת צפיה לגבי אופיו וחומרתו של גזר הדין. בויסקי, שהיה משך שנים רבות דמות ידועה בוול־סטריט וניהל חברת השקעות גדולה, הואשם לפני שנה בסחר־מניות לא חוקי והפרת נוהלים והוראות של הבורסה בניו יורק. בלי שהודה באשמות המיוחסות לו הסכים בויסקי לשלם קנסות של מאה מיליון דולר, ונאסר עליו להמשיך ולסחור בבורסה.

הוא הודה באחד הסעיפים המרכזיים בכתב האשום שהוגש נגדו, בגינו הוא יכול להשפט לשנ־תיים עד חמש שנות מאסר ולקנס של רבע מיליון דולר.

בין חוות הדעת שהגיש פרקליטו במטרה לשכנע את השופטים להקל בעונש — כאלה של פקידים בכירים במגבית היהודית המאוחדת, שבויסקי כיהן כיושב ראש של אחד ממבצעי ההתרמה שלה.

בת 12 התאבדה לאחר שקלקלה תסרוקת אחותה

מרסיר טידפיל, וולס (ע"ר) אמנדה שאנקלנד, בת 12, תלתה עצמה לאחר שקילקלה את התסרוקת של אחותה בת ה־11. על כך נמסר בחקירת נסיבות המוות, שנערכה שלשום.

הילדה, שהוריה נזפו בה לאחר שסיפרה את שערה ואת זה של אחיותיה אנדריאה בת ה־11 ואן בת ה־8, נבהלה כאשר מכשיר חשמלי לתלתול שיער הסתבך בשערותיה של אנדריאה. היא ניסתה להוציא את המכשיר בעזרת מספריים, אך לא הצליחה. היא התאבדה בתליה בחדר המי־טות שלה, לאחר שרשמה על שמשת החלון באצבעה: "אנא אלוהים, אל תיתן שהמכונה תשאר תקועה בשערה".

חוקר מקרי מוות דייוויד וי־ליאמס קבע כי לא ברור אם אכן התכוונה הילדה להתאבד.

ערך את העמוד: אור גרנדר

להברנו **משה שפילר**
אתך באבלך הכבד על מותה הטרגי של
אמך ז"ל
ההלוויה תתקיים ביום א' כ"ט כסלו תשמ"ח (20.12.87) בשעה 11.00 בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה
נפגשים ליד השער

אורי צוקרמן
ומועצת עובדי "צים"

בצער רב ובכאב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר
שמעון ישראל
ההלוויה תתקיים בחוג המשפחה
נא להמנע מביקורי תנחומים

האבלים
ויולט ישראל
לוני לוי ומשפחתה
שלי ארהרד ומשפחתה
מגי ישראל

ביגון ובכאב אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה
מרים ילין
אלמנת יצחק ילין ז"ל
ההלוויה תתקיים היום, יום שישי כ"ו בכסלו תשמ"ח 18.12.87, ותצא בשעה 11.00 לפני הצהרים, מבית המנוחה, רחוב איתמר 12 רמת גן לבית העלמין בנחלת יצחק.
התחבורה תעמוד לרשות המלווים.
יושבים שבעה בבית המנוחה

האבלים:
בנה וכלתה: שוקי ודינה ילין
בתה וחתנה: זאבה ויורם גלין
בנה וכלתה: מתי ולילי ילין
אחותה: לובה לוריה וב"ב
אחותה: מטילדה מס וב"ב
גיסה: מנחם גזית וב"ב
נכדיה: עפר, אסנת, אילת, שחר, ליעם, תומר, קרני ברק, תמיר ומן.
נינה: ליאור הארבל

חלפה שנה מאז נפטרה האשה היקרה
רוזה בן־דב ז"ל
אזכרה תתקיים בכפר סמיר, ל' כסלו
יום שני 21/12 בשעה 3 בדיוק
חיפה
המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתה של יקירתנו
ד"ר **מרים** (מריקה)
סמו שפינדלר ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום רביעי ב' בטבת תשמ"ח 23.12.87
בשעה 3.30 בבית העלמין הישן חוף הכרמל חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי

המשפחה והחברים

לאוה חטב ומשפחתה
איתך באבלך על מות אביך
משה חטב ז"ל

מחבריך לעבודה
לרגו הראל בע"מ

משתתפים בצערה של
לאה שלם
במות עליה אביה
הוגו דילנברגר
הבריה במרכז לחקר
המוסיקה היהודית ובמח'
המוסיקה בספרייה הלאומית

אגודת הגימלאים "שובל"
אבלה על מות חברה
יעקב לניר ז"ל
ומשתתפת בצער המשפחה

לאליהו דורון
משתתפים בצערך על מות
אביך ז"ל

מהנהלת "שא־עפר" ועובדיה
חברת אלייקים בן ארי בע"מ
חברת א.ג. רעננה בע"מ
חברת הכח בע"מ
חברת המהפך בע"מ
חברת שלב בע"מ

במלאת 18 שנים לפטירת
בעלי, אבינו וסבנו היקר
שלמה בר' מרדכי **גפני**
ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון
כ"ט כסלו תשמ"ח נר חמישי 20.12.87
בשעה 15.30 בבית העלמין סגולה
אוטובוס ייצא מבית המנוח בשעה 15.15.

המשפחה

לגב' ליכטנר ולמשפחת נוי
אנו מבכים מרה את מותה בטרם עת של
חנהל'ה
(אחות בית ההורים)
דיירי, עובדי והנהלת
ארגון עולי מרכז אירופה
בית הורים ע"ש מוזס

המחלקה לגיאוגרפיה
באוניברסיטה העברית
משתתפת בצערו של
פרופ' יהושע בן־אריה
במות עליו
אמו

להברנו **בצלאל גוטר**
משתתפים בצערך על פטירת אביך
דניאל ז"ל
ומביעים תנחומים למשפחה

טבע ירושלים
מבט — מעבדות ביולוגיות טבע
ההנהלה והעובדים

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירתו של
אבינו, סבנו ואחינו
עזריאל יצחקי — פופוביץ
ההלוויה תתקיים היום יום שישי כ"ו כסלו תשמ"ח (18.12.87)
בשעה 11.00 בבית העלמין בחולון
נפגשים ליד השער הראשי

המתאבלים מרה:
עפרה, אלי, ארז, אורן וורד שפלר
אליעזר יצחק וב"ב
אתי יצחקי
לאה ורצברגר וב"ב

היתרון הייחודי לנוסעים לחו"ל.
נוסע לחו"ל שמור על מכוניתך וחסוך כסף ודאגות

CAR-INN

לראשונה בישראל, יכולים בעלי רכב הנוסעים לחו"ל להנות משרות חדשני המאפשר להם לנסוע במכוניתם ולטוס בראש שקט, בידיעה שהמכונית שמורה ומוגנת מפני נזקים.

★ איחסון מכוניתך במגרש מקורה ובטוח מפני פריצות וגניבות.
★ הסעה ממשרדינו למטוס בלימוזין אמריקאי וחזרה.
★ ביטוח מקיף המאפשר לך "להקפיא" את הביטוח שלך ולחסוך כסף.
★ אחזקה שוטפת של מכוניתך.
★ שרות 24 שעות ביממה — הלימוזין תמתין לך בכל שעה משעות הלילה.

CAR-INN שרות בלעדי
מקבוצת שווקים חדשים, החברה לפיתוח שווקים בע"מ
נוסע לחו"ל־צלצל 03-9330833
או פנה לסוכן הנסיעות שלך.

האוניברסיטה העברית בירושלים

המרכז לחקר תולדות־ישראל ע"ש בן־ציון דינור
אגודת לבד להוצאת כתבי בן־ציון דינור

מודיעים על ערב עיון לזכרו של
פרופ' **בן־ציון דינור** ז"ל.
את ההרצאה השנתית ישא
פרופ' שמואל אטינגר
על הנושא:
היהודים כ"נושאי השפעות המערב" ברוסיה
יושב ראש: פרופ' מיכאל גרץ
ערב העיון יתקיים ביום חמישי, ג' בטבת תשמ"ח 24 בדצמבר 1987, בשעה 8.00
באולם הסנאט בבנין המנהלה, האוניברסיטה העברית, גבעת רם, ירושלים

די להרג בשטחים!
הפגנה!
בשבת 19.12; שעה 5 אחה"צ
דיזנגוף פינת בן־גוריון

נקודות מפגש:
ירושלים, בנייני האומה, שעה 4
חיפה, בניין סולל בונה, שעה 5

חשבון 272107, בנק הפועלים, סניף לינקולן, ת"א
ת.ד. 4448

די לכיבוש!
שלום ישראלי־פלסטיני עכשיו

שוחרר בערבות הנאשם בהריגת הנערה בת ה־17 מדיר־אל־בלח

השופט המחוזי, אפרים לרון: יש לזכור שהנאשם פעל בוודאי מתוך התרגשות ומתח ולא לאחר שהיה לו סיפק לחשוב ולשקול

מאת איתן רבין
כתבר "הארץ"

שופט בית המשפט המחוזי בבאר־שבע, אפרים לרון, הורה לשחרר ממעצרו את שמעון יפרח, המורה מנווה דקלים, הנאשם בהריגת הנערה בת ה־17, אינתיסר עבדאללה אל־עטר מדיר אל־בלח.

השופט שנתן את החלטתו אתמול, פסק כי יפרח ישוחרר בערבות של 30,000 ש"ח, ועליו להתגורר בעירו ולא לבוא במגע עם התושבים בגוש קטיף. פרקליטות מחוז הדרום הודיעה, כי תערער בבית המשפט העליון על החלטתו של השופט. בעקבות שחרורו של יפרח, נמסר על סי־פוק בהתגודדויות בגוש קטיף, אך לעומת זאת בדיר אל־בלח עורר שחרורו של יפרח תסיסה.

השופט ציין כי אין ספק שמדובר בעבירה חמורה, אך נראה לו כי במקרה הנוכחי על נסיבו־תיה, כפי שתוארה, מן הראוי להמתין ולהסיק מסקנות בקשר לחומרה זו רק לאחר שיתבררו כל הנסיבות והעובדות, לאחר הכרעת הדין.

עוד קבע השופט לרון, כי יש לזכור שהנאשם בוודאי פעל מתוך התרגשות ומתח ממש בשעת מעשה, ולא לאחר שהיה לו סיפק לחשוב ולשקול. לא היתה כאן חזרה למקום, כדי להעניש או לנקום, או לעשות מעשה תגמול, אלא פעולה תוך כדי נסיון פגיעה. יתכן שהנאשם עבר את גבול המותר אך יתכן שהיתה גם תקלה.

לאור זאת, החליט השופט לרון לשחרר את הנאשם בערבות של 30,000 ש"ח. פרקליטות מחוז הדרום ביקשה לעכב את השחרור ל־48 שעות, אך עורך דינו של יפרח, עו"ד משה ישראל, התנגד ואמר: "ניתן לבקש עיכוב ביצוע, כאשר מודיעים באופן חד משמעי על ההחלטה לערער". השופט קיבל טענה זו, וכאמור שחרר את יפרח וקבע כי יפרח ישהה בעירו.

חתנו של פלאטו שרון העיד בביהמ"ש איך הועברו הכספים מצרפת ארצה

ב"כ התביעה — נציג בנק צרפתי — טוען, כי בכספי הלוואות, שהבריח הח"כ לשעבר ארצה, נבנו הווילה בסביון, נקנו שטחים בדיזנגוף סנטר ובתחנה המרכזית החדשה בת"א

(ע). חתנו של פלאטו שרון, סרז' גוולן, עלה אתמול על דוכן העדים בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, שם שנדרש להסביר מה מקור הכסף הרב, שזרם כל הזמן לחשבונות הבנק שלו ומשם לפלאטו שרון.

גוולן נאלץ להעיד, על פי דרישת התביעה, בעקבות תצהיר, שהגיש לבית המשפט, המבקש לבטל את הצו, שניתן לפני כשלושה שבועות, להסרתו של החיסיון על חשבונות הבנק שלו ושל חתנו פלאטו שרון, לפני התובעים.

כזכור, טוען בא כוח התביעה, עו"ד ברוך גרוס, המייצג בנק צרפתי בשם "קומפני פארייזין דה פרטי־סיפסיון", כי פלאטו שרון לקח מהבנק בשנים 1970־1973 הלוואות בסדר גודל של עשרות מיליוני דולר באמצעות חברות קש, שבהן הוא אינו מופיע לא כמנהל ולא כבעל מניות.

לטענת התביעה, פלאטו לקח כספים אלה שלא על מנת להחזירם לבנק, ולפיכך הבריח את חלקם לבנק שווייצרי וחלקם האחר ל־ישראל. בכסף זה קנה, בין השאר, את הווילה בסביון, שטחים בדיזנגוף סנטר ובתחנה המרכזית החדשה.

במהלך מתן העדויות של עדי התביעה התברר, כי פלאטו שרון השתמש בחתנו סרז' גוולן ובבתו, ודרכם העביר כספים ארצה. לפיכך הגישה התביעה בקשה לארבעה בנקים, לחשוף בפניה את חשבונות הבנק של פלאטו ושל אנשים שאינם נתבעים פורמליים בתביעה, כגון סרז' גוולן ובתו, בטענה שהם שימשו צינור להעברת כספים לישראל עבור פלאטו שרון.

אכן, השופט אורי גורן הוציא צו זמני כמבוקש ב־22.11.87. אולם סרז' גוולן ביקש באמצעות עו"ד בן שחר לבטל את הצו ונתן תצהיר בעדות.

"כספים אישיים"

אתמול נחקר סרז' גוולן על תצ־היר זה שהוא נחקר על ידי התביעה. עו"ד גרוס הצביע, בחקירה על העברות בנקאיות שבוצעו על ידי חברות שווייצריות לחשבונו של גוולן בישראל. בתשובה טען גוולן, כי למעלה ממיליון דולר שהועברו אליו הם כספים אישיים שלו, אשר קיבל מהוריו והבריח ארצה. הוא לא הסכים למסור פרטים, בטענה שאלה יפלילו אותו ואת הוריו בצרפת.

בין היתר נחקר גוולן על חברה פנאמית בשם אג'יפין. הודה כי יתכן שהועברו כספים אישיים ארצה באמצעות אג'יפין, אבל הוא אינו מוכן לומר אם פעל לפי יפוי כוח מבעלי המניות, כי מידע זה עלול להפליל אותו. עו"ד גרוס טוען, כי אלה כספים של פלאטו שרון, שהועברו ארצה עבורו באמצעות אג'יפין.

כאשר לחץ עו"ד גרוס, אישר גוולן כי אינו בעל המניות שלה, אלא פעל רק מכוח יפוי כוח מבעלי השליטה, שאינו זוכר מי הם.

בשלב זה הציג בפניו עו"ד גרוס מכתבים בחתימתו, בהם הוא מופיע כבעל מניות אג'יפין. לרגע קל התבלבל העד, ואח"כ אמר שמדובר במניות "למוכ"ז", והוא היה בעליהן רק לצורך אותה יחידה.

בסופו של דבר הודה גוולן, כי נוסף להלוואות כאלו נתן הלוואה בארץ לחברת לנקסטר, המחזיקה בחצי דיזנגוף סנטר. כאן שאלה השופטת כך־עתו מה פתאום ב־1983 ממשיכים להעביר כספים אישיים שלו, שכן מיליון הדולר עליהם דיבר קודם לכן הועברו לו עד 1980. העד השיב לאחר היסוס, שבעצם אלה אינם כספים שלו, אלא של אמו של פלאטו שרון.

לקראת תום הדיון הציע עו"ד בן שחר פשרה, על פיה הוא מוכן לתת חלק מהמסמכים הבנקאיים. אבל בסופו של דבר לא הושג הסדר כי עו"ד גרוס דרש לראות את כל המסמכים.

בשלב זה נקבע התיק לסיכומים. ובסופו של דבר תכריע השופטת כך־עתו באשר לגורל הצו.

לילי גלמטו, ניצולת האוטובוס, ששכלה את בעלה באסון בכביש החוף הדליקה אתמול נר על האנדרטה לזכר חללי האסון בצומת גלילות באש לפיד שהובא ממודיעין.
(צילום: יפפא/ישראל סימיונסקי)

4 חברי משלחת השמאל לרומניה חוייבו להשיב על האשמה נגדם

השופט לא קיבל את טענת ההגנה כי הנאשמים לא נפגשו עם חברי ארגון טרור

(ע). שופט בית משפט השלום ברמלה, אברהם בייזר, דחה אתמול את טענתם של ארבעת חברי משלחת השמאל לרומניה, לפיה אין עליהם להשיב לאשמה וחייבת להשיב לאישומים שבכתב האישום.

הנאשמים, לטיף דורי, יעל לוטן, ראובן קמינר ואליעזר פיילר, האשמו בעבירה על החוק האוסר פגישות עם נציגי אש"ף.

ההגנה טענה, כי הנאשמים פטורים מלהשיב על האשמה, כיוון שלא נפגשו עם פלשתינים, חברי ארגוני טרור, וכי המפגש נועד לקדם את השלום.

התובע, עו"ד רענן בן יוסף, התנגד לטענות ההגנה שהוגשו לבית המשפט בכתב על ידי עורכי הדין אמנון זכרוני ואביגדור פלדמן, ואמר לשופט, כי הנאשמים הוזהרו מראש שלא לנסוע, וידעו שהמפגש יהווה עבירה על החוק. כמו כן טען התובע, שעל פי החוק וכוונת המחוקק, העבירה היא בעצם קיום המגע, שפירושו הבעת תמיכה בארגון טרור.

בתום הדיון בסוגיה זו, החליט השופט שעל פי חומר הראיות לכאורה שלפני בית המשפט, על הנאשמים להשיב על כתב האישום.

לטיף דורי, שעמד בראש משלחת השמאל לרומניה בנובמבר 1986, אמר בעדותו בדיון, שארגון הטרור שבראשו עומד אבו נידאל, פירסם הודעת גינוי נגד הפלשתינים שהשתתפו במפגש, ואיים עליהם. דורי היה עד ההגנה הראשון במשפטו ושל שלושת חבריו. הוא תיאר את הרקע למפגש, וטען כי מדובר היה באנשי רוח ישראלים מסדרות המגזר, שנפגשו עם הפלש־תינים. המפגש אורגן על ידי אגודת הסופרים הרומנית.

העד אמר, שחבריו והוא מתנגדים לטרור, ומסתייגים ממנו. עוד אמר, שנפגש עם פלשתינים נוספים, גם אחרי הפגישה ברומניה.

"בכל המפגשים נתנו ביטוי לעמדתנו, שהטרור מזיק ומשפיע לרעה על תהליך השלום", אמר העד.

"הנציגים הפלשתינים שריכזו במפגש, כיצד לקדם את השלום, לא יכולים להיות חברים בארגוני טרור", הטעים לטיף דורי.

בחקירה הנגדית ניסה התובע בן יוסף, להוכיח על ידי הצגת קטעי עיתונות ודיווחים מהמפגש, כי הפלשתינים שבאו לרומניה, ממלאים תפקידים באש"ף, אך דורי עמד על כך שדבר זה לא ידוע לו אישית.

צירי אגודת הסטודנטים באוני' חיפה — המערך (37) וחד"ש (2)

מאת יריח טל

בחיפה בבחירות למועצת אגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה זכ־תה הרשימה המזוהה עם מפלגת העבודה ומפ"ם ב־37 מכלל 39 המושבים במועצה. בשני המושבים הנותרים זכו סטודנטים ערבים, נציגי רשימה המזוהה עם חד"ש.

רשימה המזוהה עם הליכוד וממלי־גות ימין אחרות, ביניהן "כך" של הרב כהנא, לא זכתה אף לא בנציג אחד במועצה. גם במועצה היוצאת הימין לא היה מיוצג, לאחר שנחל תבוסה גם בבחירות הקודמות.

בבחירות למועצת אגודת הסטו־דנטים באוניברסיטת חיפה השתתפו כ־50% מבעלי זכות הבחירה, שהם כ־2,700 סטודנטים.

בהגיבו על תוצאות הבחירות באוניברסיטת חיפה אמר דב גרשט־קל, מזכיר מחוז חיפה במפלגת העבודה כי "תוצאות הבחירות לאגודת הסטודנטים מנפצות את המיתוס שצעירים מצביעים ל־מפלגות ימין ועל מפלגת העבודה להפיק את כל הלקחים ולהערך בהתאם לבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות".

המשטרה: בן (53) הודה ברצח אימו (78) שעל היעדרה התלונן אצלנו

(ע). תושב צפת הודה, לדברי המשטרה, ברצח אמו והטבעתה בנחל נעמן. המדובר בחקירת היע־דרות של שרה אנטוניו (78) מצפת, שגופתה התגלתה לפני כשבועיים בנחל נעמן.

המשטרה הודיעה, כי חלה תפנית בחקירה, אחרי שבנה, מרדכי (53) הודה בכך שגרם למות אמו ואף שיחזר אתמול את ההתרחשויות ביום מותה.

תיק החקירה כבר הועבר לפרק־ליטות, להכנת כתב האישום נגדו. ב־26 בנובמבר 87', בערב, התייצב החשוד במשטרת צפת, הודיע, כי הסיע את אמו במכוניתו לעכו. משם היא היתה אמורה להמשיך אל קרובים ברמת־השרון, אך היא לא הגיעה לשם.

שבוע לאחר מכן, הבחין נהג קטר רכבת שחלפה על פני גשר נעמן, בגופת אשה הצפה במים, שזהותה מאוחר יותר כאשה הנעדרת מצפת.

על הגופה לא נמצאו סימני אלימות והבדיקה קבעה, שהיא מתה מטביעה. כאשר התקבלו הממצאים של הבדיקה היה הבן עצור במשטרה בחשד שקנה מכונית ודירה ושילם עבורם בהמחאות מזוייפות.

מפקד צוות החקירה, פקד רפי עמר, שחקר את הפרשה וסיפורו של החשוד שניתן בשלוש גירסאות שונות, עורר השדות הקצין הבכיר בחקירה ולדברי המשטרה הוא הודה שב־26 בנובמבר הוא לקח את אמו במכונית לעכו. אירח אותה בדרך לסעודה ושנה אח"כ הסיעה לשפת הנעמן.

כשהיו שם היתה האם, לדברי הבן, מבושמת בגלל היין ששתתה במסעדה. הוא דחף בכוח את ראשה אל המים עד שפסקה נשימתה ואח"כ דחף את הגופה לעומק המים. הוא נימק את מעשהו כתגובה על התנגדותה של האם לקשריו עם אשה מטריינת, נמסר מן המשטרה.

ועד עובדי הסוכנות מוחה נגד הצעת קפלן למכור הבניין בת"א

מאת נדב שרגאי
"כתבר הארץ"

ועד העובדים של הסוכנות היהו־דית מוחה נגד הרעיון שהעלה יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית, מנדל קפלן, למכור את בניין הסו־כנות בת"א, במגמה לבטל הכפילויות ואגפים כפולים של המוסד ולרכז ככל האפשר את משרדי הסוכנות בירושלים.

אתמול דיווח "הארץ", כי לאחר סיור שקיים מנדל קפלן בבניין הסו־כנות בת"א לפני שבועות אחדים, הוא העלה רעיון זה ואף דובר על הבאת הצעת החלטה ברוח זו לישיבת חבר הנאמנים שיתכנס בחודש פברואר הקרוב.

יו"ר ועד עובדי הסוכנות בת"א חיים פרלון אמר אתמול ל"הארץ": "זה לא דבר שניתן לבצעו בהצהרות. ההצהרות בנושא זה הן חסרות כל טעם, משום שאינן מעשיות. אנו מו־כנים תמיד לייעל, ולצמצם ושיתפנו פעולה בנושא זה, אבל אי אפשר לבוא עם בולדוזר ודרך העתון ולהכריז שרוצים למכור.

חברים אחרים בוועד העובדים אישרו כי שמעו על הרעיון ואף הם אמרו כי אינו מעשי.

בקרב הנהגת הסוכנות, ניכרה אתמול מגמה להרגיע את העובדים וניתנו כמה הצהרות בנושא. מטעמו של מנדל קפלן נמסר, כי ההצעה להתארגן בסוכנות היא בגדר בדיקה בלבד המתבצעת על ידי יו"ר ההנהלה שמחה דיניץ, העובד ב־תיאום מלא עם ההנהלה. לדברי מנדל קפלן, אין החלטה על מכירת הבניין ואין בכוונתו להביא הצעה כזו לישיבת חבר הנאמנים.

יו"ר הנהלת הסוכנות שמחה דיניץ אמר, כי השמועות בענין זה הן ספקולציה ללא בסיס. גם הוא אומר שהצעה להתארגן מחדש, נמצאת בבדיקה. בכירים בסוכנות אומרים, כי מנדל קפלן אכן העלה רעיון למכור את הבנין בת"א.

עולי אתיופיה בבג"ץ: הרבנות מפלה אותנו

(ע.) עולי אתיופיה מופלים לרעה לעומת עולים מארצות אחרות. כך נטען במהלך דיון בבג"ץ בעתירתם של, יהודי אתיופיה נגד הרבנות הראשית המחייבת אותם, לטענתם, לעבור גיור לחומרה, כתנאי לרישום נישואין.

בא כוח העותרים, עו"ד מיכאל קורינלדי מסר לבית המשפט נתונים על עולים מארצות הגוש הקו־מוניסטי. כך, למשל, עלו מרומניה בראשית שנות ה־70 14 אלף עולים חדשים מתוכם כ־4,000 אינם יהו־דים.

לטענת עו"ד קורינלדי, לא הוציאה הרבנות הנחיות מיוחדות לרישום נישואין מקרב עולים אלה, אלא רק כלפי יהודי אתיופיה. לכן, לטענתו, מופלים יהודי אתיופיה לרעה.

בדיון, קרא עו"ד קורינלדי ל־מועצת הרבנות הראשית: "אם רוצים לקבל את עולי אתיופיה כיהודים לכל דבר — קבלו. אם אינכם רוצים — תנו להם לנהל את חיי הנישואין בעצמם. לא ניתן להפלות אותם מכל הכיוונים".

הדיונים בעתירתם של כמה מעולי אתיופיה נגד הדרישה לח־ייבם בגיור לחומרה, כתנאי ל־רישומם כנשואים, מתנהלים זה כשנתיים. שופטי בג"ץ: מאיר שמגר, מרים בן פורת ומנחם אילון הורו לבאי כוח הצדדים להגיש בתוך 30 יום סיכומים בכתב.

אבן פוצצה גלגל במשאית והנהג, עובד צה"ל, נהרג

(ע). שופט שלום בבאר שבע דחה אתמול בקשה של המשטרה, לערוך נתיחה שלאחר המוות, בגופתו של תושב העיר, שנהרג בשעת עבודה בבסיס "צאלים" של צה"ל בנגב.

וולטן ארלשטיין ז"ל מבאר שבע, היה בן 65 במותו ועבד כאזרח עובד צה"ל. שלשום בצהרים הוא עבד בבסיס "צאלים" בנגב, וכאשר פרק חול ממשאית בה נהג, נתקעה אבן גדולה בין שני גלגלים צמודים בחלקה האחורי.

האבן הפריעה לפריקת החול והנ־הג הלם בה בפטיש, כדי להוציאה ממקומה. כתוך כך התפוצץ אחד מגלגלי המשאית, המנוח הודף לאחור מעוצמת הפיצוץ ונחבל בפניו.

פקד יצחק דערים ממשטרת אופ־קים, ביקש לקבל צו מבית המשפט לנתיחת הגופה, בנימוק שסיבת המוות אינה ידועה, ומאחר שנמצאו חבלות בפניו ובגולגלתו של המנוח.

בנו של המנוח, חיים ארלשטיין, התייצב לדיון בבית המשפט והודיע, שמשפחתו מתנגדת לנתיחת הגופה, מטעמי דת.

השופט ידין טימור דחה את בקשת המשטרה לנתיחת הגופה. זאת בנימוק, שאף נציג המשטרה לא טען, שהמוות נגרם בעבירה ולכן אין צורך בנתיחה.

ערך את העמוד: יצחק לאור

חמין בנמל יפו!
5 אבנה
שבת צהרים עם חמין
במבנה 5
כוס יין על חשבון הבית
טל' 813563
ארוחות ערב החל משעה 7
החל מ־1 בינואר, פתוח ברציפות
מ־12.00 בצהרים אל תוך הלילה
7 ימים בשבוע

הדצמבר הולך ונגמר.
שים לב!
שנת המס מסתיימת בדצמבר - רק עוד החודש, עד ה־31 בדצמבר 87 אתה יכול לנצל את ההטבות שמס הכנסה מעניק לעצמאים ולשכירים, המפקידים כספים בקופות גמל ולהבטיח את העתיד לעצמך ולבני משפחתך ב"בר־יציב".
מהר!
הכנס לאחד מ־71 סניפי בנק "ברקליס דיסקונט" ברחבי הארץ ופתח לך או לילדיך חשבון בקופת גמל ריווחית ויציבה - "בר־יציב" ותהנה מן ההטבות שמעניק מס הכנסה!
כדאי במיוחד להצטרף עד 31.12.87
קופת הגמל בר יציב
בנק ברקליס דיסקונט בע"מ
מקבוצת בנק דיסקונט

אור ודרור
יהדות מתקדמת
התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
בישראל מאירה פניה לעולים חדשים בחג האורים
נר רביעי של חנוכה — ערב שבת 18.12.87
בתל אביב — בקהילת "קדם" רח' קרליבך 20, בשעה 17:30, קבלת שבת והדלקת נר חנוכה עם עולים חדשים מברה"מ ודרום אמריקה.
בראשון לציון — בקהילת "אחוות ישראל", רח' עולי הגרדום 22, בשעה 16:45, קבלת שבת והדלקת נר חנוכה עם עולים מדרום אמריקה.
במבשרת — קהילת "הראל", רח' הגבעה 308/4 נצרת עלית, בשעה 17:30, תפילה והדלקת נר עם עולים מארה"ב, אתיופיה ודרום אמריקה
נר חמישי של חנוכה — מוצ"ש 19.12.87
ברמת השרון — קהילת "יודפי נעמי" בביה"ס המקיף נוה מגן, רח' המעלה, בשעה 17:00, הדלקת נר משותפת עם עולים חדשים.
ברעננה — קהילת "רענן" באולם נעמת, רח' קוץ 18, בשעה 18:00, מסיבת חנוכה והדלקת נר עם עולים חדשים.
נר שישי של חנוכה — יום א' 20.12.87
ברמת גן — קהילת "אמת ואמונה" רח' ז'בוטינסקי 57, בשעה 19:00, ארוחת עולים מברה"מ ורומניה.
בירושלים — בבית שמואל, רח' שמאי 6, בשעה 17:00, מסיבת חנוכה לעולים חדשים וותיקים בשיתוף קהילות "הראל" ו"כל הנשמה"
בירושלים — צופי תלי"ם, אירוח ילדי עולים במסגרת כנס פעולות חברתיות בנושא "בין אדם לחברו".
בחיפה — בביה"ס ליאו באק, רח' אדמונד פלג 6, בשעה 18:00, ערב תרבות יהודית אתיופית למען איחוד משפחות.
בחיפה — קהילת "אור חדש", הדלקת נר חנוכה עם עולים חדשים במעון עולים.
במצפה הר חלוץ בגליל — ארוחת ילדים אתיופים מכרמיאל, הדלקת נר ומסיבת חנוכה
נר שביעי של חנוכה — יום ב' 21.12.87
ברמת אביב — בקהילת "רמת אביב", רח' לויטן 5, בשעה 20:00, ארוחת עולים ממרכזי קליטה באיזור והדלקת נר חנוכה.
נר שמיני של חנוכה — יום ג' 22.12.87
בנהריה — קהילת "אמת ושלום", הדלקת נר חנוכה עם גמלאים עולים חדשים, במעון עולים.
הציבור מוזמן
לפרטים נוספים טל: 02-203484
המכון לחינוך ליהדות, דמוקרטיה וציונות

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ — 17.12.87

המטבע	בנק לאומי — מזומנים — קניה	בנק לאומי — מזומנים — מכירה	בנק לאומי — העברות והמחאות — קניה	בנק לאומי — העברות והמחאות — מכירה	בנק הפועלים — מזומנים — קניה	בנק הפועלים — מזומנים — מכירה	בנק הפועלים — העברות והמחאות — קניה	בנק הפועלים — העברות והמחאות — מכירה	בנק דיסקונט — מזומנים — קניה	בנק דיסקונט — מזומנים — מכירה	בנק דיסקונט — העברות והמחאות — קניה	בנק דיסקונט — העברות והמחאות — מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.51	1.58	1.5424	1.5616	1.51	1.58	1.5414	1.5606	1.51	1.58	1.5389	1.5583	1.5506	-0.0023
1 לי"ש	2.77	2.90	2.8365	2.8718	2.79	2.92	2.8377	2.8731	2.78	2.91	2.8284	2.8640	2.8512	0.0161
1 מארק גרמני	0.93	0.97	0.9503	0.9622	0.93	0.98	0.9503	0.9622	0.93	0.98	0.9487	0.9607	0.9547	0.0032
1 פרנק צרפתי	0.27	0.29	0.2803	0.2838	0.27	0.29	0.2801	0.2835	0.27	0.29	0.2792	0.2828	0.2824	0.0016
1 גולדן הולנדי	0.83	0.86	0.8440	0.8545	0.83	0.87	0.8418	0.8523	0.82	0.87	0.8413	0.8519	0.8481	0.0028
1 פרנק שווייצרי	1.14	1.20	1.1694	1.1839	1.15	1.20	1.1673	1.1818	1.14	1.20	1.1667	1.1813	1.1742	0.0079
1 כתר שוודי	0.26	0.27	0.2611	0.2643	0.25	0.27	0.2611	0.2643	0.25	0.27	0.2606	0.2638	0.2623	0.0009
1 כתר נורבגי	0.24	0.25	0.2428	0.2458	0.24	0.25	0.2425	0.2456	0.23	0.25	0.2421	0.2452	0.2439	0.0005
1 כתר דני	0.24	0.25	0.2464	0.2495	0.24	0.25	0.2465	0.2495	0.24	0.25	0.2457	0.2488	0.2477	0.0008
1 מרק פיני	0.38	0.39	0.3845	0.3893	0.38	0.40	0.3843	0.3891	0.37	0.40	0.3835	0.3883	0.3865	0.0015
1 דולר קנדי	1.15	1.21	1.1788	1.1934	1.16	1.21	1.1791	1.1938	1.15	1.21	1.1760	1.1908	1.1858	0.0011
1 דולר אוסטרלי	1.04	1.14	1.1036	1.1173	1.07	1.15	1.1040	1.1178	1.07	1.14	1.1015	1.1153	1.1105	0.0017
1 ראנד דרא"פ	0.52	0.62	0.7959	0.8058	0.48	0.80	0.7939	0.8038	0.50	0.70	0.7922	0.8021	0.7986	-0.0001
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4543	0.4600	–	–	0.4411	0.4467	–	–	0.4531	0.4588	0.4562	0.0014
10 שילינג אוסטריים	1.32	1.38	1.3488	1.3656	1.32	1.39	1.3485	1.3654	1.32	1.39	1.3487	1.3656	1.3566	0.0049
1000 לירטות איטלקיות	1.26	1.33	1.2907	1.3068	1.26	1.34	1.2903	1.3063	1.26	1.35	1.2883	1.3045	1.2973	0.0065
100 ינים יפאניים	1.20	1.25	1.2207	1.2359	1.20	1.25	1.2190	1.2342	1.19	1.25	1.2174	1.2327	1.2263	0.0085

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם –
יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.
EL AL אל על

יחד נפעל לכך שמפלגת העבודה תביא לשינוי מדיניות הממשלה בשטחים

אל ממשלת ישראל ושר הבטחון!

אנו קובעים, שמדיניות ממשלת האחדות־הלאומית אחראית למתרחש בשטחים והינה נחלה כשלון חרוץ.
ראשי ממשלת ישראל, אשר מדיניותם מושתתת על שיתוף־פעולה עם ירדן, במעצרם של מנהיגים פלשתינאים בשטחים, המשך עיבוי והרחבת ההתנחלויות, ההתעלמות ממאוויהם הלאומיים של הפלשתינאים, בליבוי פרובוקציות ההתגרות של ראשי "התחיה" ו"הליכוד" הם הם האחראים לליבוי היצרים וההסלמה בשטחים.
אנו קוראים לשר־הבטחון לשנות את מדיניותו וגישתו כלפי הפלשתינאים בשטחים, במטרה להגיע להידברות והסדרי שלום עימם.

יוזם מודעה זו — אריה הס יו"ר קבוצת הקונפדרציה במפלגת העבודה.

עו"ד ברוך גבעתי (חבר מועצת עיריית ירושלים ומרכז מפלגת העבודה)
מתי גרינברג (חברת מועצת מפלגת העבודה, מחוז ירושלים)
נורית ירדני (חברת מרכז מפלגת העבודה)
סולי שרביט (חבר מרכז מפלגת העבודה)
אבנר עמנואל (מרכז פעילי מפלגת העבודה בשכונות בירושלים)
אהרון בנאכוט (מרכז קבוצת קונפדרציה במפלגת עבודה)
מני ברזל (חבר מרכז מפלגת העבודה)
ימין סוויסה (חבר לשכת מפלגת העבודה)
קלוד ללום (חברת מרכז מפלגת העבודה)
סעדיה מרציאנו (חבר מרכז מפלגת העבודה)
דוד סויסה (חבר מרכז מפלגת העבודה)
דוד מאורי (חבר מרכז מפלגת העבודה)
דוד חורש (חבר מרכז מפלגת העבודה)
שמואליק כהן (חבר לשכת המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה)

המזדהים עם תוכן מודעה זו ומוכנים להצטרף להמשך המאבק בתוך מפלגת העבודה נגד מדיניות הממשלה בשטחים יפנו לאריה הס — מפלגת העבודה, ירושלים.

صورة عن الاصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארדי

שמעון מנחם, מוביל הטבלה הלאומית:
נתניה מכבדת יריביה עד לעליתם למגרש

התחזית שלהם

מאת משה הר־געש

מכבי נתניה — הפועל פתח־תקוה
(בסיבוב הראשון: 1–0 נתניה: 14.30)

● שמעון מנחם, נתניה: הפועל פ"ת אחרי שלושה הפ־סדים רצופים ינסה להתאושש. הם ודאי יסגרו ויתבססו על התקפות כתפרצות. אנחנו מאוד מכבדים אותם, אך רק עד העליה למגרש.

● ניר אלון, פ"ת: אנחנו בתמודדים עם הקבוצה שכיום היא הטובה ביותר בארץ ולא בכדי מובילה את הטבלה. נידרש להילחם כדי לחזור מנ־תניה עם משהו. גם נקודה זה הישג נאה.

הפועל תל־אביב — שמשון תל־אביב
(בסיבוב הראשון: 0–0 בלומפילד: ו' 14.00)

● משה סיני, הפועל ת"א: שמשון אכגם אחרי ניצחון ואנ־חנו אחרי הפסד, אך הכל פתוח וגם לנו יש סיכויים סבירים לנצח, למרות ששמשון בעליה. צפוי מישחק מעניין משתי הקבוצות.

● אבי חורי, שמשון: הפועל ודאי ישחק בהקרבה רבה, אחרי ההפסד שלו בבאר־שבע במחזור האחרון. אנחנו צריכים לתת את הנשמה כמו בניצחון על מכבי. אנחנו יותר טובים מהם.

מכבי תל־אביב — בית"ר ירושלים
(בסיבוב הראשון: 3–3 רמת־גן: 14.30)

● מוטי איווניר, מכבי ת"א: זו ההזדמנות האחרונה שלנו להישאר בצמרת. גם תיקו לא טוב לנו. כולם יתנו את הנשמה כדי לנצח. יותר גרוע מהשבת האחרונה לא נוכל לשחק.

● אבי כהן, בית"ר ירו־שלים: הקבוצה שלנו נמצאת במצב מאד קשה. ודאי לא נרצה להמשיך בשרשרת ההפסדים. נעשה הכל לחזור עם נקודות מרמת־גן. בית"ר מסוגל לנצח כמו תמיד.

הפועל כפר־סבא — הפועל באר־שבע
(בסיבוב הראשון: 2–0 כפר־סבא: 14.30)

● אודיו שמיר, כפר־סבא: באר־שבע קבוצה טובה מאד הנמצאת בקו עליה. אנחנו אמנם ניצחנו בשבת אך לא שיחקנו טוב. התוצאה תלויה בנו אך אם לא נשחק טוב הכל פתוח.

● אלי וייצמן, באר־שבע: הפועל כפר־סבא היא קבוצה טובה וגם בבית. אך הגיע הזמן שננצח שני מישחקים רצופים. המטרה שלנו לנצח בכל מישחק כי נקודה מתיקו זה כמו הפסד.

תוצאות המחזור האחרון

● בני־יהודה — מכ. נתניה 0–0
● שמשון ת"א — מכ. ת"א 2–0
● ב. ת"א — בית"ר ים 4–0
● באר־שבע — הפו. ת"א 1–0
● כפר־סבא — הפועל פ"ת 2–1
● הפועל לוד — מכבי פ"ת 1–0
● מכבי חיפה — צפ. חולון 1–1

טבלת הליגה הלאומית

1.	מכ. נתניה	14	13–26	30
2.	הפו. ת"א	14	10–13	25
3.	כפ"ס	14	13–18	24
4.	ב. ת"א	14	12–19	22
5.	מכבי ת"א	14	16–23	20
6.	שמ. ת"א	14	9–13	20
7.	באר־שבע	14	18–12	20
8.	הפו. פ"ת	14	17–16	19
9.	בית"ר ים	14	24–21	18
10.	בני־יהודה	14	8–11	17
11.	מכ. חיפה	14	15–14	12
12.	צפ. חולון	14	12–7	11
13.	מכבי פ"ת	14	21–11	11
14.	הפועל לוד	14	33–11	8

בני־יהודה — מכבי חיפה
(בסיבוב הראשון: 0–0 קרית־אליעזר: 14.30)

● משה אייזנברג, בני־יהודה: מכבי חיפה מגיע אלינו במצב קשה. יש לו אמנם חומר מצויין, אך אנחנו חייבים לנצח, כדי להתקדם בטבלה. המקום ה־10 אינו ריאלי עבורנו.

● ציון מריליי, מכבי חיפה: שחקני בני־יהודה עשו בתקופה האחרונה תוצאות יפות ויש להם מגרש יפהפה שיגביר את המוטיבציה שלהם. אני מקווה שלא נחזור בידיים ריקות.

בית"ר תל־אביב — הפועל לוד
(בסיבוב הראשון: 4–0 רמת־גן: 12.30)

● ירון כהן, בית"ר ת"א: אני מקווה שלא יקרה לנו מה שקרה לכפר־סבא. נתייחס ללוד במלוא הרצינות. כאילו זה מישחק על ההישארות. הם יבקשו לסגור, אנחנו לא ניתן להם.

● בני רגב, פמרון הפועל לוד: בשבת ניצחנו אחרי 13 מחזורים ולא נרים ידיים. למרות שבית"ר ניצח אותנו בלוד 4–0, נבוא לרמת־גן כדי לנצח. אין סיבה שלא נעשה זאת.

מכבי פתח־תקוה — צפרירים חולון
(בסיבוב הראשון: 1–0 פתח־תקוה: 14.30)

● עופר מכריאן, שוער פ"ת: אחרי ההפסד שלנו בלוד זה תיקו של חולון בחיפה יהיה המישחק על 6 נקודות. לתוצאה תהיה השפעה פסיכולוגית לגבי המשך הדרך. אני מקווה שנ־נצח.

● בני דמתי, חולון: זה אחד המישחקים החשובים ביותר שלנו העונה. אנחנו חייבים לנצח כי ניצחון יעניק לנו מידה רבה של המסן להמשך המאבק על ההישארות בליגה הלאומית.

יהוד, חדרה ויפו ינסו לטפס על חשבון 3 יריבים בכירים

ליגה ארצית

מאת אילן פיש

במחזור ה־15 ישחקו בסוף השבוע ארבעת הראשונים בבית. המוליך הפועל ירושלים יארח כבר היום את מכבי שעריים (מקום 9), המצ־במסע התאוששות בתחתית. הדול־קים אחריו, הפועל חיפה (2), הפועל טבריה (3) ומכבי יבנה (4) ישחקו נגד קבוצות שלא ויתרו על הנסיון להתקרב לצמרת. הפועל חיפה ישחק עם הפועל יהוד (6), הפועל טבריה עם הפועל חדרה (8) ומכבי יבנה יתמודד עם מכבי יפו (7).

בתחתית שני מאבקים חשובים: בחולון יארח הפועל בת־ים (10) את בית"ר נתניה (13) ובאיצטדיון וינטר ישחק הכח רמת־גן (12) נגד הפועל עכו (14, עדיין ללא ניצחון). להכח סיכוי טוב להסיר הכישוף שאינו מרפה ממנו — תשעה הפסדים רצופים.

ברמת־עמידר יהיה דרבי רמת־גני: מכבי המקומי (11), שהחליף השבוע מאמן, יארח את הפועל רמת־גן (5).

השעה הראשית למישחקים 14.30.

טבלת הליגה הארצית

1.	הפועל ים	14	15–29	32
2.	הפו. חיפה	14	11–16	28
3.	הפ. טבריה	14	22–30	27
4.	מכבי יבנה	14	16–18	24
5.	הפועל ר"ג	14	14–15	22
6.	הפו. יהוד	14	20–23	21
7.	מכבי יפו	14	9–12	20
8.	הפו. חדרה	14	20–21	19
9.	מ. שעריים	14	17–17	16
10.	הפ.בת־ים	14	14–11	16
11.	רמת־עמידר	14	19–14	13
12.	הכח ר"ג	14	17–12	13
13.	ב.נתניה	14	21–13	13
14.	הפועל עכו	14	23–7	5

לבקוביץ ישב מחר ביציע וישמש יועץ למאמן הכושר

העביר אתמול את אימון בית"ר ירושלים בבית וגן והבהיר, כי בשל התחייבותיו באפריקה לא יוכל לשמש מאמן הקבוצה

כדורגל

מאת רוני דיאנן
סופר "ספורט הארץ" בירושלים

המאמן אמציה לבקוביץ העביר אתמול במגרש בית וגן, לראשונה מאז התפטרותו של מרדכי שפיגלר, את האימון אותו קיימה האלופה בית"ר ירושלים למשחקה מחר ברמת גן נגד מכבי ת"א.

בתום האימון קיים לבקוביץ מסיבת עיתונאים, בה הבהיר בצורה חד משמעית, כי בא לבית"ר על תקן של יועץ זמני בלבד, ולא כמאמן. אמש התברר ללבקוביץ סופית, כי נוכח התחייבותו כמאמן בדרום אפריקה, אין באפשרותו להיענות להצעת הירושלמים לקבל על עצמו את תפקיד מאמן הקבוצה.

לבקוביץ ישב מחר על היציע באיצטדיון רמת גן, ועל ספסל המחליפים, כמאמן פורמלי בלבד, יתפקד מאמן הכושר יגאל לוי.

לבקוביץ עדיין לא יודע סופית את המועד המדויק של חזרתו ליבשת השחורה ועל כן קיים ספק רב אם גם במשחק הליגה הבא של בית"ר יתאפשר לו לתפקד כיועץ. נוכח התפתחויות אלה ירדה מהפרק, בשלב זה לפחות, אפשרות התחמתו של לבקוביץ כמאמן בית"ר, והנהלת הקבוצה ממשיכה לפעול כדי להחתים מאמן קבוע עד לסיום העונה.

מילאנו היתה גבוהה מדי

הסיום השנתי של מכבי ביד אליהו: הפסד 93–99 לאלופת אירופה טרייסר מילאנו שעשתה מתחת לסלים כרצונה ולא הותירה למכבים שום סיכוי ● גביע אירופה לפגרה עד 7 בינואר (מכבי בקלן)

גביע האלופות

מאת מיכאל קרנון

כנראה שמכבי תל־אביב לא יכול ללא הסיוט השנתי שלו. מאז חזרה מילאנו לפיסגת הכדורסל האיטלקי בשנת 1982, ביקרה ארבע פעמים בהיכל הספורט התל־אביבי. אמש היא זכתה בניצחונה השלישי, הפעם 93–99 אחרי 48–57 במחצית.

עכשיו ברור כבר שאין זה מיקרה. למכבי תל־אביב יש בעיה עם סיגנון הכדורסל הזה. מול הגובה והכוח של מילאנו, נראה אמש האלוף שלנו מיסכן מאוד. להוציא 3 דקות במהלך המחצית הראשונה, היה מכבי בפיגור שהגיע עד ל־14 נקו־דות, וסיכויו לנצח נראו כל הזמן כמעט בלתי־אפשריים.

שלושה סלים רצופים של מוטי דניאל איפשרו לצהובים־כחולים לסגור פיגור של 85–94 ל־90–94, כשנותרו בדיוק שתי דקות לסיום. אבל 19 שניות לאחר מכן ביצע דניאל עבירה על ריקי בראון המצוין. הוא אמנם החטיא בפעם הראשונה נסיון, אחד אבל בתקופה הבאה החטיא דניאל וכשנותרו דקה ו־21 שניות, יצא קן בארלו עם העבירה החמישית. זה היה סוף פסוק.

מכבי קיבל אמש שיעור מאלף במישחק הגנה ו"אישור" נוסף שמול קבוצה עם שחקנים גבוהים, ברמה אמריקאית אמיתית, יש לו בעיות קשות. ריקי בראון ובוב מקאדו כמעט לעגו לקווין מגי ולקן בארלו. הם קלעו 66 נקודות לעומת 26, ואם תוסיפו לכך את 13 הנקודות של דינו מנגין תבינו שהמישחק הוכרע מתחת לסלים.

שני הגבוהים של מכבי ירדו לשר־כות את המישחק הזה. מגי הוסל לגמרי ובמחצית הראשונה קלע 6 נקודות בלבד ולא קטף אפילו ריבאונד אחד בהגנה. יתכן שמה שפגע בו היו שתי העבירות שנקפסו לחובתו כבר אחרי 3 דקות. בארלו קלע את כל 14 הנקודות שלו לפני ההפסקה, ותרומתו במחצית השניה היתה 4 ריבאונדים ועוד שלוש עבירות.

במצב כזה לא יכלו להושיע גם דורון ג'מצ'י ומוטי דניאל, היחידים הראויים לציון במכבי תל־אביב. מיקי היה בערב חלש ושלושת הרכזים של מכבי לא הצליחו להריץ את הקבוצה ולארגן את מישחקה.

פראנקו קאזאליני, מאמנה של טרייסר, הביע חששו מווילי סימס. כפי ששיחק ווילי אמש, לא היה ממה לחשוש.

מילאנו הוכיחה שוב שהיא יודעת לקנות שחקני רכש. על מקאדו אפשר לומר אולי "לא חכמה גדולה". אבל ריקי בראון? איזה שחקן נפלא. במחצית הראשונה הציג כדורסל מרהיב ו"התיר" את כל מערכי ההגנה של המכבים הנדהמים עם 26 נקודות. לאחר מכן נחלש קצת בהתקפה אבל היה מצוין בה־גנה. אחרי ההפסקה תפס מקאדו פיקוד והוסיף 20 נקודות ל־15 של המחצית הראשונה.

מכבי סבל אמש גם משיפוט חלש, בעיקר של השוויצרי לימן. לא יתכן שלקבוצה המשחקת בכזת, לעתים באלימות, יוקפו רק 12 עבירות. אבל לא השופטים הכריעו את גורלם המישחק.

השיעור העיקרי שלמד מכבי אמש היה בהגנה ובמישחק קבוצתי. עכשיו יש לו שלושה שבועות לעשות את שיעורי הבית עד למישחק הבא, ב־7 בינואר בקלן נגד קבוצה גבוהה לא פחות מאשר

גיבורי הניצחון של טרייסר מאושרים עם שריקת הסיום: ריקי בראון (מימין) מחבק את דינו מנגין ומאחור מחייך בוב מקאדו. שלושתם קלעו 81 נקודות (צילום: עודי קרן)

טרייסר מילאנו — מכבי תל־אביב 99–93 (48–57)

● המצטיין: ריקי בראון

● לטרייסר קלעו: מקאדו 35 (13"22, 9"9), בראון 33 (13"19, 7"8), מנגין 13 (3"5, 7"8), מונטקי 12 (6"11), דאנטוני 6 (2"5, 3x2 נק'). סה"כ מהשדה: 37"60 (62 אחוז). בעונשין: 23"25 (92 אחוז). כדורים חוזרים: 19 הגנה, 5 התקפה. עבירות: 12.

● למכבי קלעו: ג'מצ'י 30 (12"19, 2"2, 3x4 נק'), דניאל 16 (7"12, 1"1, 3x2 נק'), בארלו 14 (6"13, 2"4), מגי 12 (4"9, 4"4), ברקוביץ' 12 (5"13, 3x2 נק'), ליפין 3 (1"3, 3x1 נק'), סימס 2 (1"5), אראוסטי 2 (1"2), כהן 2 (1"1). סה"כ מהשדה: 38"77 (49 אחוז). בעונשין: 9"11 (82 אחוז). כדורים חוזרים: 12 הגנה, 10 התקפה. עבירות: 19.

● שפטו: קוטלבה (צ'כוסלובקיה), לימן (שוייץ). 10,000 צופים בהיכל הספורט.

קליין: הפסדנו את המשחק מתחת לסלים

לא היתה למכבי תשובה לגובה של מילאנו ● המאמן האיטלקי: זה המשחק הטוב ביותר שלנו העונה מפני שהצלחנו לעצור המהירות של מכבי

מה הם אומרים

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

"אין לנו מספיק גבוהים, כדי להתמודד מול אלה של מילאנו". זה המישפט, בוריאציות פחות או יותר דומות, שנשמע אתמול הרבה פע־מים בהיכל הספורט ביד אליהו. זה היה בעצם המפתח של ההפסד אמש. מכבי תל־אביב לא הצליח להתמודד עם יתרון הגובה והחוזק של הגבו־הים של טרייסר. על הבעיה הגדולה הזו לא היתה לרלף קליין תשובה.

במסיבת העיתונאים, מיד אחרי המישחק, דיבר קליין על יתרון הגובה הגדול של טרייסר: "הפסדנו את המשחק מתחת לסלים. הם הכניסו את הכדורים פנימה ועשו סלים קלים מידי. אם היינו קולעים מבחוץ אולי היינו יכולים לנצח, אך גם משם לא היתה לנו יד. יש פער גדול בין הנקודות שקלעו הגבוהים שלנו ושלהם. הבעיה של הגובה היא בעיה שנצטרך להתמודד איתה גם בהמשך המשחקים בגביע אירופה".

אחרי זה רלף המשיך ודיבר קצת על קלן, אבל לא זמן רב. עברה שניה וקליין חזר לבעית הגבוהים: "חסר לי במכבי שחקן גבה שיעזור לנו בריבאונד. אין לנו ממש אף מול קבוצה גבוהה כמו טרייסר או פרטיזן. קורטליוס לדעתי אינו הפיתרון למצב הזה. לדעתי הוא סובל ממוטיבציה יתר וזה גורם לו לעשות טעויות.

מה קרה לקווין במישחק?

"לא יודע. הוא היה אמנם בכושר טוב, אך זה היה מול אריס ורמלה ואין זה לא קנה המידה למאבקים מתחת לסל מול טרייסר.

מה הסיכוי לגבי העתיד?

"לכל הפסד ביתי יש משמעות. עכשיו אנחנו כבר צריכים לנצח שני מישחקים בחוץ, כדי למחוק את ההפסד לטרייסר. בנמרוך ללכת צעד אחר צעד.

רלף גם לא היה מרוצה מהשיפוט אתמול אבל מיהר להוסיף: "לא זה היה הגורם להפסד. מילאנו היתה טובה מאיתנו".

כדורסלני מכבי יוצאים בזה אחר זה. הרבה הבעות אינם מגרגים. בעיקר האמריקאים של הקבוצה. קווין מגי מגיב מיד: "לא" לשאלה הראשונה שנשאלה. קני בארלו ממרמר, אך משתדל בכוח לא להגיד הרבה מידי: "זה היה מישחק קשה מאוד. גם לנו וגם להם".

הישראלים מוכנים לדבר יותר. מיקי ברקוביץ': "זו אכזבה. לא שיחקנו מאורגן, האיטלקים לעומת זאת שיחקו קבוצתי. אבל אסור להרים ידיים הדרך עוד ארוכה". דורון ג'מצ'י: "חבל. ודאי שקשה בגרם, הם לא פראיירים. הם היו ראויים לניצחון, הם שיחקו נכון ובלי טעויות". וזן ליפין: "לא שיחקנו קבוצתי בהתקפה, הם שיחקו גדול בלי הרבה טעויות. הדרך עוד ארוכה. בשנה שעברה עשינו את זה. גם השנה הכל יכול להתפתח".

מנגד המאמן פראנקו קאזאליני בחולש יכול להיות מרוצה: "השי־לישה בריבאונד, מישחק והגנה שלנו העוצרה שמנענו ממכבי לבצע את משחק התקפה האופייני שלו, גרמו לנצחון. בעיקר הצלחנו לעצור את המהירות הגדולה של מכבי. זה היה המישחק הטוב ביותר שלנו העונה. הדרך לחצי הגמר נראית כעת הרבה יותר טוב. למי־לאנו לפרטיזן ולאריס יש עכשיו יתרון, כיוון שניצחנו בחוץ. אבל הדרך עדיין ארוכה עד חצי הגמר".

בוב מקאדו "הזקן" שהיה אתמול כרגיל טוב מאוד מסכם: "שיחקנו היטב בהגנה. למגי ול־בארלו היתה בעיית פאולים וזה הקל עלינו. לא ניסיתי לקלוע הרבה במישחק. העדפתי לתת לבראון. אני שמח שניצחנו, כי זה נתן לנו ביט־חון לגבי העתיד".

אריס ניצחה גם את קלן

סלוניקי (שרות "ספורט הארץ"). אריס סלוניקי זכתה כאן בניצחון ביתי 101–107 (44–63) על סאטורן קלן. כרגיל היה ניקי גאליס כוכב המישחק עם 38 נקודות. לאריס קלעו עוד: 38, יאנאקיס 22, וילצ'ד 20, פיליפו 12, סוכוטיץ' 11, רומר־דיס 4. לסאטורן הירבו לקלוע: מקפירסון 27, בק 23.

בית הגמר יצא לפגרה קצרה ויתחדש בתחילת ינואר. מכבי תל־אביב יצא למישחק חוץ מול סאטורן קלן בשבוע לינואר. יתר המישחקים: אורתז — טרייסר (ב־6 לינואר), פרטיזן בלגראד — אריס סלוניקי. ברצלונה — ךן בוס.

טבלת בית הגמר

1.	טרייסר	370–366	7
2.	פרטיזן	360–366	7
3.	אריס	370–379	7
4.	ךן בוס	386–385	6
5.	מכבי ת"א	400–398	6
6.	סאטורן	380–393	6
7.	אורתז	377–367	5
8.	ברצלונה	388–377	4

להתרומם מהפארקט

על רגל אחת

מאת יהושע שגיא

לראות ביד אליהו אוהדים אחרי הפסד של מכבי תל אביב, כדורסל, זה לא דבר נפוץ. פתאום השקט הזה דופק באז־ניים. כשער השחקנים אין שוטרים, לא רואים אוהדים מתוחי צוואר צורחים בהתל־הבות. האוהדים הללו רגילים שמכבי ביד אליהו תמיד מנצח. כשמפסידים הם נמוגים בעשן. לאחרת לא הרגילו אותם.

הם פתחו עם טכס הדלקת נרות חנוכה מפי דודו פישר. אירוע מרגש, עם תפילת אהההמן ומעוז צור ישועתי בעשרות אלפים קולות. הסתכלתי על האיטלקים, לא הבינו מה רוצים מחייהם. אבל בלב ה־הרי הוקרת צביטה, משהו זה. ומי יכול להגוג כך את חג המכבים אם לא הצהובים של מכבי תל אביב?

אחר כך התברר שהמיקרופון של רפי גינת מתפקד כמו הנהלת היכל הספורט. לא שומ־עים. וזו היתה ההתחלה.

האחרי זה נתברר שגם מכבי הערב זה לא מה שרצינו. באפריל בלוזאן, בגמר האירופי, כבר היה צפוף יותר. וגם אז הגביע הלך למילאנו. עכשיו אני לומר להבין את הראש של שמ־לוק. כשמכבי עולה לפארקט אני לוחץ לשכוח: הערב מפסי־דים בשבע נקודות. פיספסתי באחת. אבל מצבי טוב משל מאמן מילאנו שאמר שקבוצתו תנצח בשלוש. הפיספוס שלו גדול יותר, אבל אני מתערב שהוא מוכן לפספס כך בכל משחק.

עכשיו יש לטרייסר נצחון חוץ, לאריס נצחון חוץ, ולפר־טיזן נצחון חוץ, ולמכבי כבר יש הפסד בית. ואם אתם חושבים שהכל אבוד, אינכם מכירים את מכבי. הם תמיד יודעים להת־רומם מהפארקט ברגע הקשה מכל. ואם יש לכם מצב רוח שפוף אחרי ההפסד, חישבו קצת על גבורות הכדורגל — והכל יעבור לכם.

ליגה אנגלית

משחקי הליגה בשלושה ימים

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). מחזור המשחקים בליגה האנגלית מתפצל בסוף שבוע זה לשלושה ימים, וזאת כדי לאפשר לחובבי הכדורגל להשלים את הקניות לחג המולד.

שלושה משחקים יהיו הערב: לו־טון — סאותהמפטון, ק.פ. ריינג'רס — קובנטרי, ווימבלדון — נוריץ'.

המשחק המרכזי של המחזור יהיה מחר, כאשר השניה בדירוג, ארסנל (39), תארח את הרביעית, אוורטון (33). המובילה, ליברפול (44) תשחק בבית נגד שפילד ונסדיי. הש־לישית, נוטינגהם (34) תתארח באוכספורד החמישית, מנצ'סטר יונייטד (32) תשחק בפורטסמות, ווסטהאם תארח את ניוקאסל.

שני משחקים נוספים יהיו ביום ראשון: צ'רלטון — צ'לסי, דרבי — טוטנהאם.

פחות מ־300 כרטיסים בודדים נמכרו לשוייץ

מאת משה הר־געש
סופר "ספורט הארץ"

"אני מאוכזב מאד", הודה אתמול נחום צפלוביץ', חשב ההתאחדות לכדורגל, בהתייחסו למכירת הכרטי־סים למישחק עם שוייץ שלשום ברמת־גן. לדברי צפלוביץ', נמכרו בסך הכל 1,509 כרטיסים ומכמות זו 1,219 מנויים לחמישה משחקים, במבצע ההנחות המיוחד לסידרת מישחקי האימון של הנבחרת באיצטדיון רמת־גן (כולל שוייץ). וכמות מועטה של פחות מ־300 כרטיסים בודדים שרכשו הצופים רק למישחק שלשום.

אופק תובע סיוע ספורטיווי לבדואים

(עש"ת) "הדרך היחידה לשילוב אמיתי בין האוכלוסיה הבדואית והי־הודית היא באמצעות הספורט. יש צורך לשפר ולהקים מיתקני ספורט חדשים, כדי לאפשר לבדואים לעסוק בספורט", אמר מזכ"ל הפועל יצחק אופק בסיור שערך בקרב הב־דואים, בתחום המועצה האיזורית עמק־יזרעאל.

אנ.בי.איי

ברד ובארקלי הובילו את בוסטון ופילדלפיה לניצחונות

ניו־יורק (אי־פי). בוסטון סלטיקס עלתה על גל הניצחונות. 38 נקודות של לארי ברד הביאו לניצחון 111–121 על יוטה ג'ז.

צ'ארלס בארקלי עם 32 נקודות ו־14 ריבאונדים, הוביל את פילדל־פיה לניצחון 102–114 על סן אנטוניו. דייוויד וינגייט קבע שיא אישי של 28 נקודות למנצחת.

תוצאות אחרות: דאלאס — ניו ג'רזי 105–109 (בהארכה), דנבר — יוסטון 113–132.

וילאנדר נגד ראמש קרישנאן היום בפתיחת הגמר בגטבורג

גביע דייויס

גטבורג, שוודיה (שרות "ספורט הארץ"). למרות שמתמכנט מספר אחד שלה סטפאן אדברג לא יופיע במישחקי היחידים, מועמדת שוודיה לזכות בפעם הרביעית בגביע דייויס ובפעם השלישית בתוך ארבע שנים. שוודיה, המופיעה בגמר החמישי הרצוף שלה, תתמודד כאן החל מהיום נגד הנבחרת המפתיעה של הודו, שהביסה ברבע הגמר את ישראל ובחצי הגמר היתה את מחזיקת הגביע, אוסטרליה.

כל הכרטיסים לשלושת ימי המיפגש אזלו (תכולת היכל הספורט כאן 12,000 צופים). השוודים הת־קינו מישטח חימר מיוחד, לאחר העובדה שההודים מצטיינים על מיגרשים מהירים. מאטס וילאנדר יתמודד במישחק הפתיחה עם המדורג מספר אחד של הודו ראמש קרישנאן ולאחר מכן ישחק אנדרס יארד נגד ויג'אי אמריטראג' שחגג לפני ארבעה ימים את יום הולדתו ה־34. יארד ישחק מחר עם אדברג נגד האחים ויג'אי ואנאנד אמ־ריטראג'. ההערכה היא ששוודיה תב־טיח את זכייתה בגביע כבר אחרי מישחק הזוגות.

1000 ש"ח קנס לאליצור נתניה

אליצור נתניה נקנסה ב־1000 ש"ח לאחר שהורשעה ע"י ועדת המשמעת של איגוד הכדורסל בכך שבמגרשה לא היתה גדר הפרדה בין המגרש לבין יציע האוהדים. אם לא תותקן גדר כזאת תוזמן אליצור פעם נוספת לועדת המשמעת.

אליצור נוה דוד רמלה זומנה לועדת המשמעת לאחר שמכרה כרטיסים במשחק מול מכבי ר"ג ללא אישור. הכרטיסים לא הודפסו באיגוד.

המשכים מעמוד 1

המהומות בשטחים

(סוף מעמוד 1)

הבערת צמיגים בסביבת הערים רמאללה ואל־בירה, בכסבה של שכם וכן בעיר ג'נין שם נרגם באבנים סיור של צה"ל, החיילים ירו כדורי גומי בתגובה, ופצעו קל צעיר תושב המקום. גם בכסבה של שכם נפצע קל צעיר מידי כדורי גומי, לאחר שמספר צעירים התפרעו במקום. גם שם השתמשו חיילי צה"ל בגז מדמיע במטרה לפזר את המפגינים.

על מחנה הפליטים בלאטה, שהיה השבוע מוקד הסערה בגדה המ־ערבית, שב הוטל אתמול עוצר עקב התפרעות. התסיסה במחנה בלאטה הוחלה בשעות הבוקר. קומץ אנשים מהשמאל הקיצוני בישראל, שבאו להשתתף באבל המחנה על מותם של שלושה מתושבי המקום, זכו לקבלת פנים של תהלוכת ענק בהשתתפות כמה מאות תושבים, ביניהן נשים מבוגרות רבות. התו־שבים נשאו ארון קבורה סמלי עטוף ב"כאפיות", הניפו דגלי פלשתין, וקראו סיסמאות. קצינים בכירים שהוזעקו למקום הכריזו על בלאטה "שטח צבאי סגור", ואף הודיעו על הטלת עוצר. תושבי המחנה המשיכו בתהלוכה שלהם, ואנשי המשלחת התערבו בתוכם.

בשלב מסויים נראה היה כי האווירה המתוחה במקום תוליך להתנגשות אלימה, אך בהנהגת אלוף פיקוד המרכז עמרם מיצנע וראש המינהל האזרחי ביו"ש תא"ל שייקה ארז, שהגיעו למקום, לא הופעל כל כוח לפיזור התהלוכה. התהלוכה עצרה בבתיהם של משפ־חות ההרוגים מהמחנה, הניפו שם דגלי פלשתין, ואחר־כך הניחו זרי פרחים על קברי השלושה שנהרגו מאש שוטרי משמר הגבול. מקורות בטחוניים הביעו מורת רוח מן הביקור של אנשי השמאל הקיצוני בבלאטה, שלדבריהם היה בו רק כדי להלהיט את הרוחות במקום, לאחר הרגיעה היחסית שהושגה שם ב־קושי. שעות אחדות אחרי שאנשי המשלחת סיימו את ביקורם, שבו החלו צעירים ליידות אבנים על החיילים, ושלטונות צה"ל בבלאטה הטילו עוצר.

בתחום השיפוט של ירושלים התקיימו גם אתמול מהומות אלימות בכמה מוקדים, והמשטרה נאלצה להשתמש בגז מדמיע לפיזור מפרי־סדר. התקריות במזרח ירושלים ובצ־פונה החלו בבוקר, ושככו בשעות הצהריים. צעירים השליכו אבנים על כלי רכב ישראליים בכמה מוקדים, בעיקר ליד מחנה הפליטים שועפאט בצפון ירושלים ובשכונת ענתות הסמוכה. בבוקר חסמו צעירים את הכביש באיזור זה באמצעות אבנים, והציתו צמיגים. שביתת המסחר הכללית במזרח העיר נמשכה את־מול, זה היום השלישי ברציפות. גם בתי הספר השבתו מלימודים לאות מחאה על מגורי השר אריאל שרון ברובע המוסלמי בעיר העתיקה, ולאות הזדהות עם ההפגנות בש־טחים.

הדרישה לכביש עוקף

תושבים מהישוב הר־אדר (גבעת הראדר), שמכוניותיהם נרגמו בימים האחרונים פעמים רבות ליד הכפר בידו בדרך לישוב. פנו אתמול במכתב חריף לשר הביטחון, בו הם דורשים לסלול כביש עוקף לישובם.

מות דוקר החייל

אטואה אבו סמרני בן 20 תושב העיר רפיח אשר דקר את חייל צה"ל משה ציפל שלשום מת אתמול מפצעיו בבית החולים ברזילאי באשקלון. אטואה נפצע מאש חיילי צה"ל והובא במצב קשה לבית החו־לים ברזילי. כוחות גדולים של צה"ל עדיין שוהים ברפיח בה שורר זעם רב.

בבית החולים ברזילי מאושפזים 54 מתושבי רצועת עזה ביניהם שלושה במצב קשה. צה"ל שומר עליהם ולא מאפשר לעשרות צעי־רים מהרצועה להכנס לבית־החולים.

אתמול עבר היום שקט יחסית ברצועת עזה אך בניגוד להודעות של צה"ל נמשכו הפרות הסדר כמעט בכל ערי הרצועה ובמיוחד במחנות הפליטים, אך כאמור במת־כונת מוגבלת.

בחאן יונס ידו צעירים אבנים על חיילי צה"ל ובעיר היתה שביתת מסחר חלקית. חיילים עברו בערי הרצועה והכריזו כי מותרים לפתוח את חנויותיהם.

אלוף פקוד הדרום יצחק מרדכי אמר אתמול כי הוא מקווה שגל ההפגנות שפקד את ערי הרצועה הולך ודועך והוא קרא שוב לתושבי הרצועה לשמור על הסדר. במחנות הפליטים היו הפרות סדר קשות ועל פי מקורות ערביים נפצעו מספר צעירים. דובר צה"ל מכחיש ידיעה זו.

חברת הכנסת גאולה כהן סיירה אתמול ברצועת עזה וביקרה בישוב אילי סיני שם הדליקה נר חנוכה וקראה להקים שני גושים נוספים של מתנחלים יהודים ברצועת עזה.

ראש אונר"א מזהיר

ראש סוכנות הסיוע לפליטים של האו"ם (אונר"א) ג'ורג'יו ג'אקומלי, הזהיר את ישראל כי נקיטת יד חזקה כלפי פעולות המחאה הפלש־תינאיות בשטחים המוחזקים עלולה להביא להתגברות האלימות.

ג'אקומלי אמר את הדברים לאחר שיחות עם פקידים ישראליים בכירים בירושלים. הוא הוסיף ואמר: "אי השקט טופל בדרך העלולה לעורר מהומות נוספות, במקום לשפר את מצב הבטחון. נראה כי במקרים, קיצוניים, נגובה ביד קשה לשרי... על־לציין, כי מה שקורה הוא מסבך ביותר", אמר ג'אקומלי [illegible]

הרשויות הערביות

(סוף מעמוד 1)

ראשי המועצות של ג'ת, דבוריה, כאוקב אל ערביה וטירה סרבו להצטרף להחלטה והציעו לבדוק ולברר ולנקוט בצעדי מחאה מצומצ־מים יותר או להטיל האחריות על גוף רחב יותר.

יו"ר הוועד, אברהים נמר חוסין, הציע לכנס היום כנס כללי של עסקני הציבור הערבים כדי לדון בנושא — כאשר הוועד ממליץ על קריאה לשביתה ליום אחד, או לצע־דים מוגבלים והודיה יותר כגון השבתת כל בתי־הספר במיגזר הערבי ושיתוף התלמידים בתהלו־כות המתניות בערים הערביות הגדו־לות בארץ.

עמוס גלבוע, היועץ לענייני ערבים, לחץ אתמול על חברי הוועד והזהיר אותם מפני ניצול ידיעות פו־ליטיים וקבלת החלטות בעניינים שלא הוקם הוועד שלהם לדון בהם. גם שמואל טולדאנו, היועץ לשעבר, פנה במברק ליו"ר ועד ראשי המוע־צות הערביות והזהיר מדיון ב־נושאים פוליטיים הקשורים לשט־חים.

28 תיקוני חוק

(סוף מעמוד 1)

לחתימת הנשיא. אולם אלה צעדים פורמליים שאינם מעמידים עוד קושי. שכן, למרות הקשיים ה־תקציביים וההחלטה לקצץ בהוצאות הממשל השנה 36 מליארד דולר, לא נפגע תקציב הסיוע לישראל בשנה זו.

נציג ישראלי בכיר שהתבקש להסביר כיצד הצליח הסיוע ל־ישראל לעבור ללא פגע אמר: "ברור למימשל ולקונגרס כי אי אפשר להעביר את חוק סיוע החוץ הנוגע למדינות רבות בעולם ללא היותה של ישראל מרכיב מרכזי בו". לכך יש להוסיף כי פעילותה של איפא"ק היתה אחד הגורמים המכריעים בקבלת הצעות אלה. גורמים ישר־אלים ציינו גם את השפעתו של סגן הנשיא ג'ורג' בוש ושר החוץ ג'ורג' שולץ ואת הרוח החיובית שהביא עמו שר ההגנה החדש פרנק קרלוצ'י. עתה, עם סיום מושב החורף של הקונגרס מתכוננים כ־40 מחבריו לבקר בישראל.

המיזכר על ה"חץ" ייחתם בינואר

ראובן פדהצור, סופר הצבאי של "הארץ", מוסר: בינואר 1988 ייחתם מיזכר הבנה בין התעשיה האווירית למינהלת תוכנית ההגנה ה־אסטרטגית האמריקאית (מלחמת הכוכבים) לפיתוח הטיל נגד טילים "חץ".

במיזכר יפורטו תנאי ההתקשרות בין המינהלת האמריקאית, בראשות הגנרל אברהמסון, לבין התעשיה האווירית, בשלב הפיתוח של הטיל. המיזכר להיכלל ביוזמת ההגנה האמריקאית.

החתימה על המיזכר תתאפשר לאחר ששר הביטחון, יצחק רבין, סיכם בוושינגטון עם עמיתו ה־אמריקאי, פראנק קרלוצ'י, את תנאי המימון של הפרוייקט. השר רבין נסוג מעמדתו העקרונית, שישראל תיכנס לפרוייקט ה"חץ" רק אם המימשל יממן 90% מעלות הפיתוח, והסכים למימון של 80% בלבד. את 20% הנותרים תממן ישראל, והכס־פים יבואו מתקציב הביטחון. ה־מדובר הוא בעלות של 200 מיליון דולר, על פי חישובי התע"א.

הקצאה של 200 מיליון הדולרים לתע"א תספק נתח עבודה נכבד, בעיקר למהנדסים. על דעת השר רבין סוכם כי מעבר לסכום עליו יוחלט בחתימה על ביצוע ה־פרוייקט, לא יועברו לתע"א כל סכומים נוספים מתקציב הביטחון. כל תוספת לעלות הפרוייקט ש־תיתגלה במהלך שלב הפיתוח יומ־מנו על ידי התע"א בעצמה.

שלב הפיתוח יימשך, על פי הערכת התע"א כשנתיים וחצי, עד לשלב "ההדגמה". ייצור הטילים יתבצע בארה"ב, על ידי מפעל אמריקאי, שאתו תתחבר התע"א הסכם לפעילות משותפת.

"מרכבה" מגנה המיזכר

(ע"צ) "מרכבה" מתח ביקורת חריפה על מיזכר ההבנה הצבאי אשר נחתם ביום ב' בין ארה"ב וישראל, בביקורו בוושינגטון של שר הבטחון יצחק רבין.

● אישור להשתמש ב־400 מי־ליון דולר מתוך הסיוע הצבאי בישראל (המרה לשקלים);

● הקצאה של 75 מליון דולר עבור פתוח פרויקט הטילים נגד טי־לים (טיל "חץ");

● הקצאה של 34 מליון דולר להקמת תחנת "קול אמריקה" בנגב;

● הקצאה של 5 מיליון דולר למפעלי פתוח משותפים לישראל ומצריים וכמלגות לסטודנטים ע־רביים;

● הקצאה של 5 מיליון דולר לפרוייקטים של שתוף פעולה בינ־לאומי כמפעלי הפיתוח שאותמה מקימה ישראל באפריקה;

● 25 מיליון דולר לישובם מחדש של פליטים, סעיף שממנו יהנו העולים מברית המועצות ומ־אתיופיה;

● 40 מיליון דולר עבור מוסדות חינוך ומפעלי בריאות, סעיף שיעזור גם לבתי חולים בישראל ו־אוניברסיטאות;

● 15 מיליון דולר לפרוייקטים של מחקר ופיתוח המשותפים ל־ארה"ב וכחומש מדינות שתות בהן ישראל.

תיקוני חוק מדיניים

לאלה הצטרפה שורה של תיקוני חוק הנוגעים למדיניות המימשל במזרח התיכון ואשר אושרו גם הם לאחר מו"מ ממושך בין גורמים ישראלים לקונגרס ובהם:

● איסור קיום מו"מ עם אש"ף או נציגיו על ידי המימשל האמריקאי;

● איסור מכירת פצצות דלות אורניום למדינות המזרח התיכון למעט מדינות במעמד בנות ברית בבירות (סעיף האוסר מכירת פצצות אלה לירדן);

● איסור מכירת טילי סטינגר למדינות המזרח התיכון למעט הסדר מיוחד עם בחריין שתוכל לרכוש 70 טילים אך תתחייב בתום 18 חדשים למכור למימשל בחזרה את כל הטי־לים שלא יירו;

● הרווח שיישאר בידי המימשל לאחר מכירת עודפי סחורות למלין יוקדש ללמודי שואה;

● על המימשל יהיה להפסיק את מימונו לסוכנות לאנרגיה אטומית אם זו תחליט שוב לגרש את ישראל ממנה כפי שעשתה לאחר הפצצת הכור בעיראק;

● היתר למימשל לבצע עסקות החכרה של ציוד צבאי ובעיקר מטו־סים לישראל;

● היתר לסוכנות התעופה ה־אמריקאית לשנות תקנותיה בעניין התחזקת מטוסים אזרחיים (סעיף זה נועד לאפשר לשנות את התקנה האוסרת על חברות אזרחיות לתחזק מטוסים אזרחיים אמריקאיים במ־דינה שאינה יעד רגיל של מטוסים אלה. הוא חשוב במיוחד לתעשיה האווירית המקווה להשיג חוזים בשווי מליוני דולר כאשר תשנה סוכנות התעופה את התקנה. אולי באביב).

"ישראל מרכיב מרכזי"

הצעות החוק אלו שאושרו בוועדה המשותפת חייבות לעבור הצבעה במליאת שני הבתים ואז יוגשו

מצרים

(סוף מעמוד 1)

סבה הוא מעלה הצעה שנשיא מצרים יכנס בקהיר ועידת שלום בהשתתפות ירדן וישראל. זו תשובה לאיגרת ששלח מובארק לשמיר לפני מספר שבועות ובה התריע כי הקיפאון המדיני והתנגדותו של שמיר לועידה בין לאומית יביאו להידרדרות המצב באיזור. שמיר מציע שמצרים וישראל ישפיעו על המלך חוסיין שיסכים לכרי"ם ישיר. הוא חוזר על עמדתו נגד כינוס ועידה בינ"ל ומציין כי הוא רואה בה מיכשול אמיתי לשלום. לעומת זאת, כינוס של מצרים, ירדן וישראל יהווה לדעתו פריצת דרך לתהליך השלום וגם יעזור למצרים לחזור לתפקידה כמוליכה בתהליך השלום.

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו יורק, מוסר: הנחיה למזכ"ל האו"ם למנות שליח מיוחד, שייצא מיד לשטחים כדי לבחון אמצעים להגנת האוכלוסיה האזרחית, כלולה בהצעת החלטה רשמית שתוגש למועצת הבטחון בתום הדיון על האירועים בשטחים. לפי הנחיה זאת, חייב המזכ"ל לדווח למועצה לא יאוחר מ־20 בינואר על תוצאות חקירת השליח. ההצעה כוללת גם גינוי לישראל על מדיניותה בשטחים.

נציגי ישראל מנהלים מגעים עם המשלחת האמריקאית ועם משלחות מערביות במטרה לסכל את ההצעה. לא ברור עדיין מתי יסתיים הדיון, וקרוב לודאי שההצבעה תיערך ביום ב'.

הפרלמנט האירופי הצביע ב־91 קולות מול 73 בעד דחיית הצעת החלטה הקוראת לשים קץ ל"דריסת האוכלוסיה הפלשתינית" ומגנה "את מעשי הדיכוי שנעשו ע"י הצבא הישראלי".

היורה מעזה

(סוף מעמוד 1)

נעלי התעמלות, אשר ירד מרכב טרנזיט וירה בתת מקלע עוזי. אלוף מרדכי הורה מיד לפתוח בחקירה ולאתר את האיש, ואתמול התברר כי מדובר באיש כוחות הבט־חון שהיה באזור. האלוף מרדכי מסר כי נפתחה חקירה נגדו. אם יתברר כי האיש פעל על דעת עצמו ולא על פי הנהלים של פתיחה באש — הוא יועמד לדין.

האלוף מרדכי סייר אתמול בר־צועת עזה, נפגש עם חיילים ומפק־דים ותידרך אותם שוב בנושא פתיחה באש. מקור צבאי בכיר אמר: "לא יתכן שכל אדם, בין אם הוא מתנחל ובין אם הוא איש כוחות הבטחון, יקח את החוק לידיים ויפתח באש. ההוראות ברורות. יורים רק בשעת סכנה לחיי אדם", אמר המקור הבכיר.

שאווה

(סוף מעמוד 1)

לשעבר, רשאד א־שאווה, ל"הארץ". "האנשים ברצועת עזה חשים תחושת עול וקיפוח. תחושה שאין להם עוד מה להפסיד. הם עובדים אצלכם כסבלנים וכשוטפי כלים, וחשים כעבדים. התחושה היא שהאנשים פשוט איבדו את הכל", אמר א־שאווה. לדבריו, "גל המהו־מות הנוכחי אינו אלא ביטוי נוסף לייאוש ולתיסכול של התושבים".

לדברי א־שאווה, "ככל שהזמן עובר, כך גוברים התיסכול והייאוש של האנשים, וככל שהייאוש והתיס־כול גוברים, כך מחריפים ביטויי המחאה של האנשים".

א־שאווה אמר כי "הגל הנוכחי, אף יותר מאשר גלי מהומות קודמים ברצועת עזה, הוא ביטוי ספונטאני לזעם של האנשים, שמתחיל בתל־מיד הקטן בבית הספר היסודי, ונגמר בפועל החוזר יום־יום מ־ישראל, רואה שם את החיים הטובים, ופה הוא נאלץ לחיות בתנאים תת־אנושיים".

6 מחבלים

(סוף מעמוד 1)

המחבלים תקפו תחילה מוצב של צבא דרום לבנון. חיילי הדרום הצ־ליחו להדוף את המחבלים. כוח צה"ל שהיה באזור התערב בקרב ופתח באש לעבר המחבלים שהחלו להימלט.

בסמוך לגופות המחבלים נתגלו פצצות אר־פי־ג'י מיגוריי קטיושה ואמצעי לחימה נוספים.

לאחרונה התרבו תקריות האש בגיזרה המזרחית של לבנון שבהם מעורבים חיילי צה"ל, צד"ל ומחב־לים בעיקר בארגון חיזבאללה וקבוצות שמאל וקומוניסטיות שי־עות.

זכו בפיס

בהגרלת רבפיס של מפעל הפיס מס. 51/87 שהתקיימה ביום 17/12/87 זכו הכרטיסים הבאים:

ב"וילה + וולוו" זכה המספר 007427

בסך 10,000.00 ש"ח זכו המספרים: 122022; 296680; 320822; 345693; 530792; 558088; 623291; 819581

בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים: 025894; 029175; 029488; 039620; 039966; 042481; 060218; 068291; 099514; 123279; 135984; 140064; 142615; 153933; 162995; 193875; 199322; 210761; 247595; 272846; 282639; 287818; 300376; 303277; 354141; 370574; 372674; 379116; 383731; 400644; 416849; 427863; 435908; 442292; 483248; 513325; 521765; 529444; 547001; 563138; 569430; 621517; 627331; 651327; 660674; 671974; 712735; 716904; 737014; 756184; 756878; 760983; 780820; 783253; 787073; 790038; 821378; 826711; 829539; 832053; 833103; 846396; 870270

בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 0835; 6871; 6928; 803

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 181; 277; 428; 643

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 5; 6; 9. זכו בסך של 2.50 ש"ח.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

שני החשודים שהובאו אתמול לבית משפט השלום בירושלים בחשד שהציתו תחנת אוטובוס (צילום: רחמים ישראלי)

ביתוק הבתולים לשתי תינוקות — בפגיעות המיניות בילדים ב־86'

מאת נילי מנדלר, סופרת "הארץ" לענייני חינוך

36 תקיפות מיניות של פעוטות בני פחות מ־5 אירעו ב־1986. בהם: תינוקת בת שנה ופעוטה בת שנתיים, שקרום הבתולין שלהן בותק.

כך מתברר מדו"ח על פגיעות מיניות בילדים, שמסרה אתמול אילנה קרניאל, המפקחת הארצית על חוקרי נוער, בשירות המבחן לנוער, ביום עיון בירושלים, מטעם השירות הפסיכולוגי־ייעוצי במשרד החינוך.

הדו"ח מסתמך על 625 פגיעות מיניות ב־1986, אף שהסיכום הכלל של המעשים שעליהם דווח ל־משטרה מגיע ל־1247, היות שלא כל חוקרי הנוער מילאו את הטפסים הדרושים.

מהממצאים מתברר כי שעור הפעוטות בני פחות מ־5 שנפגעו הוא 5.8% מ־625 המקרים.

קבוצת הילדים שנפגעה יותר מאחרים: בני 6 — 10 (55.3%), בני 11 ויותר היו 33.9% מהנפגעים. עוד מתברר כי 55% מהנפגעים היו בנות, ו־45% — בנים. חלק הארי של הפגיעות המיניות (כ־60%) התבטא בהצגות מגונות, בחיבוקים, בלטיפות ובנשיקות. מעשי אונס היו 4.2%, חשיפת איבר המין — 18.4%, מעשה אוראלי — 2.4%, ומעשה סדום — 3.4%.

לרוב, מדובר בתקיפה חד־פעמית, אך 23% היו מקרים של פגיעה וניצול מיני מתמשכים.

רוב הפגיעות מתרחשות בצהריים או בין־הערביים, סמוך לבית, או בדרך מבית הספר.

בכמחצית המקרים, הכירו הילדים את התוקפים.

קרניאל התייחסה בהרצאה למעשה שלא נכלל בדו"ח. 3 ילדות בתל אביב הלכו ללמוד קראטה כדי שיוכלו להתגונן אם יותקפו. המורה לקראטה ביקש מהן להיות מרוכזות, לעצום עיניים ואז, גיפף ונישק אותן, שכב עליהן ואנסן. הילדות היו מבוהלות, ולא סיפרו להורים דבר עד שהעניין התברר במקרה.

הפסיכולוג הראשי של משרד החינוך, ראובן אש, סיפר כי לפני שבועות אחדים ביצע תלמיד תיכון ממלכתי־דתי, בשכונה דתית חדשה בירושלים, מעשה מגונה ב־8 ילדים מבית ספר יסודי, ממלכתי־דתי, באותה שכונה. הוא נגע באיברי המין של הילדים. אחד מהם, היה כבן 9. הילדים זיהו את הנער, בן 16, ברחוב, והוא נתפס. לא הוגשה נגדו תלונה למשטרה, אולם דווח על כך לבית הספר שלו ולהוריו.

אש ציין, כי בבית הספר היסודי שבו אירעו המקרים, סירב המנהל להתיר לו להיכנס כדי לשוחח עם התלמידים, ולהדריכם כיצד להתגונן מפני תקיפה מינית. רק בלחץ ההורים, המנהל מוכן עתה להתיר לו לפעול בבית הספר. לדבריו, כניסה לבתי הספר הממלכתיים דתיים, לצורך הדרכה, נתקלת בסירוב של מנהלים, הטוענים כי "הנושא אינו צנוע", או "הנושא עדין מדי".

אש פיתח תוכנית נסיונית חדשה, להנחות ילדים איך להתגונן מפני תקיפה מינית, ושמה "יש לי זכות להגיד לא". לדבריו, ידועים לו מקרים אחדים של מורים שניצלו או ניסו לנצל ילדים על רקע מיני, אחד מהם בשנה שעברה, בחטיבת ביניים.

הוא טען כי מדובר במקרים נדירים. נציג סניף ער"ן בירושלים סיפר כי גדל והולך מספר הפניות על רקע ניצול מיני של ילדים בידי אפוטרופיהם.

מנורת 7 הקנים — בבית כנסת עתיק שנחשף בדרום הר חברון

מאת אלי אלעד

בית כנסת עתיק נחשף בתל מעון שבדרום הר חברון. בתוכו נתגלה ממצא נדיר: חלקי מנורת שבעת הקנים עשויה שיש לבן עם אריות מגולפים.

בית הכנסת נתגלה במקום שלא היה ידוע קודם לכן מהמקורות ההיסטוריים כישוב יהודי, והוא מוסיף נדבך חשוב לידע הקיים על תולדות מעון, ועל תפרוסת הישוב היהודי בהר חברון בתקופת התלמוד.

תל מעון מזוהה עם מקומה של מעון המקראית, עירו של נבל הכרמלי, שתואר כ"איש במעון ומעשהו בכרמל".

שרידי תל מעון נסקרו לפני 10 שנים, ומאז נחשב הבנין לכנסיה. בית הכנסת נחשף בחפירה מטעם בית ספר שדה כפר עציון של החברה להגנת הטבע, וקצין מטה לענייני ארכיאולוגיה במינהל האזרחי ביו"ש, בניהולם של ד"ר צבי אילן ודוד עמית.

ציר האורך של בית הכנסת מכוון כלפי ירושלים, ובצידו הצפוני היתה כנראה גומחה מלבנית ששימשה לארון הקודש. הבנין היה מרוצף פסיפס, וממנו שרד רק חלק קטן, ואילו רוב החלק הצבעוני נהרס. עתה נתגלו גם חלקי נרות חרס וזכוכית, שברי טיח צבעוני שכיסה את כותלי הבנין שנבנו מאבני גזית משובחות, ומטבעות.

החופרים מציינים כי גם בחפירות בית הכנסת באשתמוע, שערך ד"ר זאב ייבין לפני 20 שנה, נתגלה חלק ממנורה בעלת שבעה קנים עשויה שיש, ונמצאה בה תוליה ועליה מגולף אריה הזהות כמעט מלאה.

מחקר מטעם מכון ירושלים לחקר ישראל:

70% מהנאשמים — בלי ייצוג עו"ד, כשמוקרא כתב האישום בבית־משפט השלום בתל־אביב

מאת גדעון אלון, סופר "הארץ"

כ־25% מהנאשמים בבית המשפט המחוזי, וכ־70% — בבית־המשפט השלום, בתל־אביב, לא היו מיוצגים בידי עורך דין בעת הקראת כתב האישום נגדם, כך מתברר ממחקר שעשה ד"ר קנת מן, מטעם מכון ירושלים לחקר ישראל.

ד"ר מן מדגיש בסיכום ממצאי המחקר כי "במצב המשפטי הרצוי, צריך לשבת לצידו של הנאשם, משפטן שיסייע לו לשקול את טיעונו הראשון לפני בית המשפט, ולאחר מכן — להפעיל את האמצעים המשפטיים הקיימים, כדי לתת לנאשם את ההגנה הטובה ביותר.

חוסר ייצוג של אחד הצדדים הוא פגיעה רצינית בעקרונות השיטה הנהוגה בישראל, הנגזרת כי ההליך המשפטי מבוסס על כללים ופרוצדורות מקצועיים, הדורשים לימוד מיוחד ומיומנות".

לדבריו, לנתונים על היקף חוסר הייצוג, המתייחסים לשנת 83', מצטרפים ממצאים המלמדים שנאשם שאינו מיוצג, נוטה פחות לבחון את טיעוניה של התביעה וראיותיה. הוא כופר פחות בעובדות שבכתב האישום, עושה פחות עיסקות טיעון, ומזוכה פחות בדין — בעיקר בבית משפט השלום. ד"ר מן הטעים, כי כשנאשמים כה רבים אינם מיוצגים, קשה הסיכוי שלא תתרחש טעות מצערת, כגון הטלת מעצר עד תום ההליכים, כשחלק מהנאשמים מזוכה, לבסוף, מחוסר אשמה.

קצין הבטחון לשעבר של הקו־אופ בירושלים — חשוד ב"רצח הכפול"

בית משפט השלום הורה לעצור את פרופסור לוגסי (55) מירושלים, החשוד ברצח מנהל הסופרמרקט, רפי וייצמן, וקצין הבטחון שלו, זכריה מימוני, לפני שלושה שבועות

● השופט: אין ראיות חותכות המקשרות את החשוד לרצח, אבל נתגלו סתירות בעדותו

(ע). החשוד ברצח הכפול בסופרמרקט בירושלים היה עד לפני זמן קצר קצין הביטחון של הקו־אופ בירושלים — נאמר אתמול בבית משפט השלום בירושלים. השופט הורה לעצור ל־11 ימים את

פרופסור לוגסי

פרופסור לוגסי (55) מירושלים, החשוד ברצח הכפול של מנהל סניף הסופרמרקט, רפי וייצמן, וקצין הביטחון שלו, זכריה מימוני.

שני עובדי הסופרמרקט נרצחו לפני כשלושה שבועות בתוך בניין הסופרמרקט השוכן ברחוב המלך ג'ורג' בירושלים.

שופט בית משפט השלום, עזרא קמה, קבע בהחלטתו כי על פי המסמכים שהוצגו לפניו, עולה, שיש סתירות באליבי שמסר החשוד. השופט ציין כי אמנם אין ראיות חותכות המקשרות את החשוד לרצח עצמו, אך על פי הסתירות שנתגלו בעדותו של החשוד "יש צורך והצדקה להמשך מעצרו".

האליבי הופרך

בא כוח המשטרה, פקד י. בסון, טען בבית המשפט כי החשוד מסר בחקירתו אליבי שהופרך בחקירה. בעת שפקד בסון טען את דבריו, צעק החשוד אליו: "אתה שקרן".

בא כוח המשטרה ציין כי פרופסור לוגסי עבד עד לפני כמה חודשים ברשת הסופרמרקט קו אופ כקצין ביטחון ובתוקף תפקידו עבד גם בסניף שבו אירע הרצח. החשוד, לדברי פקד בסון, הכיר לוגסי את מבנה הסופרמרקט על בוריו, ואת נהלי המקום. כמו כן, אירעו, לדברי בא כוח המשטרה, גניבות [illegible] מפתחות שלנאשם היתה גישה אליהם.

עוד אמר הקצין, כי החשוד שיקר באופן שיטתי במהלך החקירה. לשופט עזרא קמה נמסר חומר החקירות הסוי ובכלל זה תוצאות בדיקת גלאי־השקר שעשתה המשטרה לחשוד ברצח.

פרופסור לוגסי הופיע בבית המשפט בלי עורך דין והסביר זאת לשופט בנימוק כי "לא רצחתי, לא עשיתי שום דבר ולכן אינני זקוק לעורך דין".

רז'ו רץ גורש לפאריס

מאת זהר בלומנקרנץ

הפליט מהונגריה, רז'ו רץ, גורש אתמול מישראל. הוא הועלה על מטוס של "אל על", שהמריא בטיסה סדירה מספר 323 לפאריס.

אל משטרת נמל התעופה בן גוריון, הובא רץ עם חפציו האישיים מבית הכלא "ניצן", מלווה בשוטרי מרחב השפלה.

גם ויליאם נקש גורש בטיסה מספר 323.

דובר "אל על" אמר אתמול כי החברה לא נקטה אמצעים מיוחדים להטסת רץ.

שוד בנק שמיני בכפרי המשולש: 3 שדדו סניף בנק הדואר בכפר טירה

מאת נורית אמיתי

סניף בנק הדואר בטירה נשדד אתמול.

שלושה אלמונים רעולי פנים חדרו לבנק, ובאיומי נשק שדדו סכום, ששיעורו לא נמסר.

זהו שוד הבנק השמיני, תוך חודשים מעטים, במגזר הערבי בשרון.

עוד מעשי שוד ארעו בסניף בנק הפועלים בטייבה, בסניף בנק הדואר בקלנסואה ובסניפי בנקים בטירה ובטייבה. שניים ממעשי השוד פוענחו, ונגד החשודים הוגשו כתבי אישום.

בינתיים תיפתח בטייבה תחנת משטרה, בין השאר כדי להקל את פעילות המשטרה במגזר זה.

עד כה היתה בטייבה נקודת משטרה. הפיכתה לתחנה תגדיל את מספר השוטרים שישרתו במקום, ובמפקד התחנה יכהן קצין בדרגת רב־פקד.

ראשי המשטרה באו לגבול הצפון — לדון במלחמה בהברחות הרואין מלבנון

מאת מנחם הורוביץ, סופר "הארץ" בצפון

שר המשטרה, ואיתו צמרת משטרת ישראל, קיימו אתמול דיון בגבול הצפון, עקב ריבוי נסיונות הברחת הרואין וסמים קשים אחרים מלבנון. השר ברלב, ואיתו המפכ"ל, מפקד המחוז הצפוני, מפקד משטרת מרחב הגליל, ראש מחלקת מודיעין במשטרה וקצינים בכירים אחרים, סיירו בגבול הצפון, במקומות שידוע כי מנסים להחדיר מהם סמים לישראל.

שר המשטרה אמר כי הוא מקווה שבמסגרת תקציב השנה הבאה, תוכל המשטרה לתגבר את כל הגורמים העוסקים במלחמה בסמים.

ברלב אמר כי לאחרונה מבריחים סוחרי הסמים ארצה הרואין בכמויות העולות פי כמה על הברחות החשיש. הוא אמר, שקיים שיתוף פעולה הדוק בין גורמים ישראלים העוסקים ביבוא סמים, לבין הלבנונים. ברלב אמר, כי קיים שיתוף פעולה הדוק עם צה"ל, במטרה למנוע את המשך החדרת הסמים לישראל.

המפכ"ל רב־ניצב דוד קראוס אמר, כי קיים קשר הדוק בין עבריינים בישראל לבין עבריינים ישראלים באירופה, המכוונים, לדבריו, את הנסיונות להחדיר את הסם לישראל.

הוא אמר כי הוקמה באחרונה יחידה בגבול הצפון, שתפקידה לטפל בכל הקשור להפסקת הברחות הסמים. הוא הדגיש שהמשאבים העומדים היום לרשות המשטרה, אינם מספיקים כדי להעמיק פעולתה של יחידה זו.

תוצאות

מה מתבשל?

מזון ומטבח

קראו החודש ב- מזון ומטבח

כתב העת לענייני מזון, ארוחות ותזונה.

עכשיו! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העיתונים.

המחיר: 4 ש"ח בלבד

קראו החודש: ★ אנוגה 87 - רשמים מיריד המזון הגדול בעולם ★ מרק - האובדטורה של הארוחה ★ לאכול בעיניים - חזה הודו ממולא ★ פרי הקיוי - מתכונים ★ להסתכל בקנקן - על אריזות מקרטון ★ על טעם ועל ריח - האזוביון (לבנדר) ★ מוצרים חדשים ★ ועוד ועוד...

הפצה ע"י: "גד" - חברה להפצה.

מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

מסיבות בלתי צפויות טקס חלוקת

פרס ק. צטניק

יתקיים באודיטוריום של "יד־ושם" המועד והשעה ללא שינוי

★ ראה הודעה בעמוד הספרותי

חברת סרטים קנדית ישראלית עומדת להפיק סרט דוקומנטרי מקיף על

המח"ל (מתנדבי חוץ לארץ)

בתקופת הקמת המדינה

אנשי מח"ל שלקחו חלק בקרבות, במבצעי גיוס והעפלה, בהברחות נשק ובפעילויות אחרות, מתבקשים להתקשר לטלפון 03-281269

הופיע ספר ראשון בתחומו — בעברית

מקלטי מס בעולם

TAX HAVENS and Their Uses

מהדורה עברית — 1988 בשיתוף עם מערכת The Economist

הקדמה למהדורה העברית: ד"ר אמנון רפאל

אירלנד • אַנְגְוִילָה • אנדורה • אַנְטִיגוּאָה • אַנְטִילִים הולנדיים • אֲרוּבָּה • איי בַּהָמָה • בַּחְרֵיְין • בַּרְבָּדוֹס • בַּרְבּוּדָה • בְּרוּנֵי • בֶּרְמוּדָה • איי הבתולה הבריטיים • ג'יבּוּטִי • גיברלטר • ג'מֵייקָה • גְרֶנָדָה • דוֹמִינִיקָה • הונג־קונג • וָנוּאָטוּ • טוֹנְגָה • איי טֶרק וקִיקוֹס • כוויית • לוכסמבורג • ליבריה • ליכטנשטיין • מוֹנְטְסֶרָט • מוֹנָקוֹ • מִינֶרְוָה • איי מַלְדִיו • האי מַן • מַקָאוֹ • איי מַרְשַׁל • נָאוּרוּ • נֶוִיס • האי נורפוק • איי סוֹלָבַּר • סינגפור • סינט הֶלֵינָה • סֶינט וינסֶנט • סינט לוּשָׁה • סֵינט קיטס • סִיסְקִי • איי סֵישֶׁל • סַן מָרִינוֹ • פוּג'ִירָה • איי פיטְקֶרן • פָּלָאוּ • פנמה • איי פֵּרָה • איי קוּק • איי קַיימָן • קפריסין • שוויץ • איי שלמה • איי ההעלה •

161 ש"ח. הזמנות בדואר בצירוף המחאה לת"ד 16096 תל־אביב 61160

§ הוצאת סדן שדרות דוד המלך 1 תל־אביב 64953 טל' 03-267543

"שאול - תנך" במגדלי דוד המלך מציע:

להשכרה חנות

90 מ"ר + גלריה

ברח' דיזנגוף 92 (בכיכר) לתקופה ארוכה.

★ לא מתאים למזון

טלפון 03-247191-2-3

לאילן שיך

ברכות לדגל התמנותך כדובר

ממשלת דרום אפריקה

אדי מור.

ראה "הארץ" 17.12.87 — כתבה שנתרמה על הדובר

תמר בת לאולגה ומיכאל

עב"ל

אפרים בן לאננה ואדולף

נשואים

החופה נערכה בחוג המשפחה

19.12.62

לחברת אגיס

עם כניסתם למשכנכם החדש בבני־ברק

ברכות ואחולי הצלחה

מאחלת

עומר בניה ושיפוצים (1986) בע"מ

הנציב 36 תל אביב

03-218079, 266563, 210591

המוזיאון הלאומי למדע, תכנון וטכנולוגיה

תערוכה "עשרים וחמש שנות אדם בחלל"

16/12/87 - 31/3/88

המתנה היפה ביותר לחג האורים

Russell Hobbs

רסל הובס

קומקומי חשמל אוטומטיים, הטובים והמשוכללים ביותר בעולם פאר תוצרת אנגליה

★ נירוסטה

★ נירוסטה צבעוני

★ כד עם מד־מים

מפסיק אוטומטית חסכון באנרגיה והקלה על עקרת־הבית

להשיג: בכל חנויות החשמל, שקם וכל־בו שלום.

יבוא, שווק ושרות

היבואנים הבלעדיים פרקו בע"מ

רח' ביאליק 9, ת"א, טל. 03-650745

הצעה מיוחדת לועדי עובדים

Ansa International RENT A CAR

תאריך איגוד!

מבצע חנוכה

מפיות מכוניות במחיר מוזמנים!

דייהטסו שרייד

דייהטסו שרמנט

אוטומטיות, רגילות וממוזגות

★ אחריות ★ אפשרות לתשלומים

המסגר 36, תל-אביב, במגרש

סיור וטיול בע"מ

אורנית

39 ש"ח + מע"מ

ויש חופשה בחנוכה

הזמנות בבתי המלון ישירות:

דיפלומט ת"א 03-294422

דיפלומט י"ם 02-777777

מרינה ת"א 03-282244

מרינה בת"ים 03-5526111

מבצע ברשת מלונות ת. שיף

★ 39 ש"ח + מע"מ

31 ש"ח + מע"מ

המבצע עד 1.1.88

★ מינימום 3 לילות

הלוח הארצי · הארץ חדשות

לעתון הארץ
דרושים/ות

1. **מפעיל/אחראי משמרת**
תאור התפקיד:
א. הפעלת מסדרה
ב. כח אדם.
כישורים:
א. בוגר/ת 12 שנות לימוד לפחות
ב. אחרי שרות צבאי.
ג. רצוי רקע במחשבים

2. **קלדניות מנוסות.**
3. **עובדים זמניים.**

לעבודה זמנית פעמיים בשבוע.
ראיונות יערכו בימים ראשון 20/12/87 ושני 21/12/87 בין השעות 16.00־18.00 לפנות לרמי גז.

פרוטון SHARP
האגף למיכון משרדי
למשרדנו בתל־אביב
דרושה
פקידה/מרכזנית
נא לפנות 03־335421 (זהרית) מיום א'

אימפריה של קלטע · אימפריה של אלקטרוניקה
לאור הרחבת פעילותנו
בתחומי האלקטרוניקה הביתית

דרוש לסניפינו בחדרה מנהל חנות
הכישורים הדרושים:
- 12 שנות לימוד
- הכרה טובה של מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ביתיים.
- רקע וניסיון קודם במכירות.
- כושר ניהול ויכולת בין אישית גבוהה.
- רצון ויכולת לעבודה קשה ואחראית ביום עבודה ארוך.

המועמדים המתאימים יפנו לטלפון: 04־724615.

למשרד פרסום
דרושה
גרפיקאי/ת רציני/ת ומנוסה
מנהל/ת חשבונות לחצי משרה
"פרסום לידור"
02־231461/2/3

לחברה מסחרית
בתל־אביב
דרוש
מנהל חשבונות עצמי
בעלי הכשרה מקצועית של סוג ג'–ד' לפחות וניסיון של 3 שנים לפחות
יתקשרו החל
מיום א' 20.12.87
טלפון 5121361

דרוש
הנדסאי מכונות למפעל תעשייתי
התפקיד:
- הקמה והפעלה של קו יצור אוטומטי
- מקום מגורים אשקלון
- גיל 28־40
- 5 שנות ניסיון בתעשייה לפחות
- התמצאות במכונאות, פנאומטיקה ופיקוד אלקטרוני.
- שליטה באנגלית הכרחי –
- ידע בגרמנית רצוי

המעוניינים נא לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים לת.ד. 3702 פתח־תקוה מיקוד 49131 עבור משרה 311

לארגון זהב"י
דרושה
מזכירה בכירה
הדפסה עברית אנגלית,
נסיון בעיבוד תמלילים והנהח"ש,
ידיעת שפות אנגלית עברית.
משרה מלאה, 5 ימי עבודה
שכר ותנאים טובים
פרטים וקורות חיים לשלוח ל"זהבי"
רחוב מטודלה 1 ירושלים 02־690744

למוסד ציבורי בירושלים
דרושים כלכלנים
תינתן עדיפות לבעלי נסיון בתחום
יחסי עבודה ברמה גבוהה
פרטים בטלפון: 02־699324, 02־558415

מכון דור מיון · אבחון · פסיכולוגי
לחברה בינלאומית
דרושות בירושלים
מוכרות לאולם תצוגה לחכשיטים
★ גיל 30־60
★ ידיעת גרמנית
★ שעות גמישות – 6 שעות מינימום ליום, 5 ימי עבודה בשבוע
– תנאים טובים למתאימות –
לפנות טלפונית למכון דור
03־293116, 203652

DIATECH
דיאטק דיאגנוסטיקה בע"מ
אנו מפתחים מוצרים עתירי־ידע בתחום הדיאגנוסטיקה הרפואית
לרגל התרחבות והגדלת פעילותנו
דרושים

1. **חוקר בכיר**
בעל/ת תואר Ph.D. באחד מתחומי מדעי החיים, לעבודה מגוונת בנהול פיתוח וייצור תכשירים דיאגנוסטיים.
עדיפות:
– נסיון בחברות תעשייתיות בתחום הדיאגנוסטיקה או הפרמצבטיקה.
– נסיון בשיטות אימונולוגיות ומיקרוביולוגיה.

2. **מנהל כספים ואדמיניסטרציה**
רואה־חשבון או כלכלן, רצוי עם נסיון של 2־3 שנים בחברה תעשייתית.

3. **מנהלת משרד**
הכרחי:
– הדפסה במעבד תמלילים בעברית ובאנגלית
– שפת אם אנגלית או שליטה מלאה.

מקום עבודה מיועד: פארק המדע - קרית וייצמן

נא לשלוח קורות חיים למשרדי החברה – "דיאטק" רח' בנימין 40, רחובות 76241
– סודיות מובטחת –

עירית תל־אביב־יפו
מידי
לעבודה בעלת אתגר עם בחורים צעירים בתהליכי שיקום (אסירים משוחררים)
דרוש
אב בית
העבודה בשעות הערב
מגורים במקום (תל־אביב)
רקע בעבודה סוציאלית, חינוך, קרימינולוגיה או פסיכולוגיה – רצוי
נא לפנות 02־232753, 02־232833 לאבי (בירושלים) 03־438741 לפנינה (בת"א)

שירותי נפט בע"מ
דרוש
★ **חשמלאי מוסמך**
★ **עוזר חשמלאי**
נא לפנות למר פרידמן
טל: 051־35525־6
או בכתב לת.ד. 9019 אשקלון

דור כימיקלים בע"מ
קבוצת דנקנר
דרושה
פקידה - כתבנית
לעבודה במשרה מלאה
הכשורים הדרושים:
★ ידיעת השפה העברית על בוריה
★ ידיעת השפה האנגלית
★ נסיון על מעבד תמלילים — יתרון
★ ידע בהפעלת טלקס — יתרון

על המועמדות המתאימות לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון קודם לפי הכתובת הר"מ
— סודיות מובטחת —
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד
ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 26110

ORS שרותי כח אדם
סניף חיפה
למחלקה הטכנית
★ **הנדסאי/טכנאי מכונות/אחזקה:**
א. טכנאי מכונות לתפקיד אחזקה, רצוי ידע ונסיון בתחומים: הידראוליקה, פנאומטיקה, חשמל, קרור, שרטוט טכני. שליטה טובה באנגלית, מאזור קריות, עכו – קבועה.
ב. הנדסאי/טכנאי מכונות, נסיון של 3 שנים בניהול צוות אחזקה, מאזור מגדל העמק, נצרת – קבועה.
★ **טכנאי מיכשור ובקרה**
נסיון בהידראוליקה, פנאומטיקה, חשמל מאזור חיפה – קבועה.
★ **חשמלאים מוסמכים**
א. חשמלאי מוסמך לתפקיד איש אחזקה, בעל נסיון בד' עשית, עבוד שבבי, לחות מתח גבוה, מאזור קריות, עכו, נהריה – קבועה.
ב. חשמלאי מוסמך, נסיון בתעשיה, לעבודה באזור חיפה – קבועה.
★ **איש רכש**
נסיון בתפקיד אדמיניסטרטיבי, הליכי יבוא/יצוא, נסיון קודם במפעל אלקטרוניקה, מאזור חיפה, קריות – קבועה.
★ **מרכיבים מכניים**
בוגרי בתי ספר מקצועיים, בעלי רקע טכני בתחום המתכת, ידע במכניקה כבדה וחשמלאות רכב, מאזור טיקה, יוצאי צבא בחילות האוויר והים – קבועה.
★ **מרכיבות/מחווטות**
בעלות נסיון, תנאים טובים למתאימות, מאזור חיפה, קריות, עכו, כרמיאל – קבועה.
★ **איש אחזקה**
בעל נסיון בתחומים: פנאומטיקה, הידראוליקה – קבועה.
★ **כרסם C.N.C**
בעל נסיון יוצא צבא – קבועה.
★ **פועלי ייצור**
לעבודה קבועה מאזור נהריה והסביבה.
★ **עובדת נקיון**
מאזור הקריות בלבד. לעבודה במשמרות, תנאים טובים למתאימות.

למחלקה המשרדית
★ **מנהל/ת חשבונות**
עצמאי בעבודה מאיזור עכו, נהריה – קבועה.
★ **מזכירה בכירה**
שליטה מלאה בשפה האנגלית, עיבוד תמלילים עברית/אנגלית – קבועה.
★ **מעבדת תמלילים**
עברית/אנגלית, בעלת ניסיון מוכח על אחת מהתוכנות הבאות: וורדסטאר, וורדפרפקט, איינשטיין. לעבודה קבועה/זמנית.
★ **קלדנית עברית/אנגלית**
בעלת ניסיון מוכח. קבועה/זמנית.
★ **כתבנית עברית/אנגלית**
שליטה מלאה. זמנית/קבועה.
★ **שרטט/ת**
עדיפות בתחום מכונות, ניסיון בשרטוט ממוחשב. אוטוקד. קבועה/זמנית.

עובדינו מקבלים תנאים סוציאליים מלאים ושכר גבוה
מתאימים יפנו: סניף חיפה, רח' הרב הרצוג 2, חיפה, טל. 444002, 663703, 04־671937 סניף הקריות: מרכז צבר הנדד 29 ק. ביאליק, טל. 709076, 04־709077

הטובים עובדים קבוע ORS

לחברת ת.ד.ל בע"מ
דרושים לעבודה באילת וסביבתה
חשמלאים מוסמכים
לעבודה באחזקה ורשת
חשמלאים עוזרים
שיועסקו כמפעילי חדרי מכונות
מקום מגורים: דירת רווקים באילת
טלפונים: 02־381238, 02־382076

יעד בע"מ
יעוד תעסוקתי-ניהול-מיחשוב
טל' 520022

ללקוחותינו בירושלים דרושים

מהנדס אלקטרוניקה
בעל רקע בפיתוח ותחזוקה
לתפקיד בכיר

מהנדס בניין מעולה
לתפקיד מהנדס ראשי
בחברת בניה גדולה

הנדסאי בנין
לתפקיד אחראי ובעל אתגר

הנדסאי תעשיה וניהול

מנהלי עבודה בבנין

מנהלי חשבונות
צעירים ומוכשרים

תנאים טובים למועמדים המתאימים
מהנדס! אקדמאי! האם נרשמת כבר ליעד?
★ הכוונה מקצועית ★ מידע תעסוקתי ★ סדנאות בפיתוח קריירה ★ הצעות עבודה
נא לפנות בין השעות 8.00 — 17.00 לשיבא
רח' המיסדים 22, ת"ד 23672,
ירושלים 91235, טל' 02־520022

לשרות ארצי למתן סיוע לארגוני מתנדבים
דרוש/ה
עובד/ת קהילתי/ת — יועץ/ת ארגוני/ת
★ משרה מלאה
★ נסיון מוכח בעבודה קהילתית/ארגונית
★ שליטה בשפה הערבית והעברית
★ רצוי ידע בפיתוח ארגוני, הפעלה חברתית, דו־קיום יהודי־ערבי
★ העבודה כרוכה בנסיעות ובשעות עבודה לא שגרתיות

נא לפנות בצרוף קורות חיים והמלצות עבור "עובד/ת קהילתי/ת", ת"ד 4156, ירושלים 91041

הצטרפי לצוות המעצב
דנה ווינפלד, מעצבת התיקים של מודן, תשמח להעזר בך בהכנת קולקצית היצוא החדשה של תיקי מודן.
אם את מתמצאת ב: הדמנות, הכנת גזרות, תפירה והכנת דוגמאות, התקשרי לדנה במודן 03־341827
למפעל באזור יהודה

מודן - תיק עם גב חזק

LAMBDA לאמבדא
ELECTRONICS LTD. אלקטרוניקה בע"מ

למפעלנו בכרמיאל דרוש/ה

עורך/ת מעגלים מודפסים
★ נסיון בעריכה ממוחשבת, רצוי במעגלים אנאלוגים.
★ ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

מנהל/ת מח' הרכבות בתחום אלקטרוניקה וזיווד
★ בוגר/ת בי"ס מקצועי, רצוי במגמת אלקטרוניקה/חשמל.
★ ידע טכני ונסיון בכל נושאי הרכבות אלקטרוניות.
★ נסיון בניהול צוות של כ־30־40 עובדים.

תנאי שכר מצויינים למועמדים המתאימים
המעונינים יתקשרו טלפונית 04־985255, או בכתב לכח אדם ת.ד. 500 כרמיאל לקביעת ראיון

להד הקריות דרוש/ה
אחראי/ת מסדרה
לאירגון תפעול וניהול מסדרה ומערכת סדר במערכת עיתון
בעל/ת רקע אירגוני
נסיון בסדר צילום או בתחום אחר בענף הדפוס — יתרון
לפנות: 04־720270
הזל מיום א' לרונית

לחברת שיווק גדולה
באיזור התעשייה טירת הכרמל (ליד ההיכר שוק)
דרוש
מחסנאי
★ בוגר קורס מחסנאים/מפ"ס
★ בעל רשיון נהיגה
★ נסיון של 3 שנים בקבלת והוצאת סחורה
נא לפנות לטל' 04־673291־3 ולבקש את יוסי

דרוש/ה
טכנאי/ת ארגומטריה
בעל/ת נסיון
משרה מלאה בבוקר
כולל יום ו'
03־260530, 254530

לחברה עתירת ידע במפרץ חיפה
דרושים:
1. **מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה**
בעל ניסיון מוכח (3 ש' לפחות) בפיתוח ספקי כח
2. **עובדות ייצור**
להרכבות כרטיסים ומיכלולים אלקטרוניים — עדיפות לבעלות ניסיון.
טל' 04־723693

אלביט מחשבים בע"מ

לחטיבת הייצור בכרמיאל דרושים:
לבורנטים/עובדי כימיה
★ בוגר בי"ס מקצועי במגמה לבורנטית
★ נסיון בתחום הציפויים והיציקות של מכלולים אלקטרוניים - רצוי

כרסם C.N.C.
★ בוגר בי"ס מקצועי
★ יכולת הבנת שרטוטים
★ נסיון בהפעלת כרסומת ממוחשבת עם ידע במחשבי FANUK
★ ידע בכרסום ידני - רצוי
★ נסיון מקצועי - 3 שנים לפחות

פחח־זווד אלקטרוני
★ בוגר בי"ס מקצועי
★ שליטה והבנה בשרטוט
★ ידע בעבודות ניקוב וכיפוף פחים, בעיקר אלומיניום רמת דיוק גבוהה ±0.2
★ נסיון מקצועי - 3 שנים לפחות

מגורים באזור כרמיאל, הקריות וצפונה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים לגיוס עובדים ת.ד. 5390 חיפה 31053
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים.

אלביט בתנופה יוצרת

חג חנוכה שמח
לעובדי חֶבֶר
אמהות עובדות
חֶבֶר מוזמנות להכנס לקבלת שי ליום האם
חֶבֶר - רח' שמריהו לוין 5, חיפה, 04-663966

לרגל הרחבת פעילותינו באיזור חיפה והצפון
דרושים
1. **תכניתנים מנוסים**
לאגף מערכות צבאיות וזמן אמת
● ניסיון באחד או יותר מהתחומים הבאים: זמן אמת, סימולציות, תקשורת.
● ידע וניסיון במערכות VAX/VMS, INTEL 8086 ובשפות ASSEMBLER, PASCAL
● בעלי סיווג בטחוני בר תוקף
● יועדפו בעלי השכלה אקדמית בתחומים רלבנטיים

2. **מתכנן/ מתכנת**
לחטיבת מסחר ושירותים
בעל ניסיון מוכח ב־I.B.M.–S/38 וב־COBOL

3. **מפעיל מחשב**
ניסיון ב־I.B.M.–S/38 יתרון
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לקונתהל, רח' כרזין 1 גבעתיים 53583
סודיות מובטחת

קונתהל בע"מ
יעוץ תוכנה ומידע · בחשיבה יוצרת

יותר טוב מנפאואר
לסניף באר־שבע
המחלקה הסכנית
רמב"ם 31, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 057-79523
דרושים
מחסנאים
לעבודות ספירת מלאי
פנו למנפאואר בהקדם – זה משתלם!
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

בי"ס תיכון מקיף אורט ע"ש גולדווטר
רח' חטיבת הנגב, טל' 059־72105/6/7
אילת
לרגל הרחבה ושינוי במבנה המגמות
דרושים/ות
מורים/ות במקצועות הבאים:
★ **חשבונאות**
★ **צרפתית** (חצי משרה)
★ **הסטוריה וגיאוגרפיה**
★ **תנ"ך – לשון – ספרות** (2 וחצי משרות)
★ **טכנולוגיה, שרטוט, עיבוד שבבי וריתוך**
★ **פיסיקה – כימיה**
★ **מדריך/ת ש.ל.ח**
● ● ●
תנאים מיוחדים והטבות – למועמדים המתאימים

זמיר

למחלקה הטכנית
● **כרסמים/חורטים קונבנציונליים,** 3־4 שנות נסיון במפעל תעשייתי. לתקופה ממושכת, הסעות וארוחות, 5 ימי עבודה בשבוע.
● **מסגרי קונסטרוקציות** בוגרי בי"ס מקצועי, בעלי ידע בקריאת שרטוט, לעבודה קבועה.
● **רתכים** 3־4 שנות נסיון, פרופיל גבוה, לעבודה ממושכת.
● **עובדי ייצור** למידה תוך כדי עבודה, נכונות לשעות נוספות ומשמרות.
● **חשמלאים מוסמכים** נסיון מוכח במפעל תעשייתי, רצוי ידע באלקטרוניקה.

● **מכונאי תעשיה** בוגרי בי"ס מקצועי, רצוי שרות צבאי כמכונאי מטוסים/טנקים. נכונות למשמרות, הסעות וארוחות.
● **שומרים** לעבודה במשמרות, מאיזור רמלה, לוד, יהוד והסביבה
● **מלחימות/מרכיבות** נסיון מוכח, לעבודה ממושכת.
● **לבורנטים/ות** בעלי תעודה או נסיון מוכח, מאיזורים ראשל"צ, נס־ציונה, רחובות, לעבודה במשמרות.
● **מחסנאי** מנוסה + רשיון נהיגה, לעבודה פיזית
● **טכנאי קירור/קירורניקים** לתפקידים ברמות שונות, מאיזור חולון, בת־ים, ראשל"צ, אשדוד והדרום
● **מכונאי דיזל** עם נסיון מוכח, לעבודה קבועה באשדוד
● **סרקטוריסט** ידע מוכח בהפעלת ציוד הקלאי לתקופה ממושכת
● **מלגזן** מנוסה, לעבודה במשמרות, באשדוד
● **משיק דודים** נסיון תעשייתי או בוגר קורס מקצועי, נכונות למשמרות, לעבודה באשדוד
● **מהנדס מכונות** רקע באלקטרוניקה, עדיפות לבוגר חיל אוויר־קשר, מגורים באיזור באר־שבע
● **מהנדס כימיה** נסיון מוכח בתעשיה, מגורים באיזור באר־שבע

● **חשמלאים מוסמכים/חשמלאים עוזרים** לאחזקה + רשת, עבודה במשמרות כולל שבתות וחגים, פרופיל גבוה, עבודה באיזור הדרום. למתאימים תינתן עזרה בדיור.

למחלקה משרדית
● **פקיד/ת יבוא/יצוא** הכרת מסמכי יבוא/יצוא, שליטה בשפות עברית/אנגלית, רצוי גם צרפתית, יתרון למפעילי טלקס, הדפסה ועיבוד תמלילים
● **מנהלת משרד** נסיון מוכח בהדפסה ועיבוד תמלילים עברית/אנגלית ושליטה בשתי השפות, רצוי רקע בשיווק או בהנה"ח, יתרון לבעלי רכב פרטי מאיזור חולון
● **קלדניות** לעבודה זמנית, רצוי מאזור חולון, ראשל"צ, נס־ציונה ורחובות
● **מזכירה עברית/אנגלית** ברמה גבוהה, בעלת נסיון מוכח של 3־4 שנים
● **מעבדות תמלילים** עברית/אנגלית/ספרדית, בעלות נסיון קודם
● **פקידת שיווק** נסיון מוכח + ידע בעיבוד תמלילים, להוצאת הזמנות, הזקבים והזרמות, עמוד למחשב, רצוי מאיזור בת־ים וחולון
● **פקידה מנוסה** לעבודה משרדית מגוונת הכוללת מגע עם קהל, נסיון מוכח בהדפסה ועיבוד תמלילים, רצוי ידע בקלדנות, נכונות לעבודה בשעות נוספות

שכר גבוה ותנאים מצוינים למתאימים!

ת"א: בן־יהודה 26, טל. 03-284494, 03-289505
רחובות: הרצל 202, טל. 08-473832
אשדוד: רוגוזין 22, טל. 08-535455
באר־שבע: ההסתדרות 73, 057-73118

שרותי כח אדם בע"מ

פילת pilat
אגף מיון והשמה

ללקוח שלנו
מפעל כימי באזור המפרץ
דרוש/ה
ראש אגף כח־אדם
אשר יהיה שותף בקביעת מדיניות כח־אדם ואחראי לביצועה.
כישורים:
- רקע אקדמי במדעי ההתנהגות.
- נסיון קודם בניהול כ"א במפעל עם מאות עובדים.
- רצוי מועמד בן 35־45.

המועמד המתאים ידרש לגור בקרבת חיפה
נא לפנות בכתב יד בפירוט מכסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ, רח' ירושלים 24 חיפה, 33131, ולציין על המעטפה משרה מס' 5220.
סודיות תשמר בקפידה

עבור חברה גדולה בת"א
נהג מנכ"ל
– ניסיון מקצועי בנהיגה
– משוחרר צה"ל
– הבנה טכנית
– גיל: 30־40
נא לפנות בכתב יד, תוך פירוט ניסיון מעשי לת.ד. 729 תל־אביב 61007 עבור "נהב"

למרכז להכשרה ולשיקום מקצועי ברעננה
דרושה
מרכז(ת)
השירות הסוציאלי
פרטים בטל' 910134, 052-910871

לחברה צעירה ודינמית
דרוש לפרויקט מחקר ופיתוח בתחום הביוטכנולוגיה
בקטריולוג קליני
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בעבודה במעבדות קליניות ובעל יכולת עצמאית להוביל ולבצע "מופ"
נא לטלפן 03-457853 (גם בשבת)

מכון דור
מיון · אבחון · פסיכולוגי

את/ה מתלבט/ת מה ללמוד באוניברסיטה?
הכוונה מקצועית במכון דור תעזור לך להחליט.
- מבחנים פסיכוטכניים ומבחני אישיות
- ראיון עם פסיכולוג
- שיחות יעוץ והכוון מקצועי ותעסוקתי
(עלות כוללת 200 ש"ח)

לפנות למכון דור רח' הירנבאום 4 תל־אביב טל' 203652 293116

נציבות שירות המדינה
מודיעה על פרסום שני מכרזים פומביים

1. מכרז פומבי מספר 469 למשרת:
דובר/ת המשרד וממונה על קשרי ציבור במשרד המשפטים, ירושלים
הדרגה: 7־9 של דירוג העיתונאים
דרישות המשרה: השכלה אקדמית (תואר ראשון) ושש שנות נסיון בתחום העיתונאות.
הערה: המועמד שייבחר יועסק על פי חוזה מיוחד לתקופה של שנה.

2. מכרז פומבי מספר 470 למשרת:
מנהל/ת תיחידה הכלכלית במחלקת עבודות ציבוריות, ירושלים במשרד הבינוי והשיכון
הדרגה: 6־9 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
דרישות המשרה: השכלה אקדמית בכלכלה (תואר ראשון) וניסיון של ארבע שנים. רצוי בתחום הכבישים.

כללי
פרטים נוספים, תיאורי התפקידים הדרישות נוספות אפשר לקבל בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה, הקריה רח' קפלן 3 ירושלים ת.ד. 91007-776
טלפון 02-639241
בקשות יש להגיש ללשכה הנ"ל על גבי טופס מדף 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) עד ליום - ' בטבת התשמ"ח 31.12.1987

יש עבודה בחברת החשמל

להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:
חשמלאים/מסגרים
מעולים עובדי גובה
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועי
★ בעלי נסיון
בריאות תקינה
העונים לדרישות הנ"ל יפנו אישית עם תעודת השכלה אל מח' כח אדם, אגף הביצוע רח' החשמל 16 קומה 12 תל־אביב

למחלקת שינוע דלקים
דרושים:
צוללנים
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית - מקצועית
★ יוצאי יחידת הצלילה של חיל הים או לחילופין בעלי הכשרה בצלילה מקצועית מסחרית.
גיל עד 27 שנים.
מגורים בגוש דן.
המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח־אדם תיפעול דרום, רח' החשמל 14 ת.ד. 25 תל־אביב.

למחוז דן
דרושים:
חשמלאים
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועי במקצועות החשמל
★ בעלי רשיון חשמלאי עוזר מטעם משרד העבודה.
המעוניינים יפנו טלפונית אל מחלקת כח־אדם מחוז דן טלפון: 03-614343

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

עיריית תל־אביב־יפו

מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תשל"ט 1979 מכריזה בזה עיריית תל־אביב־יפו על משרות פנויות במרכז הרפואי תל־אביב־יפו:

מכרז מס' מח'/139/87
תואר המשרה: **רופא מומחה במיילדות ובגניקולוגיה בבי"ח ליולדות.**
דרגת המשרה: 4־6 של דירוג הרופאים.
שעור המשרה: 50%
דרישות המשרה: 1. רשיון ישראלי לעסוק ברפואה. 2. תואר מומחיות במיילדות ובגניקולוגיה 3. ניסיון בעבודה בבתי חולים.

מכרז מס' מח'/140/87
תואר המשרה: **רופא מומחה בהרדמה במחלקת הרדמה בבי"ח איכילוב**
דרגת המשרה: 4־6 של דירוג הרופאים.
שעור המשרה: משרה אחת.
דרישות המשרה: 1. רשיון ישראלי לעסוק ברפואה. 2. תואר מומחה בהרדמה. 3. ניסיון עבודה בבתי חולים

מכרז מס' מח'/118/87.
תואר המשרה: **רופא יועץ לפסיכיאטריה של הילד המתבגר**
דרגת המשרה: 6־8 של דירוג הרופאים
שעור המשרה: 50%
דרישות המשרה: 1. רשיון ישראלי לעסוק ברפואה 2. תעודת מומחה בפסיכיאטריה של הילד 3. ניסיון של 5 שנים לפחות באבחון וטיפול מחלות נפש של הילד והמתבגר.

מכרז מס' מח'/119/87
תואר המשרה: **רופא מומחה ברפואה פנימית בבי"ח איכילוב**
דרגת המשרה: 4־6 של דירוג הרופאים
שעור המשרה: משרה אחת.
דרישות המשרה: 1. רשיון ישראלי לעסוק ברפואה 2. תואר מומחה ברפואה פנימית 3. ניסיון בעבודה בהתית.

בקשות למכרז יש להגיש במעטפה סגורה למשרדי העיריה במגנוגן, על גבי 6 שאלונים אישיים "בקשה למשרה פנויה", טופס מס' 2025, ולציין על המעטפה את מספר המיכרז.
תיאור תולדות החיים, תעודות המעידות על כישורי המועמד ומסמכים אחרים המצורפים לבקשה יוגשו ב־6 עותקים.
טפסים להגשת בקשות אפשר להשיג במגנוגן באופן אישי או ע"י הדואר.
בקשות שתגענה ללא תעודות כאמור, לא תובאנה בחשבון.
התאריך האחרון להגשת הצעות הוא: ו' בשבט תשמ"ח 25 בינואר 1988

אלי עשת
מנכ"ל העיריה

עיסוקית
בע"מ. חברה לשרותי כח אדם

עבור אחד מלקוחותינו
המעוניין להרחיב את מערך השיווק
מנהל שיווק
אנשי ונשות שיווק
תקיים "עיסוקית" קורס
אומנות המכירה
למתאימים עבודה מובטחת בתנאים מצוינים
לפרטים וראיון 444432, 052 - 915916

לחברה בר"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עם נסיון שלוש שנים
וידע בהשבשבת
03-237163, 03-239948

Cimatron
CAD/CAM SYSTEMS
מערכות תיב"ם
דרושה
מרכזנית
פקידה
לשעות אחה"צ
נא לפנות
לאסנת
טל' 052-551633

ORS
שרותי כח אדם

חיפה
למחלקה לבכירים
● **מהנדס מכונות**
ניסיון במעבר חום, תהום מגננונים מדויקים, רצוי 3 ש' ניסיון, מאזור קריות/חיפה – קבועה
● **מהנדסי מכונות/כימיה**
לתפקיד מנהלי מתקן:
א) מהנדס כימיה ניסיון של 3 עד 5 שנים, ידע והכרת תהליכים כימיים במפעל תעשייתי, כושר בניהול וארגון צוות עובדים, מאזור קריות חיפה – עבודה קבועה
ב) מהנדס מכונות ניסיון בניהול מתקן כימי, ערבוב צבעים, טיפול במשטחים כימיקלים, התמצאות בבעיות טכניות מאזור עכו, נצרת, עפולה, קבועה.
● **מהנדס אבטחת איכות**
ניסיון במערכות אבטחת איכות בעל יכולת ניהול, שליטה בשפה האנגלית מאזור קריות, עכו, כרמיאל – קבועה
● **הנדסאי מכונות**
ניסיון בתכנון מנגנונים מכניים עדיפים פיתוח מערכות אלקטרו אופטיקה, רכיבי מיקרו גל, רצוי ידע בתיב"ם, מאזור חיפה – קבועה.
עובדינו מקבלים תנאים סוציאליים מלאים ושכר גבוה
מתאימים יפנו: **סניף חיפה** רח' הרב הרצוג 2, חיפה טל' 04-664002, 04-663703, 04-671937 או בצירוף קורות חיים לת.ד. 5346 לידי שרה רדין

הטובים עובדים קבוע ORS

לחברה לעבודות פיתוח ואספלט
דרוש
מנהל עבודה וראש צוות לפינישר
הכישורים הדרושים:
ניסיון קודם – שנתיים לפחות
רשיון נהיגה למשאית
ידע טכני בהפעלה ואחזקת ציוד מכני
02-341386 אהרון

לחברה גדולה בדרום
דרוש
מתכנת P.C
רצוי בעל ידע ב־DBASE
בדבר פרטים נא לפנות לציון כהן
טל: 051-34721

לחברה העוסקת בשיווק מזון
דרושים בירושלים
סוכנים למוצרים בלעדיים
בעלי נסיון מוכח ורכב
02-854864-5

MEDIA

החטיבה לשווק ופרסום בינלאומי
למחלקת השיווק דרושים:
איש/ת שיווק
למחלקת הכתבים דרושים:
כתב/ת
לשם שווק פרויקטים... שיווקים/פרסומים. הכישורים הדרושים: על המתמודדים להיכנס במישרין קבלה צוות, אחריות לעבודות שטח, כושר ארגון גבוה, שליטה מלאה בשפה העברית, הופעה נאה, רצון לפתח קריירה בענף המחשב.
עדיפות לבעלי נסיון קודם • רכב. מקומות העבודה – חיפה, תל־אביב.
לפרטים נא לשגר בכתב יד תוך פירוט נסיון קודם • קורות חיים לת.ד. 4446 חיפה 31063 ולציין את שם המשרה.
– סודיות מובטחת –

THE JERUSALEM FOUNDATION
Senior Position availalbe at the Jerusalem Foundation

1. Head of North American Desk
Full Time Position

Requirements
a. Academic degree.
b. Proven fundraising experience (preferably in North America).
c. Knowledge of Jerusalem and general Jewish communal affairs.
d. Ability to communicate well both verbally and through correspondence.
e. Fluent English and good knowledge of Hebrew.
f. Current Driving license and car.

Job Description
The job entails handling ongoing correspondence with the Foundation's North American donors, assistance with its North American guests, administering the day to day work of the desk and handling the ongoing contact with the Foundation's New York Office.

Please send typewritten application with curriculum vitae to:
Personnel Department, 36 Keren Hayesod Street, POB 1312, Jerusalem 91012 no later than 15 January 1988

אימפריה
למשרדי החברה בירושלים
לעבודה מעניינת ורבת אתגרים
דרושה:
מזכירת מנכ"ל
- בעלת יכולת לעבודה עצמאית בנושאים מגוונים
- ידיעה טובה מאוד של השפה האנגלית כולל הדפסה.
- נסיון מוכח בעבודה כמזכירה בכירה.
– העבודה היא במשרה מלאה – 6 ימים בשבוע
– תנאי עבודה טובים למתאימה –
נא לפנות בצירוף קורות חיים ל"אימפריה" רח' המלך ג'ורג' 16, ירושלים.

CAMTEK LTD. קמטק בע"מ
להרחבת משפחת מוצרי V-SCAN:
מערכת CAM לתעשית מעגלים מודפסים
דרושים/ות:
טכנאי אלקטרוניקה – בעל נסיון במערכות ספרתיות מהירות.
נא לפנות בכתב בפרוט מלא של השכלה, נסיון קודם וקורות חיים
רק פניות בכתב ייענו
(סודיות מובטחת)
המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד.
ת.ד. 631 מגדל העמק מיקוד 10556
טלפון 06-541051 מח' כח־אדם.

אגלב — עיט AGLEV
למפעלינו באשקלון
דרוש
טכנאי או מהנדס ייצור / מכונות /אחר
הכישורים הנדרשים:
* ניסיון בטקסטיל רצוי.
* ניסיון בהכנסת מחשב.
* תושב אשקלון או הסביבה.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים לת.ד. 33737 תל־אביב

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרוש
מנהל ביצוע
למחלקה לוגיסטית
הכישורים הדרושים:
* גיל עד 40
* בעל ניסיון ניהולי מוכח של 5 שנים לפחות בניהול צוות עובדים גדול
* בעל רקע טכני
על המועמדים המתאימים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 4496 חיפה למס' 2002

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה:
פקיד/ת כח־אדם
תאור התפקיד:
מתן עזרה בעבודות הקשורות בנושאי כח אדם.
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה. ידיעת השפה העברית על בוריה, כולל הדפסה. ידיעת השפה האנגלית. נסיון בעבודות משרד מגוונות. רצוי נסיון בעבודה עם מחשב. יכולת לקיים קשר טאות עם קהל.
הערה: המשרה הינה בהיקף 85%.
מספר המשרה: מח/44
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 27/12/87, אל:
אגף כח־אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

למרכז קהילתי גילה
דרושים
1. רכזת גיל הרך
★לפיתוח תכניות, ניהול צוות, עבודה עם הורים וארגונים בקהילה ★נסיון וידע עשיר בגיל הרך: רצוי השכלה אקדמאית.
2. מפעיל מזנון
★להפעלת מזנון המתנ"ס. שעות העבודה: 09.00־13.00, 16.00־18.00. שכר בסיסי + פרמיות. רצוי פנסיונר.
נא לפנות לטלפון: 02-763176, 02-763656

המועצה המקומית קרית מלאכי המחלקה לשירותים חברתיים
דרושים:
1. עובדים סוציאליים כולליים
2. עובד/ת סוציאלי/ת
לטיפול בקשיש לחצי משרה
3. עובד/ת סוציאלי/ת כוללני/ת
לטיפול בעולי אתיופיה בחצי משרה
כישורים נדרשים:
ע"ס כשירים בלבד
למתאימים תנאי שכר מועדפים
4. מדריך תעסוקה
במפעל מוגן למשרה מלאה
* בוגר תיכון מקצועי או עיוני, שנת ניסיון אחת בהדרכה
5. עובד נוער וצעירים
למשרה מלאה
* כשיר לע"ס או אקדמאי במדעי החברה או החינוך
6. עובד שכונתי
לטיפול בעולי אתיופיה בחצי משרה
* 12 שנות לימוד ניסיון בעבודה עם עולים או טיפול במשפחות
המעוניינים יפנו למחלקה לשירותים חברתיים טל' 08-581332, 08-586704 או בשעות הערב לטל' 03-9242590 למנהל המחלקה מר יצחק פרנקו.

לבנק ישראל בירושלים
דרושים
שומרים ומאבטחים
ליחידת הביטחון
העבודה המוצעת היא במשמרות על בסיס שעות ומתאימה לסטודנטים.
● הכישורים הדרושים:
1. משוחררי צה"ל (עדיפות ליוצאי יחידות שדה, בוגרי קורס מכ"ים) לתפקידי שומרים
2. קציני צה"ל משוחררים יוצאי יחידות שדה – לתפקידי מאבטחים
3. השכלה תיכונית
4. כושר בריאות תקין
למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועדת קבלה במשרדי בנק ישראל בירושלים, קרית בן־גוריון בימים ג'־ד' 22־23.12.87, בין השעות 09:00־15:00
על המועמדים להביא עימם תעודת זהות, תעודת שחרור מצה"ל פנקס מילואים, קורות חיים ושתי תמונות

למפעל אריגה
דרושים
אורגים מקצועיים
במשמרות במכונות חדישות
תנאים טובים למתאימים
המעוניינים יפנו לטל' 08-586733-4

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-61333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 20.00־8.00
בימי ו' 15.00־8.00
טלפונים 03-433300
"שקמ" — שרות רפואי לקט (ת"א)
שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ומבוגרים בשעות 24—19
טל' 03-7549111 "שקמ" קוד מנוי 232
של"ה — שרות רפואי לקט (חיפה)
בימי חול בשעות 19־24, בימי שישי 14־24, בשבת 08־24 טל' 04-380541 קוד מנוי 1665
שר"ן — שרות רפואי נייד
ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום — 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום — 218820, 218898
מוקד לילה — 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב"ד
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
קשב לבית —
שרות מיטיים לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכ' רפואי הרצליה פיתוח 052-348575
7549111 איתורית 1500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-5461111
ילדים ונוער 261115
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48211
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958
מרכז סיוע לנפגעי לחץ
מטעם "מקליט"
א ו־ה 11.00־13.00
ב ו־ד 16.00־18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
ארם לשירות אחת — חברה סיעודית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8

הקו להתמודדות באיידס — הסברה ומידע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 03-290101, 05-203121 קו פתוח בכל יום ב' 19.30־23.00, ת.ד. 28633 תל־אביב
תורנות מרוקות באלמון — הספת ת"א — 611001, 24363, 241.289952 שעות ביממה הספת ירושלים 226335 הספת חיפה 645334

תורנות בתי חולים
תל אביב
רוקח — (ילדים, פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
הדסה ע"כ — (ילדים, פנימית)
שערי צדק — (כירורגית, אורטופדית, עיניים)
הדסה ה"צ — (נשים)
ביקור חולים — (א.א.ג.)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
בבלי עזראל 1 טל' בבלי 440552
שור המלך ג'ורג' 34 280644
ירושלים
עזה עזה 15 638262
חיפה
חנינה חנינה 22 251905
חולון
אבוהא טרומפלדור 4 5056197
בת ים
מאור הבינה רייך 20 583360
רמת־גן
יהלום קריניצי 63 721968
נתניה
מקסים סלומון 2 617856
פתח תקוה
גבע"א הפך חיים 6
הקריות
אילותרם יצחק הנשיא 9 ק' חיים 727720
רחובות
קופ"ח מאוחדת בנימין 25 457991
חדרה
יפה הנשיא 66 322122
מרכז מידע ייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' — 16.00—19.00.
יום ו' שעות 8.30—11.00
רמב"ם 9, טל' 5161511/2
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-61333
נתניה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03-433300
שר"ן — שרות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב"ד
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649
פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז סיוע לקורבנות אונס — 24 שעות ביממה
תל־אביב טל' 234819
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04-660111
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261115
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111

תורנות בתי־חולים
תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים
ביקור חולים — (א.א.ג., פנימית)
ש"צ — (ילדים, נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
צפון יהודה המכבי 33 419995
מכא"ש — בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
צפון יהודה המכבי 33 419995
ירושלים
מרשאת רוממה הרב 28 523191
מכא"ש — אבוהם צבעיה 19 820950
חיפה
קרית אליעזר ככר באירהוף 6 511707
חולון
עין יהב עין יהב 2 884854
בת ים
בלפור בלפור 90 583448
רמת גן
פינבי חיבת ציון 43 782821
נתניה
מקסים סלומון 2 617856
פתח תקוה
סופר־פארם שפירא 43 905051
הקריות
ביאליק שד' ים 15 ק' ביאליק 721230
רחובות
מע"ן חיים בנימין 25 457991
חדרה
יפה הנשיא 66 322122

מרכזי מידע — אגד
02-304304 03-432777 04-549121

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.02	5.18
תל אביב	4.20	5.15
חיפה	4.09	5.16

מדפיס מעולה
ל־G.T.O
2 צבעים
דפוס חיש
טל: 03-335753

דרושים
עובדי ייצור במפעל בטחוני
הכישורים:
★ לאחר שירות צבאי
★ בוגרי בתי ספר מקצועיים ו/או יוצאי יחידות חימוש/ח"א
★ תושבי נצרת, מגדל העמק, עפולה, יוקנעם והסביבה
5 ימי עבודה בשבוע
השעות מובטחות
תנאים טובים למתאימים
לתיאום ראיון נא לטלפן 06-595766

בית חולים עזרת נשים ירושלים
דרושים/ות
★ **פיזיותרפיסטים/יות מוסמכים/ות**
לעבודה שיקומית, אפשרות למשרה מלאה או חלקית. לפנות לגב' א. פישר, טלפון: 02-521231 קו פנימי 59
★ **אחים/יות מעשיים ומוסמכים**
למחלקות גריאטריות ופסיכיאטריות אפשרות למשרה חלקית או שעות גמישות. לפנות: למשרד אחות ראשית טלפון 02-521231 קו פנימי 24 או לטלפון: 02-818702 בשעות הערב.

בית הכרמל
רשת השיווק הישיר של שטיחי כרמל
מחפשים
נציג עצמאי
להקמת סניף
באזורים: אשדוד, אשקלון, נצרת, טבריה, קרית־גת ודימונה.
אפשר גם שילוב בחנות קיימת.
סכום נדרש כ־30.000 $
הכנסה יפה לבעל יוזמה.
טל' 03-793121 איציק כהן

למוסד ציבורי ברמת־אביב
דרוש/ה
קלדן/ית
לשעות עבודה גמישות, יועדף בעל ניסיון בעבודה על קומפיוטר IBM או אבנת (מילולית).
התשלום לפי שעה. העבודה ברמת־אביב.
בדבר פרטים להתקשר לטל' 03-610461 עד שעה 12.00

לוז
חברה תעשייתית לתכנון ולבנית מערכות הפקת חשמל מאנרגית השמש.

עבור מחלקת החשב דרוש/ה:-
קלדן/ית
הכישורים הנדרשים:
■ נסיון/ידע בהקלדת נתוני הנהלת חשבונות
■ ידע בסיסי באנגלית.
מקום העבודה - ירושלים.
נא לשלוח פירוט קורות חיים, (לציין מספר טלפון) למחלקת כח־אדם, לוז תעשיות ישראל ת.ד. 7929, ירושלים 91079 - סודיות מובטחות -

האור של המחר. היום.
LUZ

עירית רמת־גן
דרוש/ה **מדריך/ה**
לעבודה חינוכית עם ילדים במועדונית ברמת־גן 5 ימים בשבוע א'־ה'. שעות העבודה 12:30־17:00. נא להתקשר לאחרות או הורה לטל' בעבודה: 739109, 732102 בבית: 797351, 359548

בית המוגים והאמנויות
דרושים
* **מזכירה** לשעות אחר הצהריים 16:30־20:00
* **מוכרת לחנות** הוצרי טלטוני 8:00־13:00
* **מוכרת לחנות** הוצרי טלטוני 16:30־20:00
ראיונות בימים א'־ה' בשעות 9.00־11.00, 19.00־18.00
בית המוגים והאמנויות, ביאליק 77 רמת־גן (מגרש ספורט)
פניות טלפוניות לא תיענינה

המוסד לביטוח לאומי
דרוש/ה
עוזר/ת למנהל הכללי
במשרד הראשי בירושלים
הדרגה: 5־7 בדירוג המנהלי
תיאור התפקיד: התכתבות עם סניפי המוסד וגורמי חוץ לפי דרישות המנהל הכללי. השתתפות בישיבות
שמכנס המנהל הכללי; הכנת חומר לישיבות האלה; רישום פרוטוקולים והפצתם; טיפול בעניינים שהועלו בישיבות. השתתפות בביקורים ובסיורים של המנהל הכללי. והכנת חומר לביקורים. פגישות עם הפונים אל המנהל הכללי, וטיפול בעניינים. מעקב אחר ביצוע ההוראות והדרישות של המנהל הכללי. עיסוק בעניינים רשמיים לפי דרישת המנהל הכללי.
הכישורים הנדרשים: השכלה אקדמית (רצויה השכלה במדעי החברה או בעבודה סוציאלית); ניסיון של שנתיים בעבודה; כושר הבעה בכתב ובעל פה; ידיעת השפה העברית על בוריה, רצויה ידיעת עוד שפות; כושר לקיים מגע טאות עם קהל.
הערות:
א. במשרה מועסק עובד על־פי חוזה מיוחד.
ב. המועמדים למשרה הנ"ל ייבחנו בכתב.
ג. את הבקשות, בצירוף תעודות השכלה, יש להגיש למחלקת כוח אדם, המוסד לביטוח לאומי, שד' וייצמן 13 ירושלים 91909, בטופס בקשה למשרה פנויה (מדף 2115) עד 31 בדצמבר 1987.

האם את/ה
צעיר/ה דינמי/ת כישרוני/ת!?
הזדמנות שלך לנצל את כשרונך האישי בתחום שיעבור לך על הצלחתך בשכר בכירי גבוה. יום עבודה מקוצר. בונוסים. בעניין. 5 ימים בשבוע
בסוף השתלמות לחו"ל (לאחר כ־6 חודשים)
צלצל/י מיום א'

ת"א - 03-812195	חיפה - 04-660575
ת"א - 03-814904	ב"ש - 057-74051
י־ם - 02-244279	י־ם - 02-246044

صكنا من الاحل

חדשות כלכלה

"הסנה" עומדת למזג את החברות "שמיר" ו"צור"

בעלי מניות המיעוט ב"צור" חוששים ל"עושק המיעוט"

מאת יהודה שרוני
מוסר "הארץ" לענייני כלכלה

הנהלת חברת הביטוח "הסנה" מתכוונת להגיש ביום א', לאישור הדירקטוריון, הצעה לאשר את מיזוג פעילותן של חברות הביטוח "שמיר" ו"צור", שתיהן חברות בנות של "הסנה".

הכוונה היא לייעל את שתי החברות, ולהביא לידי חיסכון בקבוצת "הסנה".

מניות "צור" רשומות למסחר בבורסה. "הסנה" מחזיקה ב־60% מהן, וב־75.4% מזכויות ההצבעה בחברה. יתרת המניות — בידי הציבור. בעלי מניות המיעוט בצור חוששים לעושק המיעוט, שכן מיזוג פעילותן של "שמיר" ו"צור" יוריד את ערך השקעתן, בגלל הירידה הצפויה ברווחיות "שמיר". לדבריהם, היו עד כה ל"שמיר" רווחים חד־פעמיים, מתוך ביטוחי המשנה שהשיגה בזכות תעריפים נמוכים. חוזים אלה, כך הם טוענים, עומדים לפוג. לדברי המיעוט, יחס הפרמיות והתביעות ב"שמיר" גרוע. בשנה שחלפה הוגשו נגדה תביעות רבות.

המיעוט ב"צור" גם טוען כי "הסנה" לא פנתה לבורסה, על־פי הכללים המחייבים להביא עסקות בין בעלי עניין לעיון הבורסה, ובכך עברה על הוראות הבורסה.

דובר "הסנה" לא היה מוכן להגיב על ידיעה זו. לא היה אפשר להשיג את תגובתו של מנכ"ל "צור".

התעשייה האווירית הקימה בארה"ב חברה משלה לשווק מטוסי המנהלים

מסיטה מאמצי הפיתוח והייצור ממטוסים צבאיים לאזרחיים, עקב ביטול ה"לביא"

מאת זוהר בלומנקרנץ

התעשייה האווירית הקימה חברה חדשה בארה"ב, לשווק את מטוסי המנהלים שלה בצפון אמריקה.

משה קרת

החברה הוקמה לאחר שהתעשייה האווירית וחברת "אטלנטיק אור יאיישן", שהיו שותפות כמה שנים בשיווק מטוסי המנהלים "ווסטווינד" ו"אסטרא" בארה"ב ובקנדה, הסכימו לסיים את חוזה ההתקשרות ביניהן, מסוף החודש.

בראש החברה החדשה יעמוד צוות מצומצם, אמריקאי.

צעד זה מלמד על הרגש החזק יותר שתיתן מעתה התעשייה האווירית במאמצי השיווק ובקידום מכירותם של מטוסי מנהלים אזרחיים, עם סגירת פרוייקט "הלביא".

היא עולה, ככל הנראה, בקנה אחד עם מדיניותו של המנכ"ל משה קרת, להסיט, לפי שעה, את מאמצי הפיתוח והייצור ממטוסים צבאיים לאזרחיים. התעשייה האווירית נושאת ונותנת בנושא זה עם כמה יצרני מטוסים באירופה וארה"ב.

הקמת החברה העצמאית החדשה, אמורה אף להוסיף בהתצאות — בעיקר בפער התיווך, שהוא 6 — 10 אחוזים ממחיר המטוס.

בשנה שחלפה נמכרו 3 — 4 מטוסי "ווסטווינד". מחיר כל מטוס — 4 מיליון דולר. כמו כן נמכרו 7 — 10 מטוסי "אסטרא". מחיר כל מטוס — 5 מיליון דולר. שיטות המכירה ופערי התיווך במדינות דרום אמריקה, שונים מבארה"ב וקנדה.

אתמול נערך בתעשייה האווירית יריד תעסוקה, שני במספר בתוך שבועיים. אירגן אותו מרכז ההכוונה והייעוץ של המפעל, בשיתוף לשכת התעסוקה ומשרד העבודה והרווחה, בשל סגירת פרוייקט מטוס "הלביא".

מהתעשייה האווירית נמסר כי כ־1,200 עובדים נענו אתמול לשיחות ראשונות עם נציגי כ־50 חברות ומפעלים שהשתתפו ביריד. הוצעו משרות במגוון תחומי ההנדסה, הייצור והאלקטרוניקה. עקב יריד התעסוקה הקודם, לפני כשבועיים, נחתמו חוזי התקשרות עם כמה עשרות עובדים. יריד שלישי יהיה בשבועות הקרובים.

עם פעילות זו, התעשייה האווירית עושה מאמץ לתת ייעוץ וסיוע לפורשים, בכל הנוגע להסתגלות ופרישה מוקדמת לגימלאות: בבניית "קריירה שניה", והכוונת כספי הפיצויים והפרישה לאפיקי השקעה מתאימים.

רווח תפעולי לאלסינט — לאחר 3 שנות הפסד

מאת ירדה גל

לאחר שלש שנות הפסדים, דיווחה אתמול חברת "אלסינט" על רווח תפעולי.

נשיא החברה, בני פלד, הודיע כי ברבע השני של השנה (יולי — ספטמבר) היה לחברה רווח תפעולי של מיליון דולר. לאחר ניכוי הוצאות מימון, היה הפסד של 900 אלף דולר נטו, לעומת 8.2 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הגולמי של החברה ברבע השני של השנה היה 41% לעומת 37% ברבע המקביל ב־86'.

פלד מסר כי הכנסות החברה עלו ברבע השני, ל־38.7 מליון דולר, לעומת 34.2 מליון דולר ברבע המקביל אשתקד, כלומר גידול של 13.2%.

מראשית אפריל עד סוף ספטמבר הסתכמו הכנסות החברה ב־71.2 מיליון דולר לעומת 64.1 מיליון דולר בתקופה המקבילה בשנה שעברה.

משקיעים מהונג־קונג מתכננים להקים מפעל טקסטיל בקרית־שמונה

מאת יהונתן שרמן

קבוצת משקיעים מהונג קונג מבקשת להקים מפעל טקסטיל בקרית־שמונה.

המשקיעים כבר ביקרו בארץ והגישו פרוייקט זה, מבוסס כלכלית. בקשתם עומדת כעת לאישור במרכז ההשקעות של משרד התעשייה.

עודד שמיר, מנהל מרכז ההשקעות, מסר ל"הארץ", כי משרד התעשייה המליץ לפני המשקיעים להקים את המפעל באופקים, שקיימת בה בעיית אבטלה, אך הם העדיפו את קרית שמונה.

בשלב ראשון מדובר בהשקעה של כ־3.5 מיליון דולר, וההערכה היא שמפעל כזה מסוגל לספק תעסוקה לכמה מאות עובדים.

היזמים מהונג קונג בחרו בקרית שמונה, בעיקר בגלל זמינות כוח האדם באיזור זה. הכוונה היא לאפשרות להעסיק עובדים מקרית שמונה, מדרום לבנון ומהגולן.

כינוס חרום של מושבי העמק והגליל התחתון לבנקים: אל תעקלו עד הפעלת הסדר רביד

(ע) כנס חירום של ישובי עמק יזרעאל והגליל התחתון בעפולה, שנערך עקב הופעת פקידי עיקול במושבים ותיקים בעמק, החליט אתמול לתבוע מהממשלה, מהבנקים ומהסוכנות לנקוט את כל האמצעים ליישום מייד הסדר שיאפשר קיום המושבים כקהילות כלכליות ותרבותיות.

הכנס קרא להנהלות הבנקים שלא לפעול באמצעות צווי עיקול, כל עוד לא הופעל ההסדר הארצי, במסגרת מסקנות ועדת רביד.

"הזמן שחלף מאז דו"ח ועדת רביד שיבש את כל ההנחות שהונחו ביסוד ההסדר שהוצע, וכל יום נוסף של השהיה, גורם נזק כלכלי ותברתי שלא ניתן להשיבו", נאמר בהחלטות הכנס. רבים מהנואמים תבעו מהנהלת תנועת המושבים לנהל מאבק בשיתוף פעולה עם תנועות ההתיישבות הקיבוצית.

מזכ"ל תנועת המושבים, גדליה גל, הודיע שמזכ"לי התנועה, עם מזכ"ל התאחדות האיכרים ומזכ"ל המרכז החקלאי יפתחו בעוד שבועיים בשביתת שבת בירושלים, "ואם בצורך בשביתת רעב", אמר. הוא פנה לכנס בבקשה ליפות כוחו של ועד הפעולה, לארגן מאבק נמרץ עד כדי סגירת כבישים ברחבי הארץ.

7 מיליון שקל הפסד תפעולי צפוי למספנות ישראל ב־87'

מנכ"ל המספנות, זאב אלמוג: 88' — שנת מבחן לעתיד המפעל

מאת נורית בהנא

בהפסד תפעולי של 7 מיליון ש"ח, תסתיים שנת הכספים במספנות ישראל. שלשום אישר להן סיוע ממשלתי של 4.3 מליון ש"ח.

מאז מארס 1986 הזרים האוצר למספנות 43 מיליון ש"ח להחזר חובות. עוד סיוע בסך 4.3 מיליון ש"ח צפוי מהאוצר, אך מותנה ביישום שיטה חדשה של שכר־עידוד, על פי הסכם שייכנס לתוקף בשבוע הבא.

לדברי מנכ"ל המספנות, זאב אלמוג, צפוי איזון בין ההכנסות להוצאות המספנות רק באפריל 1989. 1988 תהיה שנת מבחן לעתיד.

זאב אלמוג

המספנות נושאות ונותנות עם רשות הנמלים על בניית גוררת במעמס של 45 טונות (עד כה נבנו במספנות שלוש גוררות במעמס של 30 טונות).

במפעל מתבצעת הרכבת 68 קרונות רכבת, סידרה שניה בעבור נתיב הובלת הפוספטים בדרום. מספנות ישראל גם מתחרות במכרז עם חברה צרפתית לביצוע מסוף הפוספטים בנמל אשדוד.

המנכ"ל אלמוג ביקר באחרונה במדינה באמריקה הדרומית, על פי הזמנת משרד ההגנה שלה, ובארצות הברית. הוא מקווה להשיג עוד הזמנות למפעל, בשיתוף חברות בין לאומיות, שיכללו הרחבת היקף התיקונים של אניות הצי השישי.

אוליבטי תרכוש מתבורי השליטה ב"מנוף מחשבים"

תשקיע ב"מנוף" 3 מיליון ד' תוך שלוש שנים, למחקר ופיתוח

מאת יהודה שרוני

חברת המחשבים "אוליבטי" עומדת לרכוש מיגאל תבורי את השליטה (51%) בחברת המחשבים "מנוף".

תבורי יעביר את המניות לאוליבטי בלא תמורה, אך זו התחייבה להזרים ל"מנוף" מיליון דולר בכל אחת מ־3 השנים הבאות, למחקר ופיתוח. לאחר שתיתום העיסקה יחזיק תבורי ב־49% ממניות "מנוף".

מנוף עוסקת בייצור מוצרי תוכנה להתמחות בבקאות ובשיווקם. נראה כי הקשר עם אוליבטי יביא לידי הגדלת מחזור העסקות של מנוף, והיצוא שלה יגדל.

השותף לעיסקה היה בנק לאומי, שעקב ביצועה יזכה בתוספת הכנסות. "אוליבטי" מעוניינת ב"מנוף" משום שזה זמן רב היא מחפשת קשר עסקי בארץ שיסייע בידה להיכנס לתחום התקשורת הבנקאית בענף המחשבים.

עד יולי היה בנק לאומי בעל המניות העיקרי ב"מנוף". ביולי העביר את המניות לאיש העסקים תבורי בלא תמורה, כשהחברה נקיה מחובות. הבנק גם העביר לתבורי את ההפסדים לצורכי מס שצברה מנוף בכל שנות קיומה (14 מיליון דולר).

מחזור המכירות של "מנוף" ב־87' הסתכם ב־5.4 מיליון דולר, יותר ממחציתו ליצוא.

הבנק לספנות מבקש לקבוע שבעלי "רוול" פושטי רגל

(ע) הבנק לספנות ביקש אתמול מבית המשפט המחוזי בתל־אביב, להכריז על בעלי קפה רוול, אורי ומאיה רוטשילד, פושטי רגל, ולמנות להם כונס נכסים זמני: עו"ד איתמר רוזמן.

הבנק טוען כי כל אחד מהמשיבים חייב לו, מכוח ערבות, 910,713 ש"ח. חבות זו ניתנה להבטחת חובות של חברות שבשליטת הבנק.

"החייבים עשו מעשה פשיטת רגל ביום 13.12.87, והודיעו כי אין באפשרותם לשלם את חובותיהם לבנק", נאמר בבקשה. לדברי הבנק, ידוע לו שלחייבים נכסים רבים, הנוסים בכל דרך לממש את חובם, ולקבל לידיהם את הנכסים של הזוג רוטשילד.

אם לא ימונה כונס נכסים זמני, להגן על כל הנכסים ולכנוס אותם מיד, יש חשש שיועברו לצד שלישי או יוברחו בידי החייבים בדרך כלשהי, דבר שיסב לבנק נזק שאינו ניתן לתיקון.

עדיין לא הוגש כתב תשובה.

תוספות שכר ייחודיות עד 20% תמורת ייעול — ברשות שדות התעופה

מאת זוהר בלומנקרנץ

עובדי רשות שדות התעופה יקבלו תוספות שכר ייחודיות עד 20% — תמורת הסכמתם להתייעלות. כך נקבע בהסכם עבודה חדש שנחתם בין נציגי ההנהלה, ועד העובדים וההסתדרות.

האוצר אישר את ההסכם, שנועד להוזיל את הסכמי המסגרת על עובדי רשות שדות התעופה.

על פי ההסכם, יקבלו העובדים תוספת שכר של 5% עקב פיטוריהם של 48 עובדים ואי־קבלת עובדים חדשים.

בחירות פנימיות באיגוד המפרסמים

מאיר מאור ויורם אפק — סגני יו"ר

בישיבה הראשונה של ההנהלה החדשה של איגוד המפרסמים בישראל נבחרו מאיר מאור מ"תנובה" ויורם אפק מ"הסנה" לסגני יו"ר.

ליושבי ראש הוועדות נבחרו: עדי תנובה — ד"ר עמי הולב מ"חוזר הגליל", טלוויזיה — אליעזר גורן ממפעל הפיס, רדיו וקולנוע — בר־זו לנדסברג מ"סנר", פרסום וחוצות — יעקב בוק מ"דבלין".

לקשר עם האיגוד נבחר אליעזר אוריאל מ"דלתא שווק", ולהשתלמות מקצועית — מיכאל בורקס מ"תלמה", לקשרי חוץ — ברעם טלמור מ"אגד", ולארגון וביקורת — יוסף רזון מ"ארסיט".

צפוי גידול ביצוא הקליפים לאירופה

מאת אבי גנאור

עונת יצוא הקליפים נפתחה השבוע, וכמויות גדולות מזן "מיניאולה", נשלחו לאירופה לקראת חג המולד.

במשלוח הראשון, שיצא ביום שני מהארץ, כ־10,000 תיבות. הן יגיעו בתוך ימים מעטים לנמל מרסיי.

במועצה לשיווק פרי הדר צופים שיצוא הקליפים יסתכם העונה ב־1.5 מיליון תיבות, לעומת 1.35 מיליון בעונה שעברה.

ה"מיניאולה", קליף המתקבל מהכלאה של אשכולית עם טנג'רין מזן של קלמנטינה, זכה להצלחה רבה בשוקי אירופה ומאפשר לישראל להתגבר בהצלחה בהדרים ממדינות אחרות.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר

בפקדונות השקליים החדשים של בנק הפועלים אני מרוויח עכשיו עוד יותר.

נ'מבו רווחי
פקדון חודשי לסכומים מעל 100,000 ש"ח לתקופה של עד 12 חודש בריבית משתנה גבוהה במיוחד. אפשרות למשיכת הכסף אחת ל־3 חודשים.

תקופה בחודשים	ריבית שנתית	ריבית מתואמת שנתית*
3	פריים + 4½%	21.34%
6	פריים + 5.0%	21.94%
9	פריים + 5½%	22.54%
12	פריים + 6.0%	23.15%

*[illegible]

שקל רווחי
פקדון לכל סכום ל־12 חודשים, בריבית משתנה של עד פריים + 5%. אפשרות למשיכת הכסף אחת ל־3 חודשים.

תקופה בחודשים	ריבית שנתית	ריבית מתואמת שנתית*
3	פריים + 1¼%	17.52%
6	פריים + 2½%	18.97%
9	פריים + 3¾%	20.45%
12	פריים + 5.0%	21.94%

*[illegible]

בנק הפועלים

שרות חקירות כללי ש.ח.כ.
מקבוצת "השמירה"
30 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם
לשרותך!
בחקירות בינלאומיות
איתור אנשים ורכוש
בדיקת מעמד כלכלי
בדיקות גרפולוגיה
תל־אביב, רח' אנגל 8
טל. 621975, 623084 (03)

חברת **טמבור** מודיעה
ב־23.12.87 יוחלפו מספרי הטלפון של החברה
מספר הטלפון הראשי יהיה
04-853611
(במקום 04-919911)
מספר הפקסימיליה יהיה
04-853629
(במקום 04-919929)
כל השלוחות הפנימיות שהיו מחוברות בחיוג ישיר מהסידרה 9199xx
יהיו
8536xx
בשתי הספרות האחרונות לא יחול שינוי
לדוגמא: שלוחה 919955
תהיה: 853655

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
10 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי

הארץ חדשות

חדשות | העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאןדרום | הלוח הבטוח

הלוח הארצי | כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

● בבית הכרם היוקרתי, 4, ק"ק + אופציה לדירת חדר, קוטג' [illegible]

[illegible]

קבלנים מציעים

[illegible]

פנטהאוזים

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

1–1.5 חדרים

[illegible]

קוטג'ים

[illegible]

בהלוואה
מבנק טפחות
אתה יכול לקנות,
לבנות, לשפץ או
להרחיב את
הדירה
[illegible]
02-219111
[illegible]
02-285145
[illegible]
02-815090, 02-815092
ירושלים

מתקבלות
הזמנות
ללוח
כל העיר
02-247118
לבעלי כרטיס
אמריקן אקספרס
ויזה
וישראכרט

דירות בשכ"ח

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

מכוניות

אודי

[illegible]

אוסטין

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אופל

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

אלפא

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

דירות בדמ"פ

[illegible]

דייהטסו

[illegible]

דלתא

[illegible]

הונדה

[illegible]

מזדה

[illegible]

מרקורי

[illegible]

סובארו

[illegible]

מלבס

[illegible]

לנציה

[illegible]

מרצדס

[illegible]

סוזוקי

[illegible]

מיצובישי

[illegible]

מיאט

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

פולקסוואגן

[illegible]

פורד

[illegible]

פיז'ו

[illegible]

פיאט

[illegible]

רנו

[illegible]

אופנועים

● אופנוע ב.מ.וו 500 קמ"ש 1987 350 קמ"ש 535435 .521991

ביקוש רכב

● מעוניין לקנות כל סוגי המכוניות, התשלום במזומן. 232203 (5444) 242202

הצעות עבודה

[illegible]

חוק הזדמנות
שווה בתעסוקה
התשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור
לסרב לקבל אדם לעבודה
בשל מינו או
מעמדו האישי או
הורותו אלא אם אופיו
או מהותו של התפקיד
מונעים קבלתו של בן
אחד המינים לעבודה
הנדונה.
העבריינים צפויים
לעונש עפ"י החוק.

صكنا من الاهل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ירושלים

ORS שרותי כח אדם

לאו.אר.אס ירושלים,
טלפון: 242152, 242159
דרושים:

רח' אבן־ישראל 5 (מול קולנוע עדן)

הטובים עובדים קבוע ORS

עוזרות ומטפלות

מנפאואר

חבר

ביקוש עבודה

רפואת־עיניים

עסקים

מגרשים

מחסנים

אולמות

משרדים

מכירות ושירותים

הלוואות

תיווך

תיירות

מלווים

מציעים למכירה

תיגבור

אביב

מחלקה מכבית

דנאל

החברה לשרותי כח־אדם

למתאימים: שכר גבוה במיוחד
ותנאים סוציאליים הכוללים:
חופש, הבראה, ימי חג, מתנות, ביגוד
ועוד

מחלקה טכנית

מהנדס מכונות 3 שנים ניסיון
במעברי חום, שליטה מלאה בעברית
ואנגלית.

★ מהנדס/טכנאי/חשמלאי מוסמך
ניסיון מוכח בניהול צוות עובדים
ופיקוח.

★ חשמלאי ראשי + רשיון למתח
גבוה.

★ מפקח מכירות לריכוז צוות
מפיצים ומוכרים עם ניסיון מוכח
בניהול מכירות בהיקף גדול, בענף
המזון בלבד.

★ מסגר רתך מנוסה לעבודה קבועה.

★ מלגזנים למבחר משרות.

★ מפעילי מכונות אוטומטיות בשכר
גבוה + הסעות + ארוחות.

★ חרטים/כרסמים קונבנציונלים
מנוסים למספר משרות.

★ משחזן עם ידע וניסיון בהשחזה
עגולה.

★ פנסיונר צעיר ידע בקריאת
שרטוט סכני, נגרות, מסגרות
ותחזוקה כללית למשרה חלקית
בשעות משתנות.

★ מבקרי טיב מנוסים בשכר מצוין +
הסעות + ארוחות

★ מהנדס תעשי' ניהול בענף המתכת,
נסיון מוכח בתפ"י, שליטה מלאה באנ־
גלית עדיפות ברמה של שפת אם

★ מהנדס חומרים למפעל בטחוני, נסיון
5 שנים במטלורגיה שכר ותנאים טובים

★ אחות

למפעל עתיר־ידע — ידע ונסיון
בטיפול גמרץ, הדרכה ורפואה מונעת.
לניהול מרפאות המפעל במשרה מלאה

★ חדרניות

מחלקה משרדית

★ מזכירות אנגלית, עברית + עיבוד
תמלילים + ניסיון מזכירות ל־5 ימים
בשבוע במפעלים.

★ לעבודות מזדמנות מזכירות, קלדני־
ות, מעבדות תמלילים עברית ו/או
אנגלית אפשרי סטודנטיות

בדבר פרטים נא לפנות לסניפנו:
ירושלים: רח' בן יהודה 7
טל' 222176/7 02־242801

חוגים

חימום והסקה

מחשבים

כלי־נגינה

מחשבים

פסנתרים

צילום

רהיטים

רפוי והרזיה

שירותים

מכירות חיסול

בתי אבות

מכירות חיסול

מקררים

מוכרים

אמבטיות

"זאב"
חידוש אמבטיות
בביתך, בכל הארץ
ובאחריות
02־636292, 04־333454
052־78860

בעלי־חיים

וידאו

עבודות־יד

חברה טובה

חוגים

שידורים

שעורים פרטיים

חוק הזדמנות
שווה בתעסוקה
תשמ"א־1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

דירות למכירה

וילות ובתים

בהלוואה
מבנק טפחות
אתה יכול לקנות,
לבנות, להרחיב או
לשפץ את
הדירה
לפרטים:

4 חדרים ויותר

3.5 — 3 חדרים

שכח

ביקוש דירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

דייהטסו

סובארו

אסבטיות

ציפוי אמבטיות

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

הצעות עבודה

בריאות

אסטרולוגיה

עסקים

אזור הדרום | כאן דרום | הלוח הארצי

שידוכים

הכרויות

שידוכים

מכירות ושירותים

מכונות תפירה

שעורים

ההלת חשבונות

עוזרות ומטפלות

ביקוש עבודה

מתנ"ס קרית מנחם
רחוב דהומיי 7 י־ם
דרושים:

1. רכז/ת ספורט
2. רכז/ת נוער
3. רכז/ת קשישים
4. גננת / מטפלת מוסמכת
5. מטפלת מוסמכת לצהרון

בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 02־413897

למוסד־ציבורי
בירושלים
דרושה מידיית
מזכירה בעברית
עם ידע באנגלית, משרה
חלקית 5 ימים בשבוע.
הכרת IBM PC, תכנית
וורדמיל. עבודה מגוונת,
מעניינת ואחראית עם
מתנדבים. נכונות לעבוד
שעות נוספות לפי הצורך.
להתקשר אל 02־632387
לקביעת ראיון

עיריית ירושלים

דרושה
מכרז 117/87
מנהל/ת המחלקה לשרותי הנדסה

הדרגה: 11—13 בדרוג המהנדסים
בדרישות: השכלה גבוהה בהנדסה
(רשום בפנקס המהנדסים) נסיון רב
בארגון וניהול יחי' גדולות
פרטים נוספים אודות המשרה
הכשורים הדרושים וכן טפסים
להגשת מועמדות אפשר לקבל
אצל רכזת המכרזים בלשכת
המשנה למנהל הכללי לאמרכלות,
רחוב יפו 22, קומה א' חדר 213
מועד אחרון להגשת מועמדות: יום
ראשון י"ג טבת התשמ"ח (3.1.88)

המנהל הכללי

המחלקה לנוער ספורט וחברה
האגף לקידום נוער וצעירים
דרושים
עובדים טיפוליים לנוער וצעירים

דרישות המשרה:
תואר ראשון במדעי ההתנהגות, עבודה סוציאלית או חינוך, נסיון בעבודה עם נוער וצעירים, בעלי כושר ארגון, יוזמה והפעלת תוכניות, כושר הבעה בע"פ ובכתב. ידיעת השפה העברית על בוריה. נכונות לעבוד בשעות בלתי שיגרתיות.
שכר: דירוג עובדי הוראה
בדבר פרטים נא לפנות ליחיאל מדור טל' 244490, 226933

אגף הנוער
דרושים
מדריכים לבתי התלמיד

למקצועות:
אומנות, מבע, דרמה וספורט ומוסיקה
והלילות. בדבר פרטים לפנות לטלפון 221171/259

מלון לרום ירושלים

דרוש/ה
חשב

מועמדים בעלי נסיון מוכח בתפקיד חשב
בבית מלון ברמה של 5 כוכבים, יפנו
בכתב יד למנהל כח־אדם, מלון לרום.
ת"ד 4254, ירושלים
רק מועמדים מתאימים יענו

אינסל

אינסל אלקטרוניקה הינה החברה המובילה בישראל בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים ולמערכות ספרתיות.

מזכירה

★ נסיון בעבודות מזכירות וניהול משרד
★ ידע ונסיון במערכות ממוחשבות (IBM P.C., לוטוס)
★ כושר אדמיניסטרטיבי מעולה
★ שליטה בעברית ובאנגלית כולל הדפסה

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים ובציון שם המשרה, מס' תעודת זהות ומס' טלפון אל:
אינסל אלקטרוניקה בע"מ
ת"ד 3173 ירושלים 91031

ייצור מעגלים משולבים בישראל

—סודיות מובטחת—

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

● בשכונת בשרון ג' קד 52 מ"ר 19,000 $ בשקל הגיע 03-522482 17222707א

דירות נופש

וילות ובתים

טובה לשם
בית הרצליה
סלוניקי 7 ת"א
03-481387

● בהצלה. למכירה וילה דו־קומתית + יחידת מגורים נפרדת

● בשיכון דן – להשכרה לתקופה ארוכה קוטג' מושקע + קליניקה + טלפון.

● בסביון במרכז למכירה וילה דו־מפלסית מושקעת, מגרש 1300

● בירושלים, ברמות, למכירה 3 1/2 מרווחת + גג ק"ג מיידי.

בהדר יוסף, להשכרה, משרדים 400 מ"ר, 7 טלפונים, מיידי, לתקופה ארוכה.

● בסביון, למכירה, וילה מפוארת, 5 דונם, 8 חדרים. מיידי.

● בסביון, למכירה וילות – 5 חדרים, מגרשים 1500 – 2000.

● בגני־יהודה, למכירה נחלה, 20 דונם, מטעים ובית

● בשיכון הצנחנים – למכירה בית 4 חדרים, מגרש 439 $240,000

● בנחלה למכירה, וילה 6 חדרים מושקעת, פנוי, גמיש.

בשיכון דן, אזור נחלת, למכירה וילות – 5-4 חדרים.

בסביון, למכירה, באזור מגורים לבניית דירות ומסחרי.

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז דירות גג

אילן וקסלר
תווך והשקעות
03-259796

● בית למכירה בנחלה 6 חדרים מגרש 850 מ"ר.

● בשד' בן גוריון 4 ק"ב 180 מ"ר, 6 קר' 160 מ"ר.

● פנטהאוז 5 וחצי ברמת אביב, ריהוט מלא, מפואר.

● במגדל דיזנגוף דירות סטודיו למכירה – השכרה, ריהוט מלא.

● מבנה 900 מ"ר במרכז ת"א למשרדים – מסחרי בשלבת.

תל־אביב

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

לא מכרת
לא שילמת
רק לוח העיר
המחיר לשורה 10 שח כולל מע"מ
קבלת מודעות
מ־20.00-8.00
03-371261

גוש דן

בהלוואה מבנק טפחות
אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את
הדירה
לפרטים: באזליק 12 ר"ג 03-721644
חובבי ציון 29 בת ים 03-904703

תווך גבי את רפי
סירקין 19 גבעתיים
03-722238

איזור השרון

בהלוואה מבנק טפחות
אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את
הדירה
לפרטים: סוקולוב 11 הרצליה
052-88017

קידמה

אלפי דירות למכירה בגוש דן ללא דמי תיווך!!!
מחפש דירה!!!
הכנס לנו בטלפון את פרטי הדירה שאתה מחפש (אזור, חדרים, תקציב...) ואנו נשלח לביתך דו"ח מחשב עדכני ומפורט של הדירות המתאימות לדרישותיך.
מחיר מנוי 30 ש"ח בלבד (בכרטיס אשראי בטלפון). ללא דמי תיווך!!!
מוכר דירה!!!
הכנס לנו בטלפון את פרטי דירתך ואנו נפיץ אותם בין קונים פוטנציאליים. כל זאת בחינם וללא התחייבות מצידך!
עובר דירה!!!
התקשר למשרדינו וקבל לביתך חינם את "משנה מקום" – הירחון לעוברים דירה.
הצטרף לקידמה בשוק הדירות
03-5449772

רצפון 52 כפר־סבא
052-32343
85

● למכירה בכפר סבא קוטג' 7 חדרים מיידי באזור מעולה.

● למכירה שני מגרשים במקום מעולה במגדיאל לבנייה מיידית.

● למכירה קוטג' בנוסף 7 חדרים בבנין 10 דיירים.

● למכירה דירת 4 חדרים 82,000 דולר. כניסה מיידית.

● בכפר־סבא דירת 3 חדרים במקום מעולה + מעלית, 73,000 דולר.

חולון ובת־ים

בהלוואה מבנק טפחות
אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את
הדירה
לפרטים: שד' קוגל 25 חולון
03-5597924

רצפון 85 כפר־סבא
052-32343
052-449482

דירת 3 חדרים 85 מ"ר בכפר־סבא ק"ב ידישנוה $65,000

בכפר־סבא 5 חדרים כניסה בקיץ 88 9 דיירים, אזור מעולה. $105,000

במרכז כפר־סבא להשכרה משרד 3 חדרים + טלפון.

להשכרה חנות 30 מ"ר ברחוב וייצמן בכפר־סבא.

למכירה דירת יד שניה מסודרת היטב 3 חדרים קומה ג' 100 מ"ר ברחוב ירושלים כפר־סבא.

קונים זהב
ויהלומים גדולים מהציבור
יהודה הלוי 43 ת"א
טל 03-235924
ZAMLER

ראשל"צ

בהלוואה מבנק טפחות
אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את
הדירה
לפרטים: הרצל 44 ראשל"צ
03-948844
בית הפועלים 4 רחובות
08-451861

"לא מכרת
לא שלמת"
קבלת מודעות
לוח העיר
לבעלי כרטיסי אשראי
בטל:
290697
293648

בהלוואה מבנק טפחות
אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את
הדירה
לפרטים: החשמונאים 123
03-5614081/6

קבלנים מציעים

פרסום משולב למכרזים

למכירה שלד או שניים צמודים
קוטג' בגבעת חוטר
– "בנה ביתך"
בבאר־יעקב
טל: 03-449385

صكنا من الاهل

هكذا عن الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר"

מודעה באחריות / לא מכרת – לא שילמת

כללי פרסום

● "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות.

● המבצע חל על פרסום מודעות מילים (לא שטח) בלוח העיר בלבד ולנבי נכס או שירות. (להלן: נכס) המתבצעים באזור ת"א, גוש דן והשרון בלבד.

● אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר.

● מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד, ונמכר אחד מהם, לא יהא המפרסם זכאי להחזר.

● בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלוח - ישירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' הנגב 4 ת"א טל' 03-371261 בימים א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 ולא יאוחר משבועיים מתום חודש פרסום.

מכוניות

אמריקאיות

אוסטין

אופל

אוטוביאנקי

אינוצנטי

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

דייהטסו

דלתה

הונדה

וולוו

הילמן

מרצדס

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

וקסהול

מלבס

טריומף

לנציה

מוריס

מיני מיינור

ניסאן

אאודי

חדש

בדיזנגוף סנטר !!

קבלת מודעות ללוח העיר

בתנאים מיוחדים

אטרקציה הפקות

טל 29-05-29

שער מס' 2

בקזינו הלאומי

דירות בדמ"ב

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

נתניה

דירות בשכ"ח

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

מודעות בכל

לא מכרת

לא שילמת!

קבלת מודעות

ללוח הארצי

באמצעות

כרטיסי אשראי

או באבן גבירול

66 ת"א

(ליד קולנוע גת)

טל' 03-219149

03-218713

נשמח

להישמע

קטלוג אוטו 88'

כל המכוניות • כל החידושים • כל המחירים

הופיע!

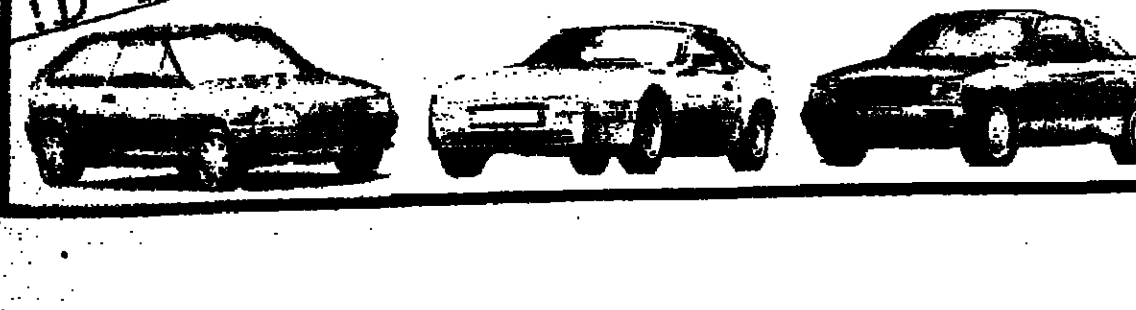

זקוק דחוף למודעה?

מודפון

לשירותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

פיאט

טנדרים

משאיות

סימקה־קרייזלר

פולקסוואגן

סיאט

מרקורי

פיז'ו

מסחריות

קרוואנים

אופנועים

תלפי רכב

הצעות עבודה

ש.ת.ל.

שרותי כתראדם

052-455542

מודעה באחריות

לא מכרת

לא שילמת

רק בלוח העיר

379-379

פורד

סיטרואן

סוזוקי

טויוטה

רנו

היפופותם

HIPPOPOTAME

RESTAURANT

ירמיהו 12, תל־אביב.

YIRMIYAHU 12, TEL-AVIV TEL: 448729

ערב סילבסטר שמח!

ללקוחותינו - אנא

התקשרו להזמין מקומות.

שבי ופול

לא כולל שרות

תלדה והתראות

לא מכרת

לא שילמת

קבלת מודעות

לוח העיר

03-625015,

5365759

עד חצות

אלנבי 136 ת"א

صكنا من الاهل

صكاه عن الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מאגרי אנוש
שרותי כח אדם

מזכירות בכירות עברית אנגלית כולל ניסוח והדפסה
מקלדנית תמלילים עברית אנגלית על כל סוגי המעבדים
קלדניות עברית אנגלית עם ניסיון של שנתיים
סטודנטים רחפנים מעולים ידע בקריאת שרטוט
מלחימים ות מהנדסים ות עם ניסיון מוכח לשעגלים מודפסים
מחסנאים בכירים עוזרי מחסנאים לעבודות מעניינות
מכונאים מנוסים להרכב טרקטורים מלגזות קומביינים
מכונאי אחזקה למפעלי תעשיה ומוסך עם ניסיון מוכח
נגרים ובעלי מקצוע בענף העץ מנוסים ומתחילים
מפעילי ציוד מכני כבד שופל גרדר טוטפאי
עובדי "מאגרי אנוש" נהנים מתנאים סוציאליים מלאים כגון ימי מחלה הבראה ביטוח מנהלים שי לחגים ועוד.
סניף תל-אביב: דרך השלום 20 טל: 333420-03 331657 03 336079 03 337578 03
סניף רחובות: אחד העם 25 טל: 476906-08
סניף אשקלון: בנין הדר, הרצל 20, 051-29536

דרושים/ות
מנהלים/ות אזוריים
לפרוייקט יהודי וחדשני
הכשרה + תנאים למתאימים
03-624144 .625173

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

עובדי מתכת

סוכנים/ות

להברת מדיאו סוכר בע"מ
סוכנים מיומנים
רווחים גבוהים

שרטטים ונרפיקאים

רפואת שיניים

מחסנאים

מורות וגננות

נערים

עוזרות ומטפלות

נהגים

ספרים/יות

עסקים

מקרטי מכירות

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

בקשת עבודה

מחסנים

אולמות

חנויות

משרדים

מגרשים

מבני תעשיה

תקלאות

לחברת שיווק
דרושים
אנשי שיווק
בכל הארץ
נסיון - לא חובה.
עמלות גבוהות במיוחד.
לא להתקשר בשעות העבודה
..724316

אחיות

גזירה ותפירה

עובדי מוסך

יהלומים

דוגמניות צילום

מוכרים/ות

דפוס

הנהלת חשבונות

חרטים/מסגרים

מזכירות

פועלים/ות

פקידים/ות

SOS
כח אדם
אנשים טובים לעבודה טובה
תל-אביב: פינסקר 7, טל: 03-292190 ,296384

דחפון
שרות מודעות טלפוני של הארץ
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

לייד התאילון, בנין משרדים 850 מ"ר, ניתן לחלוקה.
בנמל תל אביב 1,500-200 מ"ר, חלוקה, מיזוג.
בפ"ת, מבנה תעשיה 3,000 מ"ר, חצר, ניתן לחלוקה.
לתעשיה: בחולון, ראשל"צ ובת-ים. 500-3,000 מ"ר.
מרכז, לחנות ושירות, 800 מ"ר. חנית, ניתן לחלוקה.

קבלת מודעות
ללוח העיר
21.00 — 08.00 מ־
ברסום פון
אשראי מיוחד!!!
03—736707 ,03—735588/9
03—727630 ,03—735590

קריות

וילות ובתים

4—4.5 חדרים

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

גליל

דירות למכירה

נצרת

דירות למכירה

עסקים

חנויות ועסקים

חוגים

חצי חינם

● משקפת ישיבה סלונית + תנור "סוליס" במצב טוב 450 ש"ח. 03"7512832
201940267

שידוכים

בריאות

בת־גן

הכרזות

חיות בית

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

מלגזות

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

ציפוי אמבטיות

הודעות לציבור

וילות ובתים

דמ"פ

קבלנים

הלוח הארצי — הלוח הבטוח — חיפה והצפון

דירות למכירה

5 חדרים ויותר

ביקוש דירות

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

4—4.5 חדרים

בהלוואה
מבנק
טפחות
אתה יכול לקנות,
לבנות, לשפץ או
להרחיב את
הדירה
04-668177

קבלנים

חימום והסקה

שיעור

אמנות

אספרנטה

רהיטי־תכים

רהיטים יפים — במחירים שתוכלו להרשות לעצמכם
(כל המחירים כוללים מע"מ)

מלגזות ושינוע

ציוד אלקטרוני

מקרר

מחשב

כלי נגינה

רדיו־טייפ

ציוד והסעה

ניקוי ופוליש

חומרי הדברה

נופש וקיט

שיפוצים

אותיות דביקות

מערכת סטריאו

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

ריפוי הדדית

הלוואות

R D S הלוואות
הלוואות לרכישת רכב
הלוואות לשכירים
ללא ערבים
בתנאים נוחים

מכירות ושירותים

בתי אבות

מציעים למכירה

● מכונת כתיבה WRITER WHISPER

هكذا من الاصل

הכוח הארצי הארץ חדשות

המשך חיפה

מגרשים

משרדים

מבני תעשיה

הצעות עבודה

עוזרות ומטפלות

ביקוש עבודה

מחשבים

טלוויזיות

כלי נגינה

מערכות קול

יד שניה

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אופל

אמריקאיות

ב.מ.וו.

וולוו

ג.ס.או

סובארו

פיז'ו

רנו

מגרדים

מסחריות

סוסיתא

פולקסוואגן

פורד

פיאט

למעון טיפולי לנערים

מדריכים מנוסים

משרה מלאה, עם משמרות.

02-424859

02-415401

לחברה ארצית לשירותי כוח אדם דרוש

מנהל סניף לטבריה

ניסיון באיוש, מיון והשמת עובדים, ניהול מו"מ עם לקוחות, קשרים עם מפעלים. בעלי רכב פרטי.

03-296846

לחברת פרסום ארצית דרושים/ות

דיילים/ות

לאחר שירות צבאי, בעלי הופעה נאה, חריצות. לפרויקט ייחודי, בשעות אחה"צ והערב. באיזור ירושלים והסביבה. למתקבלים הכנסה גבוהה!

02-247844 ליעל

דרושים

יוצאי צבא מחיילות מקצועיים או בוגרי בתי־ספר מקצועיים

* לעבודה קבועה
* הסעות + ארוחות
* באזור נצרת

נא לפנות לירדנאל

04-664232/3

04-672968-9

נגים בע"מ מפעלים אורטופדיים בישראל לסניף חיפה דרוש

בוגר בי"ס מקצועי

במגמה מכנית אחרי שירות צבאי לעבודה בטכנאות אורטופדית. מועמדים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לנגים בע"מ תל־השומר מיקוד 52621

לדפוס חמד דרושים:

1. דפסי אופסט למכונות גיליון ברמה מקצועית גבוהה (עבודה במשמרות)

2. פקידה למשרה מלאה ניסיון בהפעלת פי.סי. רצוי

להתקשר בימי ו' ר"א

טלפון: 02-532548 (שמעון)

לחברת שווק גדולה דרושה

דיילת מכירה

להיפרשוק רב מכר עדיפות לתושבת האיזור

טל: 383902

שעות 9.00-14.00

לאגף השיווק של עיתונות מקומית בע"מ (מקבוצת "הארץ") חברת האם של שניים־עשר עיתונים מקומיים גדולים

דרוש

מנהל מחלקה

על המועמד להיות בעל ניסיון בענף הפרסום, מוטיבציה חזקה ונכונות להשקיע הרבה מזמנו ומרצו. לקביעת ראיון נא להתקשר לסימה בטלפון 03-267111 או לפנות בכתב למר שמואל בצלאל ת.ד. 20565 תל־אביב

למשרד עורכי דין דרוש

עורך דין

עדיפות לבעלי נסיון במקרקעין. חברות ומיסוי. לפנות בצרוף פרטים מלאים לת.ד. 2810 רמת־גן

הדפסה רישתית עופרה בע"מ

דרוש גרפיקאי/ת יצירתי/ת ומעולה

לעבודה במפעל להדפסי משי ואומנות בעופרה. תנאים טובים. ניסיון קודם הכרחי. 02-976445, 02-976288

נציגי מכירות

בואו נעשה עסק

אם אתם גרים באזורים של:

פתח־תקוה, חולון־בת ים

ובעלי

כושר שכנוע, רכב, הופעה נאה, הרבה מרץ, נכונות לעבוד קשה להרוויח הרבה

אז

עשינו עסק

אתם אמינה וחברה

פרטים נוספים בטל' 03-267111 לימור,

העיר

רח' קארו יוסף 19 ת"א

דחפון

עורכים מתנות מלבושי של דחוף

לבעלי כרטיס אשראי

03-611001

דרוש:

מהנדס מכונות

לתיכנון מתקני הרמה ושערים

* בעל נסיון של שנים מספר.
* שולט בעברית וקורא היטב אנגלית טכנית.

לקביעת ראיון נא להתקשר:

נוסינסקי בע"מ 04-740351/3

שד' ההסתדרות 211 מפרץ חיפה

"כוכב השחר"

ישוב קהילתי חקלאי דתי

דרושה

מטפלת מוסמכת דתית

למעון לגילאי 3-2

אפשרות מגורים במקום.

לפרטים לפנות: בבוקר – 02-941711,

אחה"צ – 02-941974, 02-941959

למפעל במעלות

דרוש

כרסם מעולה

● תנאי שכר טובים

● 5 י"ע בשבוע

פרטים בטל' 04-978301-2

לקליניקה הנפתחת בכרמל

דרושה

מנהלנית

כשורים:

* 3 שנות נסיון
* עיבוד תמלילים
* השכלה אקדמית
* תצי משרה עם אפשרות הרחבה בעתיד

נא לשלוח קורות חיים והמלצות לד"ר ...

רח' שלומציון 23 חיפה 34406

לחברה גדולה בעלת רשת חנויות

דרוש

מנהל חנות

בעל נסיון בנושאים של חשמל, כלי בית, כלי מיטה וכו'

לפנות לטלפון 04-724709

או 04-669301 לטדי

מיל"ב

מיסודם של עיריית חיפה ומשען דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת (סוג ג')

למשרה חלקית (5 שעות ליום)

לפנות להלה אריאלי טל. 04-842481/2

בין השעות 08.00-12.00

למפעל תעשייתי גדול באיזור נצרת עלית

דרושים:

עובדים טכניים (מכונאים)

לעבודות אחזקה במערכות מיזוג אוויר

רצוי תושבי הסביבה

נא לפנות לטל' 06-571020

לחברת שיווק

דרושות:

מלחימות/מרכיבות

שכר הולם למתאימות

להתקשר בשעות העבודה 04-724317

לחברת מחשבים למחלקת הדרכה

דרוש/ה למשרה מלאה

בעל/ת רקע ב־PC

02-224818

02-247041

02-231942

לחברה מסחרית

דרוש

גובה – שליח

בעל רשיון נהיגה לוספה

טל: 03-377074

למפעל תעשייתי בראשון־לציון

דרושים

צעירים יוצאי צבא

לעבודת כפיים

יצרנית אפשרויות קידום למתאימים

טל' 03-948517

לחברה ארצית לשרותי כח־אדם

דרוש

מנהל סניף

לבאר־שבע

נסיון באיוש, מיון והשמת עובדים. ניהול מו"מ עם לקוחות. קשרים עם מפעלים. בעלי רכב פרטי.

ת.ד. 11661 ת"א 61334

לעתון **חדשות**

דרוש

רוכש מודעות

★ רכב – חובה

★ רקע בפרסום – יתרון

למתאימים מובטח שכר בסיסי עמלות ותנאים סוציאליים

להתקשר לטלפון: 03-336702

שלוחה 264

למוסד ציבורי בעכו

דרוש/ה

פסיכולוג/ית

בעל/ת תואר שני

בפרטים נא לפנות טלפונית

04-914062, 04-913666

ובערב 04-842320

לחברת ספנות

דרושה:

מ ז כ י ר ה

ליום מלא

הדפסה ועיבוד תמלילים באנגלית הכרחית

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 33849 חיפה 31339

למוסך באשדוד

דרושים

* **מחסנאי חלקי חילוף**
* **מכונאי בעל ניסיון**

לפגו וסיטרואין

תנאים טובים למתאימים טל: 08-524558

מלון נוף

שד' הנשיא 101 חיפה

דרושים

★ חדרנית ערב

★ אנשי אחזקה

★ פקיד קבלה ללילה

★ פקידת הזמנות

לפנות למחלקת כח אדם

טל' 04-388731

למכון הדסה לייעוץ "ירושה"

צעירות בעלות תעודת בגרות לאחר שרות צבאי לתפקיד בוחנות פסיכומטריות במשרה מלאה ובשעות משתנות. כולל נסיעות מחוץ לירושלים לעבודה עד אוקטובר 1988.

02-244372

דרושים

חשמלאים/ אלקטרונאים

נסיון – לא חובה

נא להתקשר בשעות העבודה 04-724316

לחברת "שלגיה"

דרוש

מחסנאי

ראיונות קבלה ביום ב' 21.12.87 שעה 15:00

לכלבו בשר – שדה חן בע"מ

דרוש

איש שיווק – סוכן מכירות

עם רכב (רצוי קיחוי) לאזור תל אביב והמרכז. תנאים טובים במיוחד למתאימים

טלפון ביום 03-576140

בערב 03-553138

מיידי

סטודנטית/ פקידה

א'-ה 16:45-19:00

יום ו' 08:00-13:00

אנגלית טובה

טל' 052-556543

רשת עמל

בי"ס נחושה

מחפש מיידית

★ **מורה למכטמת רכב**

★ **מדריך/ה חינוכי**

טל' 04-513656

04-387741

לבית ספר תיכון מקצועי בנה"א דרושים

מורים/ות

במקצועות: אנגלית – עברית ולשון –

03-621967

בין 08.00-13.00

עמותה לשרותים קהילתיים לקשישים ב"ם
דרוש (לחצי משרה)

מרכז לפרויקט קשישים בשכונות עולאות – רחביה

כישורים: עובד סוציאלי בעל גישה פרטנית וקהילתית. יכולת הפעלת עובדים. קשר עם שירותים. נסיון בעבודה עם קשישים.
לפנות בכתב בציון רקע ונסיון אל: עמותה לשרותים קהילתיים לקשישים בירושלים עד 28.12.87 רח' יפו 212 טל. 02-380197

להיטי גליל — נהריה
דרוש/ה

הנדסאי/ת בניין או אדריכל/ית פנים

★ משרה מלאה.
★ 5 י"ע בשבוע.
★ עדיפות לבעלי ניסיון בתכנון והיסים
לפנות לדני בטל' 04-9920235

אם את רוצה לעבוד בחברה טובה כ

פקידה

במשרה מלאה
במפעל בתנופת פיתוח באזור חיפה
והנך נמרצת, דייקנית, בעלת כושר ארגון ויחסי אנוש טובים גם בתנאי לחץ
פרינא בכתב־יד בפירוט קורות חיים ובציון גיל — ל־ת.ד. 44432 חיפה (31444)
מובטחת סודיות לפנייתך

למפעל גדול באזור נצרת עלית
דרוש

טכנאי קרור ומזוג אויר

רצוי תושב הסביבה
נא לפנות לטלפון 065-70201

למוסד ציבורי גדול בחיפה
דרושה

פקידת מיחשוב ומעקב

דרישות התפקיד:
השכלה אקדמאית או הנדסאית תעשייה וניהול / מחשבים.
ידע בהדפסת עברית ואנגלית.
נסיון בשימושי מיקרו מחשב.
נסיון בתיכנות יתרון
המעונינים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד אישי בצירוף קורות חיים ותעודות המעידות על כישוריהם לת.ד. 3272 חיפה.
סודיות מובטחת.

החמקים אשדוד

* צורים
* רתכים בלחץ גבוה
* מסגרים
* עוזרים בעלי ידע בענף המתכת

בדבר פרטים נא לפנות לשלג אבי
טל' 08-557327

עירית הרצליה
דרוש

פסיכולוג חינוכי

לשירות הפסיכולוגי בהרצליה
לחצי משרה
בדבר פרטים נא לפנות לא יאוחר מ־25.12.87 אל הגב' עפרה פינברג
טל' 052-551705

דרוש

מפעיל למכון לטיהור שפכים

בעל ידע בסיסי במכונאות
לעבודה במשמרות
בדבר פרטים נא לפנות למכון הטיהור טל' 052-558276

ארדט

חברה לביטוח בנים

לסניפנו בחיפה
דרוש

איש כספים

לניהול מערך הגביה מול סוכני החברה

דרישות התפקיד:
★ השכלה תיכונית לפחות
★ נסיון בכספים
★ גיל עד 30
★ בעל רכב

המעונינים יפנו לגב' חיקי בטלפון 04-520223
השימה מתייחסת לגברים ונשים כאחד

למשרד פירסום "שלם"
דרוש

חכש מודעות

אמין ורציני
תנאים טובים למתאים
לפרטים: טל. 384344 לנחום

למוסד ציבורי
דרוש

אקטואר

בוגר קורס לאקטואריה
או בעל תואר אקדמאי בסטטיסטיקה ובמתמטיקה, רצוי בעל ידע ונסיון בנושא פנסיה ועבודה עם מחשב.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים למנהל כח־אדם ת.ד. 3091 רמת־גן מיקוד 52130

ליבון שמורים באשקלון
דרוש

מסגר / מכונאי

בוגר בי"ס מקצועי 3 שנות נסיון. רצוי בתעשית מזון
נא לפנות לטל: 051-29175

לאתרי שלם בע"מ
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

הכישורים הדרושים:
– ניהול מערכת הנה"ח באופן עצמאי
– ידע בחוקי מיסוי, הכנת תקציבים ומאזנים
– ניסיון של 5 שנים
סודיות מובטחת
נא לפנות לת.ד. 14005 ירושלים 91140

מועצה מקומית ערד
מכרז פומבי פנימי/חיצוני
משולב מס' 87/2 כ"א
דרוש/ה

מזכיר מועצה

תאור התפקיד: ניהול משאבי אנוש של המועצה. אחראיות על המינהל הכללי.
– תאום בין מחלקות המועצה ויחידותיה
– ביצוע מדיניות המועצה והחלטותיה
– אחראיות לפעולת ועדות המועצה
– ניהול מו"מ וקשר עם גורמי חוץ וציבור
– התקשרויות וחוזים
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית לפחות, עם הכשרה רלוונטית לתפקיד, ניסיון קודם בניהול, כושר הבעה גבוה בכתב ובע"פ בעברית.
תנאי שכר: בהתאם לכישורים.
חובת מגורים בערד, יינתן סיוע בדיור עפ"י נוהלי משרד השיכון – על נושא התפקיד להיות בעל רכב פרטי.
שאלון מועמדות ניתן לקבל בכח אדם בטלפון 05-955119 או 057-957911
הגשת מועמדות עד 8.1.88
אברהם שוחט
ראש המועצה

אלבינט

להשלמת הצוות הטכני הנדרשה...

מזכירה/כתבנית

מס' משרה 0009

בעלת נסיון של 3 שנים לפחות. שליטה מלאה בעברית ואנגלית. ידע ויכולת הדפסה מעולה בשתי השפות נסיון בעבודה על מעבד תמלילים WORDMILL, הופעה נאה.

אנא פנו בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס' משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים באחד.

אלקטרוניקה בשרות הרפואה

לחברת שיווק צעירה ודינמית
באזור הקריות
דרושים:

1. מזכירה

בעלת יוזמה מרץ ונסיון בניהול משרד.
בעלת כושר הבעה בכתב ובע"פ
ידע בהדפסה.
רצוי רשיון נהיגה, למשרה מלאה

2. מנהח"ש — סוג 3

בעלת נסיון מעשי רצוי בחברת שיווק
למשרה חלקית

3. צעיר דינמי

אחרי צבא, אחראי ובעל יוזמה
רצוי רקע טכני
רשיון נהיגה — חובה, לעבודה מגוונת

המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 5512 קריית ביאליק

---

optomic
לפיתוח מכלולים מתוחכמים במפעל עתיר ידע
דרושים:

★ מהנדס מכונות (מס' משרה מ־1)

נסיון בתכנון מנגנונים מכניים מדוייקים.
רצוי נסיון במעבר חום

★ הנדסאי מכונות (מס' משרה מ־2)

נסיון בתיכון רכיבים עדינים.
רצוי נסיון בתכנון בעזרת מחשב
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
אופטומיק טכנולוגיות בע"מ, מרכז תעשיות מדע, קריית הטכניון חיפה 32000.

MEDIA

המצאה לאור ופרסום בלאומי
למחלקת השווק דרושים:

איש/ת שווק

לשם שילובם בפרויקטים שיווקיים/פרסומיים
הנתונים הדרושים: על המועמדים להבין בכשרון מכירה גבוה, אהבה לעבודה שטח, כושר ארגון מעולה, שליטה מלאה בשפה העברית, הופעה נאה, ורצון לפתח קריירה בענף המחובר.
עדיפות לבעלי נסיון קודם + רכב.
מקומות העבודה חיפה, ת"א.

למחלקת הכתבים
דרושים:

כתב/ת מאיזור ת"א וחיפה

בעלי נסיון מוכח
תשלום על בסיס כתבות.
משאים מסתדרים כלכליים לפרטים נא כתוב בכתב יד
תוך פירוט נסיון קודם
+ קורות חיים לת.ד. 6448
חיפה 31063 ולציין את שם המשרה
סודיות מובטחת

משרד החינוך והתרבות
לשכת מחוז תל־אביב

דרושים מורים וגננות

במחוז תל־אביב
במחוז תל־אביב דרושות לעבודה מיידית גננות ומורות לכתות א'.
גננות ומורות המעוניינות בעבודה מתבקשות להתקשר דחוף למנהלת כח אדם בהוראה במחוז – דיתה קרמר – טלפון 03-5435438.

לחברה מובילה בתחום המזון

דרוש

עוזר למנהל השיווק

תחום העיסוק:
* נכונות דרכיות, פרסום וקידום מכירות
כישורים דרושים:
– בוגר כלכלה – שיווק
– בעל רכב
– ניסיון מוכח של 3 שנים לפחות
* מגורים באזור תל־אביב *
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 4353, חיפה עבור מספר 2276 (מיקוד 31040)

לבנק ישראל בתל־אביב
דרושים

שומרים ליחידת הביטחון

העבודה המוצעת היא במשמרות על בסיס שעות ומתאימה לסטודנטים.
● הכישורים הדרושים:
1. משוחררי צה"ל (עדיפות ליוצאי יחידות שדה, בוגרי קורס מכ"ים)
2. השכלה תיכונית
3. כושר בריאות תקין
המעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, יפנו למשרדי בנק ישראל בתל־אביב, רח' לילנבלום 37, בימים ג' ו־ד' 22-23.12.87
בין השעות 09:00-12:00.
על המועמדים להביא עימם תעודת זהות, תעודת שחרור מצה"ל, פנקס מילואים, קורות חיים ושתי תמונות

פז

דרוש

מפקח אחזקה ובינוי

באיזור תל־אביב

הכישורים הדרושים:
★ הנדסאי אזרחי (בנין), תואר ממוסד מוכר.
★ נסיון של 8 שנים לפחות
★ כושר ביטוי בכתב ובע"פ בעברית.
★ רשיון נהיגה.
תנאי שכר בהתאם לכישורים
לפנות בכתב־יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 434, חיפה (31003) ...
משרה מס' 7/87
– סודיות מלאה מובטחת –

פז חברת נפט בע"מ

לפרויקט פרסומי ייחודי ברחבי הארץ

דרושים

1. אנשי מכירות אזוריים
2. אנשי מכירות

באזור תל־אביב
* ניסיון קודם במכירות
* גיל 25 +
* רכב פרטי
פרטים: 03-217934

למשרד עורכי דין בת"א
העוסק בתחום האזרחי מסחרי
דרוש/ה

עורך/ת דין למשרה מלאה

03-611580, 03-623566

למשרד הנסיעות רג'ואן ירושלים

דרושים/ות

פקידים/ות מורשים/ות לנסיעות

דרישות התפקיד:
★ עדיפות לבעלי תעודת מוסמך לנסיעות
★ נסיון של 5 שנים לפחות
★ ידיעת שפות זרות
לפרטים: 02-224416-7-8
– סודיות מובטחת –

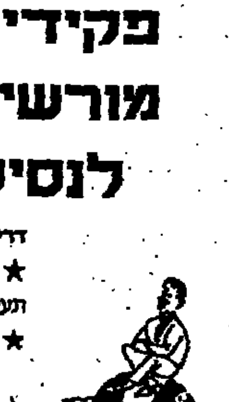

מקוד

לחברת בת חדשה (בהקמה)
בתחום תעשיות עתירות הידע
דרוש

פיזיקאי ראשי

פיזיקאי בעל תואר שלישי עם ניסיון רב בניהול מערך מו"פ מתקדם הכולל היכרות של תחומי האלקטרו־אופטיקה, אופטיקה ולייזרים.
יועדף מועמד בעל ניסיון בגופים עסקיים אשר להם מערכות מו"פ, הנדסה, יצור ושיווק. העובדים על פי רמות איכות בינלאומיות.
על המעוניינים להתקשר לטלפונים החדשים:
03-663843, 03-663841
סודיות מובטחת
מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד

שרותי מידע ישראליים בע"מ

שופר־סל

לסניפי באר־שבע
דרושים

מנהלי סניפים

★נסיון ניהולי מוכח ★ השכלה תיכונית מלאה לפחות ★ יכולת הנעת צוות עובדים ★ יחסי אנוש משופרים ★ אוריינטציה שיווקית רצויה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בפירוט נסיון קודם למחלקת כח־אדם שופרסל בע"מ ת.ד. 84
פתח־תקוה 49100. נא לציין משרה מבוקשת.

משרד החינוך והתרבות
אגף כח אדם בהוראה
הודעה מס' התשמ"ח/1 על משרות ניהול פנויות
אגף כח אדם בהוראה מודיע
על
משרות ניהול פנויות
של

מנהלים בבתי־ספר יסודיים ובחטיבות ביניים

לקראת שנת הלימודים תשמ"ט

מן המועמדים נדרשים כישורים בתחומי ההשכלה הפדגוגית והאקדמית, הכשרה מיוחדת במינהל החינוך, מינהל כללי וותק בהוראה של חמש שנים.
התכונות פורסמו בפירוט בחוזר מנכ"ל מ"ג/5 מ־י"ז בטבת התשמ"ג (2 בינואר 1983), סעיף 131. המעוניינים להציג מועמדותם ימלאו טופס בקשה למשרת ניהול שאפשר לקבלו בכל לשכה מחוזית של משרד החינוך והתרבות. הטופס ימולא בשני העתקים: האחד יישלח אל מנהל המחוז שבו נמצאת המשרה הפנויה, ואחר אל המפקח על בית הספר שבו מועסק המועמד.
היום האחרון לקבלת בקשות בלשכות המחוזיות – יום ראשון י"ג בטבת תשמ"ח (3 לינואר 1988)

רשימת המשרות

א. מחוז ירושלים – רחוב דוד המלך 18, ירושלים מיקוד 94101 טלפון 02-238211
1. חט"ב ממלכתית בגבעת זאב (צומחת). 3 כיתות. ביה"ס חדש.
2. חט"ב ממלכתית ברמות (צומחת). 9 כיתות. ביה"ס חדש.

ב. מחוז המרכז – בית הדר דפנה, שד' שאול המלך 39, תל־אביב מיקוד 64928 טלפון 03-5435276
1. ביה"ס הממלכתי "רמב"ד בבית דגן. 6 כיתות א'־ו'. 2 כיתות ד'־ח'.
2. ביה"ס הממלכתי דתי "אהל שלום" בגדרה. 11 כיתות א'־ו'.
3. ביה"ס הממלכתי "רמות ויצמן" ביבנה. 16 כיתות א'־ו'. 2 כיתות לחינוך מיוחד.
4. ביה"ס הממלכתי דתי "חב"ד ד" בלוד. 12 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ד'־ח'. כיתה אחת מקדמת, כיתה אחת טיפולית.
5. ביה"ס הממלכתי דתי ישיבת "בני עקיבא" רעננה. 4 כיתות ד'־ט'.

ג. מחוז חיפה – רח' סנט לוקס 7, חיפה. מיקוד 35055 טלפון 04-562323
1. ביה"ס הממלכתי "אבן רושד" בגת. 13 כיתות א'־ו'.
2. ביה"ס הממלכתי "אלפה" בזלפה. 14 כיתות א'־ו'. 6 כיתות ד'־ט'.

ד. מחוז הדרום – בית הממשלה – דרך הנשיאים – באר־שבע. טלפון 057-663511
1. ביה"ס הממלכתי דתי "ימין הרצוג" באילת.
2. ביה"ס הממלכתי דתי "מדעי תורני" באשקלון. 4 כיתות א'־ד'. בי"ס חדש.
3. ביה"ס הממלכתי דתי "סיני" באשקלון. 15 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ד'־ח'.
4. ביה"ס הממלכתי דתי "חדש י"א" בבאר־שבע. 4 כיתות א'־ד'. בי"ס חדש.
5. ביה"ס הממלכתי דתי "חב"ד" בברוש. 6 כיתות א'־ד'.
6. ביה"ס הממלכתי דתי "מורשה" בברכיה. 8 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
7. ביה"ס הממלכתי דתי "סוסיא" בהר חברון. 4 כיתות א'־ד'.

לחברת סוכנויות ותיקה

דרוש

מהנדס מכירות

בעל נסיון וקשרים בתעשיה הכימית

לתפקיד בעל אתגר

ידיעת השפה האנגלית הכרחית
נא להתקשר 052-521666 (הרצליה)
לתמי או ג'ין.

אוניברסיטת חיפה

דרוש/ה:

חשמלאי מוסמך

מס' מכרז 16/87
תאור התפקיד: ביצוע עבודות אחזקה והתקנה במערכות החשמל באוניברסיטה.
כישורים:
★ חשמלאי מוסמך;
★ נסיון של 3 שנים לפחות בתעשיה;
עדיפות תינתן לבעלי רשיון נוסף לטיפול במתקני מתח גבוה.
בהצעות יש לפנות בכתב לאגף כח־אדם, אוניברסיטת חיפה הר הכרמל 31999 בצרוף תעודות והמלצות עד תאריך 27.12.87 רק מועמדים מתאימים יענו.

לצה"ל דרושים

קצין ברמת סגן־סרן

בוגר תואר ראשון במחשבים ו/או ניתוח מערכות ב־IBM/PC ובמערכות גדולות. הכרחי ניסיון של שנה לפחות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לד.צ. 02145/א' צה"ל או לטלפונים:
03-205778, 03-205660

לבסיס הדרכה באיזור המרכז
רכז אחזקה

לשרות קבע. בעל ניסיון בתחום אחזקה שוטפת. גיל עד 30
השכלה 10 שנות לימוד ומעלה
בדבר פרטים יש לפנות לרס"נ רונית טלפון: 03-983420,
03-989483

מהנדס תעשיה וניהול

להשתלבות בהקמת מערכת חדשה מבוססת מחשב
הכישורים הנדרשים: קצין גיוס לקבע, רקע קודם בניהול משימות או ניהול פרוייקטים
2 שנות עבודה מעשית בעבר.
יועדף עתודאי לשעבר
בדבר פרטים נא לפנות לטלפון: 03-983316
עבור צביקה

לאיזור הביקעה

★ טבחים ★ נהגים
★ מכונאי רכב/רק"מ
★ מסגרים/נשקים
העונים לקריטריונים הבאים:
א. בוגרי שרות סדיר תקין
ב. ללא עבר פלילי
ג. גיל עד 30
ד. השכלה 10 ומעלה
למתאימים תוספת שכר יחודית ישנה אפשרות של עזרה בדיור
בדבר פרטים יש לפנות לטלפון:
02-214279 לריקי 03-814453 לאמנון

מקוד

לחברת בת של חברה אמריקאית
המוקמת בימים אלה בישראל
דרוש

מנהל מחקר ופיתוח

מהנדס אלקטרוניקה, רצוי תואר שלישי. אוטוריטה מקצועית בתחומים אנלוגיים.
המועמד שייבחר ינהל אישית פרוייקט מורכב ומתקדם וכן יתוה טכנולוגית ומדעית את שלוחות החברה בארץ.
על המעוניינים להתקשר לטלפונים החדשים:
03-663843, 03-663841
סודיות מובטחת
מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד

שרותי מידע ישראליים בע"מ

למוסד ממלכתי בתל־אביב

דרושים

נהגים

הכשורים הנדרשים:
★ גילאי 24-35.
★ רשיון נהיגה על אוטובוס ומשאית מעל 15 טון.
★ נסיון קודם הכרחי.
מועמדים העומדים בכל הדרישות לעיל לאחר שרות צבאי מלא בצה"ל, יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. ומס' טלפון לת.ד. 39888 ת"א (מיקוד 61398)
פונים מתאימים ייענו

אגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון

מרכז הנפתי אשקלון ת.ד. 9001 מיקוד 78190
טל: 051-21111-4 שלוחה 308
או: 051-29955
דרוש

מכרז מס' 1/87
רכז זיהום אוויר

בדבר פרטים נוספים בעניין תאור התפקיד וכישורים נדרשים. יש לפנות ליחידה הסביבתית באיגוד ערים בימים א'-ה' בשעות 8.00-13.00

פנימיה ע"ש שטיינברג
כפר־סבא
דרושים

מדריכים חברתיים

(2 משרות)
לגילאי תיכון (י"־י"א)
מועמדים בעלי השכלה מתאימה מתבקשים להתקשר למשרד הפנימיה לשם קביעת ראיון בטל' 052-25917,
052-915263 בשעות העבודה

לחברה ציבורית
דרושים/ות:

עובדים/ות

(סטודנטים, פנסיונרים וכו')
לביצוע סקר כח אדם בחברה
במקומות:
1. עכו, נהריה
2. חיפה הקריות
3. עפולה והצפון
לעבודה זמנית חמנית בשעות הבוקר
לפנות טלפונית:
1. לעכו — 04-910059
2. לחיפה — 04-534516/7
3. לעפולה — 06-523117, 06-595465

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרוש

הנדסאי/ת בניין

★ 10 שנות נסיון לפחות
★ תאום פיקוח ומעקב ממוחשב על פרוייקטים
נא לפנות למח' פתוח ובניה
טל: 02-446232

הלוח הארצי — הארץ חדשות

לחברה מסחרית בעכו
ד ר ו ש / ה :

מנהח"ש עצמאי

הכישורים הדרושים:
א. סוג ב' בהנהח"ש
ב. ידע ונסיון של שנתיים לפחות בהנהח"ש ממוחשבת רצוי חשבשבת
ג. מגורים בעכו והסביבה.
ד. 5 שעות ביום ל־5 ימי עבודה.
לפרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 1046 קרית מוצקין לצירוף

לחברת ביטוח בירושלים
ד ר ו ש ה

חתמת בענף הרכב

הכישורים הדרושים:
★ ניסיון של 3 שנים בתפקיד דומה בחברת ביטוח
★ השכלה תיכונית מלאה
לפנות בימים א'-ה' בין השעות 09:00־13:00
לטלפון: 02־240585
— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי במפרץ
ד ר ו ש / ה

לברונט/ית
או
הנדסאי/ת כימיה

למעבדה כימית במפעל
בדבר פרטים נא לפנות 04־724336

למפעל תעשייתי בחיפה
בענף המתכת והחשמל
דרושים:

1. מהנדס חשמל ובקרה
לתיכנון ופיקוח על ייצוא מתקנים תעשייתיים.

2. מנהל עבודה מנוסה
לנהול מסגריה עם 15 עובדים
לפנות בכתב לת.ד. 6600 חיפה
מיקוד 31062

דרוש:

קניין בכיר למחלקת יבוא בחברה לניהול פרויקטים

הכישורים הדרושים:
* שליטה מלאה בשפה האנגלית
* נסיון ברכש תעשיתי ובתהליכי יבוא
* רקע טכני
* נסיון בעיבוד נתונים
5 ימי עבודה בשבוע
אפשרות התקדמות למועמד המתאים
פניות בכתב יד בשפה אנגלית בצרוף קורות חיים יש לשלוח לת.ד. 601 ק.אונו

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש

מ נ ה ל חשבונות ר א ש י

רצוי רואה חשבון
נסיון של 5 שנים לפחות
טלפון מיום א' 662161
פנימי 307, 308, 309

לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ
דרוש/ה

פיסיקאי/ת
MSc או PhD מתחיל
לעבודות מחקר בתחום גלי התוף

המעוניינים יפנו בכתב בציון קורות חיים השכלה ונסיון לת.ד. 8030 חיפה 31080

"מבצרית"
דלת פלדה ממוחשבת

דרושים:

מפיצים בלעדיים

לאיזור חיפה, קריות, עכו, נהריה וכרמיאל
בהצעות נא לפנות בכתב לת.ד. 21068
תל אביב מיקוד 61210
נא לצרף תיאור ופירוט תחומי העיסוק
ראה מודעתנו בכלבו עמוד 21
ובהד הקריות עמוד 29

אצלנו עושים כסף... והרבה!!!

אם אתה מאלה שרוצים לעשות, מעל גיל 25,
אחרי צבא בעל רכב
התקשר ל־04־336224, 04־335199
מיום א' בין השעות 09.00־19.00 (לבני)

למשרד אדריכלים
דרושים

אדריכלים/ות הנדסאים/ות

בעלי ניסיון, 3 שנים לפחות
טלפון: 02־634870

אימפריה של קלטות — אימפריה של אלקטרוניקה

לאור הרחבת פעילותנו בתחומי האלקטרוניקה הביתית
דרוש לסניפינו בעפולה

מנהל חנות

הכישורים הדרושים:
★ 12 שנות לימוד.
★ הכרה טובה של מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ביתיים
★ רקע ונסיון קודם במכירות.
★ כושר ניהול ויכולת בין אישית גבוהה.
★ רצון ויכולת לעבודה קשה ואחראית ביום עבודה ארוך.
המועמדים המתאימים יפנו לטלפון:
04־724615

חברת "מי ומה"
תקשורת מקומית בע"מ
מ ח פ ש ת

— מזכירות בכירות
— עובדים/ות סוציאלים/ות. בוגרי מדעי ההתנהגות
— מורים/ות בכירים/ות

לקריירה שניה בתחום ההוצאה לאור והתקשורת
תכונות נדרשות:
★ השכלה רחבה ★ כושר ניהול מרס
★ כושר ביטוי מעולה בכתב ובע"פ
★ רצוי נסיון במכירות
★ רצוי ידע בתחום השיווק
★ הופעה נאה
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון: 02־249238 בין 08.30־15.00 לבקש את עדי. לראיון יש לצרף קורות חיים בכתב יד על נייר חלק. למועמדים/ות מתאימים/ות מובטחת הכשרה מתאימה ושכר נאות (בסיס + אחוזים)

למעבדות רפא בע"מ ירושלים
דרושים

* **רוקחים**
לתפקידי אחריות על מערך סטרילי
* **רוקח ייצור ותהליך**

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כוח אדם ת.ד. 405 ירושלים מיקוד 91131

EAGLE עיט

לעיט ציוד צבאי בע"מ
אזור התעשייה הכבדה אשקלון
דרושים

* **עובדי ייצור**
למחלקת הפלסטיקה, 5 ימים בשבוע.
רצוי תושבי אשקלון
בדבר פרטים נא לפנות במקום או בטלפון:
051־24121

שופר-סל

לסניף אגרון 1 ירושלים
דרושים/ות

★ **קופאים/ות**
★ **עובדי/ות מעדניה**

— הכשרה תינתן במקום
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף במקום

למלון גני שולמית באשקלון
דרוש

קונדטור

עם ניסיון מוכח
בדבר פרטים נא לפנות
לטל: 051־36226
לבקש את מנהל המלון

המחלקה המשרדית — חבר

מהנדס/הנדסאי תפ"י

נסיון רב במפעל תעשייתי הכרחי
לעבודה בכירה ואחראית
מיידי!
רח' ינאי, ירושלים 8־7־6־02־234265

לבית אבות סיעודי "משען" רעננה
ד ר ו ש ו ת

★ **אחיות מוסמכות**
★ **אחיות מעשיות**

תנאי שכר ועבודה טובים,
השתלמויות, אפשרויות קידום.
הסעה לעובדים מובטחת
בדבר פרטים נא לפנות
לאחות הראשית טל: 052־445731

לחברת יבוא בענף התחבורה.
דרוש

איש שיווק עצמאי

נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון לת.ד. 8083 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

גדות, תעשיות פטרוכימיה בע"מ
למשרדנו בתל־אביב
ד ר ו ש ה

מזכירת הנהלה ראשית

נסיון קודם הכרחי
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
למנהל כח אדם, רחוב שלום עליכם 22, תל־אביב

לחברה גדולה בענף הכימיה
דרוש/ה

עובד/ת מעבדה

בעל/ת תואר הנדסאי/ת, B.Sc. או M.Sc.
ונסיון בסינתיזה אורגנית
למשרה מלאה באיזור תל־אביב
קורות חיים נא לשלוח לת.ד. 560
רחובות 76103 עבור צל/52

תאור

דרושה

מזכירת מחלקת שיווק

★ יוצאת צבא, בוגרת תיכון.
★ בעלת חשיבה עצמאית ויוזמה.
★ הדפסה בעברית - הכרחית.
★ מגורים באזור המרכז.

נא לפנות בכתב יד, בציון קורות חיים ונסיון קודם, ל"תאור" - רח' הקישון 11, בני־ברק 51203 עבור מחלקת השיווק.

המועצה המקומית הוד השרון
המחלקה לחינוך נוער וספורט
דרושה

ספרן/ית מקצועי/ת

בחצי משרה לחדר עיון
נא לפנות למנהלת הספריה
דרך השרון 69
בימים א,ג,ה — 16:00־19:00
ב,ד — 10:00־12:00

סולוג

דרושים:

* **מנהל מחלקת סריגה ואשפרה**
* **אחראי מחלקת מכונות סריגה שטיחית**
* **עובדי/ות ביקורת טיב**

סולוג-מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א, טל': 824121 ליד ציצדיון בלומפילד

חוזרים

תשלובת הריהוט הגדולה בישראל
דרוש/ה

פקיד/ה

לתפקיד של תכנון משלוחים ותיאום מועדי אספקה ללקוחות
• בוגר תיכון, לאחר שרות צבאי ידע בהנה"ש יתרון
• 5 ימי עבודה בשבוע
• למתאימים ינתנו תנאים טובים
לפנות לחיים אילן, טלפון 02־521111 או ישירות למפעל לגבעת שאול ב', ירושלים

למפעל תעשייתי מתפתח בכרמיאל
דרושים

בוגרי תיכון

במגמות ריאלית/ביאולוגית
למחלקת תכנון ופיקוח יצור
עדיפות לטכנאי ייצור מתחיל
למחלקת שכר
— מדרש ניסיון קודם בעבודה עם לשכת שירות של מחשב
בפרטים נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון לת.ד. 225 (עבור מס' 6) כרמיאל 20101

ברושן
SHARP

האגף למיכון משרדי
למשרדנו בתל־אביב
דרושה

פקידה/מרכזנית

נא לפנות 03־335421 (דורית) סיגאל

זמיר

מזכירה עב/אנ
מנוסה למשרה מלאה, אנגלית ברמה גבוהה ועיבוד תמלילים עב/אנ דרוש נסיון מוכח.

מנהל/ת חשבונות סוג 3, 2
מנוסים בהנהלת חשבונות דרוש נסיון מוכח.

מעבדת תמלילים אנגלית
מנוסה למשרה מלאה וקבועה, עדיפות לבעלות תחקיר בטחוני.

מרכיבות מחווטות מלחימות
מנוסות למשרה מלאה במפעל עתיר ידע עדיפות לנסיון צבאי.

עובדי ייצור
יוצאי צבא בוגרי בי"ס מקצועי, בוגרי קורסים מקצועיים במכניקה ומכונאות תושבי העמקים וקריות.

חשמלאי מוסמך ועוזר חשמלאי
מנוסים באתרי בניה לתקופה ממושכת באזורי חיפה והדרה.

נגר
מנוסה קורא שרטוט, יוצא צבא לעבודה ממושכת. שכר גבוה למתאים.

מלגזן
מנוסה עם רשיון למשרה זמנית, שכר גבוה למתאים.

לבורנט/ית כימיה
יוצא/ת צבא למשרה מלאה במפעל עתיר ידע.

חשמלאי מוסמך
מנוסה במערכות חשמל לתעשיה, יוצא צבא לעבודה קבועה באזור נהריה.

מסגר/רתך
מנוסה, קורא שרטוט, יוצא צבא למשרה מיידית באזור העמקים.

תכנת זמן אמת
נסיון 5 שנים בעיבוד אותות יוצא צבא למשרה מלאה וקבועה.

שכר גבוה ותנאים הולמים למתאימים!
המודעה מתייחסת לנשים וגברים כאחד
חיפה: רחוב החלוץ 3 טל' 04-670373
ק. ביאליק: צומת צבר טל': 04-709284
שרותי כח אדם בע"מ

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכרז מס' 17/87

יועץ לתלמידים בביה"ס לתלמידי חו"ל

תאור התפקיד:
יעוץ למועמדים בענייני קבלה לאוניברסיטה, קליטה אקדמית ובחירת תחום לימודים.

דרישות התפקיד:
השכלה אקדמית. ידיעת השפות עברית אנגלית וצרפתית. הכרה ונסיון בקשר ללמודים אוניברסיטאיים בחו"ל ובארץ.

נא לפנות בכתב לאוניברסיטה העברית בירושלים, אגף כח אדם, מיקוד 91905 ולציין ע"ג המעטפה את מספר המכרז.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

הגורם האנושי
ניתוב כח אדם מקצועי

לאחד מלקוחותינו בירושלים
דרוש

מנהל מחלקת צבע

מומחה להרכבי צבעים, סוגי צבעים וגיוון צבעים.
• בעל יכולת ניהול ויכולת הנעת עובדים
• יכולת לפעול עצמאית ובתנאי עומס
• נסיון מוכח בתעשייה

נא לפנות בצירוף קורות חיים,
לת"ד 7223 ירושלים 91071
עבור "הגורם האנושי"

משרד החוץ קורא

לבוגרי אוניברסיטאות

להצטרף לשירות החוץ
בימים אלה מתפרסם בעיתונות ובלוחות המודעות באוניברסיטאות

מכרז צוערים

באמצעותו ניתנת הזדמנות להשתלב במסגרת שירות החוץ של ישראל. מועמדים (עד גיל 32) יפנו ללשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לקבלת פרטים ולהרשמה:
★ **בירושלים**, הקריה, רח' קפלן 3
★ **בתל־אביב**, הקריה, רח' קלמרמן 10
★ **בחיפה**, רח' חאסן שוקרי 11
★ **בבאר־שבע**, בניין לשכת הבריאות
המועד האחרון להגשת בקשות הוא 31.12.87

הסתדרות מדיצינית הדסה
לבית החולים הדסה
בהר־הצופים
ד ר ו ש / ה

כח עזר

למחלקה
לטיפול תומך (היספיס)
טל: 02־818111/4682

ברושן
SHARP

האגף למיכון משרדי
למשרדנו בירושלים ובחיפה
דרושים

טכנאי שרות

למכונות צילום
בעלי נסיון בלבד מתבקשים לפנות:
לירושלים 03־335421 (דוד לבנון)
לחיפה 04־668508 (מיקי)

חוזרים

תשלובת הריהוט הגדולה בישראל
לדורים' חטיבת הייצוא
דרושים

רססי צבע מעולים

• נסיון מוכח בתחום ריסוס צבע בתעשיה או בצה"ל
• רססי צבע ללא נסיון בתעשיה יוכשרו במקום

האתגר בייצור לייצוא בתשלובת הריהוט הגדולה בישראל!
□ תנאים מעולים למתאימים
□ 5 ימי עבודה בשבוע
□ תנאים סוציאלים ושרותי רווחה משופרים

המעוניינים יפנו בטל' 02־521111 ללילי או בכתב לת"ד 3405 ירושלים, 91033 עבור "כח אדם"

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכרז מס' 78/87

תכניתן מערכות בכיר

תאור התפקיד:
אחזקה שוטפת ופיתוח מערכת החיוב התקציבי במחשבים המרכזיים באוניברסיטה.

דרישות התפקיד:
השכלה אקדמית, ידיעת שפות התכנות "קובול" ו"פורטרן" הכרת מערכת NOS

נא לפנות בכתב לאוניברסיטה העברית בירושלים אגף כח אדם, מיקוד 91905 ולציין ע"ג המעטפה את מספר המכרז.
רק מועמדים מתאימים ייענו

דרוש
מיידית בירושלים

טבח/ית

לעבודה במשמרת בוקר
לפרסים: נא לפנות
למר יעקב בלום
טל' 3־02־552252

לחברה גדולה בענף השטיחים
דרושים/ות

סוכנים/ות

אזור אשדוד, אשקלון, יבנה
למכירה מדלת לדלת בשעות אחה"צ והערב רצוי בעל רכב
מתאים לסטודנטים/ות למתאימים/ות עמלות גבוהות
טל 08־521966, 08־525121 איציק

עירית יבנה
מחלקת הספורט
דרושים

1. מאמנים/ות
בהתעמלות קרקע ומכשירים (לביה"ס להתעמלות)
2. מאמנים/ות
לאתלטיקה קלה
3. מאמן/ת
לטניס לשעות הבוקר
4. מורה להתעמלות נשים
לשעות הערב
בדבר פרטים נא לפנות למשרדי מחלקת הספורט טל: 08־437714, 08־430919
לשלום לוי
במשכת ההרשמה לליגת עירוני בקטרגל

ר/ש/ת/ז/ה/ב/
שרותי מידע ותקשורת

אם יש לכם

★ מוטיבציה גבוהה
★ יכולת עבודה עם אנשים
★ נסיון בעבודה עם מחשבים אישיים
★ ידיעת השפה האנגלית

אתם מתאימים

למחלקת סיוע ללקוחות של "רשת זהב"
תנאים מצוינים למתאימים
נא לפנות בכתב אל:
מנהלת מחלקת סיוע בשיווק
ר ש ת ז ה ב
מקבוצת עזרק – דפי זהב
רח' קהילת סלוניקי 7, תל־אביב
ת.ד. 24049, מיקוד 61240

כרכום

תעשיית חומרים מרוכבים כרמיאל

תעשיות חומרים מרוכבים כרמיאל בע"מ
דרושה:

חשב שכר — כח־אדם

הכשורים: ניסיון קודם בטיפול בשכר ובמערכת כח־אדם ממוחשבים.
מפעלנו עובד 5 ימים בשבוע ומקיים הסעות מאורגנות למפעל (הנמצא בין עכו לכרמיאל) לתושבי חיפה, הקריות, עכו ונהריה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 114 כרמיאל עבור ריקי נימן
— סודיות מלאה מובטחת —
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד

כתר פלסטיק בע"מ
ת.ד. 550 כרמיאל
דרושים

אנשי ביקורת טיב לעבודה במשמרות

• עדיפות לתושבי כרמיאל והסביבה
• בוגרי תיכון המעוניינים להשתלב בעבודה יוכשרו במפעל
בפרטים נא לפנות ליוסי מאור
טל 04־989760

הסתדרות מדיצינית הדסה
לבית־החולים הדסה עין־כרם
ד ר ו ש

הנדסאי ארכיטקטורה

בעל נסיון של 3 שנים לפחות
בוגר ביה"ס להנדסאים
נא לפנות לטל':
02־446248 לויזנטל

המחלקה המשרדית

חבר

* **כתבנית עברית**
פעמיים בשבוע, 4 שעות, אפשרי נוספות, שכר טוב
* **מעבדת תמלילים**
(וורדמיל)
למשרה חלקית, לתקופה ממושכת

לעבוד בחבר · להרגיש בבית
חנות לשירותי כח אדם
רח' ינאי, ירושלים
02־234265־6־7־8

מוסד הטכניון
למחקר ופתוח בע"מ

היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ
מנהל/ת מרכז חיפה

תאור התפקיד:
ייזום השתלמויות למהנדסים ובעלי מקצוע אחרים ולימודי תעודה לציבור הרחב. פיקוח ואחריות על צוות מרכזי הקורסים ותכנית ההוראה. ניהול כללי (כח אדם וכספים) של מרכז חיפה.

כישורים הדרושים:
בעל/ת תואר ראשון לפחות בהנדסה, מדעים מדוייקים או בהוראת הטכנולוגיה והמדעים, עם נסיון בארגון וניהול יחידה (כח אדם וכספים) ונסיון בהוראה או הדרכה.
רצוי נסיון קודם בארגון תכניות הדרכה והשתלמות לעובדי תעשיה ומחקר. נסיון רחב בטכנולוגיה יוכל להשקל כחליף לתואר אקדמי.
מכרז מס' 86/87

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה — 32000, עד יום 27.12.87 בציון מס' המכרז.

ל"אריה"
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
דרוש/ה

מזכירת אגף כספים

הכישורים:
* ידע בסיסי בהנהלת חשבונות
* הדפסה עברית
נא לפנות בכתב תוך פירוט ניסיון קודם לפי הכתובת: אחד העם 9, ת"א מיקוד 65251 לציין עבור "מנהל אגף הכספים"
— סודיות מובטחת —

המועצה המקומית ק. מלאכי
המחלקה לנוער
דרושים

1. מנהל בית נוער
הכישורים הנדרשים:
ניסיון בהפעלת ילדים נוער ומבוגרים במשרה מלאה

2. רכז הדרכה עירונית
מדריך או מורה מוסמך בעל ותק בהדרכת נוער

3. מדריכים חברתיים
ומקצועיים לעבודה במועדונים שכונתיים וחוגי אומנות ויצירה
המעוניינים יפנו למחלקת הנוער 08־581313 מר יעקב טהלדע

הארץ

יום ו' כ"ז בכסלו תשמ"ח
18 בדצמבר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל-אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748

ירושלים: רחוב החבצלת 2 טל' 224245-6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב גורדון 20 טל' 661166-8, ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל-אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה הדרי, גרשון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מזוהה בהכרח בתוכנן
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233. Tel. 5121212

לא לעולם נלקק דבש

איתותים לא מעטים של אי-שביעות רצון משגרת לנו ארצות הברית נוכח המתרחש בשטחים. תת-שר החוץ האמריקאי, ריצ'רד מרפי, אמר שצעדי הענישה הקשים בשטחים אינם עולים בקנה אחד עם סטנדרטים בינלאומיים. הוא תלה את הקולר במתרחש ביאושם של תושבי השטחים, שאינם רואים מוצא למצבם. גם השגריר פיקרינג נועד עם ראש הממשלה והעביר לו את דאגת המימשל על ההתפתחויות, בשעה ששר הביטחון יצחק רבין שמע את ביטויי אי-שביעות הרצון האמריקאית ממקור ראשון. אין זה סוד שהמימשל מאוכזב מטירפוד הוועידה הבינלאומית, שנראתה בעיניו דרך יחידה לתהליך של הידברות ישירה עם המלך חוסיין.

אך הטרוניה הזאת — אם לא לומר הרוגז הזה — מתרחשת כאילו בפלאנטה אחרת, ואינה משפיעה כלל על היחסים הפורחים בין ארה"ב לישראל יותר מתמיד. הקונגרס אינו מפסיק לעשות מחוות כספיות כלפי ישראל, והמימשל חתם זה עתה על מיזכר הבנה אסטרטגי, המקנה לישראל מעמד של חברה בנאט"ו. המימשל מגלה נכונות למימון 80% מעלות הפיתוח של מערכות נגד טילים, ועוד ידו נטויה בסיוע בפרוייקטים נוספים. עד לרגע זה שומרת ארה"ב על עקרון שהיתה נאמנה לו רוב מימשליה — שלא משתמשים בסיוע צבאי כדי לכפות על ישראל לשנות את מדיניותה.

אך טועה ראש הממשלה כשהוא מתגאה ביחסים המצויינים עם ארה"ב, כאילו היו הישג אישי שלו, ומתייחס אליהם כאל נתון בר-קיימא. אין לגישה זו לא ידיים ולא רגליים. ארה"ב נתונה בשנת בחירות, וראשי המימשל, עם כל הבעיות שהסתבכו בהן בשנה שחלפה, אין ראשם פנוי להיכנס עתה ליוזמה מורכבת באזורנו. אך צריך לקחת בחשבון שיש למתרחש באזור ולעיקשותה של ישראל השפעה מצטברת, העלולה להתנקם בנו בטווח הרחוק. כמה זמן יכולה מעצמה כארה"ב לתת לנו ביד אחת מיליארדים, וביד השניה לנגב את יריקותינו מעל פניה?

ישראל משולה בימים אלה לאותו אדם, מהלצה ידועה, שהצליח להימלט מאריה שרדף אחריו, על-ידי כך שטיפס על עץ ופניו נתקעו בכוורת דבורים. "בינתיים מלקקים דבש", ניחם את עצמו. האם באמת מאמינה המדינה הזאת שתוכל להוסיף ולטרפד כל סיכוי להידברות, וללקק דבש לנצח?

ירושת חומייני

רדיו טהראן הכחיש שמועות על גסיסתו של האייתולה חומייני, בן ה-87, הסובל ממחלת-לב קשה. בעיית השלטון אחרי מותו מעסיקה עתה את חומייני. בטקס רשמי הוא ביטל את צוואתו הקודמת, שנכתבה לפני 5 שנים, והכין צוואה חדשה שפירושה: שלילת הירושה מהאייתולה מונטזרי, ושיפור סיכויי יו"ר הפרלמנט רפסנג'ני, הנחשב כבר כיום למספר 2 באיראן.

הצוואה החדשה ממליצה למועצת חכמי הדת האיראנית לבחור ב"מועצת מנהיגות המדינה" בת 3–5 חברים. רפסנג'ני, שייכלל בה, משוכנע שיהיה בבחינת "ראשון בין שווים", ובמרוצת הזמן גם המנהיג היחיד.

האם השטחים בוערים

איפה המוח היהודי?

בעקבות שיחה עם הרמטכ"ל

מאת יואל מרקוס

דן שומרון: לא כל מה שעושים רואים בטלוויזיה

איפה נעלם המוח היהודי? שאלה סבוכה זו, הנישאת היום בפי רבים, ניסיתי לגלגל בשיחת-רקע שהיתה לי אתמול עם הרמטכ"ל, דן שומרון. אמרתי לו שהמראות בטלוויזיה מזכירים במקצת את "שוטרי קיסטון" השלומיאלים מימי הסרט האילם. התמונה חוזרת על עצמה: צעיר ערבי רעולי-פנים, רץ לעבר חיילינו, עושה להם תנועת-ידיים של "דוי" או של "נאה", ומיד בורח כשכל החיילים רצים אחריו. מה הטעם בדו-קרבות-הרחוב הללו, שלא ברור בהם מי מושפל יותר ממי — חיילינו או נערי השטחים? האם עד כאן מגיע התיחכום שלנו?

הבינותי מדבריו של הרמטכ"ל, שלא כל מה שכוחות הביטחון עושים, רואים בטלוויזיה. בוודאי לא אותן פעולות מתוחכמות ושקטות שעליהן ידברו. הן נעשות. לעומת זאת, לא מעט ממה שרואים, היא הצגה לטלוויזיה. התמונות אינן באות וגורמות לנו נזק. אבל התקשורת תוסיף לסקר, אל דאגה.

לא קרה שום דבר למוח היהודי, אך הנסיבות השתנו. צמח בשטחים דור חדש — תת-אלוף בר-אליעזר כינה אותם "הצברים הפלשתינים" — שנולד והתבגר בצל השלטון הישראלי. הם מדברים עברית, הם יותר משכילים, הם מודעים לחופש. הם יודעים את זכויותיהם. הם גם יודעים לפנות לבית-המשפט. מבחינה כזו, יוצרים צעירים אלה בעיה לכוחות הביטחון, אך מבחינות אחרות יש להם גם יותר מה להפסיד.

אבד הכלח על השיטות של שרון

מכאן שהאשמותיו של שרון, שצה"ל אינו נוהג בחוכמה וכי הם היו צריכים ללמוד ממנו איך לטפל בשטחים, אינן רלוואנטיות. שיטות שהיו טובות לפני 15 שנה, אינן ישימות היום. תושבי השטחים — ויש להם עורכי-דין ישראלים ערניים מאוד — למדו את הדרך להגן על זכויותיהם באמצעות בית-המשפט. לא קל לגרש ולא קל להרוס בית. גם לא קל להעניש אבות על פשעי בניהם — כפי שעשו בעבר, לא רק משום טענתם הנכונה, בדרך כלל, שכיום אין השפעתם כה גדולה על בניהם, אלא משום שבכל מקרה של "טרטור" פתוחה הדרך בפניהם לבג"ץ. הצבא צריך לפעול באופן כזה, שמעשיו יהיו תופשים בבית-המשפט. זו בהחלט תקופה חדשה.

אם נצא ישתלט אש"ף על השטחים

כשמשה דיין כיהן כשר-הביטחון (אני מזכיר לרמטכ"ל), הוא גרס שאל לנו להתערב בחיי התושבים: ירצו, ישבתו; ירצו, לא יעבדו. זה צריך להיות וכ"שם. למה שצה"ל לא ינהג כך גם היום? דן שומרון אינו פוסל גישה זו על הסף. אך השאלה צריכה להיות, אם זו בחירתם החופשית של רוב התושבים. אם צעירים רעולי-פנים עוברים בערב בחנויות, ותובעים ביום את השביתה, באיומים, או סוגרים בכוח צירים של יציאת עובדים לישראל — משימתנו למנוע זאת. עלינו להבטיח את זכויותיו של הרוב הפראגמאטי בשטחים, שרוצה לחיות, להתפרנס ולעבוד, ולמנוע השתלטות מיעוט על הרוב הזה. זו גם הסיבה, שצה"ל אינו מאמין בנטישת האזורים המאוכלסים. ברגע שנעזוב, ישתלט אש"ף על השטחים.

טיפול באיזמל-מנתחים

אם מדובר במיעוט, מדוע אין מטפלים בהם במישרים, באיזמל מנתחים? יש טיפול מתמיד, מתבצעים הרבה מעצרים ולוכדים הרבה חוליות. ב-90% מהפיגועים, נלכדו המבצעים הישירים. הבעיה מתחילה עם אלה הנמצאים ב"שטח האפור". אלה המסיתים והם לא בדיוק מחבלים. הטיפול בהם צריך "לתפוש" בבית-המשפט. לא פשוט. הצבא רואה את תפקידו בהשלטת חוק וסדר. צירים פתוחים וחיים סדירים, בכוח. אך באופן כללי, צריך לשפר את איכות החיים. ביוב, חשמל. דיור לפליטים, כדי לעודד את הרוב הפראגמאטי בשטחים. מבחינתו של צה"ל, הוא נערך לטווח הארוך. ב-67' ניבאו שלא נוכל להחזיק את השטחים יותר מכמה חודשים — על כן קשה לתפוס את הרמטכ"ל משיב לשאלה "מה יהיה" ו"מה הלאה".

לא ימנעו מהחיילים לירות

הרמטכ"ל מודע לדילמה של פגיעה באזרחים. אני שואל למה אין מפזרים הפגנות בדרכים אחרות — בהתזת מים ובשיטות מקובלות אחרות, בלי לירות. הבעיה אינה בהוראות — אלה קיימות — אלא בכך שהמסיתים מעוניינים שיהיו נפגעים. זה טוב לתרמיתם וזה מגביר את ההתמרמרות הכללית. הם מתקרבים לחיילי צה"ל עד כדי סיכון. מרגע זה הכל תלוי בחיילים — הרמטכ"ל לא יאסור עליהם לירות, כשלפי שיפוטם נתונים חייהם בסכנה.

שינוי במדיניות התגמול?

אני מפנה את תשומת-לבו של הרמטכ"ל, שאחרי ליל הגלשונים לא היתה פעולת-גמול. האם זו מדיניות חדשה? האם אין זה יכול להתפרש כחולשה, המעודדת את הקיצונים בשטחים? הרמטכ"ל אינו שותף לרושם שלי, שיש שינוי בשיטת הגמול שלנו. צריך להתייחס לטרור כאל מלחמה מתמשכת. לא צריך לצאת למבצע של"ג בגלל גלשן אחד, ולא צריך לשלוח מטוסים אם אין מטרה טובה. צריך לפעול לא כפעולת-עונשין אלא כשיש במה לפגוע, ללא קשר עם מה שעשו לנו. אולי לא שינוי מדיניות, אך נדמה לי שיש ניואנס חדש. האם אין זה מתפרש כסימן של חולשה? לגמרי לא. עובדה שמאז ליל הגלשונים יושבים הערבים מכווצים מפחד.

האם צה"ל מפסיד?

היתכן שצה"ל, שעמד בכל המערכות הגדולות, מפסיד את המערכה נגד הטרור? בן-שיחי מתקומם נגד הערכה זו. המלחמה בטרור, בעיניו, נחלת הצלחה אדירה. בעוד הכל נהנים מאווירה של שלום, נמצא הצבא במלחמה מתמשכת ועומד בה בהצלחה רבה. יתכן שהציבור עכשיו יותר רגיש, משום שהוא פונק בכך שמעשי הטרור נעשים יותר נדירים. הרי זה כמו הבטיחות בנתיבי-האוויר: אנשים התרגלו שהטיסה כה בטוחה, שכל אימת שיש תאונה, היא גורמת לזעזוע.

הרמטכ"ל אינו מסכים שצה"ל איבד את תיחכומו, או שנעלם לנו המוח היהודי הצבאי. אבל שומרון הוא גם הרמטכ"ל הכי א-פוליטי שהיה לצה"ל. על כן לא שאלתי אותו אם הוא רואה בהשלטת חוק וסדר בשטחים בכוח את חזון בטחון ישראל. גם חסכתי ממנו את השאלה אם באומרו שאין שום פגם במוח היהודי של הצבא, הוא רומז שהבעיה היא בראש הקטן של הדרג המדיני. הדבר האחרון שחסר לו עכשיו, לשומרון, הוא עוד טלפון משמיר.

מחיר המהומות

מה שקורה בגדה וברצועה אמנם אינו עדיין מרי אזרחי — אך ספק אם אפשר לקרוא להפגנות אלו בשם טרור

מאת זאב שיף

אין זה נכון שהמהומות שאירעו השבוע בשטחים דומות, כטענת כמה אישים פוליטיים, למהומות שאירעו בשטחים בעבר, ולכן אין להתרגש מהאירועים. ההבדלים בולטים בכמה תחומים:

● מספר ההרוגים. דוברים רשמיים מנסים להרגיע באומרם כי בדצמבר אשתקד היה גל דומה של מהומות ומספר הנפגעים אז היה דומה ואף עלה על המספר בגל הנוכחי.

אין זה נכון. בגל של דצמבר אשתקד היו שלושה הרוגים. בעת כתיבת שורות אלו, כבר הגיע מספר ההרוגים בשטחים ל-14 ולעשרות רבות של פצועים (הרישום הצבאי קובע 69 פצועים, אך יש הגיון כי פצועים רבים לא נרשמו, מחשש שיחקרו). מי שממשיך לטעון כי לא השתנה דבר, צריך להסביר את ההבדל במספר ההרוגים והנפגעים. האם חיילי צה"ל ומשמר הגבול ממהרים ללחוץ על ההדק, כפי שטוענים הפלשתינאים? האם זה נובע מאי-שמירה על ההוראות לפתיחה באש? ואולי מקור הדבר בהעזתם הגוברת של המפגינים החוששים פחות?

● עוד הבדל באותו עת. בעבר היו גלי הפרות-הסדר מתגלגלים על-פי רוב בכל אזור בנפרד; הפעם ההתלקחות היא באותה עת ברצועת עזה ובגדה. למרות ההבדל בין שני האזורים וברקע להתלקחות הנוכחית, די היה בניצוץ להצית את האש בשניהם. על רקע זה בולטת חולשת המנהיגות המקומית להרגיע את הרוחות. רבים מהם מבטיחים לעשות בכל שיהיה לאל ידם, אך חוששים מלהתערב. ניכר ששליטתם מוגבלת.

לדברי אחד מהם, בעזה אין הצבא מסייע להם; בשיחה שהתקיימה אליה, פתח נציג המימשל בהודעה: "תשמעו את דברינו, אך בלי תגובה או שאלות".

● הספונטניות המקומית. אין ספק שאש"ף מלבה את הבעירה ומנסה להמשיך במהומות, אך כל הסימנים מעידים כי הפעם היתה זו התלקחות מקומית, ספונטנית.

בנובמבר נכשל אש"ף בניסיון לשלהב למהומות. הוא נכשל בכך בעת כינוס ועידת הפסגה הערבית, וב-29 בנובמבר שהוא מועד קבוע להפגנות. הגל הנוכחי פרץ כאשר אש"ף במצב-חולשה ואחרי שספג בהלומה בוועידת הפסגה ברבת-עמון.

יש לשים לב להשתלשלות: ב-8 בדצמבר אירעה התאונה שנהרגו בה ארבעה מתושבי הרצועה. למחרת היום, ב-9 בדצמבר, פרצו הפרות סדר, כתגובה על השמועה שהיתה זו תאונה בזדון. ב-12 בדצמבר, בעיצומה של המתיחות, מחליטים להכניס כוח של משמר-הגבול למחנה הפליטים בלאטה שליד שכם. בהתנגשות נהרגו שלושה (בהם ילד ואישה) ו-11 תושבים ושלושה שוטרים נפצעו.

מאבק עם אנרכיה

אף אין בסיס להשוואה עם מה שהיה ברצועת עזה ב-1970, כאשר אריאל שרון היה אלוף הפיקוד. מי שגורס השוואה זו, אינו יודע מה היה אז והנסיבות או שהוא סבור כי כל דבר אפשר לפתור בכוח הזרוע והאש. יש שני הבדלים בין אירועי אותה תקופה לבין מה שמתחולל כיום ברצועת עזה. ראשית, עיקר המאבק ב-1970 כוון נגד טרוריסטים מבוקשים. היה מרדף אחריהם וחלקם הצאו מהמבוקשים נהרגו. (אף התנהלה חקירה של מצ"ח והוצאו גופות מהקברים, כדי לקבוע כיצד נהרגו). הפעם המאבק הוא עם אוכלסיה, עם אלפי מפגינים. ההתנגשות בגל זה אינה עם טרוריסטים אלא יותר עם ההמון. מי שעושה השוואה בין שני המקרים, כאילו מציע להוציא להורג מאות מפגינים.

היה עוד הבדל, שהתמקד אז בשאלה אם על צה"ל להיות נוכח במחנות הפליטים. הנטייה שהתפתחה אז אצל דיין היתה לצאת מהמחנות, לתת להם להתבשל במיץ של עצמם. עקב כך, הוחל השלטון לעבור לידי המחבלים. התושבים סבלו ונזקקו פחות ופחות לשלטון הישראלי. שרון ויום מרדכי גור, שהיה תקופה מסויימת מפקד הרצועה, תבעו לשוב למחנות, לפתוח משטרות. שרון הוא שפרץ פרצה לאחר שסלל דרכים לתוך המחנות. זמן לא רב לאחר מכן העביר שר הביטחון משה דיין את רצועת עזה מאחריותו של פיקוד הדרום לפיקוד מרכז, משום שהגיע למסקנה כי נוקשותו היתרה של שרון עלולה לגרום לנזקים. רק לאחר ששרון השתחרר מצה"ל הוחזרה הרצועה לאחריות פיקוד דרום.

כיום אין זו השאלה העומדת על הפרק ברצועת עזה. אם יש דמיון כלשהו בעניין האחרון, הרי הוא קיים במחנה-הפליטים בלאטה. זה מחנה הפליטים הגדול בגדה (כ-14 אלף איש). באחרונה השתלטו קיצונים על המחנה. אחד המסיתים גורש, אך עשרות תפשו את מקומו. היה חשש לאובדן השליטה על המחנה. ברור שאין להפקיר את התושבים לשלטון הקיצונים. חובת השלטון לשמור על חוק וסדר. אך זה תהליך מפרך וארוך והוא מחייב, בצד סנקציות, גם תמיכה במתונים. תחת זאת, הוחלט להיכנס בכוח דווקא בתקופת מתיחות. השגיאה הטקטית היתה שמשימה רגישה זו הוטלה על משמר-הגבול.

במחנה בלאטה נעשתה טעות ודאי שצה"ל מודה בכך. יש הטוענים כי מג"ב נוטה לפעול בברוטאליות. כזכור, איש מג"ב היה אחראי גם להריגתה של האם לשמונה ילדים, באוקטובר. יתרונו של מג"ב, שרבים מחייליו יודעי ערבית והוא פועל, בניגוד ליחידות צה"ל, בקביעות באותו מקום. אנשי מג"ב הם מעין שוטרי-מקום. כאשר יש משימה קשה, שבעטיה עלולה להיות התנגשות, ספק אם שוטר-המקום הזה יכול לבצעה ללא הפעלת כוח מופרז. מה גם שידוע כי אנשי מג"ב מעליבים תושבים. המדובר בכוח שרוב חייליו בעלי [illegible] נמוך. שיגורם למשימה הקשה בבלאטה היה מיותר.

לקח חשוב: אמנם אין זה מרי אזרחי, אך ספק אם אפשר לקרוא להפגנות אלו בשם טרור. אלו הפרות-סדר המוניות, בדומה להפגנות היישוב העברי נגד השלטון הבריטי. מי שמשלה את עצמו כי העבודה המצויה בישראל לתושבי השטחים היא סיבה להפסקת התהליך שאנו נתונים בו — ימצא עצמו לבסוף בעיצומו של מרי אזרחי, שיעסיק את רוב כוחו הסדיר של צה"ל.

בסוגריים / דן מרגלית

בגטו של שרון

אורחים רבים עם ביוגרפיות ביטחוניות מסעירות התכנסו השבוע בצל קורתו של אריאל שרון ברובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים. אנשים שנפגעו בשדות הקרב הפתוחים של צה"ל, שעשו בשליחויות קומנדו ומודיעין, בלילות השלג של החרמון ובמרתפים חשוכים של כל בירות העולם במרדף אחרי נאצים והטרוריסטים ואויבי ישראל מתם.

היה חם וצפוף ואלגנטי, ולעיתים אפילו עליז, ובכל זאת לא יתכן שאורחים אלה — דווקא בשל העלילות שנקשרו בשמם — לא חשו במין מחנק הולך וגובר. איך קרה להם שהגיעו לצדו השני של המתרס שהם להם, אך רגלם אינה מעזה לדרוך בחצר המתוחה כדי לשאוף אוויר? שהם מתחככים זה בזה, אבל טבעת הביטחון סוגרת עליהם ומגנה עליהם מפני השמים הפתוחים? שזו להם, אולי, הפעם הראשונה לחוש משהו ממועקת הגטו שלא ידעו מימיהם.

הם יכלו להתנחם בכך שזה מעשה חלוצי, שזו פריצה קדימה. אך מי שבא לברך ולהתכבד, מי שהרים כוסית ולחץ יד, ידע מה רבה המועקה. הם היו בטריטוריה זרה, עויינת. אולי בפעם הראשונה הבינו מה פשר הניכור שחש עמוס עוז בבואו אחרי מלחמת ששת הימים אל "העיר שחוברה לה יחדיו".

מאחורי עננת השמחה התוקפת אנשים מסויימים בכל פעם שהם מדליקים נר ותוקעים מזוזה, נשאר המסר הזה, של גרימת חיכוך מיותר והשקעת האנרגיה במעשה שאין לו סיכוי, של ליקוי מאורות ומלכוד העצמי. ומה קרה להם שפעם הדליקו את כל גבעות השועלים של שמשון ועתה הם מכונסים, מפוחדים ומבוהלים, מוגנים בידי אחרים?

המפלגות זורקות אבנים

בעוד המערך טרוד במערכותיו נגד שר האוצר, תקף הליכוד מהאגף: שרון, יועצו לשעבר של רבין למלחמה בטרור, אמר שהוא יודע להרוג טרוריסטים טוב יותר, מהר יותר ואלגנטי יותר

מאת עקיבא אלדר

השבוע הזה, השחור מעשן צמיגים, רימוני גז והרוגים, יהיה כאחד השבועות השחורים ביותר של מפלגת העבודה מאז שבה אל מחצית השלטון. היא היתה כעדר ללא רועה מול זאבי הליכוד. מימין ומשמאל זינבו בה ללא רחם — מרובינשטיין ועד מיעארי. אלה אומרים שהוועידה הבינלאומית היא "תבוסתנות" של שמעון פרס (ויד[illegible]) אחראים למהומות, ואלה מזכירים שאפילו בימים הידועים לשמצה של אריאל שרון לא היתה אצבע החיילים כה קלה על ההדק כמו בימי יצחק רבין (ואשינגטון).

זה התחיל ביום ראשון בבוקר, עוד לפני ישיבת הממשלה. סגן ראש הממשלה יצחק נבון, בכיר שרי המערך בהיעדרם של פרס ורבין, זימן את חבריו לישיבת "שרינר" שלא מן המניין. היה דיון על התקציב. שושנה ארבלי השמיעה זעקות שבר נגד הליכוד; נבון אמר שהוא לא יתן להם להרוס את מה שנבנה בעמל; משה שחל הציע להציע לליכוד ועדת ארבעה, שניים מכל צד. לא, אלה לא היו דברי תוכחה על ההרג בשטחים ומה שפרס כינה "רצח השלום". שרי העבודה היו עסוקים כל כך בקרב נגד שר האוצר, המבקש לדעתם לפגוע ב"משרדינו" עם פנייה לבחירות, עד ששכחו כי במרחק של שלושה-ארבעה קילומטרים מהם, בלבה של ירושלים, מתגוללים קרבות בין שוטרים לאזרחים ערבים. איש מהם לא הציע. יומיים לפני הפרובוקציה של אריאל שרון ברובע המוסלמי, לתבוע ממנו הסברים. אפילו משה נסים עשה יותר מהם בעניין חנוכת הבית. הוא הצביע ברגליו, אשר הובילו אותו באותה שעה סועדת ברחוב הגיא אל מסיבת חנוכה של נערי אגף התקציבים.

אחר כך הם נכנסו יחד לחדר הישיבות. הרשומים בתור לדבר על התקציב שינו את המספרים והדיונים שהכינו עבורם העוזרים. ראש הממשלה, וממלא מקום שר הביטחון יצחק שמיר זימן את הרמטכ"ל, ראש השב"כ, ומתאם הפעולות בשטחים; אנשי צבא ומשטרה אחרים התיישבו לאורך הקיר. שמיר פתח בדיווח נינוח על המתרחש, סקירת עיתוני הבוקר, פחות או יותר. אחר כך באה הפרשנות, שהיתה דומה יותר לביקורת טלוויזיה ובלשנות. זה היה האות לחבר הקבינט יצחק מודעי להשתלח על העיתונות שנואת נפשו. בשתיקתם הצטרפו שרי המערך למרי הממשלתי נגד [illegible] האחרים.

שרון מתחכם

יוזמת השלום של פרס והמלך חוסיין, שנבלמה בידי הליכוד, לא הוזכרה ולא ברמז, כמו האפשרות הקלושה שלא התקשורת מעוררת את המהומות אלא תסכול הפלשתינאים נוכח הקיפאון המדיני. מה אתה הסכם איפוא שאין ולא היה מרי אזרחי בגדה וברצועה ושאמצעי התקשורת מגזימים ומלבים את היצרים. דברי השר יוסף שפירא על חיילי צה"ל המופקרים להסתייגם של מיידי האבנים, כשידיהם האוחזות ברובה כבולות, לא עוררו איש מבין שרי העבודה להזכיר את מספר ההרוגים, שאין לו תקדים כמעט ב-20 שנות הכיבוש. וכמי יסבירו את האשמה? בשר הממונה יצחק רבין ובמדיניותו?

את העבודה הזו עשה הפעם אריאל שרון באופן מתוחכם. הוא קרא את המצוקה של שרי המערך, הביט סביבו וראה שהזירה פנויה ובטוחה. שרון חרג ממנהגו ולא הסתפק בתביעתו הכפייתית "לקיים דיון רציני במדיניות המלחמה בטרור ולהקים ועדת שרים למלחמה בטרור". ביום ראשון אמר יועצו לשעבר של רבין למלחמה בטרור שהוא לא רק יודע להרוג טרוריסטים טוב ומהר יותר ממנו, אלא שהוא עושה זאת גם יותר אלגנטי. הוא נתן שבשבוע אחד נפגעו יותר אורחים חפים מפשע מאשר בשבעת חודשי "מבצע ביעור המחבלים" שנערך בפיקודו בעזה ב-1972.

גם כאן לא התקומם איש מבין שרי המערך כנגד האשמה החדשה החמורה הזו: לא די בכך ששרון מאשים אותם באוזלת יד וביד רכה מול הפעילות הצבאית והמדינית של אש"ף בשטחים, הוא טוען עתה שאפשר היה למנוע את ההרג אשר בכיר במערך אחראי עליו. אחד מהדברנים הבולטים מבין שרי המערך אמר לי אחר כך שבתוך הדממה שליוותה את דברי שרון אפשר היה לשמוע את לחשושי הסכמה מעברם של ארבלי ואריק נחמקין. שתיקתם של שרי המערך התפרשה לכל הנוכחים כהסכמה מלאה. אי-ההסכמה נשמרה לסעיף הבא בסדר היום: קופת חולים, המושבים, אגרות החינוך ותקציב המשטרה. מזכיר הממשלה אליקים רובינשטיין יכול היה איפוא לאמן את פרק המחלוקת בהודעת הסיכום של הישיבה כדברי הסכמה בפרק הביטחוני.

לא רק "שבאב פה ושם"

מה גרם איפוא לשמיר להשתלח על המערך שהתנהג כל כך יפה? מה קרה לו בין ההופעה בוועדת החוץ והביטחון, שבה הציע במפגיע להפריד בין הוויכוח המדיני לבין העניין הביטחוני בשטחים, לבין נאום הבחירות שנשא בפני שרידי רפ"י? אחדים ממקורביו של שמיר לא הסתירו את מבוכתם. יועצו הוותיק של ראש הממשלה אבי פזנר מסביר ש"היום הקובע" אצלו לצורך הערכת עמדתו הוא הסקירה בוועדת החוץ והביטחון והראיון ב"קול ישראל" שקדם לה. בדבריו במרכז רפ"י התכוון שמיר לגישה המדינית הכללית של המערך. הוא מוסיף שראש הממשלה הורה לכל ראשי הליכוד להימנע משרבוב המערך לוויכוח בנושא השטחים. הוא אף דיבר עם יו"ר המזכירות משה ארנס ומחה על הודעת דובר חרות שהטילה על המערך את האחריות.

ואולם נראה בעליל כי שמיר של ראשית השבוע אינו שמיר של מחציתו השניה. תחילה הוא הרשה לעצמו לתקוף את המערך, בנצלו את היעדרם של פרס, רבין וויצמן. הוא ביקש לתקוף עד תום את בשורת הניצחון מפסגת וואשינגטון. אבן נגולה מעל לבו משהוברר לו כי המזרח התיכון והוועידה הבינלאומית לא הוזכרו שם. לקראת יום שלישי התחיל שמיר להבין שאין אלה עוד "שבאב פה ושם". הוא יועץ מכל מיקרופון שאין מרי אזרחי, כך זה נראה לפחות למי שצופה בטלוויזיה. התגובות הקשות, המחאות והגינויים, רדפו זה את זה. שמיר ומנכ"לו רב-ההשפעה יוסי בן אהרן, המזכיר רובינשטיין, אבי פזנר והיועץ המדיני אריה מקל בילו שנים ארוכות במשרד החוץ. הם מיטיבים להבין את משמעות הסחף הזה במעמדה הבינלאומי של ישראל.

זעקה פלשתינית נוסח אמריקה

מאת צבי בראל

עבד אל-סלאם מבארודי, עיתונאי אמריקאי ממוצא פלשתינאי, אינו מחמיץ ולא תדרוך אחד במחלקת-המדינה, במועדון העיתונות, ובמרכז העיתונות הזרה, בתנאי שהנושא נוגע, ולוא בעקיפין ובמרחק, במזרח-התיכון. שאלותיו מנוסחות, בדרך כלל, בכתב ומכוונות להציג עמדה פלשתינית לאומית יותר מאשר לקבל תשובה עניינית. הוא לבוש תמיד ללא רבב, איש חייכן ושופע הומור. דיבורו, באנגלית ובערבית, רהוט כמו העברית שבפיו, והוא נחשב לחלק מן הממסד האש"פי של וואשינגטון. כך ראו אותו גם הדוברים הרשמיים, שהסתפקו בדרך כלל ב"אין תגובה" על שאלותיו הבוטות. גם דרישותיו העקשניות לבדוק נושאים הנוגעים לדרכי תגובתה של ישראל בשטחים או בלבנון נענו במין ביטול האומר: אל תבלבל לנו את המוח, או בלשון הדיפלומטית: "ראינו את הדיווחים בעיתונות, אך אין לנו אישור לכך".

למען האמת, גם עמיתיו העיתונאים ממדינות ערב ראו בו מעין מטרד שאין לנצחו. לא משום אישיותו, אלא בשל מי שהוא מייצג.

השבוע עזרה ישראל למבארודי לחגוג את נצחונו. הוא לא נזקק עוד לשאלותיו. העיתונאים האמריקאיים, הממשל והציבור הרחב הרימו קול, וללא גינונים. "מה דעתך על טבח פלשתינאים בעזה" נשאלה דוברת מחלקת המדינה, פיליס אוקלי. "מה חושב הנשיא על רצח 15 שוחרי-חופש פלשתינאים על-ידי כוחות צה"ל" נשאל דובר הבית הלבן, תוך רמיזה עבה לצביעות הממשלית הנוהגת איפה ואיפה ביחס כלפי "לוחמי החופש" בניקראגואה וכלפי הפלשתינאים. "האם יש לך מה לומר על שימוש שעושה צה"ל בנשק אמריקאי בשטחים?" "האם הנשיא עדיין מתעניין בזכויות-האדם?" שאל עיתונאי אמריקאי אחר. "האם אתה מתכוון לגדה המערבית?" היתמם הדובר, מרלין פיצווטר. "אני מתכוון לעזה" השיב העיתונאי.

לירות על-מנת לפגוע

יומיים קודם לכן פרש ריצ'רד מרפי לפני הקונגרס תמונה עכורה עגומה של המתרחש בשטחים, עד כי גם הלשון הדיפלומטית בה נקט היתה כיריעה קרועה שלא הצליחה להסתיר את שאט-הנפש הממשלית מדרכי תגובתו של צה"ל. "תגובותיהם של כוחות הביטחון חורגות לעתים מסטנדרטים מקובלים", הוא כתב בעדותו שנמסרה לתת-ועדת החוץ, בישיבה ראשונה מסוגה מזה חמש שנים שיוחדה לשטחים, עד כי אפילו כמה מידידי ישראל, והם הרוב בתת-ועדה זו, לא יכלו להימנע עוד מלהציג שאלות נוקבות על ישראל.

שאלות נוקבות, אם כי יותר מעודנות, נשאל שר-הביטחון, יצחק רבין, בישיבה הרצופה שזימן ריצ'רד מרפי אתו ועם סגן שר-החוץ, מייקל ארמקוסט. "מדוע אין לכם יחידות מיוחדות לטיפול במפגינים? מדוע צריך להעמיד מול נערים פלשתינאים חסרי-ניסיון צעירים ישראלים חסרי-ניסיון? מדוע אין משתמשים בכדורי-גומי או בציוד לא-קטלני אחר?" נשאל השר. התשובות שבפיו לא זו בלבד שלא הרגיעו, אלא עוררו זעם מחודש. "כמשאבים הקיימים", הוא אמר לעיתונאים הישראלים, "איננו יכולים להקים יחידות מיוחדות... אנחנו משתמשים בכדורי-גומי ובירִיות באוויר, אבל זה לא עוזר. הם לא מתפזרים".

המסקנה, על-פי דבריו: יש לירות על-מנת לפגוע.

ואת זה ראה, קרא ושמע הציבור האמריקאי. תחילה הסתפקו רשתות הטלוויזיה בידיעה לא-מצולמת, אך בתוך יום הגיעה הרצועה לחדרי-המגורים. צמיגים בוערים, חנויות סגורות והאבנים מתעופפות. היו רק תמונות לקבוצת חיילי צה"ל שנראתה מכה שוב ושוב נער ערבי, לאחר שכבר נעצר. משיכות שיער, בעיטות באשכים והלומות בקתות-רובים. צולם בקלוז-אפ ידוי רימוני גז-מדמיע, לווה מיד בירי מכוון על-מנת לפגוע, והקריינות הדרמאטית לא החסירה פרט. "צה"ל פרץ לבית-חולים". "צה"ל הרג היום עוד שני פלשתינאים". "שני ילדים נהרגו היום". "אשה וחמישה-עשר גברים נפצעו אתמול בהתפרעויות-דמים". אלה היו הידיעות שהפכו נושאים מרכזיים בכל כלי-התקשורת.

אין זו הפעם הראשונה, ואין זה המקור היחיד ממנו שואב הציבור האמריקאי את חוויותיו על הפגנות והפרות-סדר. כלי-התקשורת הראו לו כבר הפגנות רבות — בסיאול, דרום-קוריאה, ודרום-אפריקה. הציבור ראה כיצד מפזרים שלטונות קוריאה הפגנות באמצעות זרנוקי-מים וגז מדמיע, וכיצד מתהלכת המשטרה הדרום-אפריקאית באלות, בירי ובחבטות. התמונה בישראל עולה לעתים בעוצמה, בתיאורים האמריקאיים, על זו המגיעה מארצו של פ. ו. בוטה.

רבין: "מצפוני נקי"

לאלה מצטרפות התגובות המגיעות מישראל והמצוטטות בהרחבה. על דבריו של מרפי אומר ראש הממשלה: "הוא הרי מוכרח לכלם לערבים". כשרבין נשאל על כך בהרצאה במכון ברוקינגס בוואשינגטון, הוא מצהיר, ואפילו בזעם, שאין מה להשוות בין המצב בישראל לזה שבדרום אפריקה, משום שבישראל ובשטחים — יהודים הם רוב, לעומת הלבנים שהם מיעוט בדרום אפריקה. על יתר נקודות השוויון אין הוא מרחיב. הוא מצדיק את האירועים בשטחים במצב שנמשך כבר למעלה מעשרים שנה באין פתרון. "אבל מצפוני נקי", הוא מכריז בקול עמוק, כשבאותה עת, מחוץ לאולם, הפגינו ברחוב כמה עשרות פלשתינאים. שקריאותיהם "פלשתין כן, ישראל לא" הוכיחו לנוכחים המלומדים בפנים, שגם האנאלוגיה הנאה ביותר אינה פותרת את הבעיה. התנבאותו של רבין, שבאה כאילו להקדים תרופה למכה, על פיה יימשכו הפרות-הסדר [illegible], אין בה כדי להרגיע.

כרגיל, מצפים שהממשל "יעשה משהו". שייצא מגדרו וממעטפת תת-הנימוסים שהוא נוקט. שינופף באצבע. שיטיל סנקציות. שילחץ. אבל מי שזוכר את התגובה החיוורת של הממשל כלפי ממשלת דרום-אפריקה, כלפי מרקוס בפיליפינים וכלפי פינושה בצ'ילי, אינו יכול לצפות, לעת עתה, ליותר מדיפלומטיה מוקצפת. אך כאן חבוי גם המלכוד. תגובת הממשל האמריקאי, בין שהיא נוגעת לתהליך השלום, ליחסי ישראל עם דרום-אפריקה או לדיכוי הפגנות, הפכה לסמן המוסרי של ישראל. הממשל אינו מגיב? אפשר להמשיך. הממשל מגנה? נו, אז צריך לעשות משהו. כאילו אמות-מידה ישראליות אינן קיימות — או, חמור מכך, אין בהן צורך. די בכך שעין וואשינגטון צופיה.

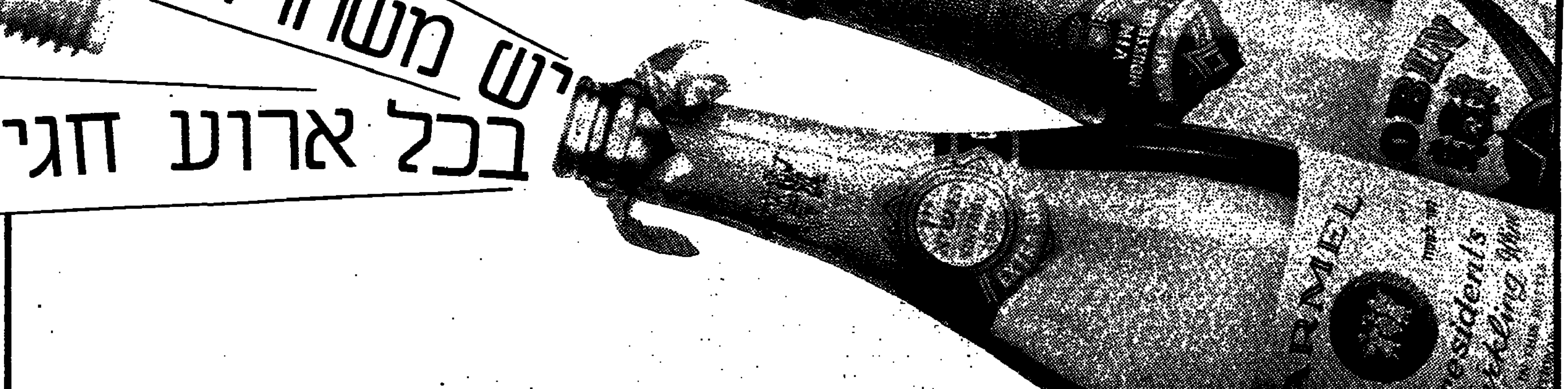

האם השטחים בוערים

מחנה בלאטה אחרי הסופה

"תוך ימים אחדים ישוב הסדר בשטחים על כנו", הרגיע השבוע ראש הממשלה, וכמוהו אמרו ראשי מערכת הביטחון. במחנה הפליטים בלאטה — לא קשה לצפות — הסדר ישוב על כנו עוד פעמים רבות בעתיד

מאת אודי ניר

אחד המבואות הצדדיים אל מחנה הפליטים בלאטה עובר דרך סמטה המשתפלת בעקלתון מכביש ירושלים-שכם. בעת העוצר, נראות הסמטאות והשדרות המרכזיות כמו אחרי סופה. זרועות אבנים ושברי זכוכית. תושבי המחנה מטפסים אל גגות בתיהם, וצופים בעשה.

מבטים חשדניים, סקרניים, נעוצים ממעל בשני העיתונאים הישראלים המבוהלים, המהלכים בסמטאות. בבת אחת מתעוררת סדרה של שריקות. כך מתנהלת רשת הקשר של תושבי המחנה מגגות הבתים, כדי להודיע על התקרבותו של סיור צבאי או על תנועה חריגה כלשהי בסמטאות. כמה נערות סקרניות צופות מחלון אחד הבתים. בקשה מהוססת לשוחח עמן בביתן — נענית בחיוב.

נכנסנו. באחת נמצאנו יושבים בצדו השני של המתרס — בחדר המגורים צר-המידות של משפחת צבח. שטף הסיפורים והטענות, המבטים החטופים מן החלון אל תנועת החיילים המסיירים בחוץ, הפכו אותנו לשותפים-בכורח לאווירת החנק, לפחדים, לחוויות האלימות. מנגד עלו זכרונות ימים רחוקים, עת היינו אנו בין החיילים המסיירים בחגור ובעיניים דרוכות ברחובות שוממים של עיירה נתונה בעוצר.

בני משפחת צבח סיפרו על התנהגותם של אנשי משמר הגבול במחנה, על מכות, על מעשי ונדאליזם והשפלה. אחרי האזנה לסיפורים קשים מנשוא וצפייה בכלי בית וחלונות מנופצים, יצאנו לביתו של השכן אחמד ג'ידמי.

שתי נערות שלצוארן כאפייה משובצת, נלהבות מהמשימה שקיבלו עליהן, להנחות את דרכנו. קיפצו לפנינו בין פינות הבתים, להורות שאין חיילים בסביבה. על קיר אחד הבתים ראינו כתובת גדולה שצויירה בתרסיס צבע אדום: "מוות למשת"פים".

בתו של ג'ידמי, סהר, נהרגה ימים קודם-לכן בעת עימות עם שוטרי משמר הגבול. סהר לא היתה בחורה תמימה שישבה בבית וסרגה, כפי שמעידים עליה הוריה. ביום המהומות הסוער במחנה, יצאה גם היא מביתה לחפש צרות. "חייל אחד שאל אותה לאן היא הולכת", מספר אביה, "והיא ענתה לו שהלכה להחזיר את אחיה הביתה. זו היתה האמת. החייל היכה אותה, והיא זרקה עליו אבן. אנשים נאספו מסביב והשליכו אבנים. אז ירו שם צרור, והיא נפלה". כמה צעירים חטפו את גופתה בטרם ייקחו אותה לנתיחה שלאחר המוות, והביאוה אל אמה. "כעבור כמה שעות, בא הצבא ואמרו שרוצים לקחת את הגופה. לא הסכמתי, אבל אמרו לי שגם מתוך הקבר ייקחו לי אותה", מספרת האם. בערב נקרא אחמד ג'ידמי אל בית הממשל הצבאי. "קצין אחד אמר לי שהם מצטערים מאד על מה שקרה, וייק רוצים להשליט שקט במחנה. אתה מבין, הורגים לי את הבת ואחר-כך אומרים: מצטערים". בין חבורת הנשים המקוננות עומדת אום-צלאח המודה, לראשה כאפייה משובצת שחור ולבן, כמנהג הגברים, למתניה חגורה שורה בצבעי הדגל הפלשתיני ובפיה גרסה מקורית על ההתרחשויות: "כל מה שהישראלים רוצים הוא להתנקם בנו על התקפת הגלשנים בגליל. עכשיו מספיק, הכו בנו די, הרגו בנו. שייצאו מפה, די. פעם נתנו כבוד לפחות לנשים וילדים, עכשיו אין שום כבוד. גם אותם מכים, גם בהם הורגים".

בבית השכן מתגלית מציאות שונה בתכלית. כאן מתגוררים בני משפחת סעדי, שכבר החלו בהכנות לעקור מהמחנה. הם יוצאים מהמשחק. ביתם בבלאטה אמנם מרווח ומטופח, בחדר המגורים יש מכשיר וידאו וטלוויזיה צבעונית, אך "החיים כאן אינם חיים", כדברי הבת כיפאיה, ספרית בת 24, לבושה חליפת ג'ינס אופנתית. כיפאיה מעידה עליה שהיא חריגה במחנה בלאטה. כשסיימה את לימודיה, החליטה ללמוד עברית באולפן בשכם, עברה תקופה מסוימת כשוליה במספרה בעיר, נרשמה באגודת הספרים. פתחה סלון קטן במרתף הבית, ועכשיו היא מחפשת עבודה במספרה בקלקיליה. "כל המשפחה עוברת לקלקיליה בשבוע הבא". היא מסבירה, "די, נמאס לנו".

דבריה מכוונים דווקא לאווירה הפנימית במחנה, לטרור הפנימי, לאו-דווקא למגע עם הצבא הישראלי. לדוגמה, היא מספרת: "כשחייל ישראלי מבקש ממני תעודת זהות בכניסה למחנה, אני תמיד מדברת אתו בערבית. אף פעם לא בעברית, אפילו שאני יודעת עברית. אף פעם לא אסתכל לו בעיניים. לא נותנת לו פרצוף טוב. אם יראו אותי מדברת אתו, צוחקת אתו, ישלחו לי אחר-כך מכתבים ואיומים, יזרקו אבנים על הבית, יעשו בעיות.

"יש פה קבוצות של נערים שאומרים לאחרים: כשאתם רואים מכונית של יהודים, תזרקו עליה אבנים, אל תתנו ליהודים להיכנס. אלה עם הערפאת שלהם, בחיי, הראש שלהם בתוח. כולם מפחדים מהם, והערפאת שלהם ישן, ישן. אלה, השכל שלהם חולה. במקום שיהיה לנו ולהם שלום, הולכים זורקים אבנים. מה הם חושבים, אבן תחזיר לנו את פלשתין?"

לכיפאיה סעדי הסבר שונה משכניה להשתלשלות האירועים במחנה בלאטה: "למה התחילו פה החיילים להתנהג ככה? הם ראו שילדים קטנים זורקים אבנים ומכתיבים את החיים. אמרו: מה זה, הילדים האלה יחנכו ממשלה שלמה? אנחנו נלמד אותם לקח. ובאמת, לימדו אותם לקח בהרבה כוח. אבל כולם סובלים מזה. אבא שלי, למשל, יש לו מוסך בקלקיליה. בערב הוא חוזר הביתה לבלאטה. רוצה להיכנס פנימה, אבל בגלל העוצר לא נותנים לו להיכנס. אז הוא חוזר לקלקיליה וישן במוסך. אי-אפשר לסבול כבר. כל מי שאוהב אותנו אומר לנו: תצאו משם, מה יש לכם שמה או הרוח, בעוד שבוע אנחנו יוצאים מפה. גמרנו".

אחרי שבני משפחת סעדי ייצאו מבלאטה, עדיין יישארו שם יותר מ-12,000 תושבים, כשני שלישים מהם מתחת לגיל 16.

"תוך ימים אחדים ישוב הסדר בשטחים על כנו", הרגיע השבוע ראש הממשלה, וכמוהו ראשי מערכת הביטחון. בבלאטה — לא קשה לצפות — ישוב הסדר על כנו עוד פעמים רבות בעתיד.

חולשתו של הריבון

הקרב על בלאטה, כמו הקרב על ג'באליה וחאן-יונס, וכמו שעלול להתרחש בשכם או בדהיישה או ברמאללה, הוא הקרב על הרחוב הפלשתיני. הממשל הצבאי נאלץ להרס לפקים את הקרב הזה, כדי להוכיח מי בעל-הבית בשטחים.

במובנים רבים, קרב זה קשה יותר מעימותים צבאיים נורמאליים. ומטבע הדברים, הוא הולך ונעשה קשה יותר ככל שנמשך המצב הלא-נורמאלי בשטחים. ככל שעובר הזמן, ככל שתחושת הרחוב של בלאטה, ג'באליה ורפיח נעשות נואשות ונועזות יותר, ככל שהן מצליחות יותר לסחוף עמן את המוני העם הפלשתיני — כך נעשה הקרב קטלני יותר, כך נופלים עוד ועוד חללים.

אלא שבקרב על הרחוב, בניגוד למלחמה אמיתית, כל פגיעה של כוחות צה"ל ביריביהם הפלשתינאים היא בומראנג, הפוגע קשות בעמדה של מערכת הממשל בשטחים, כריבון. כל פגיעה בנפש, כל היזקקות לשימוש באש חיה, מעידה על חולשתו של הריבון ולא על עוצמתו. השבוע הוכח בעליל כי ככל שכוחות הביטחון מגבירים את פגיעתם בגופם ובכבודם של תושבי השטחים, כך מתמלא הרחוב הפלשתיני באבנים, בשברי בקבוקים ובכרוזים, באדי גז מדמיע ובתרמילי כדורים חיים, והשליטה הישראלית מתערערת בו.

כשיתפזרו אדי הגז המדמיע וייטאטאו האבנים, הגרוטאות ורסיסי הזכוכית מן הרחוב הפלשתיני, יירשם שם עוד הפסד מדיני למערכת, שניצחונה הצבאי בחזית זו נמדד רק במניעת הפסדים.

מהומות בבלאטה: "החיים כאן אינם חיים"

מתאם הפעולות: לא מרי אזרחי

"אינני יודע מה המטרה המדינית של הממשלה בהקשר לשטחים: סיפוח, מדינה פלשתינאית, פינוי, אוטונומיה או פשרה טריטוריאלית"

מאת מרדכי ארציאלי

שמואל גורן, מתאם פעולות הממשלה בשטחים, משוכנע שאם הוא מותקף על-ידי עוזי לנדאו ובני קצובר, מצד אחד, ואורה נמיר ועבדול והאב דראושה, מצד שני, הוא ממלא את תפקידו על הצד הטוב ביותר. אין הוא דיפלומט. כל חייו עסק בנושאי ביטחון. איש קהיליית המודיעין, ששימש בתפקידים בכירים מאוד באמ"ן וב"מוסד".

מהמוסד נשלף לפני יותר מ-5 שנים על-ידי שר-הביטחון דאז, משה ארנס, וכבר בפגישתם הראשונה נבוך. "האם אתה יודע, אדוני השר, שאין לי מושג היכן נמצאת מצודת זאב?" שאל, ביודעו שמעולם לא היה איש תנועת החרות. ארנס השיב: "האם שאלתי אותך מה הן דעותיך הפוליטיות?" בצמרת תנועת החרות כעסו על ארנס. המוסר תפקיד כה רגיש — מתאם הפעולות בשטחים — לאדם שאינו "משלנו".

לאחר הבחירות החליף רבין את ארנס במשרד-הביטחון ובמהרה נתבקש על-ידי "יונים" במפלגתו לסלק את גורן. רבין דחה בתוקף את הפניות, ומאז הוא נותן למתאם גיבוי מלא. גורן אינו איש פוליטי, אך יש לו דעות פוליטיות מגובשות, אותן לא יאמר. הוא "סיוויל סרוונט" — עובד-מדינה. "אני לא קובע ולא מייצר מדיניות. אני רק מבצע את המדיניות של הממונה עלי, שר הביטחון. אני לא יודע מה המטרה המדינית של הממשלה בהקשר לשטחים: סיפוח, מדינה פלשתינית, פינוי חד-צדדי, אוטונומיה, פשרה טריטוריאלית ועוד. בגלל המבנה הפוליטי אין בממשלה החלטה. זה נתון, והוא גורם רציני המשפיע על התהליכים המתרחשים באחרונה ברצועת עזה, ביהודה ובשומרון".

מה חדש תחת השמש?

האם במרוצת 20 השנים האחרונות היה מצב כה פרוע בשטחים כמו בעשרת הימים האחרונים?

"במרוצת 20 השנים היו גלי טרור ואי-סדר והתפרעויות. כן. מצבים כמו היום היו גם בעבר, ואחר-כך חזר השקט — עד להתפרצות הבאה. זה מצב שאסור לנו להתעלם ממנו, או לקחתו בקלות. היו תקופות שאנשי אש"ף התהלכו ברצועת עזה עם נשק לאור-היום. היתה תקופה שהוועדה להכוונה לאומית ישבה בבית-חנינא ובכל בוקר החליטה היכן יובערו צמיגים ואיזה בית-ספר ייסגר. זה לא קיים יותר. אך בל נשכח, שאיש מתושבי השטחים לא הזמין אותנו. הם מתנגדים לנוכחותנו ורוצים שנסתלק".

האם היית אומר, שכל האוכלוסיה הערבית, או רובה, עוסקת במרד, בהפגנות, בהתפרעויות?

"בשום אופן, לא. רוב האוכלוסיה מתרחקת מהמרד. וזה אחד ההישגים הגדולים שלנו: בישראל עובדים יותר ממאה אלף ערבים מהשטחים, ובתקופת ההדרים — יותר מ-120 אלף. העובדה שהם לא עוסקים במרד היא לצנינים בעיני אש"ף".

מה גרם לגל שהחל בשבוע שעבר, נמשך מאז בכל יום והביא ליותר מתריסר הרוגים ועשרות פצועים מידי של חיילינו?

"היו מספר סיבות. ליל הגלשנים בצפון, ביזויו של אש"ף בוועידת הפסגה ברבת-עמון ויהודי מבת-ים שנרצח בעזה. לסדרה אירעה תאונת-דרכים, משאית ישראלית פגעה ברכב מהרצועה וארבעה ערבים נהרגו. החלה מערכת מכוונת של שמועות הסתה. העיתון 'אל-פג'ר' כתב שנהג המשאית הוא אחיו של הנרצח סקל, ופעל מתוך יצר-נקמה. ההסתה הוציאה את השבאב לרחובות. נפגעו נשים וילדים וכדור-השלג התגלגל".

האם הפתיחה באש, הלחיצה המהירה על ההדק והריגת נשים וילדים לא ליבתה את האש?

"נושא הנפגעים אינו באחריותי, ואני לא מסכים עם כל מה שהתרחש. דעתי האישית בעניין הנפגעים, בלי לדבר על הצד המבצעי, היא שפגיעה בילדים ובנשים משרתת בראש ובראשונה את אש"ף. אם אנו הורגים נשים וילדים, זו הצלחה עצומה לאש"ף. לדעתי, יש לעשות מאמץ עילאי שלא לפגוע בנשים ובילדים".

מרגיעי השטחים חוששים לחייהם

מדוע אין אנו משתמשים לפיזור הפגנות והתפרעויות בשריוניות מתיזות-מים? בשריוניות כאלה משתמשת המשטרה בירושלים, האין זה סוד שמכרנו שריוניות כאלה לאירלנד ולדרום אפריקה?

"זו בעיה צה"לית. עליך לשאול אותם. אני יודע שצה"ל עושה פעולה מזורזת בקשר לציוד לפיזור הפגנות; אך, כאמור, אני עוסק בתחום האזרחי ולא הצבאי".

האם לא היית אומר שהיתה בצה"ל הפתעה מתמשכת, מחדל, שרק לאחר שנפגעים ערבים רבים מיריות ורק לאחר שהדימוי שלנו בכלי-התקשורת בעולם נפגע קשות, מתחילים בצה"ל לחפש ציוד לפיזור הפגנות?

שמואל גורן אינו משיב. הוא מהרהר, אינו סותר את שאלתי ושואל: "מה שאלתך הבאה?"

מה עושים ראשי הערים והעיירות בגדה וברצועה? האם הם מנסים להרגיע את הרוחות? או שהם מסייעים לליבוי היצרים?

"לראשי הערים ולנציגי הציבור אין שליטה על הרחוב. הם חוששים לחייהם. הם יודעים שהפרות-הסדר וההתפרעויות פוגעות באוכלוסיה, וחיי המסחר משותקים. לפני חודשיים נפגשתי עם 120 נציגי-ציבור, ופרט לראש עיריית טולכרם, באו כולם. אף אחד מהם לא היה בעד הפרות הסדר. לפני שלושה שבועות נפגש שר-הביטחון עם חברי הפרלמנט הירדני המתגוררים ביו"ש. לו השקט היה תלוי בהם, לא היה מובער אפילו צמיג אחד. אך גם הם מפחדים. גם הם, כרבים אחרים, יודעים שאם אש"ף ישתלט — הם ימצאו את עצמם תלויים על עמודי החשמל. מי שתורם הרבה לליבוי היצרים הם העיתונים במזרח-ירושלים".

אם הוכחת את העיתונים במזרח-ירושלים, בוודאי ראית, לפני כשבועיים, את הכותרת לכל רוחבו של העמוד הראשון בעיתון "א-שעב": "תחי פלשתין. מוות לצבא הישראלי". גם "המשקיף" בימי המנדט לא העז אף פעם לצאת בכותרת מעין זו, נגד שלטון המנדט. ומה עשיתם על ההסתה לרצח? אסרתם את הפצת העיתון בשטחים לשבעה ימים. לא סגרתם אותו לפרק זמן ארוך. לא העמדתם לדין את מחמוד יעיש, עורך העיתון, איש חזית הסירוב, על הסתה לרצח. מדוע?

"כן. אני מכיר את הכותרת. זה אחד המחדלים שלנו. אנו לא רשאים לסגור עיתון, או להעמיד למשפט את עורכו על הסתה לרצח. זה נושא שבאחריות משרד-הפנים. אני מסכים שלא עשינו די נגד מסיתים, אשר הצליחו גם להחדיר לחוגים ישראליים ולהופיע כמתונים".

מה הוא מרי אזרחי?

האם מה שמתרחש בעשרת הימים האחרונים אינו מרי אזרחי?

"זה טרמינולוגיה שלי למרי אזרחי זה ניתוק הקשרים עם השלטון. החרמה טוטאלית של מגזרי הסמכות השלטונית, שביתות של כל המגזרים למיניהם, אי-יציאה לעבודה, ניתוק הקשרים המסחריים אתנו. זה מרי אזרחי. ובכל התחומים האלה התשובה שלילית. לא הכל יחד ולא אחד מהם".

אך קיימת אפשרות סבירה שמה שטרם קרה, יתרחש בימים הקרובים?

"זה יכול לקרות. וזו המטרה הבסיסית של אש"ף. יש דברים שאין לנו שליטה עליהם. אך למרות כל האיומים וההסתות, יצאו השבוע מהרצועה, בכל יום, יותר מ-500 כלי-רכב עם פועלים, לעבודה בישראל. אני לא מסתכל בשלווה על המתרחש. זה בהחלט מצב חריג. אך אני מקווה שהרוחות יירגעו בימים הקרובים".

בציבור קיימת תחושה שבגדה, בירושלים המזרחית ובייחוד ברצועת עזה, יש התקוממות עממית ואבדן שליטה שלנו על המתרחש. האם התחושה אינה מוצדקת ונכונה?

"אין התקוממות עממית ואין אבדן שליטה ואין חוסר-אונים. לא אכחיש שקיימת בעיה קשה. המדיניות שלנו להביא במהירות להרגעת הרוחות. לדאוג בתקופות שאנשים, נשים וילדים לא ייפגעו, ולפגוע רק במי שנוטל חלק פעיל באירועים. אסור לנו להרשות שגורמים קיצוניים ישתלטו על הרחוב".

החרפה וריכוך בהתמודדות

אם יש מקום בגדה המערבית, שבו ניכרו השבוע סממנים של התקוממות עממית, הרי זה מחנה הפליטים בלאטה. מקור ביטחוני בכיר אף הסביר השבוע בשיחה עם כתבים, כי דפוסי פעילותם של כוחות הביטחון בבלאטה בשבועות האחרונים נקבעו בשאיפה להשתלט על הסממנים האלה, לדכאם בעודם באיבם, למנוע את היעתקותם למוקדי מתיחות אחרים בשומרון וביהודה.

סממנים אלה הם אמנם כגדר ניצנים, הם חיצוניים במהותם ואולי אינם מעידים על התארגנות עממית כוללת, אך די היה בהם להדליק נורות אזהרה רבות במערכת הביטחון, ולהציג את מחנה בלאטה השבוע באש שלא זכורה כמוה.

המהומות שהתחוללו בבלאטה בשבוע האחרון לא היו סדרת תקריות יזומות של קומץ נערים מוסתים. זו היתה התקוממות אלימה שהשתתפו בה גם נשים מבוגרות וגברים בגיל העמידה. אלה פעלו אמנם בהשראה ותחת לחץ של קבוצות בריונים המזוהים עם אש"ף, אך עצם העובדה שהיתה היענות של ממש ללחציהן של אותן קבוצות בריונים בקרב כל מגזרי האוכלוסיה בבלאטה — יש בה ללמד על מצב העלול להתפתח בעתיד גם במוקדים אחרים בגדה המערבית. ומכך בדיוק חוששים שלטונות צה"ל, כפי שמסר השבוע מקור צבאי בכיר.

מחנה הפליטים בלאטה נהפך בהדרגה בשנתיים האחרונות למוקד של מאבק בין שלטונות הביטחון לבין אוכלוסיה עוינת, מאורגנת, רוויית אווירה של טרור פנימי. מאבק זה התבטא בכל היבט אפשרי של עימות בין רשויות הביטחון לבין האוכלוסיה המקומית. חזית אחת היתה החיכוך היומיומי בין חיילים צעירים במשימות סיור לבין ילדים חמושים באבנים, בקבוקים, דסקיות פח מחודדות ("נינג'ה", בעגה המקומית), גולות מתכת שנורו מקלעים מאולתרים, בקבוקים, כמעט כל כלי-נשק מאולתר שהיה בהישג יד.

זרועות הביטחון לא יכלו לפעול במחנה בחופשיות. קבוצות הבריונים המקומיות השליטו אווירה של טרור. הם איימו על כל מי שנחשד בשמץ של שיתוף-פעולה עם השלטונות, וגם הוציאו את איומיהם אל הפועל. שמות החשודים בשיתוף-פעולה נרשמו באותיות גדולות על קירות הבתים במחנה, ובעיקר על קיר הנידוי המרכזי, גדר אבן המקיפה את בית הספר של אונר"א. לפני כשנה התנקשו בחייו של מוכתר המחנה, באקדח מאולתר מתוצרת בית. על צעירים שנשבו בחקירה הם הפעילו לחצים פיסיים ופסיכולוגיים שאין להגדירם כמתונים כלל.

חזית שלישית היתה החזית האזרחית. פועלים שיצאו לעבוד בישראל נתקלו לא-פעם באיומים, וכמוהם בחורות שנחשדו בהתנהגות בלתי-מוסרית.

קבוצות הצעירים ניצלו בתבונה את הערכים השמרניים של החברה המסורתית במחנה, שהאוריינטציה הדתית-המוסלמית בה הולכת וגוברת, והפעילו אותם כמנוף לחץ לשמירה על משמעת פנימית. באותה עת, פיתחו הווי לוחמני של הקרבה וגבורה.

גורמי הביטחון ניסו להפעיל כל אמצעי שבידיהם כדי לשבור את התנגדותו של המחנה. מעצרים רגילים ומנהליים של פעילים, גירוש ראש ה"שביבה" (ארגון הנוער המזוהה עם אל-פתח) בבלאטה, הטלת עוצר בתכיפות גבוהה, ועוד. כל אלה לא הועילו.

לפני כשלושה שבועות הודרפו שלטונות הביטחון את דפוסי ההתמודדות עם האוכלוסיה הערבית, בהתאם למימרה הצה"לית, האומרת: "מה שלא הולך בכוח, הולך בהרבה יותר כוח". הטקטיקה החדשה תורגמה לשפת המעשה כאשר כוחות גדולים של משמר-הגבול הוצבו במחנה, וקיבלו הוראה ברורה לפעול בחומרה נגד כל התפרעות והפרת סדר. בלי שקובעי ההחלטות התכוונו לכך, הוכח שטקטיקה כזאת מובילה להתנגשויות דמים עם האוכלוסיה המקומית, לפגיעה קטלנית באזרחים.

מאז, ניתנה ההוראה לנהוג איפוק ולהימנע מחיכוך ומעימות-דווקא עם האוכלוסיה.

כך מפזרים הפגנות

כל חייל המשרת בשטחים נושא בכיסו "הוראות התנהגות" המשתרעות על פני תשעה עמודים של כתב צפוף • ספר-עזר זה עוזר אך במעט בעת עימות בפועל עם אוכלוסיה אזרחית המבעירה צמיגים ומיידה אבנים

מאת ראובן פדהצור

התוספת החדשה לציודם של חיילי צה"ל בשטחים הוא רובה רוגר, בעל כוונת טלסקופית. הכוונה המוצהרת בהכנסתם של הרובים החדשים לפעילות המבצעית היתה הקטנת הנזק הגופני הנגרם לנפגעים, והקטנת מספר ההרוגים במהלך פיזור הפגנות. אירועי השבוע האחרון הוכיחו, כי גם הרובה הזה, בעל הקוטר הזעיר ומהירות-הלוע הנמוכה, אינו הפתרון המיטבי.

בתשעה עמודים של כתב צפוף, המונחים בכיסו של כל חייל הפועל בשטחים, ניסחו משפטני מערכת הביטחון את "הוראות ההתנהגות בשטחים". כדי להדגים את הדילמה העומדת בפני מפקד של סיור הנקלע להפגנה אלימה, בציין כי במקרה שבו מתקיפים כוחותינו או אזרחים באש או באמצעי חבלה, לרבות בקבוקי תבערה — משיבים אש על-מנת לפגוע, לעבר המתקיפים בלבד. הירי מופסק מיד כשפוסק הצורך בכך. נקבע גם כי הוראה זו חלה אך ורק כאשר כוחותינו או אזרחים מצויים בסכנת חיים.

אך בכך אין די, כמובן. שהרי גם אבנים הן נשק היכול להעמיד את החיילים בסכנת חיים. לפיכך, כאשר כוחותינו או אזרחים מותקפים גופנית או כאשר מיידים עליהם אבנים או אמצעים "קרים" אחרים, מותר השימוש בנשק, רק כאשר נשקפת סכנה מיידית ומוחשית לחייהם. השאלה אם השימוש באמצעים "קרים" מהווה סכנת חיים ממשית ומיידית נבחנת על-פי נסיבותיו של כל מקרה ובהן: יחסי הכוחות בין התוקפים לבין כוחותינו, תנאי השטח וגילם של המתפרעים.

חיילי צה"ל בשטחים מקיימים שלושה סוגי פעילות עיקריים. סיורים רגליים, סיורים רכובים ותצפיות. חלק מאנשי הסיור הרגלי מצויידים רק בנשק אישי ובמחסניות, האחרים נושאים איתם, בנוסף לנשקם האישי, גם את שאר האמצעים. אלה כוללים רימוני גז מדמיע, על סוגיהם השונים. ישנם רימונים אותם משליכים ביד, ואחרים ניתן להרכיב על קנה הרובה ולירות למרחק גדול יותר. חל איסור מפורש להשתמש ברימוני-עשן, המכילים חומרים רעילים ומזיקים.

החיילים מצויידים גם בכדורי-גומי. אלה נמצאים בתוך מיכל מיוחד, המורכב על הרובה. בכל מיכל כזה כ-30 כדורי-גומי קטנים. באחרונה אוספים הצעירים בשטחים את כדורי-הגומי המפוזרים באזורי ההפגנות ומיידים אותם לעבר חיילי צה"ל באמצעות "רוגטקות".

כל חייל מצוייד גם באלת-עץ ובקסדה. בכל סיור נמצא גם מגן פלסטיק, שנועד להגן מפני אבנים. השאיפה היא לצייד גם כל סיור ברובה רוגר.

כאשר סיור או תצפית מזהים התקהלות מוזעקת תגבורת. החיילים המגיעים לשטח לצורך פיזור המתקהלים, פועלים על-פי "נוהל הפתיחה באש". זה קובע שלושה שלבים, שהמעבר מאחד לשני יתבצע "רק אם הקודם לא הביא להסרת הסכנה ועדיין קיימות נסיבות המצדיקות פתיחה באש". בשלב הראשון יש לקרוא "עצור — ולא, אני יורה". (בדפי ההוראות ישנו גם תרגום לערבית של קריאה זו).

בשלב השני, "ירי-אוויר בזווית של 60 מעלות כלפי מעלה". ורק בשלב השלישי, "ירי על-מנת לפגוע ברגליים בלבד".

את ההוראות לירי באש חיה יתן תמיד המפקד במקום. אין זה בהכרח קצין, ועל סיורים רבים מפקדים מש"קים (מפקדים שאינם קצינים). ההנחיות הן לפזר כל הפגנה או התפרעות המפריעים לסדר הציבורי. לפני הפעלת נוהל הפתיחה באש קוראים למפגינים, באמצעות רמקול המותקן על ג'יפ, להתפזר. רק לאחר סירוב, נכנסים החיילים לפעולה, ומפזרים בכוח את המפגינים.

בשל חילוקי-דעות בין משרד-הביטחון לבין המפעל המייצר, על גובה מחירן של המכוניות לפיזור הפגנות מתוצרת קיבוץ בית-אלפא, לא הגיעו אלה עדיין לידי כוחות צה"ל בשטחים.

קצין בכיר אמר השבוע, כי אם היו מכוניות אלה בידי צה"ל בשבוע שעבר, ניתן היה אולי לחסוך חיי אדם.

שיחות השבוע בעזה

עם: חייל מילואים שחזר משירות ברצועת עזה. הוא היתנה את הראיון בעילום שמו

זה היה סיוט אמיתי

האם זו הפעם הראשונה שנשלחת למילואים ברצועה?

לא. כבר הייתי במקום המחורבן הזה ארבע פעמים. אבל בכל שנה שאני מגיע לשם, המצב נעשה יותר גרוע. לא זכור לי שלפני שלוש שנים, כשהגעתי בפעם הראשונה לאזור הזה, מישהו מתושבי מחנות הפליטים דיר-אל-בלאח או ג'באליה העז לזרוק אבן על חייל. האמת היא שגם אז הם לא אהבו אותנו. יכולת לראות את זה במבטים שלהם. אבל כשהם ראו סיור רגלי, נגמ"ש או ג'יפ של צה"ל, היה להם רספקט. הם לא רצו להתעסק אתנו. לפני שנתיים כבר הרגשנו בשינוי. הם עוד לא העזו לזרוק עלינו אבנים, אבל כבר קיללו אותנו. בשנה שעברה הרגשנו את השנאה שלהם. הם הסתכלו עלינו עם רצח בעיניים. לא רק הבחורים הצעירים, אלא גם ילדות קטנות שחזרו מבית הספר. קיללו אותנו בעברית: "תלכו מפה, מניאקים, מה יש לכם לחפש פה". צריך היה להיות שם, לראות כמה שנאה, לחוש שזהו תהליך שמחריף. עכשיו הם שברו את כל השיאים. הם קיבלו אומץ ובלי שום חששות הם זורקים אבנים ובקבוקי תבערה על סיורים שלנו. הם מים צירי תנועה מרכזיים, כאילו שקיבלו פקודה מגבוה למרר את החיים לחיילי צה"ל.

האם קיבלתם הנחיות מפורשות כיצד לנהוג?

בוודאי. לפני שקיבלנו את האחריות על הקו, היו לנו תדריכים ניתנו לנו הוראות מפורשות. אז היה עדיין שקט ברצועה. אני זוכר שאחד המפקדים הזהיר אותנו בשיחת הפתיחה שלא לפתוח באש על מפגינים, אפילו כשהם משליכים עלינו אבנים, יורקים או מקללים אותנו. אבל התייחסנו אל ההוראות האלה כאל הנחיות תיאורטיות בלבד, כי זה היה שבועיים לפני תחילת המהומות. אבל בינתיים השתנה המצב מקצה אל קצה. המהומות וההפגנות הפכו לשגרה. כבר לא שואלים אם חסמו כבישים וזרקו אבנים, אלא מתעניינים איפה היתה החסימה ועל מי זרקו בלוקים. אבל גם כשחלה ההרעה במצב, אמרו לנו במפורש שלא חל שום שינוי בהוראות הקבע, שיש לגלות איפוק ואין לפתוח באש על מפגינים, אלא אם כן מאיימת סכנה ממשית על חיינו.

אם ההוראות הן כל כך ברורות, כיצד בכל זאת נהרגו השבוע כמה מתושבי הרצועה ועוד כמה נפצעו מאש חיילי צה"ל?

למזלי, לא הייתי מעורב בשום תקרית שבה נהרגו מפגינים. אבל מסיפורים ששמעתי הבנתי שבאירועים האלה נקלעו החיילים למצבים חמורים שלא היתה להם שום ברירה, אלא לפתוח באש כדי להגן על חייהם. אחד מהחבר'ה שלנו סיפר שבבוקר אחד בראשית השבוע הוא יצא עם עוד כמה חיילים לפזר מפגינים שחסמו את הכביש הראשי כדי למנוע מפועלים ערביים לצאת לעבודה בישראל. הם הגיעו לשטח עם שני נגמ"שים והתחילו לכבות את הצמיגים הבוערים ולפנות אותם כדי לפנות את הציר. פתאום הסתערו עליהם כמה מאות צעירים עם לבנים ומוטות ברזל וזרקו עליהם בקבוקי תבערה. החיילים התחילו לירות באוויר, בלי לפגוע במפגינים. זה השפיע על הצעירים רק לרגע, אבל בסוף, ברגע שלא... הערבים הסתערו על הנגמ"שים כמו חבורים על הטרף. כשאחד החיילים קיבל אבן בפרצוף, לא היתה לחבר'ה שלו שום ברירה והם ירו על הצעירים שהסתערו עליהם. כתוצאה מזה נהרגו שני מפגינים צעירים וכמה נפצעו.

האם כל החיילים ביחידה שלך מתוסכלים כמוך?

מצב הרוח של כולם מחורבן. יש אצלנו חבר'ה שמאלנים ויש ימניים. יש קיבוצניקים ויש עירוניים, אבל אחרי הסיוט שעבר עלינו הפעם, כל מי שתדבר אתו יגיד לך: מי צריך את קן הצרעות הזה תעזוב אותנו מהרצועה. שיחזירו את עזה ויכוס למצרים או לירדן, שיתנו את ג'באליה, נוסראת, דיר אל-בלאח ואל-בריג' וכל מחנות הפליטים האלה למי שירצה בהם. אנחנו לא צריכים אותם. אתה יודע, לפני כמה שנים הייתי פעמיים בשירות מילואים בלבנון. תאמין לי שגם שם לא היה קל. גם שם אכלנו הרבה חרה. אבל אם תעשה משאל בין כל החבר'ה ביחידה שלי, כולם יגידו לך שהם מעדיפים לעשות חודשיים מילואים ברצועת הביטחון בלבנון ולא שלושה שבועות ברצועה.

שירות המילואים ברצועה גרם לשינוי בעמדותיך הפוליטיות?

תראה, אני לא נץ. אף פעם לא הייתי איש ארץ ישראל השלמה, אבל מצד שני אני גם לא שמאלן שמוכן לוותר על כל השטחים. אני חושב שיש אזורים ביהודה ושומרון שהם חיוניים לביטחוננו. באשר לרצועה, עד לשירות המילואים הנוכחי היו לי היסוסים. חשבתי שמבחינה ביטחונית חשוב שהאזור הזה יהיה בשליטתנו. עכשיו אני יכול לומר לך במלוא האחריות: זה מיותר. אני לא פוליטיקאי ולכן אל תשאל אותי מה נעשה עם 700 או 800 אלף הערבים המתגוררים ברצועה. אבל דבר אחד אני יכול לומר לך: המצב הזה לא יכול להימשך. המצב מחמיר מיום ליום ומחודש לחודש. הם מתרבים בקצב מבהיל. צעירים רבים חוזרים אל הדת. מגדלים זקן, מצטרפים לג'יהאד האסלאמי ומקצינים את עמדותיהם. הנעשים הרבה יותר נועזים. הממשלה מוכרחה לחשוב, לבדוק, לצוות ולמצוא פתרון למצב-החירום הזה.

בשנה הבאה שוב מתכננים לשלוח אתכם לשירות מילואים ברצועה?

אני מתאר לעצמי שכן. כל זמן שאני חייל בחטיבת מילואים המשתייכת לפיקוד דרום, אני ודאי אקרא לשרת ברצועה. אבל, אולי עד השנה הבאה יחול איזה שהוא שינוי מדיני, כמו שאתם העיתונאים קוראים לזה, פריצת דרך מדינית. תאמין לי שרק כשאני נזכר בכך שאצטרך לחזור שוב לכל המקומות המצורים האלה, יש לי צמרמורת בגב. חיעה קרה על המצח. אני לא טיפוס שמסרב פקודה ולא מסרב שירות בשטחים. אבל אני מטיל ספק אם מבחינה נפשית אוכל שוב לראות מקרוב את כל המחזות האיומים שראיתי הפעם ושעוד שבועות ארוכים יגרמו לי סיוטים ונדודי שינה.

למה אתה מתכוון?

אני מתכוון לצורה שבה אנשי משמר הגבול חוקרים את הצעירים החשודים בזריקת אבנים ובקבוקי תבערה. ראיתי כמה פעמים איזה מכות נמרצות הכניסו לילדים בני 13 ו-15 שממש נהיה לי רע. אבל, בחייך, אל תמשוך אותי בלשון. אני לא רוצה לדבר על זה. אני מוכן רק לרמוז לך שבפעם הראשונה הבנתי את המשמעות האמיתית של המושג שלטון כיבוש, הבין יבין.

גדעון אלון

* *

עם: תושב עזה, אב לארבעה ילדים, המשתתף באופן קבוע בהפגנות ובידויי אבנים
על: החיים תחת השלטון הישראלי

אפסיק לזרוק אבנים כשישראל תפסיק לשלוט כאן

איך אתה חי תחת השלטון הישראלי?

אנחנו אוהבים את השלום, רק שיתנו לכל עם לחיות באדמה שלו כמו לכל עם אחר בעולם. זה מגיע לכל אחד. עכשיו אני חושב שהילדים שלי לא יכולים לחיות כמו כל האנשים בעולם. ואנחנו לא רוצים שזה יימשך. אנחנו רוצים שלום — כך נוכל להתפתח. אף אחד לא יגיד שהוא אוהב את השלטון הישראלי, אבל אנחנו מרגישים כמו ציפור בתוך כלוב. אנחנו לא יכולים להיות באופן חופשי. אנחנו בעזה מרגישים כמו ציפורים ששמו אותם בתוך כלוב סגור.

מה אתה אומר לילדים שלך?

אני אומר להם שאבותנו חיינו בשלום עם היהודים לפני הרבה שנים ועבדנו ביחד, בשלום. יש גם ערבים שהתחתנו עם בנות יהודיות. אבל כשבאו היהודים מאירופה, הם התחילו להוציא אותנו מהאדמות. שלנו זה לא מגיע לנו. זה מה שאני מספר לילדים שלי.

אתה עובד בישראל?

כשאני עובד בישראל, אני לא מאמין על עצמי. אבל המצב הכלכלי מחייב אותי לעבוד בישראל כדי לפרנס את הילדים שלי ולחיות. לנו אין ברירה — אנחנו חייבים לעבוד תחת השלטון הישראלי. הייתי מעדיף לעבוד בעזה, אבל לא תחת שליטה.

אתה חושב שהפגנות וזריקת אבנים עוזרות?

לנו ברצועת עזה וגדה אין מה להפסיד. אנחנו לא מרגישים שום שינוי ולא שהשלום קרוב. אנחנו רוצים לעבוד את השלטון הישראלי, ולחיות בשלום. אצלנו בקוראן אומרים: אם אחרים רוצים שלום, תעשה שלום. אבל הממשלה שלכם עד עכשיו לא רוצה להגיד שאנחנו עם שמגיע לו לחיות במדינה משלו, ליד ישראל, ולא רוצים לעשות שלום עם המנהיגים שלנו. כמו ערפאת. בישראל לא מכירים את המנהיגים שלנו, הם לא רוצים לפתור את הבעיה עם הפלשתינאים.

אבל במה עוזרת זריקת אבנים?

כשאני זורק אבן, שורף צמיגים ברחובות ושם מחסומים ברחובות, אני עושה את זה בשביל העולם — שיזכור שיש עם בעזה שנמצא במצוקה, וצריך לעזור לו לפתור את הבעיה.

אתה תמשיך לזרוק אבנים?

כשישראל תפסיק את השלטון כאן, אני אפסיק לזרוק אבנים.

האם אתה מתכוון גם להפגין את שנאתך לישראל?

אני לא שונא את ישראל. אבל הם גורמים לי לשנוא אותם. אמרתי לך, אני זורק אבנים כדי שהעולם ישמע את קולי ויוציא את הישראלים מכאן.

תלמד את הבן שלך לזרוק אבנים?

הבן שלי נולד תחת השלטון הישראלי. הוא רואה מה עושים לנו כאן, והוא מבין לבד. מעצמו הוא יעשה את זה.

איתן רבין

סטף ורטהיימר: מתכת קשה (ב')

קוצים בגן התעשיה

מאת רומן פריסטר

ועדה ממלכתית בראשות התעשיין סטף ורטהיימר המליצה על הקמת 10 גני תעשיה. מאז הקמתה חלפו שבע שנים שהולידו גן תעשיה אחד, וגם הוא אינו הצלחה

היתה זו הצעה ששרי ממשלת בגין לא היו יכולים לסרב לה: סטף ורטהיימר, התעשיין הפרטי המצליח מנהריה וחבר כנסת שרי מטעם ד"ש, הציע להקים ועדה ממלכתית לאיתור ולשיקום מפעלים כושלים. כוונתו היתה להקדים תרופה למכה: לזרוק גלגל הצלה לטובעים. להר־כיח שאפשר גם אחרת. הרקע הפו־ליטי של התקופה והמוניטין של בעל ההצעה גרמו לכך שאיש לא פקפק בכוונות הרעיון ובסיכויים ליישמו הלכה למעשה. אך מה שנסבב מהבנתם של השרים הבינו במהרה חברי הוועדה עצמם: הכוונת מפעל זה או אחר בסטיגמה של עסק "מועד לכשלון" עלולה לגרום להתמוטטותו זמן רב לפני שתגיע אליו ניידת ההבראה של ורטהיימר. כך קרה איפוא שתוך כדי עבודתה שינתה הוועדה את הכיוון ואימצה הצעה אחרת של היושב־ראש שלה: להקים ברחבי הארץ 10 "גני תעשייה" נפלאים ולהפכם למעין חממות ליוזמה פרטית שתצמיח בע־תיד תוצרת יצוא במיליוני דולרים.

גם עתה, אחרי שהתכנויות היומר־ניות לא יצאו אל הפועל, סיפר לנו ורטהיימר בהתלהבות רבה שכל הדרוש כדי להגיע לעצמאות כל־כלית הוא אלף יזמים קטנים שיעסקו בייצוא מוצרים מתוחכמים ויגאלו אותנו אחת ולתמיד מתלות המביישה בנדבות הדוד סם. גני התעשייה שתכנן היו אמורים לשמש מאיץ למהפכה בתעשייה הישראלית כולה. על גבי הנייר נראו המלצות הוועדה הגיוניות מאוד: ב־10 גני תעשייה, הפזורים ברחבי הארץ, תינתן ליזמים קטנים הזדמנות גדולה לפתח ולייצר בתנאי "בית מוגן". במסמך שהוגש לממשלה נכתב כי התעשיות המתקדמות בגנים יבטיחו שמונת אלפי מקומות עבודה חדשים וישווקו בחו"ל תוצרת בשווי 290 מיליון דולר בשנה. בכל גן יוקמו כ־10 מפעלים, כל אחד על שטח של 250 עד אלף מטרים רבועים, בשכירות מסובסדת. בכל גן יהיה מעון ילדים, מרכז שירותים ובית ספר מקצועי תעשייתי ל־170 תלמידים.

ביולי 1980 התמנו שרי האוצר, התעשייה והמסחר והעבודה והרווחה על כתב מינוי לתשעת החברים בוועדת ההיגוי לפרויקט גני ה־תעשייה. השרים הטילו על הוועדה להקים, בין אחד להוגנות ובעקבותיו שניים נוספים. בתחילת החודש חידש ראש הממשלה יצחק שמיר את מינויו של סטף ורטהיימר בראש הוועדה. אלא שמאז הגשת ה־המלצות חלפו שבע שנים שהולידו גן תעשייה אחד בלבד, וגם הוא אינו הצלחה, כפי שהיא מוצגת בכרוזות ובסרטי ההסברה המופקים לעשרות במימונו של ורטהיימר.

מרעיון אקסקלוסיבי

אמנם גן התעשייה בתפן מותיר על המבקרים רושם עז. המבנים, המאכלסים 14 מפעלים קטנים, מוקפים חומה נאה. על השער החשמלי מופקד שומר שבודק בטלפון אם מישהו בפנים מוכן לקבל את פניו. המעמד מעניק לבאים תחושה של אקסקלוסיביות. כמו, למשל, בכניסה "לבתים" משותפים מפוארים בארה"ב (ולאחרונה גם בתל אביב).

על כרי הדשא של חצר פנימית יר־וקה מוצבים פסלים משל פסלים ישראלים. בבניין השירותים המרכזי תלויים ציורים של אורי ליפשיץ, כולם בהשאלה מיוחדת ועל נושא אחד: עבודה. במקום אחר אפשר להתבונן בקריקטורות של טופול. הכל נראה מבהיק ומצוחצח. השלווה השקט האלגנטי מרחפים בחלל האוויר. אין שומעים שאון מכונות או צעקות בני אדם, אין ארובות מזהמות ושכונות מגיעים לתפן אוטובוסים גדושים מבקרים ה־מבקשים להשביע עיניהם במראות הפלא התעשייתי. כמובן, יש גם מבקרים של ימי חול, הבאים בדרך כלל בלימוזינות עם נהג צמוד. כמעט בכל שבוע מארח ורטהיימר בגן התעשייה שלו שגרירים או אלופים זרים ומקומיים, וגם הם מנענעים ראשיהם בהתפעלות כנה. הם רואים את הנקנק, אך לא את שכתובה.

ועדה של שלושה (ורטהיימר, יוסף פינצ'וק, מנכ"ל החברה למבני תעשייה בע"מ ואברהם אשרי, סמנכ"ל בכיר בבנק דיסקונט) בו־חנת בקפדנות את היזמים המבקשים לשכור שטח בבנייני הגן. לפי תקנון הגן, רק יזם שיכול להוכיח כי יש בידיו מוצר מתאים לייצוא, ר אסטרטגיה שיווקית שמבטיחה הצ־לחה, אמור לעבור בקוף המחט של השלישייה. המאושרים נכנסים לבניינים שתוכהבת של "ישקר" צידה אותם בתשתית, בהתאם לצ־רכים היחודיים של כל מפעל. התשתיתהבת של ורטהיימר מספקת גם את השירותים המרכזיים ה־עשויים להקטין את ההוצאות השוטפות של היזמים — הנהלת חשבונות, פקסימיליה, מסעדה, מ־חשבים וטלקס. כמו חממת פרחים, גם חממת היזמים אינה משכן קבע לדיירים. ורטהיימר קוצב להם שלוש עד חמש שנים. בתום התקופה עליהם לפרוש כנפיים ול־עוף בכוחות עצמם, אל מחוץ לגן. "הייתי פעם סייס. אני יודע שהר־סיקה המוצלחת והבוחרת הרכה הן שקובעות את טיב הסוסה כולה", אומר לנו ורטהיימר.

דיירי הגן נהנים מתנאי שכירות נוחים, ומכיוון שתפן מסווג כאזור פיתוח א', הם זכאים — בדומה למפעלים שהוקמו מחוץ לגן ה־תעשייה, בתם הבניין החדש של ישקר — למענק ממשלתי בגובה 39 אחוז משווי הציוד הקבוע בו, או, לחלופין, לפטור מלא ממס במשך 10 שנים. מנהל הגן אבי פיגנבאום מספר על הכוונה להרחיב את הפרוייקט ולבנות ביתנים נוספים על הרמה הקרקעית הסמוכה, בציפיה להגשמת רעיונותיו של ורטהיימר. העמיד מנהל מקרקעי ישראל לרשותו שטחים נרחבים, ללא תמורה, בכפר הוורדים, ה משתרע על כאלף דונם שעדיין לא מתוכננים במלואם, ושטחים עוד 8,000 דונם לבתוכנות עתידית של ה ישוב. בעבר שילמו המשתכנים דמי חכירה ישירות למנהל המקרקעין, אך לא עוד. אין לששוני הירוחה תר־כבית סתאר. אך אריה ברן, מנהל החברה לפיתוח כפר ורדים, צופה הרחבה שתאפשר בנייה של 1,500 בתים נוספים. אך בינתיים אין אנשים העומדים בתור כדי להקים וילה בכפר, כפי שאין יזמים רבים מחכים בתור כדי למצוא מקום בגן התעשייה. גם אם נבונה הערכתו של אריה ברן, הכל שנה יתוספו ליישוב 100 משפחות חדשות, יחלפו 30 שנה עד שיגשם החלום של ורט־היימר — עיר ובה 3,500 בתי אב.

יזמים רבים נרתעים מלשכן את מפעליהם בתפן בגלל ריחוקו מ־מרכז הארץ. הניסיון לימדם שמי שאינו קרוב לצלחת, קלושים סיכוייו לקבל הזמנות שמנות. סטף ורט־היימר טוען כי הקים את הגן "הרחק מעיני הממשלה העוינת, כפי שמייסדי דגניה א' יסדו את קיבוצם רחוק ממשובות האוויר". אך עמיתו בוועדת ההיגוי, ומי שהיה כמוהו חבר בוועדת ההיגוי המקורית, אברהם אשרי, מסביר כי הגן הראשון הוקם בתפן "משום שהמ־משלה העדיפה אזור פיתוח, ובראש ובראשונה מכיוון שסטף היה בס־קום". גם מר אשרי סובר שריחוק הגן ממרכז הארץ היה בעוכריו. "את הגן השני אנו מתכננים להקים ביר־ושלים", הוא אומר.

האשליה הגדולה

ביקור ממושך בתפן חושף לא רק את יפי המקום, אלא גם את הפער בין החזון למציאות. בדקנו בקפדנות את רשימת 14 המפעלים בגן ומצאנו כי רבים אינם עונים על הדרישות הבסיסיות של התקנון. אחד הגדולים והמצליחים, "מיקרו כלים בע"מ", היה בעבר מחלקה ב"ישקר". גם כיום, כשהוא פועל כחברה נפרדת, נותר בו ורטהיימר שותף בכיר. אפילו חסידיו ה־מושבעים יתקשו לטעון כי הגנוד התעשייתי של הגליל המערבי זקוק לתנאי החממה שנוצרה כדי לתת סי־כוי ליזמים חדשים.

חברת "פי־אמ־אס ישראל בע"מ" היא למעשה הבוהבת של חברה אמריקאית גדולה. המוצר הראשון שפיתחה בתפן הוא תוכנה לציבור הרופאים לבתי רפואה. היא נוסדה ב־1985, ובהתאם לתקנון היא אמורה לצאת מהגן בעתיד הנראה לעין. אך מנהל הכספים שלה, דני שמחוני, הסביר שבגלל השקעה גדולה בציוד ממוחשב, הם מתכוונים לבקש את דחיית צו הגירוש בשלוש שנים נוספות. "התרגלנו למקום", הוא אומר. "הגן מצליח משרה אוירה של יצירה וטוב לנו כאן גם אם איננו זקוקים לכל השירותים שמציע הפרוייקט".

גם חברת "פטרוס תעשיות (1985) בע"מ" אינה משתמשת בכל השר־תים המרכזיים. "הכנסנו לעקוב שלקמי משלנו", "וקורב, נבנים גם פקסימיליה", אומר המנכ"ל יעקב רוזנבאום. "אולי יש קרוב של הפרזה בתאר, כשמדובר בסך הכל מחברה שמעסיקה ארבעה עובדים". ברשימת המפעלים השוכנים בגן מופיעה "פטרוס" כמפעל לעיבוד קווארץ וזכוכית לתעשיות המיקרו־אלקטרוניקה וכימיה. למעשה עו־סקת החברה במתן שירותי תיקונים ליצרני צ'יפס בארץ, ותעסוקתה לא מייצוא אלא בעיקר מגישה כלי זכוכית "לצמוד ניר עבור משתלה קיבוצית. "אנחנו יושבים כאן בעמדת הבנה. שתי חברות בין־לאומיות, אינטל ואשתל, בוחנות את המוצר שבכוונתנו לפתח. הבדיקות הללו נמשכות זמן רב. לפעמים עד שנתיים. אם נזכה בהזמנות, נעזוב את הגן בשמחה. עלינו להיות במרכז הארץ, קרוב ככל האפשר למשרדי הלקוח", אומר רוזנבאום.

מפעל "ציפילי" להדפסי משי (שני עובדים) עוזר עובד יעקב אגם, מדפיס את היצירות של שמואל כץ, נפתלי בזם ואמנים ישראלים אחרים. בעל העסק, מר מוסקוביץ', הוא ישראלי שחזר ארצה אחרי 11 שנות שהות בניו־יורק. "בסוכנות רצו להפנות אותי להתנחלויות ביהודה ושומרון", נזכר מוסקוביץ'. "למזלי, מצאתי חברת שהכירו. סטף ורט־היימר. כבש את לבי ההסבר שלפיו די באלף יזמים קטנים כדי שתהיה לנו מדינה עצמאית. קניתי מגרש בכפר הוורדים ואני מקווה להיכנס באפריל לביתי החדש. לא חשבתי על פתיחת עסק בגן התעשייה. ידעתי שאני קטן מדי ושאינני עונה על הקריטריונים. אבל כל הכבוד לסטף. הוא שמע עלי, ביקש שאצ־טרף אתו, וכשהתקשרתי, הציע לי את המקום הזה".

השטח הסמוך ל"ציפילי" הושכר בשעתו ל"תפן תעשיות תכשיטים בע"מ". אלא שבינתיים הוא ננטש על־ידי הבעלים ועומד בשממונו. בהמשך השביל פתוח סטודיו לצי־לום, אלא שגם זה אינו עסק שמייצא את מוצרתו לפי "אס־טרטגיה שיווקית שמבטיחה הצ־לחה". בבית הספר המקצועי של אורט לומדים חרשות, לא 170 תלמידים כמתוכנן, אלא 12 נערים מהסביבה. אין סיכוי שישתלבו אי־פעם באחד המפעלים שבגן. חברה לייצור כפפות ואמצעי מיגון, "דקלה בע"מ", עברה זה עתה משבר קשה ועמדה על סף סגירה.

יש איפוא בגן התעשייה בתפן לא רק פסלים ומדשאות ופרחים; גם קוצים למכביר. בצד מפעלים הע־לים על דרך המלך יש מפעלים שכשלו, ויש גם דיירים שמקומם אינו בגן. גם אם היה הרעיון נכון ביסודו, הוא לא עומד במבחן המציאות. אך כפי שאין לייחס את כל ההצלחות למי שמציג את עצמו כ"מיישב הגליל" ו"מושיע המשק הלאומי", כך אין להפנות אליו רק אצבע מאשימה. אסור להתעלם מהתנאים הכלכליים והפוליטיים ש־בהם הוא פועל. הבעיה נעוצה במידה רבה בעובדה שורטהיימר בעצמו נוטה לעוות את הפרופורציות הנ־כונות, כשהוא מדבר על עבודתו, אין בפיו הגדרה זולת "הצלחה מלאה". המלה "חלקית" לעולם אינה יוצאת מגרונו. הוא רואה את עצמו מנהיג רוחני של מהפכה תעשייתית, אך בצדק אומר אברהם אשרי: "מהפכה אינה עניין איכותי בלבד — מהפכה זו קודם כל עניין של כמות".

(ביום שישי הבא: שתיקת דני הזהב)

ההתחרדות (ז')

מפלגה של רב אחד

בלי יוזמתו של הרב שך לא היתה קמה הרשימה העדתית ש"ס. גם בסוגיות המדיניות או הכלכליות — הוא המחליט בסופו של דבר

מאת רן כסלו

האירוע הפוליטי החשוב ביותר שהתרחש בעולם החרדי בארץ מאז קום המדינה היה ללא ספק הקמתה של ש"ס, המפלגה החרדית־הספרדית. הצלחתה המדהימה בבחי־רות לכנסת ה־11, לפי כל הסי־מנים, אין זו הצלחה חולפת של רשימה עדתית, דוגמת הצלחתו של אהרן אבו־חצירא במערכת הבחירות שקדמה לה. אלא תופעה פוליטית העשויה לכבוש מקום של קבע ולהפ־פך לגורם קואליציוני רב־משקל גם בממשלות הבאות. במשך שלוש שנים השכילה ש"ס לא רק להפוך למפלגה המחוזרת ביותר על־ידי שני הגושים המרכזיים בממשלת האחדות הלאומית, ורבניה — למוקד עלייה לרגל של שמעון פרס ויצחק שמיר. היא גם ידעה, באופן מפליא, לנצל את תקופת קיומה הקצרה יחד לשם התבססות בשטח, כולל תחילת בנייה של רשת החינוך העצ־מאית שלה, המתחרה ברשת של אגודת ישראל — מגני ילדים ועד הישיבות "הגדולות".

זה בלבד מוכיח, מעבר לכישור־יהם האירגוניים וידיעתם של עסקני ש"ס לנצל את זרועות השלטון לצר־כים מפלגתיים, את קיומו של הבי־סיס החברתי להיווצרותה של תנועה מסוג זה. הבסיס אינו רק בתוד־עות עדתית, שיסודה בשנות השלטון הראשונות של הליכוד ובדמגוגיה העדתית של מנחם בגין, אלא גם בתהליך המואץ של הקצנה דתית העובר על יוצאי ארצות המזרח, ההופך חלקים גדולים של החברה הזאת ממסורתית מתונה לחרדית־קיצונית. כך קרה, למשל, שתופעת החזרה בתשובה, שנעשתה בראשית דרכה באשכנזים חילוניים מהערים הגדולות והקיבוצים, הפכה במשך הזמן לנחלתם של בני עדות המזרח משכונות מצוקה ועיירות פיתוח.

תופעת חזרה בתשובה היא שולית יחסית — מדובר בכמה אלפי איש בלבד — ואילו תהליך ההקצנה הדתית בקרב הציבור הספרדי המסורתי הוא רחב הרבה יותר. הוא נתן את אותותיו בחשבון האלקטורלי של ש"ס בבחירות 1984. ש"ס לא רק הצליחה לפלג את אגודת ישראל ולגזול ממנה מחצית מכוחה — שניים מתוך ארבעה המנדטים שלה — אלא גם לקחה שני מנדטים ממאגר הקולות הטבעי של המפד"ל, מצביעים שבסיבוב הקודם הלכו אחרי אהרן אבו־חצירא ואלה שנשארו נאמנים למפנה המזרחי גם אחרי הופעתה הנפרדת של תמ"י. לפי כל הסימנים, בין היתר ההקצנה הדתית הגוברת במערכת החינוך הממלכתי־דתי, תהליך זה בציבור הספרדי, של התגברות היהדות הדתית־לאומית, נמצא בעיצומו ורחוק עדיין מלהגיע לסיומו.

אלא שקביעת העובדה, מסביר רק חלקית את הלידתה של ש"ס. אין איש במחנה החרדי, כולל ראש ש"ס עצמו, שאינו מודה בעובדה ברורה: המפלגה החרדית־הספרדית לא היתה קמה בלעדי פעלו של הרב אליעזר מנחם שך, מנהיג הפלג הליטאי בציבור החרדי.

* * *

על מניעי הרב שך לתמיכה, ואף ליוזמה בהקמת המפלגה הספרדית הנפרדת, חלוקות הדעות. מתנגדיו מהפלג החסידי רואים זאת כתוצאה מנקמנותו של איש זקן (הרב שך עבר כבר את גיל 90, ולא 80, כפי שנאמר בטעות במאמר הקודם) המחרחר ריב ומדון עם כל העולם. נאמניו, כולל העומדים בראש ש"ס, טוענים כי דווקא חוש הצדק הטבעי שלו, ולא הנקמנות, מכתיבים את צעדיו של הרב הקשיש.

לפי הגרסה הראשונה, היתה זאת תגובתו של שך על החלטת מועצת גדולי התורה, המכתיבה את צעדיה של אגודת ישראל, להדיח את נאמנו של שך ברשימה לכנסת, חבר הכנסת האגודאי הוותיק שלמה לורנץ. לורנץ הוצא מהרשימה לכנסת ה־11, לפי החלטה קודמת של מועצת גדולי התורה, המגבילה את שליחי האגודה בכנסת ובעיריות לשתי קדנציות בלבד. להחלטה הזאת התנגד שך במועצה בכל תוקף, אך היא התקבלה תודות לעמדתו התקיפה לא פחות של הרבי מגור. כתגובה פרש שך מהמועצה והחליט להעניש את האגודה בהקמת רשימה ספרדית נפרדת. והוא אמנם הצליח — מעל ומעבר.

את הגרסה השנייה מייצג בין היתר אליעזר שלזינגר, חתנו של לורנץ ודוברו האישי, ולא־רשמי של הרב שך (שלזינגר עצמו מעדיף להגדיר זאת אחרת: "מבאי ביתו של הרב שך שליט"א", אך אין לי ספק כי פנייתו היזומה אלי נעשתה על דעתו ובברכתו המלאה של הרב). שלזינגר (42), דור חמישי בארץ מצד אמו ובנו של יוצא העיר גרודנה שבליטא הפולנית, מתפרנס ממתן שיעורים בישיבת פוניבז'. הוא דוחה, כמובן, את כל האשמות על נקמנותו ואהבת הריב והמדון של רבו.

הוא מודה אמנם כי הרב שך נפגע קשות מהדחתו של לורנץ מהרשימה לכנסת וראה בכך פגיעה אישית מצד הרבי מגור. מה עוד, שהעיקרון של הגבלת הכהונה לשתי קדנציות הופעל אך ורק נגד נציגו האישי של הרב שך ברשימה ולא לגבי ח"כ מנחם פרוש, למשל. גם אחרי שהתק־בלה ההחלטה ועד לסגירת ה־רשימה לכנסת ממש, המשיך שך "לבקש ולהתחנן" בפני האדמו"ר מגור, הרב שמחה בונים אלטר, לשנות את רוע הגזירה, אך לשווא. עם זאת, לגבי החלטתו להקים את ש"ס, יש להבדיל סיפור אחר.

לדברי שלזינגר ראה הרב שך את עצמו מזה שנים רבות כמנהיג הציבור הספרדי החרדי, שחסר באגודת ישראל. יש לכך סיבה ברורה: כמעט כל הספרדים שלמדו בישיבות החרדיות, עברו בישיבות הליטאיות, התנתנות למרותו של שך (ראה כתבה קודמת). רבים מהרבנים הספרדים ומראשי הישיבות הספרדיות הם תלמידיו של ראש ישיבת פוניבז'. היה זה אך טבעי שב־1981, כאשר הופיעה תמ"י על המפה הפוליטית, באו הרבנים הספרדים לשך והעמידו בפניו את הבעיה. נודע להם, מרחשי לבם של המאמינים, כי רבים מאנשיהם נוטים להצביע בעד רשימתו של אבו חצירא.

"בר בסיון תשמ"א בערך בהיכל התרבות כנס גדול של בני תורה לי־טאים, ובו הנואם היחיד היה הרב שך", מספר אליעזר שלזינגר. "זה אולם היה מלא מפה לפה, ורבים נשארו בחוץ. בין משתתפי הכנס היו ספרדים רבים". הרב שך פנה לכולם שלא ללכת אחרי רשימות כלשהן ולהצביע כאיש אחד בשביל אגודת ישראל.

הוא לא הסתפק בכך. אחרי שבוע נערך בבני ברק כנס נוסף, של כאלף משפחות ספרדיות. בו הופיע נציגו של הרב שך, הרב שמעון בעדני, וחזר על קריאתו. בכנס נקרא גם מכתבו של שך. באותו כנס, שך הגדיל לעשות: הוא כינס בביתו את ראשי הישיבות הספרדיות, שהן, כאמור, ישיבות "ליטאיות", ופקד עליהם לחתום על כרוז הקורא לכל להצביע בעד האגודה.

כך מנע שך ב־1981 מאהרן אבו־חצירא מלקבל את קולותיהם של חרדים ספרדים. כל זה בתנאי אחד: ברשימת האגודה לכנסת תפס הנציג הספרדי יוסף מלמד מקום חמישי. לאחר שהיה ספק סביר אם תצליח האגודה לעבור את המחסום הקבוע של ארבעה מנדטים, הופקד בכספת בבקשות מכתב רשמי של אגודת ישראל, בחתימתו של הרב פנחס מנחם אלטר, אחיו של הרבי מגור, המיועד למלמד, שבו נכתב: "הנני להודיע, על דעתם של האדמו"ר מגור והרב שך, שאם, חס וחלילה, לא תיכנס לכנסת במקום החמישי, תדון אחרי שנתיים מועצת גדולי התורה מי יתפטר למענך מהרשימה". במכתב נאמר גם שההתפטרות לא תהיה על חשבון המקומות השני והשלישי ברשימה — לא על חשבונם של לורנץ ופרוש. את הכספת רשאים היו לפתוח רק שלושה אנשים ביחד: אברהם שפירא, שלמה לורנץ ומנחם פרוש.

עברו שנתיים ואיש לא התפטר וגם הכספת לא נפתחה. יוסף מלמד פנה לבית דין צדק כדי לחייב את השלושה לפתוח את הכספת, וקיבל את הפסק המבוקש. אך המסמך שהוצא ממנה ודרישותיו התקי־פות של שך לא הועילו. הרוטציה לא בוצעה, איש לא התפטר לטובת הספרדי של האגודה.

הרב שך, מספר שלזינגר, הרגיש מרומה, מה עוד שהספרדים באו אליו בטענות קשות. הקמת ישיבה בביתו של שך וראשי הישיבות הספרדיות טענו: "אם נוותר ונדרוש הצבעה בעד אגודה, נאבד את האמון של הציבור הספרדי". שך ירה את היריה הראשונה. בבחירות לעיריות נתן את אישורו להקמת רשימות עדתיות נפרדות. מיד אחרי הבחירות המוניציפליות הוא הודיע במכתב לרב י.מ. אברמוביץ', יו"ר הוועד הפועל העולמי של אגודת ישראל, על פרישתו ממועצת גדולי התורה.

כאשר התקרבו הבחירות לכנסת ה־11, בירך הרב שך על הקמתה של רשימה ארצית נפרדת — ש"ס. אך עדיין לא התנגד לאגודה. ההוראה שלו היתה: כל הספרדים יצביעו ש"ס; כל האשכנזים, שיש להם קשר לחינוך העצמאי או לאגודת ישראל — יצביעו ג'. עמדתו הלכה והקצינה בימים ה־אחרונים לפני הבחירות. לא היה כבר זמן לכינוס כנסים או לפרסום כרוזים, אך ברחוב החרדי נודע כי הרב שך קורא גם לאשכנזים מבני ברק להצביע ש"ס.

כך הצביע בעד המפלגה ה־ספרדית צבי יעקבסון, שאינו נמנה על עדות המזרח דווקא (אביו משמש כראש אגודת ישראל בבאר יעקב). "היו שמועות ברחוב ולא ידעתי איך להצביע", סיפר לי יע־קבסון. "יום לפני הבחירות טלפנתי לביתו של הרב שך וביקשתי הדרכה. להצביע בעד ש"ס אמרו לי. אבל רבים לא ידעו מה באמת רוצה הרב שך. ומשום כך רבים פשוט לא הצביעו. המנדט החמישי של אגודה נשאר בבית."

צבי יעקבסון משמש היום המזכיר הפרלמנטרי והדובר של ש"ס. אגב, גם האישים האחרים בצוות המקצועי של ש"ס הם אשכנזים. עוזרו ודוברו של אריה דרעי, המנכ"ל הכל־יכול של משרד הפנים, הוא יוסי שוורצר. עוזרו של ח"כ רפאל פנחסי, סגן שר העבודה והרווחה, הוא אברהם פר־דמן. היועצים המשפטיים של ש"ס הם דוד גלאס, צבי טרלו ושמחה מירון.

* * *

גרסתו של ח"כ רפאל פנחסי, מספר שתיים ברשימת ש"ס לכנסת והאיש החזק בניהול המפלגה, זהה פחות או יותר לזו של אליעזר שלזינגר, בהבדל אחד: פנחסי הולך הרבה יותר אחורנית, מעבר למערכת הבחירות האחרונה.

הוא עצמו נבחר ברשימה עדתית, חרדית־ספרדית, למועצת עיריית בני־ברק, כבר לפני 13 שנה. גם הקמתה של רשימתו אז — רשימת ס"ח — היתה קשורה לרב שך ולאוטוריטה ליטאית אחרת — "הסטייפלר", הרב קנייבסקי המנוח. בלעדיהם, בלי הפלגתם החד־משמ־עית, לא היה רפאל פנחסי, התוכן של "היכל התלמוד", הכולל הליטאי הנתון למרותו של שך, מקים את הרשימה. הוא הצליח אז לקבל שני מנדטים, מתוך החמישה שקיבלו החרדים בבחירות לעיריית בני ברק. בבחירות המוניציפליות שבאו אחרי כן חזר פנחסי לאגודת ישראל — שוב לפי הוראתו של שך — והובטחו לו שני מקומות ריאליים ברשימה הזו. בבחירות המוניציפ־ליות האחרונות הופיעה רשימתו שוב בנפרד — כמובן לפי הוראתו של שך — והפעם הגיע לשלושה חברי מועצה מטעמו. הוא לא התמודד על כהונת ראש העיר ("הרב שך אסר זאת עלי") והסתפק בתפ־קיד סגן ראש העירייה.

אלא שתפקידו של שך לא היה מוגבל להקמת הרשימה — הוא בעצם מנהיגה האידיאולוגי הבלעדי. פורמלית נשלטת ש"ס על־ידי "מועצת חכמי התורה", מוסד מקביל למועצת גדולי התורה של האגודה. אלא שלא כמו באגודה, מספר חברי המועצה מצומצם מאוד. חברים בה ארבעה בלבד: הרב עובדיה יוסף, נשיא המועצה; הרב שלום כהן, ראש ישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה (ישיבה מקבילה ל"פורת יוסף" בירו־שלים המערבית); הרב שמעון בעד־ני, ראש כולל תורה וחיים בבני ברק; הרב שמואל אטון, ראש ישיבת ראשית חכמה בירושלים.

על עובדיה יוסף אומר ח"כ פנחסי: "הוא מתואם בכל עם הרב שך" (ואת בלשון המעטה: יוסף לא עושה צעד משמעותי אחד בלי הסכמתו של שך). כהן ובעדני הם, לפי הגדרתו, "תלמידיו של הרב שך, ולא עושים דבר מבלי להיוועץ עמו". לרשימה זו מוסיף שלזינגר את הרב יחזקאל אסחייק, מזכיר מועצת חכמי התורה, שהוא מגדיר גם כעוזרו של הרב שך. הרב שך מתערב אמנם, לדברי רובם, בעיקר בעניינים אידיאולוגיים של ש"ס, אך הוא מקבל דיווחים שוטפים מהרב אסחייק על הכל הנעשה בתנועה.

כך הופכת ש"ס, המפלגה ה־עדתית־הספרדית, למפלגתו של איש אחד — הרב שך הליטאי. בכך גם הדואליות המוזרה של המפלגה הזאת. בגלל הרכב נציגיה בכנסת, ובגלל ציבור מצביעיה, היא רשאית להיחשב כמפלגה נצית, השייכת לגוש של הליכוד. בגלל השקפותיו היוניות של הרב שך, היא הצביעה פעם אחר פעם עם המערך דווקא. "מותר שלכל אחד מאתנו יהיו השקפות משלו, אבל מי שמחליט זו מועצת חכמי התורה ולא אנחנו", אומר פנחסי. ואילו מועצת חכמי התורה מחליטה לפי מה שמחליט הרב שך. כך קרה במחלוקת על נסיגה מלבנון. כך קרה כשהתייצבה ש"ס בממשלה לצד המערך במחלוקת עם הליכוד על התוכנית הכלכלית הראשונה, וכך היה גם בנושא הלביא. הרב שך החליט.

הרב שך: ירה את היריה הראשונה

בגדה מתכוננים לתחרות עם אגרקסקו

מאת אבי גבאור

ראש לשכת המסחר בגדה: אם נוכל לשווק במישרין לאירופה, זה יהיה מצוין

השבוע אישרו נציגי 12 מדינות השוק המשותף שהתכנסו בבריסל את ההסכמים החדשים עם ישראל, הידועים בשם "הפרוטוקולים", אך מועצת השוק שהתכנסה בשטר־סבורג ביום ו' סירבה לכלול את ההצבעה בסדר היום והנושא כולו נדחה בשלב זה למפגשה השנייה של ינואר.

שבוע קודם לכן נראה המצב ורוד הרבה יותר. נציגי ישראל חתמו עם מדינות השוק על הסכם שיאפשר לחקלאי הגדה והרצועה לייצא את תוצרתם החקלאית לארצות השוק האירופאי המשותף באופן עצמאי, וישראל היתה אמורה לזכות בת־מורה בהנחות המכס על יצוא תוצרתה החקלאית לאירופה.

ביום רביעי נתברר כאמור ש־אישור הפרוטוקולים המתייחס ל־הפחתת המכסים על התוצרת ה־חקלאית של ישראל נדחה לחודש הבא. האישור, אם יתקבל, יקנה לתוצרת החקלאית של ישראל מעמד דומה לזו של ספרד ופורטוגל שהצטרפו לפני כשנתיים כחברות לשוק ונהנות מאז מהפחתה מדורגת בשיעור ממוצע של־2.5 אחוזים לשנה על המכסים המוטלים על התוצרת החקלאית שלהן.

המכסים על התוצרת החקלאית של ספרד ופורטוגל שהיו בשיעור ממוצע של 17 אחוז יתבטלו בתוך שבע שנים לחלוטין. נתון זה כשל־עצמו מסביר את המצוקה שבה היו נתונים יצואני התוצרת החקלאית מישראל שנאלצו בשנתיים ה־אחרונות להתחרות עם התוצרת הספרדית מעמדת פתיחה נחותה בת־נאים לא שווים שאינם להוריד.

תמונת המצב הזו יכולה גם להסביר את ההסכמה הישראלית המפתיעה (ואולי יש לראות בכך כניעה) להתחם עם מועצת השוק על ההסכם המקנה לכאורה לחקלאים בגדה וברצועה עזה עצמאות ב־שיווק תוצרתם למדינות השוק המשותף. כיצד למעשה זה קרה? ואיך נוצר הקשר בין שני ההסכמים?

צבי אלון, עוזר של שר ה־חקלאות אריה נחמקין מזכיר שכבר לפני יותר משנה החליטו מדינות השוק המשותף להעניק לגדה ולר־צועת עזה מעמד של מדינה. כבר אז הוחלט להעניק לחקלאי השטחים מכסות יצוא עצמאיות לשוק בארצות השוק המשותף ואפילו להעניק להם הנחות במכסים. כבר אז דיברו בשוק על הקמת חברת שיווק עצ־מאית, ואילו ישראל נדרשה להעמיד לרשות יצואני החקלאות הערביים אף חדרו את מתקניה, כלומר לאפשר את השימוש בנמלי הים והאוויר. ממשלת ישראל לא הוכנסה כלל בסוד העניין ובגיגיה לא התמנו להתייצבות. באותם הימים ה־חלטה הדרגה לא עוררה תשומת לב רבה בממשל הישראלי והתגובות היו אישיות, משהו בסגנון של "אוקיי, שחקלאי השטחים ייצאו את תוצרתם בכל אופן שירצו אבל לא אצלנו, שיעשו זאת דרך ירדן ולא דרך נמלי ישראל". מאז נשכח הנושא למשך כמה חודשים עד לביקורו מלפני כחודשיים בישראל של שר החוץ הצרפתי לשעבר קלוד שסון. שסון, הממונה על קשרי השוק עם מדינות העולם השלישי, קיים בישראל מספר פגישות עם שר החקלאות אריה נחמקין ועם שר החוץ שמעון פרס והבהיר להם באותה הזדמנות שהפרוטוקולים של ההסכמים החדשים של ישראל עם השוק לא יאושרו עד שישראל לא תגמיש את עמדתה ותאפשר יצוא חקלאי עצמאי מהגדה.

לצוות הבין־משרדי הישראלי ש־כלל את נציגי משרד החקלאות, הביטחון והחוץ לא נותר אלא להש־מיע הצהרות, ובסופו של דבר, לאחר עוד כמה פגישות סוכם על ניסוח שיבטיח לחקלאי הגדה זכות עצ־מאית של הסחורה (עבור ירידו וכו'), לבחור בעצמם ולנהל מגעים עצמאיים עם רשתות השיווק באירופה, לארוז ולהוביל את ה־תוצרת בכוחות עצמם וללוות את המשלוחים בתעודות מקור ש־תוצאנה בלשכות המסחר המקומיות בגדה וברצועה, שכן מדינות השוק לא הכירו מעולם בריבונות הישר־אלית על אזורים אלה.

על־פי הידיעות שהגיעו מבריסל התחייבה ישראל לאפשר לחקלאי הגדה לייצא את תוצרתם לאירופה בכל צינור שיווק שיבחרו ולא בהכרח בצינורות השיווק הישר־אליים (קרי חברת אגרקסקו), אלא שבצמרת משרד החקלאות מכ־חישים בימים אלה סוד ולוחשים שבסעיף הרלוונטי כתוב למעשה שהיצוא החקלאי מהשטחים יוכל להתבצע באמצעות ארגוני היצוא הקיימים של ישראל או אם יוסכם אחרת. כלומר, כל עוד לא הוסכם אחרת, יש רק צינור שיווק אחד והוא חברת אגרקסקו.

היצוא החקלאי מהגדה והרצועה עזה לעונת השיווק 86/87 ב־אמצעות אגרקסקו הסתכם ביותר משני מיליון דולר. יצוא זה כלל 1.5 טון ארטישוק, 22 טון חצילים, 5 טון מלוני גליה, 50 טון עגבניות חממה, 20 טון קישואים, 212 טון תות שדה ו־552 טון ירקות ששווקו במסגרת "קו ים תיכון" (במישרין לסוחרים על הרציפים בנמל מרסיי) ועוד. בעונת 87/88 צפויים באגרקסקו לשיווק גדול פי שלושה מתוצרת הגדה והרצועה, ובסך־הכל ל־2,500 טון של תוצרת. איש הקשר של אגרקסקו בשטחים מספר שהשנה התחייבו המגדלים המקומיים לשווק באמצעות החברה 1,500 טון חצי־לים, 300 טון פלפל ארום, 350 טון קישוא ירוק, 350 טון תות שדה, 6 טון בטטות, 425 טון עגבניות וכ־250 טון בצל יבש ו־200 טון מלונים שישווקו לקראת האביב.

גורמים אינפורמטיביים בישראל מרגישים שגם היצוא החקלאי מהגדה והרצועה לירדן הוא מוגבל ומוכבך. חקלאי רצועת עזה מ־שווקים לירדן אך ורק פרי הדר. חקלאי הגדה משווקים אמנם בעיקר ירקות, אבל להגבירם בשנתיים האחרונות מוצפת ירדן בתוצרת חקלאית משובחת מתוצרתם (ב"ידע ישראלי") והממשל הירדני מטיל מכסות על יבוא תוצרת חקלאית מהגדה. בשכם לדוגמא יושב פקיד מטעם השלטון הירדני שמעניק תעודות משלוח לסחורות מהגדה ומשלוחים ללא תעודות משלוח שכאלה מנועים מלהיכנס לתחומה של ירדן. העניין הוא שהירדנים מקצצים במכסות. כך למשל בשנה שעברה התירו להכניס לתחומם 5,000 טון עגבניות מהגדה, ואילו השנה הם צמצמו את המכסה ל־2,500 טון בלבד.

לאור מצב זה מצטיירת תמונה שיכולה לעורר סימני שאלה באשר לכוונות ולבנות של סוחרי הגדה והרצועה לשווק את תוצרתם ב־עצמם. אבל בשטח, הדיבורים ה־נשמעים הם שונים, ברורים וחד משמעיים. החקלאים והסוחרים ה־ערביים בשטחים עומדים על זכותם לייצא עצמאי, הן מסיבות לאומניות והן מתוך תקווה ששליטה עצמאית על כלכלתם תשפר את מצבם.

תוהמן אל פארס, ראש לשכת המסחר בגדה המערבית מאמין שלשכות המסחר בגדה והקואופר־טיבים החקלאים יכולים "להרים" את נושא השיווק והיצוא של התוצרת החקלאית המקומית, ר אפילו, עם הזמן, להתחרות גם באגרקסקו.

פארס שהוא חבר בפרלמנט הירדני, המתגורר בשכם, סיפר השבוע שעד כה הוא לא קיבל עדיין אישור לשינוי במדיניות הישראלית כלפי היצוא החקלאי מהשטחים. "אנחנו יודעים שישראל חתמה על ההסכם לשיווק עצמאי של תוצרת מהגדה. אבל לפני שנתחיל לפעול, עלינו לדעת מה היא בדיוק העמדה של הממשלה הישראלית, מה היא ה־חלטה ועל איזה אירגונים חקלאיים מדובר". תוסיף אל פארס מסביר, שכיום מתנהל יצוא התוצרת ה־חקלאית מהשטחים בשני ערוצים עיקריים: באמצעות קואופרטיבים חקלאיים לשיווק העוסקים ביצוא תוצרת דרך ירדן ובאמצעות אגר־קסקו. על־פי פארס פועלים בשט־חים יותר מ־200 קואופרטיבים לשיווק של תוצרת חקלאית, בהם חברים יותר מ־47,000 חקלאים. מבין כל הארגונים הללו, מציין פארס שמונה קואופרטיבים גדולים ועיקריים, כמו למשל "קואופרטיב השיווק של יריחו" שבו "חברים" 1,400 חקלאים ואת אלה של שכם, רמאללה, טולכרם ובית לחם. פארס מסביר שכל הארגונים הללו מאוג־דים בארגון גג אחד שנקרא "האיגוד הקואופרטיבי החקלאי" שיוכל ל־טפל ולארגן את היצוא החקלאי מהשטחים לארצות השוק המשותף באירופה. עליפי פארס, ארגון זה עוסק כבר כיום בחלוקת מיכסות של גידולים לחקלאי השטחים וב־סיוע להם ברכישת אמצעי ייצור, דשנים וזרעים. הארגון שלח בשנים האחרונות צעירים להשתלמויות ב־ענפי החקלאות והנדסה בגרמניה, צרפת, ובארצות־הברית, ובימים אלה קלט לשורותיו ארבעה צעירים שהשתלמו באירופה.

האיגוד הקואופרטיבי לשיווק (ארגון הגג) כבר מפעיל שתי תחנות מיון לירקות. אחת ליד יריחו והשנייה ליד שכם, ופארס מדווח כי השנה שיווק האיגוד לירדן שמן זית בהיקף כספי של 15 מיליון דינרים ירדניים, לימונים ותפוזים בהיקף של כ־9 מיליון דינר וירקות בהיקף של 25 מיליון דינר.

הארגון הפלשתיני שבו תולה פארס את תקוותו יזכה ללא ספק לסיוע בינלאומי. חברי המשלחת הטכנית של השוק המשותף, ש־ביקרו לפני כמה שבועות בישראל, נפגשו גם עם ראשי האיגוד הערבי והבטיחו סיוע הן במימון והן במומ־חים שישאלו לאיגוד ויסייעו למקו־מיים בארגון התשתית לקראת הקמתה של חברה מקומית ליצוא חקלאי.

לשאלה מדוע שהחקלאים המקו־מיים לא ימשיכו לעבוד עם אגרקסקו, משיב פארס בהסבר מנומק, כי הגדה מחוייבת לספק לירדן כ־50 אחוז מהתוצרת ה־חקלאית שלה, ואילו אגרקסקו קולטת כמויות קטנות בהרבה. על־פי פארס העבירו לא מכבר הירדנים אזהרות לחקלאי הגדה ששיתוף פעולה עם אגרקסקו יגרור איסור ירדני לכניסת תוצרת חקלאית מהגדה שישאיר את חקלאי הגדה קרחים מכאן ומכאן.

מחאה או צעד טכני?

דחיית אישור הפרוטוקולים החדשים של ישראל עם השוק על־ידי מועצת השוק האירופי המשותף נתפרשה על־ידי גור־מים לא מעטים כצעד מחאה של השוק על האירועים האלימים המתרחשים בגדה וברצועה ועל האמצעים הקשים הננקטים כ־תגובה על־ידי שלטונות ישראל.

אחרים מסבירים שבסך הכל מדובר במכשלה טכנית ובדיגום הלגיטימי של כמה מחברי המועצה "ללמוד את הנושא" לפני ההצבעה ולא לאחריה.

לאותה גירסה, הנספחת ה־חקלאית של ישראל בבריסל, דיעה נחרצת בנושא. "הפרלמנט האירופי הזה השבוע במושב שנמשך כמה ימים רצופים, הנושא הישראלי לא היה מ־לכתחילה על סדר יומו". גובר אומרת, שאין המדובר בדחייה, שכן מלכתחילה לא נקבע מועד לדיון, ולכן יהיה זה הגיוני שהנושא יועלה לדיון בפני מועצת השוק במועד התכנסותו הבא, כלומר ב־18 בינואר. גובר עומדת על הערכתה שצעדי השוק לא ביטאו שום מחאה. אמנם לישראל נגרם נזק כבד, שכן במשך שתי עונות רצופות היצוא הישראלי מתחרה ביצוא הספרדי והפורטוגלי מעמדת נחיתות. אבל הסיכויים שהפרוטוקולים יאושרו בינואר הם טובים.

כמו האזור הטורקי בקפריסין

מאת יהודית וינקלר

בריסל

אבהרד ריין, ראש מחלקת מזרח תיכון בנציבות השוק האירופי המשותף, הוא האיש שעמד מאחורי המסע הפוליטי שאילץ את ישראל לחתום על הסכם המבטיח ללשכות המסחר בשטחים לשווק תוצרת חקלאית במישרין למדינות השוק. ריין אינו ידוע באהדתו היתרה לישראל. הוא איננו מנסה ל־הסתיר את דעותיו, כשם שלא חוסה על הפעילות המתואמת עם קלוד שסון. ריין ערך כמה ביקורים בישראל, סייר ברצועת עזה, ואמר על רשמיה: מה שמתרחש בעזה דומה למתרחש בדרום־אפריקה.

בגישתו של ריין, לישראל המפרה את החוק הבינלאומי בהמשך הכיבוש, בניגוד לעמדת מדינות השוק, אין זכות מוסרית או פוליטית לטעון נגד הקהילייה בבואה לאפשר לתושבי השטחים להתקשר במישרין עם מדינות השוק. ריין מודע להיבט הפוליטי של ההחלטה לאפשר יצוא ישיר מהשטחים לאירופה — יש בכך, גם לפי תפיסתו, הכרה ולו חלקית באוטונומיה של אוכלוסיה הנתונה במשטר כיבוש. עם זאת, הוא מנסה לרכך במקצת את הדברים בהדגישו כי הפנייה לייצא במישרין לא היתה ביוזמת מדינות השוק, אלא ביוזמה של לשכות מסחר בגדה.

הוא משווה את המצב הפו־ליטי והמשפטי בנושא זה למה שמתרחש בקפריסין — עם החלק הטורקי של קפריסין נחתם הסכם יצוא נפרד. בהמשך דבריו מדגיש ריין, כי מדינות השוק מעניקות לשטחים סיוע שנתי של כ־50 מיליון דולר, חלקו באמצעות האו"ם וחלקו סיוע ישיר למוסדות חינוך ור־ווחה. ממדי הסיוע מצדיקים מעורבות במתרחש, כך ריין, ויש בכך כדי לחזק את העמדות המתנגדות של מדינות השוק.

בפגישה עם עיתונאים ישר־אליים הרחיב ריין את הדיבור על מתינותו של יאסר ערפאת והיכר בגילוי לב על קשרים שוטפים בינו לבין נציג אש"ף בבריסל. כפקיד בכיר באגף הפו־ליטי של השוק, אבהרד ריין מייצג נאמנה את הקו הרווח בין המדינות החברות, ועל רקע זה, בדבריו על הצורך לכנס ועידה בין־לאומית ליישוב ה־סכסוך לכל המאוחר עד פברואר 1988, הוא מחדד את הויכוח עם ישראל. וזהו גם הבהרה, עד כמה ההחלטה לאפשר יצוא ישיר מהשטחים לאירופה והתמיכה של הורדת המכסים ליצוא הישראלי בכך, נותנות ביטוי למורת־רוחה של הקהילייה, ל־נוכח התיקו הפוליטי המונע התקדמות של ממש בישראל לקראת פתרון מדיני.

דרושה לך מערכת מידע לשליטה ובקרה?

אינפורמרקטינג - דמוגרפיה עסקית ומידע שיווקי בע"מ שרותים בישראל ארה"ב ואירופה.
דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 פקס: 268020.

מאגרי מידע, מחקרי שוק, חקר ישימות, נתונים לביצוע

האוניברסיטה הפתוחה

בית הספר לשפות
והמחלקה להוראת אנגלית כשפה זרה

קורסים באנגלית
בתל אביב, ירושלים, חיפה, באר־שבע, ראשון לציון, ומכללת "אחווה"
יפתחו בפברואר 1988

הקורסים מוצעים בשלושה מסלולים:

א. אנגלית עם דגש על שיחות (ת"א, חיפה, ירושלים ו"אחווה")
הלימודים יתקיימו בשלוש מתכונות:
■ לימוד אינטנסיבי - 5 מפגשים שבועיים של 4 שעות לימוד (בוקר), במשך שישה שבועות. סה"כ 120 שעות לימוד מלאות.
■ לימוד רגיל - מפגש שבועי אחד של שלוש שעות לימוד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות. סה"כ 54 שעות לימוד מלאות.
■ לימוד רגיל - שני מפגשים שבועיים של שלוש שעות לימוד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות. סה"כ 108 שעות לימוד מלאות.

ב. אנגלית - הבנת הנקרא לצרכים אקדמיים (בכל המרכזים)
הלימודים יתקיימו רק במתכונת רגילה של 54 שעות לימוד מלאות (ערב).

ג. אנגלית עיסקית (ת"א, ירושלים וחיפה)
הלימודים יתקיימו בשתי מתכונות:
■ אנגלית עיסקית למנהלים - מפגש שבועי אחד של 3 שעות לימוד (ערב) במשך 16 שבועות. סה"כ 48 שעות לימוד מלאות.
■ התכתבות עיסקית - מפגש שבועי אחד של 3 שעות לימוד בשעות הבוקר או אחה"צ במשך 11 שבועות. סה"כ 33 שעות לימוד מלאות.

הנרשמים יעברו מבחן מיון, וביעוץ עם הסגל האקדמי ישובצו לקבוצת לימוד ברמה המתאימה. התהליך כולו, כולל הרשמה בפועל, ימשך כשעתיים.

מועדי הרשמה
תל־אביב רח' קלאוזנר 16, רמת אביב, טל: 422626, 03-423857, מ־22 עד 24 דצמ' 87', 27 דצמ', 29 עד 31 דצמ' 87' בין השעות: 16.00-9.00.
ירושלים בי"ס מישל, רח' סוקולוב 15, קומה ג'. טל' 02-667536 ב־24 דצמ' 87', ומ־27 עד 31 דצמ' 87' בין השעות 16.00-9.00.
חיפה בי"ס למלונאות "כרמל", רח' אלחנן 17 טל: 04-373144, מ־29 דצמ' 87' עד 7 ינו' 88' בין השעות: 19.00-12.00.
ראשון לציון (רק הבנת הנקרא) מרכז "כלניות", בית אברהצקי, שכון הסהרות, שד' יעקב 41, טל: 03-9662197, 03-9665333 ב־20 דצמ', 21 דצמ', 23 דצמ', 27 דצמ', 28 דצמ' וב־30 דצמ' 87' בין השעות: 21.00-17.00.
באר־שבע (רק הבנת הנקרא) ביה"ס התיכון עירוני א', שכון ג', רח' השלום 17, ב־20 דצמ', 22 דצמ', 27 דצמ', 29 דצמ' ו־3 ינו' 88'. בין השעות: 20.00-16.00.
מכללת "אחווה" ב"אחווה", מועצה אזורית באר־טוביה, טל: 08-584154, 08-586341, 08-581970, ב־27 דצמ' 87', 30 דצמ' 87' וב־3 ינו' 88' בין השעות: 19.00-15.00.

לתשומת לבכם: הקורסים מוכרים ע"י משרד החינוך, ומזכים את הלומד בגמול השתלמות.
קורסים נוספים ב: עברית, ערבית וספרדית יפתחו במרץ 88 בת"א - פרטים נוספים בטל: 03-422626, 03-423857

هكذا من الاصل

صورة عن الاصل

המזכירות שמאחורי גורבצ'וב

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

גורבצ'וב כובש את לב המערב בקסמו האישי ודבריו על פתיחות — אך במוסקווה ממשיכים אנשי קג"ב לדכא את חופש הביטוי והמחאה בהנהגתו של איגור ליגאצ'וב, החולש בפועל על מזכירות המפלגה

בוואשינגטון כבש מיכאל גורבצ'וב לבבות במיפגן מרשים של כישורים וקסם. בבית, במוסקווה, חזר בינתיים הכל למסלולו. סוכני קג"ב היכו מפגינים יהודים, קרעו את הכבל של אנשי־טלוויזיה מערביים וגררו בכוח למעצר כתב אמריקאי. אנשים שמחו נגד מעשי המשטרה ושדרשו זכות הגירה חופשית, לא הורשו להתקרב למרכז הבוז של ברית־המועצות בכיכר הישנה של מוסקווה, לבנייני מזכירות הועד המרכזי. זה משכנם של איגור ליגאצ'וב (67), ושל שאר 11 מזכירי הועד המרכזי. בעוד המזכיר הכללי התחמם בשמש ההתפעלות האמריקאית, ניהל ליגאצ'וב את העסקים ודאג למהלך שוטף של העניינים, השונה מהמתרחש בוואשינגטון וגם מ"האביב המוסקוואי" האמיתי. לא עוד יכלו להפגין מוחים ובעלי קובלנות מכל הגוונים — סאטירים מקרים, שוביניסטים חסידי רוסיה הגדולה, יהודים, חובבי רוק, מתנגדי רוק.

לפני מסעו של גורבצ'וב, סיפר ליגאצ'וב למישל טאטו, כתב "לה מונד" המתמהה בעיניי מורו־אירופה, מי כעת הבוס האמיתי בבית: הוא, ליגאצ'וב. טאטו, במשך שנים רבות כתב במוסקווה ומחבר הספר שהפך להיות ספר־חובה, "כוח וחוסר־אונים בקרמלין", כתב בתחילת השנה את התחזית הבאה ב"אינטרנשיונל הראלד טריביון": "כבר מעריציו יוכלו לראות בליגאצ'וב חלופה למנהיג שלדעתם הוזר בהוזר־סבלנות רב מדי לרפורמות ומתרחק יותר מדי מנהגי ההנהגה הקולקטיבית".

נראה שהחיים היטיבו עם ליגאצ'וב באחרונה. עד כה הוא נחשב כ"מזכיר שני" או סגן, שרק בהיעדרו של הבוס מנהל את העניינים. עכשיו גילה ליגאצ'וב לטאטו הבומבה: "הפוליטביורו מסר לי את תפקיד יו"ר־הישיבות של המזכירות (של הועד המרכזי) ואת ארגון העבודה שלה". עד כה היה זה עיסוקו של המזכיר הראשון של הועד המרכזי, גורבצ'וב. מה הוא עושה, אם כך? ליגאצ'וב: "אני מתייעץ איתו דרך קבע, ומובן שהוא מתעדכן באורח שוטף". הוא מתעדכן ויודע, אבל מי מנהל. בחוג שורים של ליגאצ'וב משתלבת יותר בשיטה, וליגאצ'וב מייצג כוחות שלפחות נראים עדיין חזקים יותר מאלו שמן הצד השני.

הרפורמה — פרי כפוי

הרפורמה היתה פרי כפיה של קואליציה בת שתי קבוצות: האחת — "הקווקזים" הקשורים לקג"ב. בין גורבצ'וב מסטאברופול, הגרוזיני שווארדנאדזה, שריהוזין, והאזרבייג'ני אליאב, סגן־ראשון של ראש־הממשלה. לראש־ממשלה מונה מנהל מפעל מסוורדלובסק, רישקוב, שבא מהסיעה השניה, "הסיביראים" מתעשיית הזימוש, מהנדסי תעשיה צבאית ומנהלי בתי חרושת, התופסים כיום 6 מ־13 מושבי הפוליטביורו. דוברם הוא ליגאצ'וב, שבמקצועו הוא מהנדס־מטוסים.

ב"פרסטרויקה" רצו שתי הסיעות כדי להחיות חיים חדשים לרוסיה הסובלת מהסתיידות־עורקים. אך בתעשיה הצבאית הבינו את ה"פרסטרויקה" כמודרניזציה באמצעות משמעת ויעילות רבות יותר, בעוד הקווקזים רצו גם להעניק, באמצעות ה"גלאסנוסט", פיסת דמוקרטיה למדינה. שכן, ללא חירות יצירה וזכות השתתפות, הם סבורים, כמעט אי־אפשר להפיח מוטיווציה בעם, ובעיקר לא באנשי המקצועות החופשיים. אולם גישה כזו מבהילה את המנגנון העומד על משמר הפריווילגיות שלו. ליגאצ'וב מדבר על גלאסנוסט לעיתים רחוקות, הביקורת, הוא אומר, צריכה להיות "קונסטרוקטיבית". התרבות חייבת לשרת את הסוציאליזם. התמודדות עם העבר של סטאלין עלולה להבאיש את ריחה של המפלגה. הוא שומר על קשר עם 18 מיליון הפונקציונרים, המעמד השליט בברית־המועצות.

בראש מנגנון זה עומדת מזכירות הועד המרכזי, הגוף המבצע העליון של המפלגה. בדיוק כמו הפוליטביורו שנבחרים מבין כ־300 חברי הועד המרכזי, עומדים 12 מזכירי הועד המרכזי מעל הממשלה. כל אחד מהם ממונה על כמה וכמה מיניסטריונים.

מנגנון המזכירות

בבניינים הרשמיים בכיכר הישנה — רובע בניינים שלם שאסור למכוניות פרטיות אפילו לחנות לידו — עומד לרשות כל מזכיר של הועד המרכזי משרד גדול מאחורי דלתות אטומות, עם דיוקן של לנין, טלפונים רבים על שולחן קטן מיוחד, משקאות חריפים וחדר־מנוחה עם מיטה, מקרר חשמלי, מקלחת ושירותים. כאשר הבוס של מזכירים אלה, המזכיר הראשון, היה סטאלין, הוא כינה את עצמו באורח זמני "המזכיר הכללי". ברז'נייב הנהיג תואר זה דרך קבע. מזכירות הועד המרכזי מנהלת, על־פי התקנון, את "העבודה השוטפת של המפלגה". "בעיקר, בחירת קאדרים ופיקוח על החלטות". היא מגישה לפוליטביורו את הצעות ההחלטות המשתרעות לכל היותר על שני עמודים כתובים במכונת־כתיבה, והיא גם זו שמוסרת לפוליטביורו את המידע שלדעתה מועיל וחיוני.

אם חברי הפוליטביורו, שכמחציתם הם כיום בעצמם מזכירים בועד המרכזי, מאשרים את ההצעה, אחראית המזכירות על הוצאתה לפועל: באמצעות הוראות, פיקוח ובעיקר מינויים וחלוקת תפקידים. מדיניות כוח־האדם היא בעצם לב לבו של מנגנון השלטון בבריה"מ. כמזכיר כללי שאינו עומד בראש המזכירות של הועד המרכזי, לא תהיה לגורבצ'וב שליטה ישירה על מינוי חברים חדשים בגופים למיניהם. למשל, הצירים לוועידת המפלגה בקיץ הבא, האמורים להחליט על חילופי־גברא חשובים. עובדה זו מתאשרת על־ידי חלוקת העבודה בצמרת, כמו גם על־ידי ההיסטוריה של המפלגה.

עוד לפני המהפיכה, יכלה אשתו של לנין, נאדייז'דה קרופסקאיה, למלא לבדה את כל תפקידי מזכירות המפלגה. היה זה סטאלין שבנה את מזכירות הועד המרכזי לכלי שלטוני. זמן קצר לפני מותו תפס לנין שבדרך זו "ריכז בידיו סטאלין כוח לאין־שיעור". המזכירות המוציאה לפועל הפכה לחזקה יותר מהפוליטביורו מקבל ההחלטות. בהישענותו על מזכירי הועד המרכזי שאותם מינה, ניטרל סטאלין את כל חברי הפוליטביורו שיצאו נגדו או יכלו לצאת נגדו, החל מטרוצקי וכלה בבוכארין.

החיים אחרי סטאלין

לאחר מותו של סטאלין, נפל יורשו, מאלנקוב, כיוון שלא קיבל את מזכירות הועד המרכזי. שלט בה כרושצ'וב, שבתחילה זילזלו בו ולא העריכו אותו גבוה. ברז'נייב הגוסס התיר את עבודת המזכירות לעוזרו צ'רנייגקו, אשר (לאחר הפסקת־ביניים, כאשר ראש הקג"ב אנדרופוב החזיק ברסן השלטון) קיבל בעצמו את המנהיגות. גם הוא היה חולה אנוש ולא זכה ליהנות מפירות השלטון, כך שעבורו ניהל את העניינים מי שהיה מוכר או רק מעט, מזכיר הועד המרכזי גורבצ'וב, יורשו.

מתי קיבל לידיו ליגאצ'וב את מזכירות הועד המרכזי, שעליה נמסר כעת בראשונה ועד כה באורח רשמי רק במערב — ושלדברי ליגאצ'וב נעשה על־פי החלטת הפוליטביורו? יודעי־דבר במוסקווה סבורים שהדבר אירע מיד לאחר כניסתו של גורבצ'וב לתפקידו, למרות שבקונגרס המפלגה ב־1986 הוא עוד נבחר שוב, באורח פורמלי, לאחד ממזכירי הועד המרכזי. אולם הקונגרס גם אישר תיקון בתקנון, שאז כמעט לא עורר תשומת־לב. לסעיף שעל פיו בוחר הועד המרכזי את מזכירותו, היינו את מזכירי הועד המרכזי, התווסף עוד משפט: "הועד המרכזי בוחר את המזכיר הכללי". על־ידי פירוש צר, אפשר להבין זאת שהמזכיר הכללי אינו בהכרח עוסק בענייני המזכירות, דהיינו הוא בוס ללא בסיס־כוח משלו במנגנון המפלגה. אך בתקנון לא נאמר דבר על בחירתו של העומד בראש המזכירות בידי הפוליטביורו, כפי שליגאצ'וב גילה בפאריס.

לאחר שאיבד את מעמדו בראש המזכירות, נותר לגורבצ'וב, בנוסף לתפקידו כמזכיר כללי, עוד תפקיד חשוב: יו"ר מועצת־ההגנה, וכך גם המפקד העליון של הכוחות המזוינים, הממונה על הזימוש כמו גם על פירוק. מצב זה תואם את תפקידו של דאנג שיאאו פינג, שמאז 1980 ויתר על תפקידיו במפלגה ובמדינה, אך נשאר חבר בפוליטביורו ויו"ר "הועדה הצבאית המרכזית", תפקיד בו הוא עדיין מחזיק גם לאחר שפרש מהפוליטביורו. טאטו סבור, שגורבצ'וב איבד את מזכירות הועד המרכזי באוגוסט, כאשר נעלם לששה שבועות, ולכאורה שהה אז בחופשה ממושכת. בספרו "פרסטרויקה". ארתו כתב אז, התלונן גורבצ'וב על הקושי ליישם החלטות של הפוליטביורו, תפקיד המוטל הועד המרכזי. על תוכניתו לנאום בפני האו"ם בניו־יורק הוא נאלץ לוותר מסיבות שמעולם לא הובהרו.

פעיל זכויות־האדם המוסקוואי, סרגיי גריגוריאנץ, המוציא לאור את הביטאון הבלתי־רשמי "גלאסנוסט", הודיע על מאבק־כוח בקרמלין ואמר: "יש לנו הוכחות שגורבצ'וב נעצר לזמן־מה. מכל מקום, הוא היה במצב קשה". לאחר שובו, בספרו ובנאומו לרגל יום השנה ה־70 למהפיכה, התגלה גורבצ'וב מרוסן ומהוסס יותר, ששיפוטו את עידן סטאלין ואת גבולות ה"גלאסנוסט" התקרב מאוד לראיית העולם של ליגאצ'וב.

מה נשתנה במוסקווה

אי־אלו דברים השתנו מאז במוסקווה. הפוליטביורו, שמאז ה־24 ביולי חייב היה לקיים 20 ישיבות על־פי קצב העניינים הרגיל, התכנס רק 13 פעם, בדרך כלל ללא גורבצ'וב, האמור לנהל את הישיבות. ואז, באורח מפתיע התקיימה ב־21 באוקטובר ישיבת מליאה של הועד המרכזי, שלדברי תומכי הגלאסנוסט התלהטו בה הרוחות בצורה חסרת־תקדים. גורבצ'וב נאלץ פעמיים לשכתב את נאומו לרגל יום השנה למהפיכה. אליאב, הנאמן לו מזה שנים, איבד את מושבו בפוליטביורו, הדברים הגיעו לידי התפוצצות עם הבוס המפלגתי של מוסקווה, בוריס ניקולייביץ' ילצין (56), לשעבר מנהל בתשלובת מפעלים ומזכיר המפלגה בעיר התעשיה הצבאית סוורדלובסק, שבמשך זמן רב נחשב כשותף המקורב של גורבצ'וב. כעת האשים גורבצ'וב את ילצין ב"תקיעת סכין בגב המפלגה, במטרה להביא לפילוג בפוליטביורו".

עוד בקונגרס המפלגה ב־1986 דרש ילצין — ואז זכו דבריו למחיאות־כפיים — "שינוי בתשתית המנגנון של הועד המרכזי". עכשיו נזף בו חבר הועד המרכזי מאסטבורניצקי (שהתלווה לליגאצ'וב בביקורו בפאריס): "איך קרה הדבר שהפכת נגוע בקריירזם" וגורבצ'וב אמר: "בוריס ניקולייביץ', השאיפות שלך גרמו לך נזק, אפילו נזק רב מאוד". "זוכרי שכולם ישמעו את טריקת הדלת" (סאמבורניצקי) הכריז ילצין על התפטרותו. אך כסיבה לכך העלה, כדברי גורבצ'וב מאוחר יותר, "היעדר תמיכה מספקת מצד מזכירות הועד המרכזי". נגד מי כוונו דבריו? נגד ליגאצ'וב או נגד גורבצ'וב? ליגאצ'וב ענה, על־פי המשטר, שהעיר מוסקווה מתפקדת פחות ביעילות מבעבר, וכי זו אשמתו של ילצין. אך גורבצ'וב ענה ישירות להאשמתו של ילצין נגד המזכירות: "דברים אבסורדיים לגמרי, שאינם תואמים את האמת... לא אנסה עכשיו להצדיק את עצמי, לא אכנס לפרטים מה נעשה כדי למנוע מישגים... אני עצמי מתייחס אישית למה שאירע, שכן היו לי שיחות עם בוריס ניקולייביץ' ילצין — שיחות חריפות וגלויות, בארבע עיניים".

נראה, אפוא, שעוד באוקטובר ראה עצמו גורבצ'וב אחראי על מזכירות הועד המרכזי, שהותקפה בידי ילצין, יותר מליגאצ'וב, הטוען כעת כי היא נתונה. גורבצ'וב לא השתמש בכוחו לזמן את הפוליטביורו, עד שמנגנון המפלגה במוסקווה הדיח רשמית את ילצין, וזה האחרון פירסם הכאה על חטא ("איבדתי את הפרספקטיווה שלי") מהסוג שלא נשמע במוסקווה מאז ימי סטאלין. רק יום לאחר מכן, ב־12 בנובמבר, התכנס הפוליטביורו מחדש. אליאב עזב את הפוליטביורו, ילצין נוטרל, ואז אפשר היה להעניק לליגאצ'וב את הניהול המתמיד של מזכירות הועד המרכזי, כדי לשים קץ למשבר־מנהיגות תופש.

אידיאולוג הגלאסנוסט של גורבצ'וב, אלכסנדר יאקובלב, מיהר להכריז על הקו המתוקן, החדש. הוא קרא לעיתונאים הסובייטיים ה"צמתיים" מדי לגלות "סובלנות" חדשה: תבנית ושוק, דמוקרטיה ומשמעת, רוק ופולקלור האהוב על ליגאצ'וב, חייבים להשלים זה את זה, ואין להעמידם בניגוד אחד לשני. גורבצ'וב עצמו אסף את מזכירי הועד המרכזי ואת מנהלי המחלקות, והתלונן כי "גופי המפלגה עדיין לא השתחררו, למרבה הצער, מהסחבת, מהשמרנות ומההסתייגויות".

שום התקדמות בסיסית לא הושגה בדמוקרטיזציה. אולם ליגאצ'וב הבטיח לטאטו, לאחר שגילה לו על חלוקת העבודה החדשה "עם גורבצ'וב יש לנו יחסים ידידותיים מאוד".

הסכנות שלאחר חגיגת הפיסגה

מאת הנרי קיסינג'ר
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

ביום הראשון לביקורו של גורבצ'וב מצאתי את עצמי בקבלת פנים של השגרירות הסובייטית ל"אישי ציבור". מנה שנראה כזול על כל אחד, החל מכוכבי־רוק ומסרטים טלוויזיונים וכלה בפרופסורים ובשרי ממשל לשעבר. כאשר הוא סובב בניעותות בחדרי קבלת הפנים הוויקטוריאניים, נעצר גורבצ'וב לשיחה קלה איתי. הברתי לשנות את היחסים הבין־לאומיים, אמר, כל אחד צריך יהיה לבחון מחדש הנחות־יסוד קודמות. הוא סומך על תרומתי.

זמן קצר לאחר מכן, בעודו פותח לקהל האספים, שב קרא לי גורבצ'וב להתהלך אתו בדעותי על עתיד היחסים הבין־לאומיים. במצב שבו רוב קהל המאזינים היו קרובים לתחושת התעלות, היססתי להשיב בשפת הגיאופוליטיקה. אך לו הייתי עושה כן, הייתי אומר משהו בנוסח זה: "אדוני המזכיר הכללי, מירוץ הזימוש הוא סימפטום למתחים השורשים זה קרוב ל־40 שנה וה חורגים מאיזיותם של הנשקים המעורבים. איני מאמין שקל כל־כך להשכין שלום כפי שקל לבסס הלך־רוח. דרוש שינוי התנהגותי, קץ לנטייה לנצל כל מורתרוה כדי להחליש את התשתיות הקיימות".

שהיתי בוואשינגטון הודות לאריבתם של הנשיא וגב' רייגן, שהזמינו אותי לכל האירועים המרכזיים של היום הראשון. אווירת האופוריה הבריעה את כל הנושאים השנויים במחלוקת. הנשיא אמנם העלה את זכויות האדם וקונפליקטים אזוריים, אך הרושם היה שהתבטאויות אלה נועדו במידה רבה לפיים מבקרים מאגף הימני. ותיק המלחמה הקרה היה נתון כולו לפירוק נשק גרעיני. הוא גם שיקף חלום אמריקאי מהותי: שניתן להפוך על פיה את ההיסטוריה באמצעות רצון טוב.

אולם גורבצ'וב הוא נציג שיטה המתגאה ביכולתה לאתר "מציאות אובייקטיבית". הוא חתר ללא לאות ליעד אסטרטגי להחיש את אובדן האמון בכוח האסטרטגי האמריקאי, שלאחר המלחמה היה משקל־הנגד המרכזי לעליונות הקונבנציונאלית הסובייטית. הנושא החוזר בדבריו היה, כי יש לחסל במאה שלנו את כלי הנשק הגרעיניים, ואי לכך בעקבות ההסכם על טילים לטווח בינוני, יש להבטיח במהירות קיצוץ בן 50% בכוחות האסטרטגיים. הוא העלה נוסחה פיקחית מאוד, שבעיקר פין תחרוץ את גורל מלחמת הכוכבים, בלי שידרוש לשם כך אישור פורמלי של הנשיא רייגן.

יכולתי לחוש, אגב, "להלך" הקרוב לאקסטזה של המשלחת האמריקאית, שכן היתה זו גולת הכותרת של שבוע עבודה מסורה ומעולה. אך לא יכולתי להתנער מתחושה מלנכולית כאשר צפיתי במנהיגי המדינה, שעוצמתה הגרעינית הגנה על עמים חופשיים במשך 40 שנה, מאמצת ללבה את חזיון העולם החופשי מנשק גרעיני של גורבצ'וב — יעד שהועלה, אם גם בפחות זמורה ותנופה, על־ידי כל מנהיג סובייטי מאז סטאלין. נראה שהנשיא ביותר מבין הנשיאים האמריקאיים שלאחר מלחמת העולם השניה, היה נחוש בדעתו לסיים את תקופת כהונתו בפירוק התפיסות והנהגים שעיצבו את האסטרטגיה המערבית במשך 40 עשורים. סופו של "תהליך" פיקוח הנשק שהועלה בצורה כה נלהבת בפיסגה, עלול להותיר את ארצות הברית ללא כל אופציה גרעינית משמעותית.

אני מקווה שהפיסגה לא תתגלה כ"היסטורית" מבחינה זו. אך היא עדיין יכולה להיות ראויה לכינוי, אם הודות לה ובאמצעותה תחדל ארצות הברית מלהתחמק מבעיותיה ותאמץ את סדר־היום הבא:

● יש לאשר את הסכם חיסול הטילים לטווח קצר ובינוני, חרף פגמיו. אם לא ייעשה הדבר, תיהרס הברית האטלנטית.

● כל "צמצום" עתידי של כוחות אסטרטגיים חייב להתבצע בתיאום עם "צמצום" מתחייב בכוחות הקונבנציונאליים הסובייטיים.

● קבלת הנוסחה הסובייטית למלחמת הכוכבים או גירסה כלשהי שלה, תחרוץ את גורל התוכנית להגנה אסטרטגית.

● הברית האטלנטית חייבת לפתח מדיניות ריאליסטית לגבי אסטרטגיה צבאית ופיקוח נשק כאחד. דבר זה אינו יכול עוד להתבצע על־ידי ארצות הברית לבדה. יש לעודד "זהות אירופית" בנושאי ביטחון.

● מדיניות חוץ אינה יכולה להיות מיועדת "לעזור" למנהיג זר. לגורבצ'וב יש זכות לדרוש הסכמים צודקים. אך בסופו של דבר, היחסים חייבים לשקף אינטרסים הדדיים ולא את גודלן של דמויות בנות־חלוף.

רייגן וגורבצ'וב: המערב לא ייצל על־ידי גורבצ'וב

הסכם הטילים וכוחות אסטרטגיים

חזרתי והבעתי את דאגותי ומחשבותי על הסכם הטילים. אך אין טעם לעמוד על ההתנגדויות לעובדה מוגמרת. עצם הסכנות החמורות מאוד של ההסכם רק יחריפו עקב סירוב לאשרו. שכן עכשיו, לאחר שהממשל הכריז על הטילים כמצרך שניתן להיפטר ממנו, שום מנהיג אירופי לא יתיר את המשך הימצאותם בשטחו רק משום שמישהו בן יותר משליש בסנאט מסרב לתת את הסכמתו. אולם על הסנאט מוטלת אחריות לעודד דיון, שיעלה את כל ההשלכות האסטרטגיות והפוליטיות של הסכם זה ושל כל הסכם עתידי. יש לאלץ את האומה לעמוד מול הדילמה האמיתית שלה: הממשל לא כרך את ההתעצמות הצבאית האמריקאית בדוקטרינה אסטרטגית חדשה המשקפת מציאויות טכנולוגיות משתנות. אסור לו עכשיו לפרק את הקיים בלי להעמיד דבר אחר במקומו.

הממשל מציע כבר עכשיו אפשרות של חתימה בוועידת פיסגה במוסקווה בסוף האביב על הסכם לצמצום בן 50% בראשי־החץ הגרעיניים. זה יהיה צעד גדול. לאחר ההסכם הנוכחי, הגנתה הגרעינית של אירופה נשענת במעט אך ורק על כלי נשק גרעיניים, המוצבים על שטח היבשה של ארצות הברית או בים. צמצום בן 50% יותיר אסטרטגיה זו ללא יעדים בבאיים, ואי לכך יקטין את אמינותה.

הופעתם של טילים בעלי ראשי־חץ מפוצלים יצרה מצב, שבו מעצם הגדרתו יש יותר ראשי־חץ מאשר משגרים. פער זה יוצר פיתוי לכל אחד מהצדדים לנסות להרוס את מאגר הנשק של הצד האחר לפני שזה יוכל לשגרו. בעוד מידת הדיוק של ראשי־החץ עולה, טילים נייחים על הקרקע נעשים פגיעים יותר ויותר. ברית המועצות ניסתה להקטין פגיעות זו בהפכה שניים מהטילים החדשים שלה (אס־אס 24 ו־25) לניידים, תוך שהיא מתגברת את אתריו של טיל שלישי (אס־אס 18).

יתר על כן, לטילי יבשה סובייטיים רבים יש ראשי־חץ יותרים, ולכן גם מספר גדול יותר של משגרים מכפי שיש לנו תחת תיקרה כוללת. זאת משום שעל־פי הסכם סטאר"ט אנחנו יכולים להוציא את 450 טילי מינוטמאן 2 הזקנים, בעלי ראש־החץ היחיד, שלנו. לכל טילי הקרקע האמריקאיים הנותרים יהיו ראשי־חץ מתפצלים. ופגיעות זו עוד גדלה מכיוון שכולם נמצאים באסמים נייחים. שיעור ראשי־החץ שיכולים הסובייטים לכוון אל כל אתר מאותם אסמים יעלה מיחס של כ־3:1 ל־4:1 לכל הפחות.

ההסכם המתוכנן יותיר לנו כאסטרטגיית הרתעה בת־ביצוע יחידה את האפשרות להלל שמות והרס באוכלוסיה האזרחית. אפשרות כזאת תהיה משוללת אמינות, או שבמצב של משבר תפתה את הסובייטים להצית מלחמת־מנע. האמירה שהסכם כוחות הטילים לטווח בינוני הוא היסטורי מכיוון שהוא מחסל שתי קטיגוריות של כלי נשק גרעיניים, עלולה לפעול כבומרנג. שהרי נשק זה מייצג רק כ־3% ממאגרי הנשק של מעצמות־העל, ו"הרווח" נעוץ בעיקר ביצירת תקדים לחיסולם של כל כלי הנשק הגרעיניים. מדיניות כזאת אינה בת־השגה, כשם שאינה רצויה. כלי נשק גרעיניים כה רבים יוצרו על־ידי מעצמות־העל, ושטחיהן הם כה רחבים, עד כי חיסול גמור של נשק גרעיני יהיה בלתי ניתן לאימות.

יזומת ההגנה האסטרטגית

הפיסגה בריקיאוויק נכשלה בשל סירובו של הנשיא רייגן להגביל את ניסויי מלחמת הכוכבים. הוא שיכנע בכיוון את המנהיגות הסובייטית כי הוא נחוש בדעתו בנושא זה. אך הם באו עם נוסחה מבריקה להשיג את יעדיהם בדרכי עקיפין. הם מציעים להרחיב את סעיף אי הפרישה מהסכם הטילים האנטי־באליסטיים (אי־בי־אם) לעשר שנים נוספות. ארצות הברית הגיבה בהצעה שבע שנים. ברור שהדברים יגיעו לידי פשרה. הסובייטים גם טוענים שהסכם אי־בי־אם אוסר על ניסויים בחלל של מרכיבי הגנה אסטרטגית — פירוש שבו תומך הרוב בסנאט. שילובן של הצעות אלה ישים קץ למלחמת הכוכבים: הועדת הפיסגה הותה את הנושא למשא ומתן מאתוק יותר.

אבל חשוב כי אנשי הממשל יכירו בעובדה, או שארצות הברית רשאית לבצע ניסויים בתקופת המורטוריום, או שיהיה זה סופה של מלחמת הכוכבים. בתקופה של תקציבים מצטמקים, הצבא בוודאי יאבד את התלהבותו לתוכנית שאותה לא יוכל ליישם או לבדוק במידה מספקת. בניסוחו של הסכם סטאר"ט (שיחות צמצום הנשק האסטרטגי) יש להקפיד מאוד לבל נגלוש בעקיפין למה שהנשיא דחה מפורשות. תהיה זו הולסה גורלית להותיר את האוכלוסיה שלנו חסרת מגן בפני טווח נרחב של סכנות הגרעיות לזיוזי, בעוד אנחנו מבססים את האסטרטגיה שלנו על אותם כלי נשק עצמם המציבים סכנה זו.

נשק קונבנציונאלי

אסור לברית נאט"ו להפוך, בשם פיקוח הנשק, את העולם למקום בטוח למלחמה קונבנציונאלית. כל אימת שרוקמים הסכם גרעיני, צצים דרך פלא מחקרים "המוכיחים" שגורם הרתעה קונבנציונאלי הוא בר־ביצוע. אך ההיסטוריה היא מדריך מהימן יותר מאשר ביטוח מערכות. זה אלפי שנים צבאות קונבנציונאליים, שעל הנייר היו שווים זה לזה בכוחם, יצאו למלחמה מפני שמנהיגיהם הסיקו מסקנות שונות מנתונים זהים. אכן, נאט"ו יכולה לעשות רבות כדי לשפר את מערכות ההגנה הקונבנציונאליות שלה, אך לא עד כדי הישענות עליהן כגורם הרתעה. אבל הישענות כזאת היא־היא היעד שאליו חותרים להוביל את הברית מצדדי "אזור חופשי מנשק גרעיני" באירופה.

בעקבות הסכם הטילים הבינוניים, קוראים אירופים בעלי־השפעה רבים, בעיקר בגרמניה המערבית, לברירת־אפס שלישית: הוצאתם של טילים טאקטיים. בעבור הברית בכללותה, זו תהיה הרת־אסון.

המשמעות ההגיונית של אזור חופשי מנשק גרעיני היא אימוץ תפיסה של "אי עשיית שימוש — ראשונים" בנשק כזה. וברגע שהברית האטלנטית מכריזה כי היא לא תשתמש ראשונה בנשק גרעיני, היא מחויבת להשלים עם תבוסה בנשק גרעיני, במקום להסלים ולהגיע למלחמה גרעינית. בגדולה של אירופה המרכזית יגיע כך כמעט לידי גמר.

ניתן איפוא להבין את הדגש הסובייטי על פירוק נשק גרעיני. פחות מובנת היא הסכמתו של המערב. מנהיגים סובייטיים פיזרו רמזים מעורפלים על נכונות לבדוק צמצומים "אסימטריים" בתחום הנשק הקונבנציונאלי. אך רמזים אינם עמדות משא ומתן. כאשר ייפתחו לבסוף השיחות על נשק קונבנציונאלי, חייב המערב לזכור שלסובייטים שני יתרונות גדולים: יתרון כמותי, וקווי אספקה וקשר קצרים יותר.

הדוקטרינה ופיקוח נשק

בעבר טען שמשא ומתן על פיקוח הנשק חייב להיות גורם משלים חיוני של מדיניות חוץ ומדיניות אסטרטגית רחבות יותר. [illegible] כמעט מכשכש בכלב. אנחנו בבירמול אם פיקוח הנשק מתיר [illegible] למדיניות אסטרטגית ומדיניות חוץ. טבעו של הויכוח הפנימי האמריקאי מחריף את הבעיה. מתנגדי פיקוח נשק מבהירים רק לעתים נדירות את השקפותיהם האמיתיות, דהיינו, שהסובייטיים הם במהותם בלתי מהימנים או שהדטאנט מכרסם בנכונות האמריקאים להתנגד להם. במקום זאת הם מדגישים סיסמאות כמו "אימות" או "צמצום", בלי לשייכן לתיאוריה אסטרטגית או למדיניות חוץ.

אבידיו לשעבר של רייגן בוז שות ונפלו בה. במשך שנים הם מנעו פיקוח נשק, בדברם על הצורך בקיצוצים ובאימות אמיתיים. עכשיו הם ניצבים מול הסכמים הכוללים קיצוצים ואימות, אך אשר מתוך כך מכרסמים באסטרטגיה בת 40 שנה. אימות וצמצום אינן מטרות בפני עצמן. ארצות הברית לא תוכל להגיב, יהיו אשר יהיו ההפרות הסובייטיות שהיא תגלה. שום מדינה אירופית, להוציא אולי בריטניה, לא תסכים להצבה חדשה של טילים אסטרטגיים אמריקאיים על אדמתה.

אירופה חייבת ליטול אחריות רבה על הגנתה ומדיניות החוץ שלה. במשך 40 שנה זוהתה "המנהיגות" האמריקאית של הברית עם מרשמים היוצאים מוואשינגטון והנדונים אחר כך עם בעלות הברית. לטווח הארוך, ויתור על מאפיין מהותי זה של ריבונות, יוצר דמורליזציה ביבשת שדאגה להגנתה מאז צמיחתה של המדינה המודרנית. כדי שהאירופים יתרמו בצורה רצינית יותר לנושאי הגנה ומדיניות חוץ, עליהם לגבש זהות חזקה יותר בנושאים אלה.

אמריקה הנעברה להתפתחות כזאת מחשש שתעודד התבדלות אירופית. אך בסופו של דבר, הדבק המחזיק בריתות הוא אינטרסים משותפים, לא מנגנון התייעצות. איני יכול לתאר לעצמי איום ביטחוני כזה שיביא מנהיגים אירופיים לידי מסקנה שמוטב להם בלעדי ארצות הברית מאשר אתה. בתחום ההגנה האינטרסים האירופיים והאמריקאיים מצטלבים יותר מכל. יש לנו יותר מה להפסיד מתחושה של איזאנים אירופי מאשר מזהות אירופית חזקה יותר.

תפקידו של גורבצ'וב

האופוריה שסחפה את וואשינגטון באה בהשראת אישיותו של גורבצ'וב יותר מאשר בגלל מדיניות סובייטית. הוא התקבל כאילו היה דאוס אקס מכינה, שיפתור את כל בעיות המערב. אך האם גישות כאלה הן ריאליסטיות? האם הן משקפות נאמנה ובצורה הוגנת את הבחירות האמיתיות העומדות בפני המנהיגות הסובייטית?

כאשר מאזינים למזכיר הכללי, קל לשכוח שהוא צץ בצמרת של מה שבוודאי היתה התחרות הקשה ביותר בעולם — שבה הברנשים הנחמדים מסיימים אחרונים, ולעתים רחוקות שומעים שוב על המפסידים. גם אם נבא מתוך הנחה שכוונותיו הן אכן כוונות פיוס, הוא עצמו יכול להרחיק לכת רק עד נקודה מסוימת. המציאות מטילה לפחות פסק־זמן על הרפתקנות־החוץ הסובייטית, אולי אפילו מקטינה את קיבה, בלי קשר לשאלה מי שולט במוסקווה. אך אין זה סביר שגורבצ'וב יוסיף לעצמו בעיות מיותרות מבית. הוא לא יתערב להביס שינויים בהסדרים פוליטיים ה אסטרטגיים שלא יהיו לרווחו של מיצות זוקות בביורוקרטיה שלו. ברור שהוא ילחץ למען אותן תרבויות הבריאות יותר לארצו.

איני יודע איך היה גורבצ'וב מגיב אילו הגישה אליו היתה פחות סנטימנטלית, ואילו היו מציעים לו תרבית כוללת שהיתה מצמצמת כוחות גרעיניים וקונבנציונאליים ברבומן. או כיצד היה מגיב על נסיון רציני לדון בתפקודן של ארצות הברית וברית המועצות בעולם בעוד עשור. אי העמדתו של גורבצ'וב למבחן רציני היא אולי ההחמצה הגדולה שהוחמצה בפיסגה. עדיין יש בידינו זמן לאמן מחדש את הדרישה בין מזרח למערב. אך ראשית עלינו להכיר בכך שגורבצ'וב אינו יכול להציל את המערב. עלינו לעשות זאת בעצמנו.

פרסים והרשמה בכל משרדי הנסיעות
מלחי סוכנים בע"מ דיזנגוף 74 ת"א טל: 298414

אוניברסיטת תל־אביב
בית־הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה התיכונית
הורים ותלמידי כיתות ח' ו־ט' בנים ובנות
באזור תל־אביב והמרכז
לקראת ההרשמה לכיתות ט ו־י' לשנת הלימודים תשמ"ט
אשר תחל ביום ד', ה' בניסן תשמ"ח 23.3.88
ניתן לקבל פרטים על בית־הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות ביה"ס, רחוב האוניברסיטה 30 רמת־אביב 69975, טל' 414069, 420702.

הבימה התיאטרון הלאומי
הארץ עיתון לאנשים חושבים

עדית תל־אביב יפו
מקיימים בשבת 19.12.87 ב־11.00
מוספשבת
בהשתתפות:
- אל"מ (מיל.) אלי גבע — צה"ל, משמעת וליל הגילשונים
- ניסים זוילי — ראש המחלקה להתיישבות כפרית בסוכנות
- יעקב אגמון — על חגיגות ה־40 למדינה.
- רות אלמוג — על סיפרה החדש "שורשי אויר".
- הרביעיה הקולית – "קו 4": גילה חסיד, רינה ששקין, צבי שרף וגדעון אפרתי.
- אריק לביא על תוכניתו החדשה — "כל החלומות". ליד הפסנתר עידן סוחובולסקי.
- הזמרת טל אמיר עם המלחין סשה ארגוב.

מנחה: מיכאל הנדלזלץ
כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'־ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.
דמי כניסה: 10.– ש"ח.
הנחה 50%
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב או תעודת קשיש של ת"א.
הארוע באדיבות
בית היוצר לספר הטוב
חנות הספרים בהבימה
פתוחה מ־11 בבוקר עד 11 בלילה
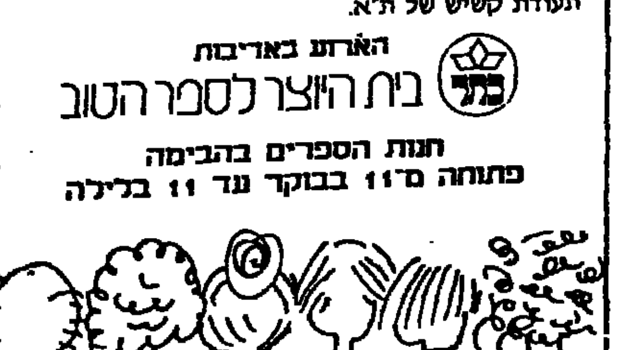

גלגל
מכרז רכב מס' 6/87

סוג	התוצרת	שנת יצור	מס' הרכב	הערות
פרטי	פגו 504	83	34-035-83	אוטומטי + מזגן
פרטי	ריינו 60	82	37-178-82	
פרטי	ריינו 60	82	37-239-82	
פרטי	ריינו 60	82	37-248-82	
פרטי	ריינו 60	82	37-139-82	מזגן
פרטי	ריינו 65	82	37-144-82	
פרטי	ריינו 70	83	93-174-83	מזגן
פרטי	ריינו 70	83	92-647-83	
פרטי	ריינו 70	83	92-650-83	מזגן

– את הרכב ניתן לראות במחסן "גלגל", רחוב 7 ת"א בין השעות 07.00–14.00 בתאריכים 14–23.12.87
– את ההצעות עבור הרכב יש לשלוח לפי הכתובת: "גלגל", חב' הדלק הישראלית בע"מ ת.ד. 50220, ת"א 61500 ולציין על גבי המעטפה: מכרז רכב מס' 6/87.
– ההצעות תתקבלנה עד 24.12.87 שעה 12.00
– אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

יעוץ מומחים בכתב
יש לך בעיה?
את/ה מתלבט/ת?
את/ה חושש/ת לפנות לעזרה?
צוות מומחים מוכר מציע לך יעוץ
בכתב או בקלטת
ותשובה על כל שאלה:
בתחומים אישיים,
בינאישיים
וחברתיים.
בנושאים:
משפחה, זוגיות והורות
לימודים ומקצוע
סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב לת.ד. 5293 הרצליה. לצרף 10 ש"ח עבור הערכת הפניה ובנוסף 10 ש"ח תקבלי הצעה לייעוץ המלא.

לא מכרת לא שילמת
לוח העיר
קבלת מודעות
03-371261

אוניברסיטת בר־אילן
הפקולטה למשפטים ע"ש יעקב הרצוג
הציבור מוזמן לטקס הקמת הקתדרא לזכויות האדם על שם ראול וולנברג
בנוכחות כבוד מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ מר שמעון פרס
אורח הכבוד: פרופ' ארווין קוטלר, אוניברסיטת מקגיל, מונטריאול קנדה
הטקס יתקיים אי"ה ביום חמישי ג' בטבת תשמ"ח (24.12.87)
בשעה: 17.30 באולם הסינט, בנין המינהלה שבקרית האוניברסיטה
על סדר היום:
דברי הפתיחה: פרופ' עמנואל רקמן – נגיד האוניברסיטה
פרופ' א.י. קושט – רקטור האוניברסיטה
פרופ' סיני דויטש – דיקן הפקולטה למשפטים
השופט פרופ' אהרון ברק – בית המשפט העליון
עו"ד יעקב רובין – נשיא לשכת עוה"ד
עו"ד ד"ר יהושע רוזנשטייך – נשיא הארגון הבינלאומי של עורכי דין ומשפטנים יהודים
דברי ברכה: מר שמעון פרס – מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ
הרצאת אורח הכבוד: פרופ' ארווין קוטלר בנושא: "זכויות אדם בינלאומיות והמצפון היהודי"

מדע עתון מדעי לכל
כמה קלוריות בסופגניה? מה האנרגיה שבסביבון? כמה פוטונים ניתן להפיק מפך שמן?
על שאלות אלו אין תשובה בגליון החדש של
"מדע" כרך ל"א מס' 1
אך תמצא בחוברת שפע מאמרים כתבות וידיעות, בתוך: מערכת החיסון בלבוש חדש, הכתב העברי והכתיב בעברית, שעשועי דומינו, הגיון עמוס ועוד. ועוד.
דמי המנוי לכרך ל"א 45 ש"ח (כולל דמי משלוח) בשיק, באמצעות התלוש, או טלפונית בכרטיס אשראי.
חתימה על "מדע" שי נפלא לחנוכה.
לכבוד מוסד ויצמן לפרסומים, רחוב הרקפת 8 א' ת.ד. 801 ירושלים 91007
ברצוני לחתום על מדע ☐
שם ___ כתובת ___ מיקוד ___
טלפון ___ מס. זהות ___ מקצוע ___
רצ"ב שיק ע"ס ___ ש"ח לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים
מס' כרטיס אשראי ___
תוקף עד ___ חתימה ___

כתב זר / תום שגב

דרישת שלום ממוחמד בורקן

השופט חיים כהן, נשיא האגודה לזכויות האזרח, אומר שאינו מתחרט על פסק הדין שאסר על מוחמד בורקן להתגורר ברובע היהודי. עשר שנים לאחר שגורש מהרובע שוב צפוי בורקן לגירוש

ביום שלישי לפנות ערב, שעות מספר לפני שד־אשוני השרוניסטים באו אל הרובע המוסלמי בירושלים כדי לשיר "לעת אכין מטבח" עם השר ועם לילי שלו, והלכתי לשתות קפה בביתו של מוחמד בורקן.

בורקן (41) הוא גבר חסון, ששפמו השחור מטופח בקפידה ותודעתו ההיסטורית מטופחת כמוהו. מוחמד בורקן הוא סמל, לא רק בעיניו.

לפני קרוב ל־10 שנים פסק בית־המשפט הגבוה לצדק כי החברה לפיתוח הרובע היהודי אינה חייבת להחכיר לבורקן דירה ברובע, שכן הרובע מיועד למגורי יהודים בלבד. זה היה פסק־דין לאומני תקי־פני, מזיק ולא־צודק, שניתן בידי השופטים דוד בכור, מאיר שמגר וחיים כהן, כיום נשיא האגודה לזכויות־האזרח. "בוכים אנו ומוחים על מה שעוללו לנו הירדנים בעיר העתיקה, ואין לדרוש מאיתנו שנפתח אנחנו פתח לדוחה לפניהם לחזור ולהתיישב ברובע היהודי דווקא", כתב כהן.

רוב התושבים הערבים נכנסו לגור ברובע היהודי אחרי מלחמת העצמאות. אחרי מלחמת ששת הימים אולצו לפנותו, תמורת פיצויים. הרובע שופץ והיה למה שהוא היום — גיטו ליהודים אמידים, רובם חרדים.

משפחת בורקן רכשה את ביתה ונכנסה לגור בו סמוך לפני מלחמת העצמאות. הבית לא ניצב בתוך הגבולות ההיסטוריים של הרובע היהודי, אך אחרי מלחמת ששת הימים סופח אל הרובע המופקע, ומשפחת בורקן נדרשה לפנותו. המשפחה סירבה. דתם אוסרת עליהם למכור את רכושם למי שאינו מוסלמי, הסבירה. בורקן נולד בבית ההוא, והתחתן בו, והוליד בו את ארבעת ילדיו.

פרשת בורקן העמידה במבחן את נכונותם של הישראלים לחלק את ארץ־המריבה הזאת עם יושביה הערביים ולחיות לצידם בשלום. הם לא עמדו במבחן: משפחת בורקן סולקה מביתה בכוח, במבצע משטרתי שהיקפו המבצעי והתקשורתי לא נפל מהמאמץ לשמור על הבאים השבוע למפגש האש בביתו של שרון.

משפחת בורקן מתגוררת היום בבית שבורקן הקים במורדיה, ברשיון, על קרקע שהיתה בבעלות המשפחה, בין בית־חנינה לבין פסגת־זאב, שכונת־מגורים חדשה בצפון ירושלים. שלוש שנים לאחר שהתיישבו שם, הופקע גם השטח הזה. השבוע הראה לי בורקן תוכניות: במקום שבו ניצבים ביתו ובתיהם של כמה מאחיו, אמור לקום המרכז המסחרי של פסגת־זאב, לבלבה של השכונה החדשה. לפי שעה, לא נדרשו לפנות את הבית, אבל במוקדם או במאוחר זה יקרה. בורקן, בעבריתו: "כל־כך אוהבים אותי הבני־דודים שלי. איפה שאני בא לגור — הם באים אחרי".

הוא איש בוחר, בעל חוש־הומור טוב, צבע בני קטעו, המועסק בקיבוץ רמת־רחל. מבין גדול בצבעות, לא מבין בפוליטיקה. לא מאמין בחומייני ולא בשמיר, לא בפרס ולא בערפאת. לא מאמין בהסדר כולל. מאמין בשלום עכשיו, בין אדם לאדם. כך למד מסבו, איש חברון, שבפרעות '29 הסתיר את שכניו היהודים בבוסתן וכך ניצלו חייהם.

האנשים ברמת־רחל, הוא אומר, הם אנשי שלום.

למה בורקן ברובע היהודי כן ושרון ברובע המוסלמי לא, שאלתי אותו. בורקן צחק. יש לו צחוק חם וקול עמוק. אתה צוחק עליי, אמר והסביר, בצפוי, ששרון בא אל הרובע המוסלמי בכוח, לא כדי לגור בו אלא כדי להרגיז. הוא, בורקן, רצה רק לגור בביתו, בשלום, זה ההבדל. מעניין לוגו, השופט כהן הלא קבע במפורש שאין כל אפליה ביהודים הערתי של הרובעים בעיר העתיקה, רובע רובע ועדתו. מכאן שאם מוסלמים לא יכולים לגור ברובע היהודי, יהודים לא יכולים לחיות ברובע המוסלמי.

בורקן טועה, כמובן, כפי שטעה גם כהן. רובעי ירושלים לא היו מעולם מיוחדים לעדה אחת. תמיד גרו בכל רובע גם בני עדות אחרות. שרון גר בבית שהיה שייך ליהודים. פסק דינם של השופט כהן ועמיתיו מנע אמנם ממוסלמים להתגורר ברובע היהודי, אך לא מנע מיהודים להשתלט על הרובע המוסלמי.

בורקן אוהב לספר את פרשת הגירוש [illegible] פורים ומעשיות ואגדות ומשלים. הכל מבוסס ומתויק. הכתבים שכתב, המכתבים שקיבל, מסמכים משפטיים וקטעי עיתונות. לפני זמן־מה ישב בורקן והעלה את כל הפרשה על הכתב. אולי מישהו ירצה לעשות ספר או סרט מהסיפור שלו. בכל מקרה, הבנים והנכדים צריכים להכירה. מורשת משפחתית שתעבור מדור לדור.

הרבה אנשים טובים עזרו לו אז, פעילי שלום ועיתונאים מהארץ ומחו"ל, ובראש כולם, אמר השבוע, הפרופסור עוזי אורנן.

איך אלוהים שוזר גורלות אדם אלה באלה, אמר בורקן. מנהל החברה לפיתוח הרובע, שסילקה אותו, היה אביו של אלי גבע, שהיה כל־כך בסדר בלבנון, ובן־דודו של הפרופסור אורנן היה השופט חמו־שלה, שהמצרים רצחו בראס־בורקה, איזה עולם, איזה עולם. עזר ויצמן, אז עוד בחרות, היה בסדר איתו, טדי קולק היה נבזה. והשופט חיים כהן, אמרתי לו לבורקן, התגלה אחר־כך כלוחם על זכויות־האדם.

שנים לאחר שכהן פרש לגמלאות, הלך בורקן לבקר אצלו בביתו. הוא לא בא כדי להתווכח איתו. הוא בא כדי לספר לו שגם ביתו החדש הופקע וגם משם הוא צפוי לגירוש. כהן אמר לו, לדבריו, שאם אכן יסולק מביתו בבית־חנינה, מן הראוי שיחזור לביתו ברובע היהודי. בורקן הבין מתשובה הזאת, שכהן מתחרט על פסק־הדין ההוא.

צילצלתי אל כהן. השופט הישיש אכן זוכר את ביקורו של הצבע הערבי בביתו, אך לדבריו אינו זוכר שאמר לו את מה שבורקן מייחס לו. כך או כך, בשום פנים אינו מתחרט על פסק הדין ההוא. זו היה ההחלטה האפשרית היחידה, לאור הנתונים. צריך לזכור, אמר כהן, ונימת נזיפה בקולו, שבורקן פנה גם אל כלי־התקשורת, ושופטים אינם אוהבים את זה. בפעם הבאה שבורקן יזדקק לבית־המשפט, ראוי לו שיימנע מכך, הוסיף ואמר נשיא האגודה לזכויות האזרח.

משסולק מביתו ברובע היהודי, זכאי היה בורקן לפיצויים. הוא לא לקח את הכסף, עד היום. אף לא הלך לברר כמה מגיע לו. יכול להיות שהמדובר כיום במאה אלף דולר. לא איכפת לו. על־פי דתו, אסור לו למכור את ביתו והוא לא ימכור אותו.

★

הנה הצעה להוזלת השמירה על ביטחונו של אריאל שרון ברובע המוסלמי בירושלים: צד"ל. חיילי צבא דרום לבנון משתכרים רק 100 דולר בחודש, וזה הרבה פחות ממה שמקבל שוטר או מג"בניק ישראלי. הם הלא מכירים כבר.

ערב במצפה רמון. הפולארדים התעכבו שם הרבה. (תצלום: אריאלה אברהמי)

יש לאן לברוח

לא סיפור הצלחה, מצפה־רמון, אבל כל־כך אופטימי. יכול להיות יפה שם. עד שיהיה לעיר זו האגם המלאכותי שלה — היא מחכה להוריו של ג'ונתן פולארד

הרחק הרחק מעזה ומתל־אביב, איש־ם בלבה של ארץ הבדווים, יש עיר קטנה היושבת על שפת מכתש מדברי שנוצר עוצר־נשימה ואקזוטי, אומרים, עם הופעת האדם על פני כדור הארץ. לא היתה לי שום סיבה לנסוע דווקא השבוע למצפה־רמון, אך כל שהודמנו מבאר־שבע אל המדבר הזיק, הדרך שבמכתש הול לקלוט את הדרשות — היה כמו משהו מרגיע ותרפויטי, כאגאלי משה, על מרגות הציונים שרוב ששוה דייק מאדם והיא באוולתה משקיעה את כוחו ועצביה בשליטה על שטחים לאילה.

לא סיפור הצלחה, מצפה־רמון. כמחצית מהדירות בעיר, אולי 700 במספר — ריקות. לא דירות נטושות: מעולם לא נכנסו לגור בהן. משרד השיכון בנה אותן, אולי 35 מיליון דולר השקיע בהן — התברר שאין להן ביקוש. יש בתי־דירות שלמים ושורות שורות של קוטג'ים נאים — כולם ריקים. עם ריצוף, עם מטבחים, עם חדרי־אמבטיה. הכל חדש, נקי ומטופח — וריק.

יותר מכל יישוב אחר בארץ, אמורה היתה מצפה־רמון להפיק תועלת מהסכם־השלום עם מצרים. אבל מפוני ימית לא התיישבו שם, הצבא לא עשה את המקום למרכז העירוני של בסיסיו. בעצם, אתם קיימים בטעות, אמרתי לראש־המועצה: קמתם בטעות ואתם קיימים בטעות. אבל שמואל כהן אמר: [illegible] מלאכותי [illegible] מעניין. השרים התחייבו מתרשמים מהרעיון. אבל בתוך ארבע או חמש שנים לא תהיה להם ברירה והאגם יקום. במצפה־רמון אין משלמים מס־הכנסה. התקנה נכנסה לתוקפה לפני כשנה. היא לא משכה לשם המונים, גם לא מפעלי־תעשייה רבים. אך כהן אמר שעוד מוקדם להעריך את השפעתה. בתוך חמש שנים יגורו במצפה 5,000 תושבים, הוא מאמין, כמעט פי שניים מאשר כיום.

הוא בן 44, יליד תימן, מעולי מבצע־מרבד־הקסמים, חבר מפלגת העבודה. תשע שנים הוא עומד בראש המועצה, איש מהוייט ומתייך. יש משהו שובה־לב באופטימיות שהוא מקרין.

לא מזמן הודיע כהן שמצפה־רמון מאמצת את צמד הפולארדים, ג'ונתן ואן פולארד. אולי יכתוב לבית הלבן, סיפר לי, לבקש רחמים. מה פתאום, שאלתי. כהן, זהיר וזהיר, אמר שלא הכל אפשר לגלות, וגילה לי סקופ קטן: הוריו של ג'ונתן פולארד יבואו בחודש הבא לישראל, וכמובן שיתארחו גם במצפה־רמון.

ניחשתי שמצפה־רמון הגיעה אל הפולארדים והפולארדים אל מצפה־רמון — באמצעות אביעם סלע, שהיה מפקד הבסיס הסמוך של חיל־האוויר. סלע היה איש־הקשר של הפולארדים בוואשינגטון. בין המרליינים הרגלונים למיניהם, המקשטים את משרדו של כהן, יש לו גם תצלום עם הקדשה של סלע. אביעם סלע אתה אמרת, השיב ראש־המועצה וגילה לי עוד סוד קטן: הפולארדים היו מסתובבים הרבה במצפה־רמון.

האיש בתחנת־הדלק שעל אם־הדרך, חזי כספי, היודע הכל, סיפר לנו שבמועצה היה על זה ויכוח גדול. למה לא שאלו את המועצה לפני שהודיעו על זה לתקשורת, טענה האופוזיציה, וראש־המועצה אמר שהוא לא חייב להתייעץ עם אף אחד. לא היו רחוקים ממכות.

כהן אמר שזה היה ויכוח לא־רציני, ושלח אותי לראות את מרכז־המבקרים המפואר הנשקף אל המכתש. הוא יכול להתחרות בכל מרכז־מבקרים דומה בארצות־הברית. היו שם ישראלים מגבעתיים, ילידי הולנד וניצולי השואה, היו עולים חדשים מאתיופיה והיה בחור־זהוב עם כיפה סרוגה, ירוקה, שמוטה לו על בלוריתו, ירושלמי. הוא חושב שבני־עקיבא משקיעים יותר מדי בשטחים ופחות מדי בבעיות האדם בישראל. על כן הוא יושב עם הגרעין של תנועתו בירוחם ומקווה להשתקע שם.

אחר־כך הלכנו לראות את היעלים. ערב ערב, לפני שקיעת השמש, הם עולים מהמדבר, מתקרבים אל בתי העיר והילדים מאכילים אותם.

סיפור קטן לחנוכה

איפה יעלו את "אחי גיבורי התהילה"

איש־ם בתוך המדבר הגדול בנגב, סובב השבוע איש אחד, לבן־שיער, וביקש אתר מתאים להעלות בו חזיון המוני שעלילתו עמידת קומץ של עובדי־אדמה מול אימפריה אדירה, עושקת ארצם, מעטים מול רבים במלחמה על חירותם. מה מופלאים מעיינות גבורתם.

הבימאי יוסף "ספר" מילוא, מקודם בחיפה ותל־אביב, עכשיו במילדיים, גרמניה המערבית, ואנטוורפן, בלגיה, בא לימים מספר לארץ על־פי הזמנת פסטיבל ישראל, כדי לבחון את האפשרות להעלות את "אחי גיבורי התהילה" מאת הווארד פאסט. יחד עם אנשי הפסטיבל, הוא בדק את השטח באזור מודיעין, וגם באזור לטרון, באותם הכפרים הערביים שבאזור, סיפר לי, מכאן מגרש גדול שנראה מתאים.

פאסט כתב את "אחי גיבורי התהילה" "לאשר הם שם, יהודים ולא־יהודים, שחירפו את נפשם באותו מאבק עתיק־יומין ובלתי־נשלם על חירות האדם וכבודו". בעת פרסום הספר, בשנת 1948, היה פאסט קומוניסט אמריקאי וידיד גדול של מפ"ם. מילוא אמר לי שהוא חולם על "הפגנה להמונים" עם מאות משתתפים, משהו מעין החזיון הגדול שהיה בשנת 1951 בקיבוץ עין־חרוד של "השומר הצעיר".

"אחי גיבורי התהילה" בנגב — זה יכול להיות סיפור, אמרתי למילוא. להווארד פאסט יהיה אולי מה להגיד על זה. מילוא אמר שזה לא יהיה בנגב. דובר הפסטיבל אמר שעדיין לא הוחלט אם זה יהיה בכלל.

כספת / נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן

סדרה ארוכה של תירוצים

מדד המניות הכללי ללא בנקים עמד בסוף אפריל 1987 על שיא של 175 נקודות. מאז ירד המדד והמשיך וירד עד שכיום הוא עומד על 120 נק'. מאז ועד היום הונפקה סדרה לא־מוגבלת של תירוצים לירידות השערים.

במאי 1987 האשמה שיטת המסחר הניסיונית שהונהגה אז. חודש לאחר מכן תלו את האשם במנכ"ל בלין בינו צרייק, על שניקה את אורחות בנק לאומי מבירידות ערך רבים. ביולי העובר הבנדד להמוני עם ישראל שנסעו לחו"ל. "רק יוזמו המשקיעים מחו"ל, והבורסה תעלה", דיווחו הסוחרים לעיתונאים.

באוגוסט 1987 נולד תירוץ חדש: החשש ב"ועדת שטינסקי" שתטיל מס על רווחי הון. באוקטובר היתה הסיבה לכך המפולת בבורסה האמריקאית ומשבר הדולר בעולם. החשש מפני משבר בשוק ההון בשנת 1988, עקב הפדיונות הגדולים, היה התירוץ של נובמבר, ובדצמבר שוב תלו הסוחרים את ירידות השערים בשינויים בסדרי המסחר.

אתה היית קונה סדרה כזו של תירוצים?

אל תשכח את המילווה

מלוות חובה מסוגים שונים, בהיקף של 1.25 מיליארד שקל, יגיעו לפדיון בשנת 1988. המדובר במלווה מרצון, מלווה מלחמה ומלווה ביטחון. מי שהגיע לגיל 65, רשאי גם לפדות תעודות מלווה שלום הגליל, שהתנפקו בשנת 1982.

האוצר מודאג אמנם מהיקפן הגדול של הפדיונות בשנה הבאה, אך זו אינה הבעיה שלך. מה עושים כדי לדעת מה עומד לרשותך?

הדרך הטובה ביותר היא לפנות בכתב לבנק ישראל, למחלקת מלוות המדינה, ולמסור את מספר תעודת הזהות. אז תוכל לקבל את כל המידע הרלוונטי בבדיוק, בדואר חוזר.

הבי־בי־סי לעזרת המשכימים

אם אתה איש עסקים חובק עולם, או סתם סקרן המבקש לדעת מה מתרחש בשווקים הפיננסיים הבין־לאומיים, אזי אין כמו חדשות הבוקר בבי־בי־סי. ב־6:50 בבוקר מושמע האות הידוע מלונדון, ובמשך 10 הדקות הבאות, עד ל־7:00, מוזרם רצף בלתי־פוסק של ידיעות פיננסיות מהעולם.

הקריין מתחיל בחדשות כלכלה כלליות, לאחר מכן מוסר את שערי הסגירה של המט"ח באירופה ו־בארה"ב. מאוחר יותר הוא מוסר את תוצאות המסחר בבורסה באירופה ובארה"ב, והכל בקיצור וביעילות.

עדיף ניכיון ב"שוק האפור"

נניח שברשותך מספר שיקים דחויים ואתה זקוק למזומן. אתה יכול לנכות אותם (לקבל תמורתם אשראי באופן מיידי) בבנקים, אך עדיף לעשות זאת בשוק האפור.

אמנם במערכת הבנקאית גובים עבור פעולה זו ריבית חודשית של שלושה אחוזים, ובשוק האפור יכולה להגיע הריבית עד לארבעה אחוזים בחודש, אך לאפור יש יתרונות נוספים.

ראשית, בשוק האפור מסכימים לנכות שיקים עד לתקופה של חצי שנה, בעוד שבמערכת הבנקאית הניכיון הוא לשלושה חודשים מקסימום. שנית, בשוק האפור נותנים אשראי מלא (כלומר על כל שקל של שיק דחוי, אתה מקבל שקל אשראי), בעוד שבבנקים נוהגים לקחת מרווח בטחון של עד 20 אחוז, לפי טיב השיקים. יתרון נוסף: שומר את ה"אובליגו" בבנק למקרה הצורך.

הדולר ימשיך לרדת

הין התחזק בארבעה אחוזים במהלך השבוע והתחזיות של מוסדות המחקר המרכזיים בעולם מדברים על המשך המגמה. התחזיות קובעות כי הדולר יוסיף להיחלש עד לרמה של 110 ין ו־1.50 מארק לדולר. כיום הדולר נמסר בטווח של 126—130 ין לדולר ו־1.62—1.64 מארק לדולר.

אינדיקציה למגמה זו השבוע, היתה העובדה שהתערבות מאסיבית של הבנק המרכזי של יפאן, שרכש יותר מחצי מיליארד דולר, לא הצליחה לבלום את התדרדרות הדולר, אלא רק למתן אותה במקצת.

התחזית לשבוע הבא היא שהתנודות בשערי המטבעות יהיו מתונות יותר, אך מגמת התחזקות הין תימשך, בין השאר בגלל ירידת מחירי הנפט, המטיבה מאוד עם הכלכלה היפאנית. לעומת זאת, המומחים צופים שלקראת השבוע האחרון של דצמבר צפויה עלייה מסויימת בשער הדולר, עקב רכישות הדולרים הגדולות מצד חברות עסקיות, שימשמו רווחים במטבעות אחרים, או כאלה הזקוקות לסכומים בדולרים במאזניהם. תיקון זה הוא מלאכותי וזמני, ולא ישפיע על המגמה הכללית של המשך התדרדרות הדולר.

לדעת ישראל איגרא, יועץ השקעות במטבע חוץ, הין אמנם הוכיח עצמו בשנים האחרונות כהשקעה טובה, והוא גם ימשיך להיות כזה בטווח הקצר, אך בשיקול לטווח ארוך, ארצות הברית תיכנס למיתון בשלהי 1988 (לכל המאוחר) והראשונה שתיפגע מהמיתון תהיה יפאן. אז גם הין ייפגע וירד. יפאן תלויה ביצוא לארה"ב הרבה יותר מאשר גרמניה.

ישראל איגרא: הין הוכיח עצמו

לפני רכישה, כדאי לבדוק

חנויות הרווחה של "כור" מציעות כיום מספר מוצרים במבצעים מיוחדים. שואב אבק מתוצרת "הובר" נמכר בחנויות אלה בשישה תשלומים של 90 שקלים כל אחד, סך הכל 540 שקלים. הערך הנוכחי של העסקה הוא 504 שקלים (לפי 2 אחוז ריבית לחודש).

מחירו של אותו שואב אבק לצרכן רגיל הוא 625 שקלים. אך אליה וקוץ בה: חברת "חוסך" שבבעלות כור, המייבאת מכשירים אלו, מציעה את אותם המכשירים במבצע מיוחד. במסגרת מבצע זה נמכרים, לכל דכפין, מכשירים מתצוגה או עם פגמים חיצוניים קלים במחירים נמוכים עוד יותר. שואב אבק נמכר שם ב־496 שקלים בלבד.

מחיר טלוויזיה מתוצרת "טושיבה", ברוחב מסך 14 אינץ' ללא שלט הוא 900 שקלים, כאשר התשלום נעשה בשישה תשלומים חודשיים, 150 שקלים כל פעם. הערך הנוכחי של העסקה הוא 840 שקלים.

המחיר הרגיל בחנות הוא 928 שקלים. אך שם, אם תהיה מוכן לסבול פגם חיצוני קטן, תקבל את הטלוויזיה ב־750 שקלים.

מכירות סוף העונה: השנה כנראה כבר בינואר

החורף החם יקדים מכירות סוף העונה

עליית מדד מחירי ההלבשה בנובמבר בשיעור של 9.5 אחוזים זעזעה את קברניטי המשק וכמיוחד את מזכיר ההסתדרות, אשר טען כי מקור הרע הוא בהסרת הפיקוח מענף זה.

לעומתו, גורמים בענף ההלבשה מציינים כי כבר בינואר תחול ירידה במחירי ההלבשה עקב מכירות סוף העונה, שיוקדמו השנה.

בענף ההלבשה מציינים, כי החורף החם הפוקד אותנו גורם להצטברות גדולה של מלאים בחנויות, ובקרוב ייאלצו החנויות לצאת במבצעי הנחות כדי לפנות מקום במדפים לבגדי האביב.

פסיקה לטובת אזורי פיתוח

בית המשפט העליון פסק באחרונה כי הטבות שונות הניתנות למפעל מאושר באזור פיתוח לא תחופפנה זו את זו.

הלכה זו התקבלה בערעור של חברת סבריינה על החלטתו של פקיד שומה, אשר ביקש לקבוע כי תקופת הפטור מכל מס על דיווידנד תחופף את התקופה של תשלום מס מופחת (בעקבות תיקון בחוק, מדובר כיום בתקופה של שבע שנים).

בית המשפט פסק כי אין לקבל פירוש מצמצם לחוק עידוד השקעות הון, מכיוון שבדרך זו מאבד המשקיע למעשה את היתרון שלו הוא זכאי לפי החוק. לכן, יש לפרש את החוק לפי ההיגיון המסחרי והכלכלי, שבתחילה ייהנה הנישום מהטבה באמצעות שיעור מס מופחת, ולאחר מכן ייהנה מהטבה של פטור ממס על דיווידנד.

מכתב: שמעוני "יצא בזול"

במדורכם מה־4.12.87 הכתרתם ב"האין גבול לטהיה" את הקטע בעניין עמלות היטלים על רכישת מט"ח. ובכן, מתברר שאין גבול, והפוי כתראו, מר מיכאל שמעוני "יצא בזול" עם המחאה ע"ס 526 דמי מנוי לירחון "נשיונל ג'אוגרפיק". אני שילמתי 62.55 עבור המנוי.

ג.ב.

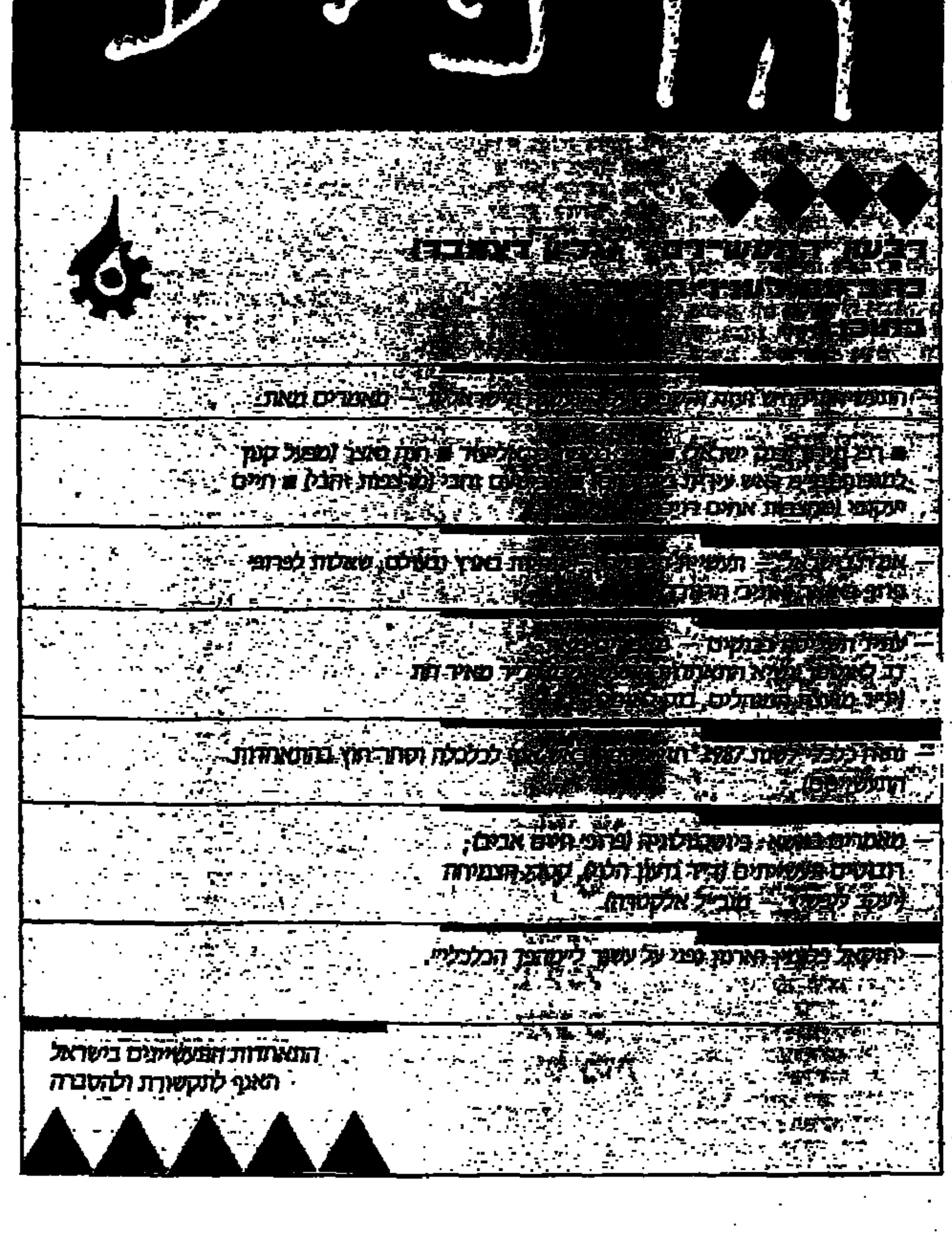

המכון הישראלי לקולנוע

המכון הישראלי לקולנוע

מודיע:

טקס חלוקת פרסי המכון לשנת תשמ"ח

שנועד להתקיים ביום ד' 23.12.87 —

נדחה מסיבות בלתי צפויות

על המועד החדש, תבוא הודעה.

ההנהלה

חברת הימנותא בע"מ

חברת הימנותא בע"מ מבקשת לקבל הצעות רכישה כמפורט דלהלן:—

מספר מכרז	גוש	חלקה	מהות הנכס	כתובת	זכויות הימנותא בנכס	מהות הזכות המוצעת למכירה
6/87	7140	210	מגרש	השר שפירא 20, בת־ים	בעלות	בעלות
7/87	7154	253	מגרש	הנביאים 5, בת־ים	בעלות	בעלות
8/87	7154	329	מגרש	הרבינוביץ 113א', בת־ים	בעלות	בעלות

בדבר פרטים נוספים של תנאי המכרזים ולקבלת טפסי הצעה וטפסי הסכם התקשרות יש לפנות בשעות העבודה הרגילות למשרדי הקרן הקימת לישראל, ברחוב צבי הרמן שפירא 11, תל־אביב טל' 03-287840, או בלשכה הראשית של הקרן הקימת לישראל, רחוב קרן הקימת לישראל 1, ירושלים טל' 02-222446, 245417.

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה בציון מספר המכרז לפי הכתובת: הימנותא בע"מ, אצל הקרן הקימת לישראל, רחוב צבי הרמן שפירא 11, תל־אביב. על ההצעות להגיע לתיבת המכרזים של החברה לא יאוחר מיום 3 בינואר 1988 שעה 12.00

להצעות יש לצרף ערבות בנקאית בתוקף ל־60 יום מתאריך ההצעה לפקודת חברת הימנותא בע"מ בשעור של 10% מערך ההצעה ובתנאים המפורטים בטופס ההצעה.

אין חברת הימנותא בע"מ מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

השתתפות במכרז וקבלת תנאים אינה יוצרת התקשרות מכל סוג ורק הסכם מכר בנוסח שיוצג על־ידי הימנותא בין מסמכי המכרז, חתום על־ידי הימנותא והזוכה יחייב את הצדדים.

הזוכה במכרז מתחייב לחתום על הסכם ההתקשרות הנ"ל לא יאוחר מ־7 ימים מתאריך הודעת הזכיה אשר תשלח לו.

هكذا عن الأصل

תרבות וספרות

בורחס: הפנינים הפגומות

דברי ימי תועבת העולם, מאת חורחה לואיס בורחס. תרגמה מספרדית והוסיפה אחרית דבר: רנה ליטוין. הוצאת עם עובד, סדרת פרוזה אחרת בעריכת אילנה המרמן, 1987, 156 עמודים

מאת יורם ברונובסקי

אף שמאו עמד על דעתו — כך סיפר בפרקי־האוטוביוגרפיה ובראיונות אין־ספור — ברור היה לבורחס שהספרות היא גורלו. נראה ששנים רבות עברו עליו בחיפוש הצורה הספרותית האמיתית שלו. אפשר לומר — הוא עצמו ודאי היה מסכים לניסוח דומה — שבעצם לא מצא את הסוג הזה עד מותו, אחרי כשבעים וחמש שנות חיפושים (את דרכו הספרותית החל בעודו ילד, עם תרגום "הנסיך המאושר"). אך שנות־החיפוש האינטנסיביות ביותר היו עשרים השנים המוקדמות, 1919—1939. הוא התחיל כמשורר, פרסם קבצי שירה אחדים, תוך כדי כך עסק בעיתונאות ספרותית לכיניה, רשימות, מסות, פרפראזות. אחרי קבצי־השירה באו קבצי־המסות: לכאורה הרי זו הדרך האופיינית של הליטראט המתחיל אלא שבמקרה זה משך הליטראט את התחלותיו הרבה מעבר לגיל המקובל לשנות־הלימודים.

בשנת 1938 קרתה לבורחס התאונה המפורסמת, כשנחבל קשות בדלת בעלותו במדרגות (התאונה תוארה בסיפורו "הדרום"). בורחס איבד את הכרתו וימים רבים פירפר בין החיים והמוות. כשהתחיל להבריא, כדי לבחון את עצמו אם לא איבד את יכולתו הספרותית, החליט לחבר יצירה בז'אנר שלא עסק בו עד אז. התוצאה היתה הסיפור "פייר מנאר, מחברו של דון קיחוטה" שהתפרסם לראשונה באביב 1939, ונשאר מבחינות רבות יצירתו הברוכית של בורחס בכללה.

אחר כך באו, בתכיפות, הסיפורים המהוללים שכונסו בקבצים כמו "בדיונות" ו"אלף", אלה שהמציאו לבורחס את המוניטין הגדולים שלו, הביאו לעניין הכללי בסופר־מסאי־עיתונאי־משורר הארגנטיני הגידם. יצרו את "ההיסטוריה האוניברסלית של התהילה" (או גם "ההיסטוריה של התהילה האוניברסאלית") מן המאלפות המסעמותיות במאה העשרים. גם בשיאה של קריירה זו נותר בורחס אפוף מסתורין — מסתורין הקשורים בקושי להגדיר ולזהות מבחינת הסיווג הספרותי. האפשר רק לרמוז כאן על כך שאי־המוגדרות הז'אנרית של בורחס היא ביטוי חיצוני לקושי ולסיבוך עמוקים עוד יותר: הקושי הסיבוך של הזהות האישית והתרבותית.

הקדמה אחרת נועדה להבהיר ולהקל (לבורחס תאוריה שלמה של ההקדמה הספרותית שפירש ב"הקדמה להקדמות" — הקדמה לקובץ של הקדמות שלו לכמה עשרות ספרים שראה אור בשנת 1974). אחר־כך — שבע הכרוניקות על מעשיהם של נוכלים ונבלים בני התרבויות השונות והמשונות, למן אזור המיסיסיפי במאה התשע־עשרה ועד תורכיסטאן במאה השמינית לספירה. סיפורים הלקוחים ממקורות שונים — קיימים ברובם — שמביאה ביבליוגרפיה (בדויה רק בחלקה) בסיום הספר.

אלה הם פאסטישים מעודנים לטקסטים שאולים, שבורחס הוסיף למקורותיהם רק את סגנונו, רק את שמות־התואר שלו, את העיקולים הקלים הללו של המשפטים, את התחביר הפיוטי שלו — התחביר הזה שהוא החוט שעליו נשזרות כל הפנינים הללו, כל יצירותיו של בורחס למן "הנסיך המאושר" (תרגום? פאסטיש? — כל תרגום הוא פאסטיש) ועד שירי הקובץ האחרון, "בעלי הברית", שהופיע כבר לאחר מות בורחס בשנת 1986.

על כל אחת מן הכרוניקות הללו אפשר להתפלסף בלא סוף, כל אחת מהן מסמנת נושא שיחזור בווארייציות שונות לאורך היצירה כולה — זו שלעתיד וזו לשעבר. בכרוניקה על "הצבע במסיכה, חכים ממרב" יפגוש הקורא את המשפט על "הארץ, מקום משכננו, אינה אלא טעות, פארודיה פגומה. המראות וההורות מאוסות הן, שכן הן מכפילות ומאשרות אותה" (עמ' 78) שיחזור ויקרא אותו שוב ושוב, בווארייציות קלות, ב"טלן, אוקבאר, אורביס טרטיוס", בקטעי "ישויות דמיוניות" ועוד ועוד.

בורחס הוא הדרגוני במשוררים: רק על עצמו לספר ידע. אגב, שכחתי להזכיר את המרכיב הקלאסי הנוסף של הקובץ הבורחסי, הבא כמובן גם בראש "דברי ימי תועבת העולם": הקדשה, באנגלית, ל"ס. ד.: אנגליה, לא־נספר ומלאך וכו'" — קטע משירת־הזהיר, בהכרה כשפה הצו־רה, של הלוחם ב"אינדיווידואליזם העלוב שלנו" המטעים את "אי־משמעותה של אישיות הפרט" (ראה על נושא זה עמודים נפלאים במסתה של רנה ליטוין בסיום הספר עמ' 140—141).

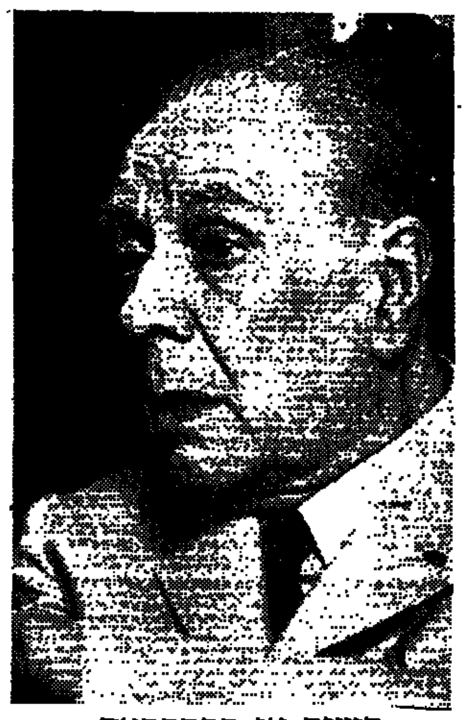

בשיר או בפרפראזה העיתונאית השולית ביותר, בסיפור ובמסה, בורחס הוא תמיד משורר... החרגוני במשוררים: רק על עצמו לספר ידע

רנה ליטוין השיגה כאן את הסלנג הבורחסי על כל עידוניו, עד שאתה מגיע לידי הסברה המופלגת שזה טוב מן המקור

במחשבה שנייה יש לבורחס זהות לאברית מוגדרת מהותית: בשיר או בפרפראזה העיתונאית השולית ביותר, בראיון ובנאום, בסיפור ובמסה, הוא תמיד משורר. הגדרתו הטובה ביותר מוצעת בשפה הגרמנית, האהובה עליו מכולן (ראה שירו "אל השפה הגרמנית"): זהו ה"דיכטר" — משורר, אך לא בהכרח בשירה כפשוטה. הכינוי "דיכטר" מתאים לו בייחוד לאור האטימולוגיה (הכוזבת אמנם, אך היפה כל כך) הקושרת את המלה הזאת בפועל שפירושו "להמציא" ("דיכטן"): מוצאה האמיתי של המלה מן הפועל הלטיני שמשמעותו "לומר" — "דיקרה".

בסכימה הזאת, הסכימטית ודאי יתר־על־המידה, ששרטטתי כאן, לספר שבאי לכתוב ויוכל לשאת את השם Historia Universal de la Fama, ממלא הספרון "דברי ימי תועבת העולם", שתורגם עתה לעברית, מקום מיוחד במינו. הוא נקודת־הצומת, פרשת הדרכים שהכל מוביל אליה וממנה.

אומר מייד שהדבר היחיד המתמיה אותי בתרגום המשובח הזה, עליו עוד להלן, הוא השם שבחרה המתרגמת לספרון העברי. תרגומו הישיר של השם המקורי הוא "היסטוריה אוניברסלית של התועבה". אני מניח שהמתרגמת רצתה להימנע משתי המלים הלועזיות בכותרת (אף שהיה זה "בורחסי" מאוד להשאירן), אך גם אז אפשר היה לתרגם "היסטוריה עולמית (או: כללית) של התועבה". גם בכך לא היה התרגום עשוי למסור את שתי המשמעויות של המלה Historia שבמקור ("היסטוריה" וגם "סיפור"), אך הנוסח כמות שהוא, "דברי ימי תועבת העולם", אינו מדויק — ההיסטוריה היא עולמית ולא התועבה — וגם צלילו אינו ערב באזני.

יתר על כן: ספרו של בורחס שהתפרסם שנה לאחר ספר זה, "ההיסטוריה של הנצח" (1936), מכוון להתקשר בדעת הקורא עם שם הקובץ הקודם, ו"ההיסטוריה של הנצח" היא כותרת שמצויה בה סתירה פנימית (דומה לזו שבכותרת המסה המפורסמת "הכחשה חדשה של הזמן"), כך שלא אפשר יהיה לתרגמה אלא כך, או לכל היותר "תולדות הנצח". חוץ מזה, "היסטוריה" היא מלה כשרה בעברית מודרנית, ואפילו היא מצומצמת במשמעותה לעומת ה־Historia הספרדית.

אך אלה הם, כמובן, דקדוקי עניות, ככל שהם חשובים בתחום הזה של תרגום בורחס, שבו עולים ביתר שאת — אני יודע שרנה ליטוין תסכים עמי — כל הפאראדוקסים הבורחסיים הקלאסיים (שלוש מלים לעזויות? לא! שלוש מלים עבריות) שקיבלו את עיצובם המושלם והמופלא ב"פייר מנאר, מחברו של דון קיחוטה", ובשורות שלום מצויות בספרון שלפנינו, שפורסם בשנת 1935. מצוי בקובץ הזה המלאכי — העירבוב הזאברי — ההיסוס הזאברי — הבורחסי האופייני, כך שהגדרות תבניו יכולות להיות בעצם "פאסטישים ומלאבורים".

ובכן: בראש הספר הקדמות לשתי המהדורות (תמיד לפחות לשתי מהדורות), ההקדמות הבורחסיות שהן לא רק החלק המהותי של היצירה, אלא אפילו החלק המרכזי שלה. הצהרת הכוונות שעיקרה הסיווג להמהיר על הכוונות ("תרגילים בפרוזה סיפורית"), ההצטנעות הנאה של הקורא המואיל להיות כותב בתוקף הנסיבות, לצורך הוראות שהקריאה היא פעילות אינטלקטואלית יותר ותובענית יותר ומאצילה יותר מן הכתיבה, המובה למסתורין ולחידה באשר כל

כל כרוניקה על אודות תועבן זה ואחר (ותועבית אחת, האלמנה צ'ינג, שודדת הים הנודעת) היא פנינה פגומה ("בארוקו" בשפת הדייגים הספרדיים, אחת האטימולוגיות למושג הבארוק שבורחס אינו מזכיר בהגדירו את המושג ב"הקדמה למהדורה משנת 1954"), פנינה של חן ושל הומור. אולי יותר מכל, מקסים הוא הסיפור על "הנוכל שלא־ייאמן, טום קאסטרו" שבו מרפיעה אחת ההתגלמויות של המשורר, של בורחס עצמו, בדמותו של הכושי בוגל, המוח שמאחורי פרשת הנוכלות המופלאה של טום קאסטרו: אבל כאן קצר המצע לעיון בכרוניקה זו, או האחרות. אמשיך במניית פרטי התוכן:

במרכז הספר, הסיפור "האיש מהפינה הוורודה", מעשיית־הגנגסטרים הנודעה של בורחס, התרגיל היחיד שלו בז'אנר ה"סקאר": גנגסטר זוטר מספר לבורחס במתלוצץ ארוך את הפרשה על המאבק בין שני חבר'ה מן העולם התחתון של שכונות־הדרום של המנהרות. הגירסה הבורחסית של "המלך" לאיסאק באבל, כתובה בלשון הבואנוס־איירסיאנית, בשפת ה"לונפארדו", שיש מילון מיוחד לה, והוא שאיפשר לי להבין אותה, לאחר הרבה ניסיונות נואשים (חוסה גובלו Diccionario Lunfardo, בואנוס איירס 1975). האם נעזרה בו רנה ליטוין לתרגומה איני יודע, אך בדקתי את כל מלות העגה ולא מצאתי אפילו טעות או החטאה אחת. זהו בלי ספק ה־tour de force של התרגום העברי, מעשה חושב שעורר בי התפעלות ללא גבול. רנה ליטוין השיגה כאן את הסלנג הבורחסי (כי זהו סלנג לא בדיוק סלנגי, "סקאר" לא בדיוק "סקאריז") על כל עידוניו, עד שאתה מגיע לידי הסברה המופלגת שזה טוב מן המקור.

ואחרון־אחרון: מדור הזוטות, התמציות, ה"דיכטונגן". או גם מדור הציטטות, הסיגנונים, העיבודים, הסקיצות. המדור "זכר הלאה" שאת קטעיו היה אוסף כך בורחס מביא בקבצים אחרים, מתעלם מהופעתם הראשונה — פלאגיאטור של עצמו, פארודיסט של עצמו. בתוך זה הקטע "על הדקדנות במדע" — תיאוריה פילוסופית ואודעפיסטמיקה שלמה בעשרים שורות, במאה מלים בערך. מתוך קטע אחר כזה של בורחס הפיק מישל פוקו את ספרו בן מאות העמודים "המלים והדברים". על יסוד הקטע הזה אפשר לומר — בשמץ הגזמה — הספרות הלטינו־אמריקאית החדשה כולה. רנה ליטוין מכוונת לכך במסה המשובחת שלה החותמת את ספר תרגומיה זה: "הצומת של בורחס".

כבר נרמז שהספר העברי הוא מעשה של אמנות תרגום מן המדרגה הגבוהה ביותר. אולי רק קורא עמית, מתרגם של בורחס, יכול להבין את גודל המעשה (ולהיבהל בכשלונות התרגום שלה). אכן, דומני שאם גם לא מעטים מספרי בורחס, יחסית, תורגמו לעברית, זו הפעם הראשונה שניתנת לקורא העברי ההזדמנות להתוודע למלוא המורכבות המסתורית של המשפט הבורחסי. זה כבר ברי לי, מתרגמם של סיפורי בורחס המאוחרים והמהוללים, שאנו זקוקים לתרגום חדש שלהם, ושל ספרי בורחס אחרים. ברור לי כיום לא פחות שרנה ליטוין היא היחידה היכולה למפעל תובעני שכזה (אך האומנם נכון הוא לתרגם את הפועל frangollar בפועל "להנטרש"? הכוונה רציה, אך המעשה, וכן הלאה).

תעלומת המנורה מגירונה

מאת חיה פרידברג

מנורת החנוכה הנראית בתמונה התגלתה לפני כחמש שנים, בעת שיפוצו של בית ישן ברובע היהודי העתיק של העיר הספרדית גירונה. רק בחודשים האחרונים הוצגה בפני מומחים. בסמינר בין־לאומי שהתקיים לזכר אבותיהם של יהודי ספרד.

יש בשנים האחרונות התעניינות מרובה באמנות יהודית והיא מתבטאת בין היתר בגישוש של המסחר בחפצי אמנות יהודית. ככל שהשוק מתרחב גובר הביקוש, וגדלה כמות הזיופים המיוצרת לשם סיפוקו.

האם מנורת החנוכה שלפנינו היא זיוף או שמא גילוי אמיתי? המנורה עשויה כולה אבן, ואין בה שמש, כמו ביתר מנורות החנוכה הקדומות הידועות לנו. צורתו הכללית ומידותיו דומות מאוד לאלה של מנורת־חנוכה מאבן שהתגלתה באוויניון שבדרום צרפת, ונעשתה ככל הנראה במאה ה־12 או ה־13. אלא שבניגוד למנורה מאוויניון, זו שלפנינו אי אפשר להשתמש, מפני שהאבן שממנה נעשתה סופגת שמן, ואינה יכולה להכילו למשך הזמן הדרוש לבערה על פי ההלכה.

האם זו טעות של בעל המלאכה מימי הביניים? או אולי טעותו של הזייפן בן זמננו שחשב רק על ערכה הכספי של "התגלית" ושכח את הצדדים המעשיים הפשוטים יותר? רק לאלוהים, ולמגלה החפץ פתרונים.

ענייני לשון / משה זינגר

מן הפך אל הפח

המציין בקטע המודעה המובא בזה — מודעה שנמסרה לפרסום בידי מרכז ללימודים יהודיים ומשרד החינוך והתרבות — יראה כי תבנית מתכוונים להדק בין היתר ב"תולדות פח השמן".

אמנם, גם זה נושא שיש בו עניין — ממתי התחילו להשתמש בלשוננו במלה "פח" בהוראת כלי קיבול? זה כנראה שימוש מהעברית החדשה, ואבן שושן עדיין מציינו כ"בדיבור" בלבד. את ה"מחקר" הזה ב"תולדות פח השמן" ניתן, אגב, לעשות באמצעות מילון אבן שושן, והעניין אינו צריך להימשך יותר מחמש דקות.

אך, כמובן, כוונת מחברי המודעה היתה לכתוב "פך שמן", שהרי בחג החנוכה עסקינן. וכך כתוב במסכת שבת דף כא עמוד ב: "כשנכנסו יוונים להיכל טימאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי וניצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים".

הנה, כי כן, ה"פך" שכמעט אינו משמש בימינו, הפך ל"פח" של ימינו. הצרה היא, שאילו מצאו במקדש פח שמן — לא היה כל צורך בנס.

לא הבאנו דוגמה זו אלא להראות כיצד מתגלגלים עניינים בלשון, וכמובן לכבוד חג החנוכה החל עתה. ברשימות קודמות הראינו כיצד נתפסים מלים ושמות משפה זרה (ערבית) באוזנו של הישראלי שאינו יודע ערבית. דוגמת הפך והפח מראה כי לא רק לשון זרה יכולה להיתפס בצורה "לא נכונה" — גם לשונך שלך יכולה להיתפס כך.

חוברת מעניינת בנושאים אלה ראתה אור לאחרונה במסגרת הקונטרסים "לשוננו לעם", בהוצאת האקדמיה ללשון העברית. שם החוברת "שבשתא כיון דעל — על" (כלומר: שיבוש, כיון שנכנס — נכנס), ומחברה הוא ברציון פישלר. החוברת מוקדשת למאיר מדן, מותיקי עורכי הקונטרסים העממיים הללו.

בחוברת, הגדושה חומר מעניין, רוכזו דוגמאות של שיבושים שנקבעו לדורות בסדור התפילה או בפי העם — ומקורם למעשה בטעות, קריאה שמיטה, מתיבה וכו'. עניין אקטואלי הוא השם "הסוכנות היהודית". במסמכי המנדט נאמר An appropriate Jewish Agency. במלה "איג'נסי" הכוונה לגוף כלשהו, מוסד, נציגות לשבה וכו'. בתרגומים העבריים תורגמו מלים אלה כ"סוכנות יהודית" — ומכאן שמה של הסוכנות היהודית. ואגב, בעת הבחירות שנערכו בימים אלה לסוכנות היהודית נשאלו ילדים במקומות שונים בארץ מהי הסוכנות היהודית. אחד ענה — סוכנות ביטוח. ואחר ענה — סוכנות למכירת מכוניות.

החוברת מלאה וגדושה דוגמאות מן העבר (כמה מגדיל מגדול, שבברכת המזון (עוד) ואף מימינו אלה. למשל, רחוב בילסטמר בתל־אביב. המחבר מספר כי בעמי שער, שגרה פעם באותו רחוב, אמרה לו כי בפי רוב השכנים שם הרחוב הוא בלי־סימור, דווקא.

ואני יודע כי בתל־אביב, בשכונת הקריה־תבנית־למה־ישנו רחוב אספר. בפי הגרים בו, אם ראשונה צומה. הוא נקרא רח' אספר, כנראה על שם ה"אפסר" ריזשר הצבאי. בירושלים, רחוב התיבונים, נכתב לא אחת רחוב הסבונים. והדוגמאות עוד רבות.

כל הנ"ל לא בא אלא ללמדנו כי רבים משימושי הלשון שבפינו — מקורם ב"טעויות". והיה של הלשון הם כאלה, שבמשך הזמן קשה לדעת מהו ה"נכון" ומהי ה"טעות".

אמן על גשר ההיסוס

אמן של העולם הצף, מאת קאזואו אישיגורו
מאנגלית: צילה אלעזר, מועדון קוראי מעריב 1987, 187 עמודים.

מאת לנה שילוני

קאזואו אישיגורו הופיע לפני שנים מעטות על בימת הספרות האנגלית כמחברו של רומאן ביכורים אנין וכליל שלמות "נוף גבעות חיוור", שתורגם אף לעברית. מי שהתרשם מקולו המקורי של הסופר, מאווירת הרומאן — אימה חרישית ומהלהלת — ציפה בקוצר־רוח לספרו השני. אישיגורו, יליד נאגאסאקי, הגיע בגיל שש לאנגליה ומגדיר את עצמו כסופר בריטי. אפשר לשייכו לאותה קבוצה אקזוטית של מהגרים שהרחיבה את אופקיה של הספרות האנגלית אל עבר מחוזות רחוקים, ועמה נמנים סלמאן רושדי ההודי, תימותי מו הסיני, והמובן נאיפול הגדול, יליד טרינידאד.

בספרו הראשון תיאר אישיגורו את נופי ילדותו, את נאגאסאקי שנפגעה מפצצה גרעינית בשלהי מלחמת העולם השנייה, ובינתיים ליפאן, את אנגליה השלווה והירוקה. הספר השני מתרחש כולו ביפאן וכל גיבוריו יפאניים. לפרות מה שכתוב על העטיפה, מקום ההתרחשות הפעם אינו נאגאסאקי. העיר הלא־מזוהה שבה מתרחשת העלילה נפגעה בהפצצות "קונוונציונאליות", ומשום כך נעדרת בספר אותה תחושה אפוקליפטית שציינה את "נוף גבעות חיוור". הצייר אונו מתמודד בערוב ימיו עם עקבותיה של מלחמה "רגילה": הנזקים לביתו, החרבן עירו, מות בנו בשדה הקרב. התגייסותו כאמן פטריוטי לשירות תעמולת המלחמה של ארצו. אחרי כניעת יפאן דואג אונו להצניע את עברו, הוא יוצא לגמלאות ושומר על פרופיל נמוך. אך העבר אינו נמחה והוא צץ ועולה שוב ושוב.

"אמן של העולם הצף" הוא סיפורו של העימות הקלאסי בין אמנות לשמה לאמנות מגויסת. רומאן על צייר יפאני הבוגד באמנות ונסחף עם זרם המאורעות, תחילה אל האמנות הלאומנית, אחר כך אל תחושת האשמה, ולבסוף אל תקווה לעתיד טוב יותר... מה שריר וקיים, מה חומק וחולף ברגשותיו, מה טיבה של בגידה?

מה טיבו של אותו עולם צף שאליו מתייחס שמו של הספר? מוטב היה לתרגם את המונח floating world, תרגומו המקובל של "אוקיו־יו" היפאני, כ"עולם מרחף". במסורת היפאנית קרוי כך עולם השעשועים. עולמם של תענוגות חולפים, של נשים ושתייה. ההדפסים היפאניים הידועים נקראו "אוקיו־יו־אה", ציורי העולם המרחף, מפני שתרמו לתאר את רובעי הגיישות ואת יופיים המקסקק המתעתע. מורו הצעיר של אונו, מוריאמה, מכונה "אוטאמארו המודרני", וכמו אוטאמארו בשעתו, הוא מתרכז בתיאור יופיים השברירי של רגעי האשליה. פנסי הנייר, המשמשים לו מקור השראה, מיטיבים לסמל את קסמיו של העולם המרחף. אגב, פנס נייר מופיע על עטיפת המהדורה האנגלית של הספר; העטיפה בנוסח העברי יפה כשלעצמה, אך קשה לראות את הקשר בינה לבין הספר.

מוריאמה מסרב לשנות את נושאי ציוריו ונשאר נאמן לאסתטיקה המסורתית. אונו הצעיר מורד במורה, בוגד באמנות "לשמה", אם... לשירות הפוליטיקה. את העימות הקלאסי בין אמנות לשמה לבין אמנות מגויסת, בצייר בגלות מגמה הבעשה סוט־אליסטי, בוחר אישיגורו לתאר באמצעות צייר. כמותו רבים לפניו, הוא מרחיק את עדותו. הצייר מאפשר לו להמחיש בעיות מופשטות ולתאר בצורה דרמטית מציבות שמקבילתן הספרותית היתה מרשימה פחות. כך, למשל, חוזר בספר מוטיב של השמדת ציורים: תחילה שריפת ציוריו של אונו הצעיר על ידי אביו, אחר כך קריעת ציוריו של טאקדה, התלמיד הבוגד, בידי המורה מוריאמה, ולבסוף, העלאתן באש של יצירותיו האנטי־פטריוטיות של קורודה, תלמידו המוכשר ביותר של אונו. השמדתם של ציורים, יצירות חד־פעמיות שאין להן תחליף, היא מעשה אלים ובוטה יותר משריפת ספרים. תיאור ציוריו הפטריוטיים של אונו, קיטש לאומני בהתגלמותו, משכנע יותר מסיכום תוכנם של ספרים.

כמקובל ביפאן בתחומי האמנות המסורתיים, היחסים החשובים ביותר הם יחסי מורה־תלמיד. תלמיד המבקש ללמוד אמנות מסורתית — אונו החל כצייר בנוסח הישן — דבק במורה שהסכים לקבלו, מחקה ללא עוררין את סגנונו ומאמץ לו את עקרונותיו האסתטיים. אונו עובר תחילה כשוליה אצל האמן הממסחר טאקדה. הצעירים הנתונים למרותו מייצרים בסיטונות תמונות יפאניות מסורתיות. אונו מואס בעיסוק זה של האמנות הזוטרה ועובר ללמוד אצל מוריאמה. הוא עוזב אותו בשנות השלושים, בעיצומו של המשבר והעסקן מאטסודה, כשגובר רצונו לצייר בצורה שתשקף את תקופתו. בעיני מוריאמה זו בגידה באמנות אך את הבגידה המוזרה ביותר, המתגלה רק בסיומו של הספר. בוגד אונו בתלמידו המבריק ביותר קורודה. הסוטה בעקרונות הריאליזם הפטריוטי. אונו מסגיר אותו לשלטונות. השורפים את הציורים והאוסרים את הצייר.

אונו אינו מסתפק בשינויים אסתטיים. הוא נהפך לעסקן תרבותי, למנהיג של חבורת אמנים הרואה בו דמות מופת. הוא משמש יועץ לועדה הבלהות כתוך עות אנטי־לאומיות ותודעת לו השפעה רבה. הבאר האהוב עליו, "מיגי הידארי", נהפך כוכתו למקום מפגשם של האמנים מטעם (בשמו של הבאר יש קריצה אל הקורא המבין יפאנית בסיסית, שכן "מיגי הידארי" פירושו "ימין שמאל"). בעוד אונו מצייר כרזות תעמולה, נשאר מורו מוריאמה נאמן לציוריו האבנגרדיסטיים (אולי יש ברמזו של צייר הפנסים רמז לסופר נאגאי קאפו, שבילה את שנות המלחמה ספון בבית גיישות בטוקיו, הוא תוהה בימנו על האיוולת שבמלחמה).

העלילה אינה חסרת מתח ועימותים. אך כמו ב"נוף גבעות חיוור" נשאר אישיגורו נאמן למסורת האסתטית של יפאן, המעדיפה את הרמז על המפורש, את הסוד על פני הפשט. דברים רבים רוחשים מתחת לפני השטח, מסתתרים בין מלות הנימוסים ותיאורים של מה בכך. צורת הסיפור בגוף ראשון אף היא מקובלת ביותר בספרות היפאנית, המבכרת עד היום את "רומאן האני" על פני הרומאן האפי הפרוש יריעה רחבה. האמן המזדקן מעלה קטעים מעברו תוך כדי תיאור ההווה, שנים מספר אחרי המלחמה.

אותו עבר רחוק ומרוחק משפיע על העבר הקרוב. תקופה של שנה ומחצה בין נובמבר 1948 לבין יוני 1950. המתוארת ברשימותיו של הצייר. הוא חדל ליצור וכל מעייניו נתונים למשפחתו, למציאת שידוך הולם לבתו ולפגישותיו עם נכדו איצ'ירו. יש לעמוד בפני הפיתוי לייחס את מבנהו של הספר להשפעת הספרות הצרפתית על אישיגורו, שהרי אותה טכניקה של סיפור מאפיינת גם את "פקעת הצפעונים" של מוריאק הצרפתי.

כמו כל סיפור בגוף ראשון, מעורר "אמן של העולם הצף" פקפוקים בדבר מהימנותו של המספר: האמנם אפשר לסמוך על גרסתו? אין בידינו עדות שתסתור את דבריו של הצייר המצטרק, אך האם עלינו להאמין לו? ושמא אותו אמן סימפטי המתוודה ומתנצל על שגיאות העבר, ומסיים את רשימותיו בדברים אופטימיים על עתידה של יפאן המשתקמת, נשאר אותו אופורטוניסט שהיה והוא ממשיך להתגלגל כבהנהגת אולי הוא משמיע באוזני הסובבים אותו ובאוזני הקורא את הדברים שהם רוצים לשמוע, הוא עצמו נשאר קריירסט חלש אופי, כפי שניבא להוריו מגיד עתידות?

הספקות אינם מתעוררים בקורא מיד, אלא עם סיום הספר, כשבנותיו של אונו מכחישות בתוקף כי יעצו לו להתנצל על עברו על מנת לשפר את סיכויי הנישואין של הצעירה שבהן. היכן האמת. היכן השקר? אמן העולם הצף נסחף עם זרם המאורעות, תחילה אל האמנות הלאומנית, אחר כך אל תחושת האשמה ולבסוף אל תקווה לעתיד טוב יותר, כמוהו כרבים וטובים. מה שריר וקיים, מה חומק וחולף ברגשותיו? מה טיבה של בגידה?

בעמודיו האחרונים של הספר עומד האמן הזקן על "גשר ההיסוס" שציין לפנים את הגבול בין אזור השעשועים לבין תחום המעשה. המלחמה מחקה את הכל ועל הריסות נבנו שיכונים לאותם אנשי עסקים חרוצים ששמם תבוא ישועתה של יפאן. על לבטיו של האמן המחוק אבד הכלח, העתיד שייך לאנשי המעשה.

בתרגומה הרהוט של צילה אלעזר נשארו, כמו במקור האנגלי, שמות תמורות פניה יפאניים. על מנת לעזור לקורא העברי בהיגוי המלים היפאניות הוסיף העורך ניקוד, אך בשני מקרים, יותר משהועיל בכך הוא קלקל. את הפניה המקובלת למורה: "סנסיי" יש לנקד בסגול ובצירה ולא בסגול ופתח, ואת השם "סאיטו" יש לנקד בפתח ולא בצירה. "הלורד ישיטסון" (עמ' 51) אינו לורד ואינו ישיטסון. אלא המצביא המפורסם יושיצונה, גיבורו של אפוס ידוע מימי הביניים. אבל אלה פרטים קטנים שאינם פוגמים בהנאתו של הקורא.

לנה שילוני היא ראש החוג לספרות צרפתית באוניברסיטה העברית ומרצה על הרומאן המודרני

צבא

הגראף היורד של צה"ל

קללת הכלים השבורים, דמדומי העוצמה הצבאית והמדיניות הישראלית (1967־1982) מאת עמנואל ולד. הוצאת שוקן, 1987, 240 עמודים

מאת שמואל מאיר

בוויכוח שפרץ לפני שנתיים על דו"ח ולד נאלצה החברה הישראלית להתמודד בגלוי עם השאלה מה סמכותו של מומחה שאינו דווקא מלמד על כוחות בשטח, להביע דעה בענייני אסטרטגיה־צבאיים. ולד עצמו שילם על כך במחיר פרישה מן הצבא. מבחינה זאת היה בחברה טובה. גם לידל הארט — הסרן שהיה מורה לגנרלים — שימש בתפקידי הדרכה ולמעשה הורחק מן הצבא בשל כתיבתו.

אך מאז התחולל שינוי. מוקדם עדיין לקבוע שהחברה בישראל מקבלת שהיכולת לעיין ולחשוב בענייני מלחמה אינה נובעת בהכרח מניסיון קרבי ישיר. עם זאת הולכת לאטה התחושה כי ענייני מלחמה ושלום חשובים מכדי שישארו בידי קבוצה של שומרי חומות־העבר המטילים מחסום על זרימה חופשית של ביקורת ופרשנות.

מבחינה זאת, השפיע אולי דו"ח ולד השפעה מסוימת על מינויו של הרמטכ"ל החדש המבין כי חשיבה וחדשנות הם צורך חיוני במסלול התאמתו של הצבא לעתידו. אמירתו של דן שומרון בראיון פומבי כי הוא מסכים עם חלק גדול מדברי ולד וכי "יש לי טענה אל עצמנו שעצם הנכונות לקבל את הדו"ח ולדון בו היתה מאוחרת מדי וקשה מדי" נועדה לבשר על מהפך, על רוח חדשה במטה הכללי.

אין לשכוח גם, שמחקרו של ולד שימש לועדת החוץ והביטחון של הכנסת מאיץ לפתיחת דיון מעמיק ויסודי בתפיסת הביטחון של ישראל לשנות התשעים. עם "ועדת מרידור" שקמה בעקבות הסערה על דו"ח ולד, נכנסה ישראל בצעד קטן אך מבטיח לעידן של חשיבה לטווח ארוך בכל הקשור לצה"ל, בניין עוצמתו בהתאם לאיומים והמסגרת התקציבית שלא תמוטט את הכלכלה.

ללא ספק, גישתו החלוצית של ולד כאסטרטג אזרחי עמדה במבחן והיום ברור לכל כי יש לו מה לומר בענייני הסכסוכים של מלחמה ושלום. אופיו החלוצי של "קללת הכלים השבורים — דו"ח ולד" — ספרו השני מסוגו לאחר "מסך של חול" ליגאל אלון — מוליך אותנו במסע ארוך של עליות ומורדות — אל תוך צה"ל ותפיסת הביטחון של ישראל.

אכן, לפנינו ספר עמוס מבחינה אינטלקטואלית. ולד מציג תיזה ברורה ומוכיח אותה בכמה זוויות ראייה. על פי התיזה, נשחקה מאוד עוצמתה הצבאית של ישראל. צה"ל אינו מצליח להגיע למיצוי כוחו, וחולשתו הצבאית ניכרת בביצועים הכושלים שהפגין, במלחמות האחרונות. ולד מציע לחפש את ההסבר לחולשה בשלושה: ליקויים בתפקוד הגוף הצבאי הלוחם וברמת מפקדיו, בתפיסת ביטחון לקויה של הקברניטים בדרג המטה הכללי והממשלה, ולבסוף — בצורת הארגון הכושלת והמסואבת שפיתח צה"ל עם השנים.

רמת ההסבר הראשונה — ליקויים בתפקוד הצבאי — נשענת על ניתוח מלחמות ישראל. לדעת ולד, הגראף היורד בהצלחות צה"ל ממלחמת ששת הימים ואילך הוא הסימן העיקרי לחולשה. לשם כך הוא ניגש לניתוח משווה של מלחמת ששת הימים, יום הכיפורים ולבנון, ומראה שהסיבות חוזרות על עצמן ומכאן שאינן מקריות. גורמי הכשלון העיקריים על פי ולד הם מקצועיות נמוכה של המפקדים הבכירים, היעדר כושר מבצעי, מבנה לא מאוזן של הכוח הלוחם, יותר מדי טנקים ופחות מדי חיל רגלים, דוקטרינות לחימה לא מתאימות, היעדר שליטה וניהול ברמות הגבוהות.

ולד שם את האצבע על לב הבעיה הצבאית אך ניתוחו סובל מפגם מסוים. הוא אינו עורך מחקר משווה לעומק, אלא מגיש ניתוח מעולה של מלחמת לבנון ועוד שתי סקיצות על מלחמת ששת הימים ומלחמת יום הכיפורים. אכן, האנטומיה של הכשלון בלבנון התופסת כשליש מן הספר היא היהלום שבכתר מבחינת המחקר שבספר. בהסתמכו על מקורות שאינם נמצאים במקומות אחרים — פרוטוקולים מחדרי מלחמה של פיקוד צפון, תצלומי אוויר ותחקירי מלחמה — הוא מנתח את המהלכים בכל אחת מגזרות הלחימה. בדרך של השוואת תוצאות למטרות הוא מוליך את הקורא למסקנה כי מדובר בכשלון צבאי שאי אפשר לתרצו בהתערבות מכשילה של הדרג המדיני.

כאמור, ביחס על המלחמות הקודמות ללבנון מורגש הבדל — הן במנגנון המחקר ובהיקף הן ברמת הניתוח. הסקיצות על מלחמות ששת הימים ויום הכיפורים נועדות להוכיח את תפיסת הביטחון הפגומה שפיתחנו לדעת ולד מאז ימי בן גוריון. בפרק על "המילכוד של הביטחון המוגלט" מציג ולד באופן בוטה צבא מבולבל שאינו מבחין בין "קרב הגנה" ל"בלימה" ושהוא אכן אילתור צה"לי, בין אסטרטגיה לטקטיקה, האשר נשען על דוקטרינה לא מאוזנת המעדיפה טנקים בטולי חיל רגלים ודוקטרינת "הלם השריון" בלשונו.

אלא שולד אינו משתמש כאן עוד בכלי הניתוח הזהים של הפרק הלבנוני. בהיעדר מקורות וסימוכין רציניים הוא נתפס ללא כל שיטה וסדר לציטטות של אלופים במילואים. אגב, הציטטות מובאות באריכות והסתמכות פרק קריאה מאלף בפני עצמו. בעיקר בגלל המבנה הישיר של הדברים שנישאו בפורום

הסוף בעמוד ב־7

עמנואל ולד: מי היה מאמין כי בצה"ל מספר הגנרלים לכל עשרת אלפים חוגרים כפול מזה שבצבא האמריקאי

שמואל מאיר הוא חוקר במרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, אוניברסיטת תל־אביב

יהדות

מחסה מן הסער

צבי אלימלך הרצברג, צדיק באמונתו. הוצאת מכון ירושלים ומשפחת המחבר, ירושלים, תשמ"ז, ר"ם עמודים

מאת מיכאל שטר

על מרטין בובר רגילים היו להצביע כבעל אב־טיפוס להצלחת האינטגרציה בחברה — ובעיקר בתרבות הגרמנית שהיתה מנת־חלקם של יהודי גרמניה במאה שעברה. סבו, שלמה בובר, ואפילו עוד אביו, ליאון יידיש ואילו הבן, מרטין, שלט במכמני השפה הגרמנית כפי שרק גרמנים מעטים שלטו בה. ברורנו אפשר להצביע על ארתור הרצברג, מחשובי הוגי־הדעות של יהדות אמריקה, כדוגמה דומה של אינטגרציה.

הרצברג, שנולד במזרח־אירופה והגיע לארה"ב כשהיה צעיר, הגיע לדרגת שליטה וירטואוזית באנגלית־האמריקאית, כפי שרק אמריקנים מעטים יכולים להשתבח בה. ואילו אביו, הרב צבי אלימלך, שהיה רב בבולטימור במשך 42 שנים עדיין מבטא — בספר המונח לפנינו — את עולם היהדות המסורתית־תרבותית במזרח־אירופה.

לפנינו בציגי שני דורות שנולדו בהם תמורות גדולות, ובכל זאת אפשר במקרה זה לפחות לומר שבמפגש בין "העולם הישן" (כלומר, היהדות בלבושה המזרח־אירופית) לבין "העולם החדש" (כלומר, אמריקה) היתה ידו של העולם הישן במידה רבה על העליונה, מבחינת עוצמת התכנים התורניים־דתיים שהוא מעניק לחיים במסגרתו.

האב, צבי אלימלך, נולד בגליציה למשפחה חסידית מיוחסת משושלת בלז. במלחמת העולם הראשונה עשה שירות כחייל בצבא האוסטרו־הונגרי, אך זמן קצר לאחר מכן היגר לארה"ב. התיישב בבולטימור ובה אף יסד שטיבל חסידי "בית אברהם". עולמו הרוחני נשאר זה של מזרח־אירופה. שם חיו היהודים בדרך־כלל כשהם מגודרים ומסוגרים מבחינה תרבותית מן העולם הסובב אותם. אך בדרשותיו שקובצו בספר שלפנינו, ניכר בכל זאת המאמץ לשלב ישן בחדש ולענות על צורכי השעה בחשיבה פתוחה ושונה לחלוטין מזו שהכיר המחבר בימי ילדותו.

אפשר אולי להגדיר את הרב צבי אלימלך הרצברג כ"שמרן מתקדם", או שמא כ"חוזרן מתבונן" ששוב אינו מתנגד להולכין בד' אמותיו, אלא צועד את ראשית צעדיו בדרך ההתמודדות הקבועה המתמדת עם תרבותה של אמריקה. שבנו — ארתור הרצברג — כבר רשם בה הישגים הטובים בספרים, שלא־מעטים נראים בהם תוצר של "התרבות היהודית־נוצרית". שעליה תפארתה של אמריקה. עם זאת, נותר גם הבן ארתור — בניגוד למקובל ברוב המשפחות היהודיות באמריקה — בשתי רגליו בקרקע צביונות היהודית — בוודאי בזכותו של אביו. עולמו הרוחני היה ונותר יהודי הרבה יותר משהוא אמריקאי. על כך יעיד כל מי שמכיר את הרצברג־הבן באמת.

בספר דרשות וביאורים על פרשיות השבוע, תהלים, חגי ישראל ופרקי אבות. בכולם כמעט עובר כחוט השני הרעיון החסידי, היודע אמנם שלימוד התורה הוא עניין למות, אבל בנוגד קיימת גם אמירת תהלים שהיא עניין שבלב ובאמירת תהלים זו מצא ומוצא היהודי את ביטויו בכל מקום ובכל התנאים, אפילו אלה של "העולם החורש". שלמולם עמד לאורכם אורך־עצת.

וכך הוא כותב "משל עוף משמשיל את עם ישראל בימים הנוראים לציפורים בעת סערה. כאשר מתרחשת סערה, עוזבות הציפורים לקיניהן, למצוא מחסה מן הסערה. כמוהן, גם עם ישראל. בפרוק ימי הדין (אם רגע נם סערה רציני הרכים) עטים הם לקיבוץ לבתי־המדרש ולבתי הכנסת השוני כדי למצוא שם מחסה מהסער הנורא של יום הדין".

מיכאל שטר, עיתונאי ופובליציסט. לאחרונה הופיע ספרו "ישעיהו ליבוביץ על עולם ומלואו"

עורך: בני ציפר

שבוע של ספרים / דן דאור

תרגום

זיכרונותיו של מת, רומאן
מאת מאשאדו דיאסיס
מפורטוגלית: מרים טבעון
עיצוב העטיפה: יעל שורק
הספריה: הקיבוץ המאוחד, סימן קריאה, כתר. 1987. 189 עמודים

רופא הנפש — נובלה וסיפורים קצרים
מאת מאשאדו דיאסיס
מפורטוגלית: מרים טבעון
עיצוב העטיפה: אדה גודנאמן
כתר. 1987. 123 עמודים

"אני מתחיל להתחרט על הספר הזה. לא משום שהוא מעייפני; אין לי מה לעשות; ולאמיתו של דבר, שיגורם של אי־אילו פרקים דלים לעולם הזה הוא משימה המסיחה מעט את הדעת מן הנצח. אבל הספר משעמם, ריח הקבר נודף ממנו ויש בו איזה צפידות של גוויה; ליקוי חמור אמנם, ואף על פי כן חסר חשיבות, שכן חסרונו העיקרי של ספר זה הוא אתה, הקורא. אתה ממהר להזדקן, ואילו הספר מתנהל לו לאטו; אתה אוהב הרצאה ישירה ועניינית של סיפור העלילה, סגנון פשוט וקולח, ואילו הספר הזה וסגנון כתיבתו הם כשיכורים הנוטים ימינה ושמאלה, מתקדמים ונעצרים, רוטנים, צורחים, צוחקים, מתריסים איומים כלפי שמיא, מועדים ונופלים."

בפרק ע"א (בספר כולו יש ק"ס פרקים קצרים) מוציא המחבר למבקר את המלים מהפה, אבל כדרכם של סופרים הוא גם מעוות אותן. בראס קובאס, ממציא האספלנית נגד היפוכונדריה, אמנם כותב את זיכרונותיו מבין המתים, ויש לו די זמן להתות על תגובותיו של הקורא ("שהפרק הקודם עורר בו קורטוב של תרעומת") ולנסח חוקים (כחוק ההלוות השלוביה: "כדי לפצות על סגירת חלון אחד יש לפתוח חלון אחר, למען יוכל המוסר לאוורר את המצפון בקביעות"), מולג במשפט על שור הרומנטיקה ועל לימודיו בקואימברה ומבזבז יותר מעמוד על השאלה כמה לתת לגנב הפרד התקוע שלו, או לספר על משוגע אחד, שאכל כל כך הרבה רוטב סארטאר עד שחשב שהוא סימור לנג, בדיחה שהוא עצמו מודה לומר שאין בה שום דבר מבזיק, מה שאפשר לקרוא לו "מתנהל שפיר".

אבל ריח הקבר ודאי לא עולה מן הספר. זהו יותר ריח של מזון ספרותי חי ומבריק ומשתעשע, מן הסוג שנעלם כמעט במאה שהולידה את דייאסיס, אבל היה קיים לפניה ואחריה (וגב הספר מזכיר את טריסטראם שאנדי. ואת המאה ה־20 כך שנוסבה ממני גם אזכרה זו). ומשעמם הוא בטח לא, אפילו קולח, אם לא מתעקשים על קילוח ליניארי. והאם באמת חשוכה כל כך העלילה, שמכילא כבדברים הזיוניים שמשמשים אותו בהערות נגאי לאריסטו, לא באה אלא כמשל ל"סוליפריאריות של השיממון ואגנשיי"?

והאשר לצפידות, הקורא העברי לפחות יכול למצוא אותה בקלות בהרבה מהתרגומים שמלעיטים אותנו. אבל לקורא שאצה לו הדרך והוא רוצה לדעת מה הסוף, אספר בזופץ לב, אם כי לא לפני שאזכיר לשבח גם את הנובלה היפה על רופא הנפש מאיטאגואי, חור נידח בבריזיל, שהגדיר וחזר והגדיר את השיגעון, ואת הרעותיה של דונה סבינה, שמשהו מן הלהט שהציתו בלב הנער בן החמש עשרה עובר גם לקורא, כי בראס קובאס לא השיג פרסום בזכות האספלנית, ולא היה שר ולא הליף, וגם לא הוליד ילדים ולא הנחיל "לשום בריה את מורשת מצוקתנו."

אנתרופולוגיה

פרות קדושות, חזירים משוקצים — חידות של מזון ותרבות
מאת מרוין האריס
מאנגלית: צפי בורסוק
עיצוב העטיפה: דורית שרפשטיין
מסדה. 1987. 239 עמודים, כולל הערות וביבליוגרפיה

בימים רחוקים, כשסגני ראש ממשלה בחיפוש אחרי מוצאים של הגביים וגדולי היהודי היו מביאים את איינשטיין ופרויד, ולא את הרמב"ם, למשל, היו שונאי בשר חזיר (מטעמי מסורת או מטעם או הרגל) מגנים על מה שנראה להם כמתם על הרציונליות ההילכתית שלהם בטענה שזה לא בריא. האסכולה העממית הזאת של "טעמי המצוות" פשטה במזומה את הרגל, ואנתרופולוגים אינם נרטים עוד לחפש הסברים רציונליים־היגייניים למערכות השונות של אמונות ונהגים, כדי להורע את מיני המאבק על מזון. ההינדים לא אוכלים פרות כי הפרה קדושה, והמוסלמים לא אוכלים חזיר כי הוא טמא, האמריקאים לא אוכלים סוסים כי מהו

המעלה הגדולה של הספר אינה דווקא בהסברים, הגיאוגרפים, האקלימיים, הוקלאיים, שהוא מספק את היהעצות של קבוצות מסוימות מלאכול מה שנראה בעיני אחרים מזון משובח. ההסברים לא תמיד משכנעים, אם כי הם מפורטים ואינטליגנטיים ומעניינים ושופעי אינפורמציה.

ההינדים לא נמנעים מלאכול את בשר הפרות רק משום שאלה מכונות וולות לייצור חלב וזבל, ולכן כדאי יותר לא לאכול אותן. משק הפרות הנחוך של הודו עובד, או עבד, איכשהו, משום שיש שם טמאים ומוסלמים שעוזרים להינדים להיפטר מהפרות הזקנות והחולות ולשמור על מצפונם, מה שהריס עצמו מציין, אבל דומה שזה שומט את הקרקע מתיאורו כהסבר לשאלה שממנה יצא.

המעלה הגדולה של הספר היא שהוא מאחד את המין האנושי בשאלות שאיש אולי לא שאל, כמו למה בעצם אנחנו לא אוכלים חושים ונמלים וחרפשיות ותיקנים, כולם מאכלי תאווה במקומות שלא שמעו על רגל קדושה. ולמה באמת לא סוסים כי לא זול לגדל אותם ויש להם שימושים אחרים. שיקולים של נדירות וכדאיות ומציאותם של תחליפים מסבירים משהו, ובימים קשים כמעט כולנו אוכלים המורים והתולים וזה את זה. אבל

אולי בכל זאת היו גם גורמים של אמונה דתית, לא רק מאוחר יותר כשהרגלים השתרשו עם המסורת שקבעו החכמים. הקדמונים מטעמים של רנטביליות, אלא אפילו אז, בימי החכמים הקדמונים עצמם?

תורת הספרות

הסיפור הדרשני בבראשית רבא
מאת עפרה מאיר
ספריית "הלל בן־חיים", הקיבוץ המאוחד. 1987. 253 עמודים, כולל מפתח הסיפורים הדרשניים, הערות, וביבליוגרפיה

בשביל קורא כמוני, שאינו מצוי לא בספרות המדרשים ולא בתפיסה האוצרית בחקר הספרות (ואף לא להוט אחריהן במיוחד), מזמן ספרה של הגברת מאיר הפתעה נעימה. הניתוח שלה בהיר ומפורט דיו כדי שגם הבור יוכל למצוא בסיפורים קצרים אלה יותר ממה שנראה לו במבט ראשון, ועם זאת אינו מרחני עד כדי שיוציא מהם וממנו את הנשמה.

הסיפור הדרשני רוכב על שני לאנרים: הוא יוצא מן הטקסט המקראי, מלה או פסוק, מקנה להם משמעות חדשה, וגם משמש סיפור, עם רמזיות ועי־לילה, וגם משמעות. המחברת מתה חמש תכונות לאפיין את הסיפור הדרשני: הוא תלוי הקשר במקרא, פרגמנטארי, מצטיין בעושר הרמיזה שבו, מיוחד בעיצובו הלשוני (יש בו מתח לשוני בין פשט ודרש, בין לשון המקרא ולשון חכמים, והוא מדגיש בכך את רב המשמעות של המלים, מחדד ניגודים וכו'), ושכיחות בו סטיות מרצף העלילה. בפרק הרביעי והארוך ביותר של הספר מפרטת המחברת תכונות אלה ומביאה דוגמאות רבות.

הצגה שנייה

התנועות המשיחיות בישראל, אוצר המקורות והתעודות לתולדות המשיחיות בישראל, בצירוף מבואות, ביאורים והערות היסטוריות.
מאת א. ז. אשכולי
כרך ראשון: ממרד בר כוכבא ועד גירוש ספרד
מהדורה ראשונה, 1956. מהדורה שניה, מורחבת, כוללת מבוא מאת משה אידל
עיצוב העטיפה: קלוה שפירא
מוסד ביאליק. תשמ"ח. 439 עמודים

"ועד מעידים לכם, אחינו בני בריתנו, בשורות טובות הנגמות האמונות מסימני גאולתנו, כי בשנת ה'ר"ד בליל ט' באב... שמענו קולות רבות וחזקות על הר הבית, וגם הישמעאלים שמעו את הקולות... ותחרד חרדה גדולה עד מאד... והרבה יהודים שמעו את הקולות."

בימים שיש ישיבות שתופרים בהן את בגדי הכה־נים, המחרות שבהם דנים אם לפוצץ את כיפת הסלע לפני או אחרי שנגרש את הישמעאלים, כמעט ארבעים שנה אחרי מותו של המחבר, להבדיל, משי־חיות זה עניין אקטואלי. הוצאת הספר היא גם דוגמה נאה מאד של מרוח למען הקורא. המקורות מודפסים באות שחורה וגדולה, והעגג לקרוא בהם, ההערות, באות קטנה יותר, אבל קריאה גם היא, מאלפת.

לפרקים השונים, הבאים לפי סדר כרונולוגי, מבוהשת הקדמות המעמידות את הקורא על הרקע ההיסטורי. חסר רק מפתח עניינים. [illegible] על המחשבה המשיחית, שכתב פרופסור משה אידל, השמפה יכול גם הבור ללמוד על ההתפתחויות שחלו בחקר הקבלה המשיחית בארבעים השנים האחרונות.

בין שאר הדברים הוא מפריך שתי טענות מבית מדרשו של גרשום שלום, האחת, ההבחנה החדה בין המשיחיות ה"ציבורית" היהודית לבין המשיחיות הפנימית הנוצרית, שהבחין שלום, הבחנה שחז־עלתה מהרבה גילויים של מיסטיקה יהודית, והשנייה, שגירוש ספרד הגביר את התסיסה המשי־חית, טענה שלדבריו המצמקים של אידל אין לה על מה שתסמוך.

מין

מין ראשון, אהבה ראשונה
מאת קיי ולינגם
עברית: דפנה לוי
עריכה מדעית למהדורה העברית: ד"ר אורי ורניק
ציורים: שרי סיקוק, איל ומספן
עיצוב עטיפה: דוד קדם
כתר. 1987. 173 עמודים

יש משהו מרתיע למדי בציורים ובצילומים של הספר, וגם בבנליות הפסיכולוגית (אם כי לשמחה אפשר לומר שהוא מהאסכולה הקונטננטלית, שימיה כימי האנושות, אם לא קודם) כגון: "דרכה של אהבה אמת לא תמיד מונה בששונים גם כאשר הנסיבות הן אידיאליות". אבל כפי שיעצה האם מהאגודה לבנות ערב בלולותיה, "תעצמי את העיניים ותחשבי על המולדת", כיוון שהספר עצמו מועיל, ומעשי, ואין הסברה מינית מתקבלת על הדעת בבתי ספר, וההורים רבים לא מסוגלים לדבר עם ילדיהם, וגם הם לא תמיד יודעים הרבה. או מוטב להתגבר על הרתיעה ולשמוח שספר כל כך שפוי ראה אור בזמן שהאיידס נחלץ לעזרתו של הנביעות ומאיים להצמית אותו הבצאות הדמוקר־טיות הבודדות.

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

יומנו הבדיוני של לנין

אלן בריאן הלך בעקבות "הדריאנוס" של מרגריט יורסנאר, כשהעלה על הכתב את יומנו־כביכול, של לנין, בספרו "לנין — הרומאן" (הוצאת "סאקאר אנד ורבורג"). היומן הבדיוני הזה נכתב בין השנים 1886–1923 והוא מתועד עד לאחרון הפרטים. מי שמצפה למסע קל דרך ההיסטוריה יצטרך לקרוא 700 עמודים של סיור, טיעונים, הכרזות ותיאורים. התיאורים הם לרוב עדינים ומתארים את תנועתו של לנין על גפי סיביר, לונדון בערפל, ואת חיבתו לרומאנים רוסיים ולטיניים.

אין בספר חידושים. בריאן כתב אותו בצמידות רבה למקורות ההיסטוריים. הדמות העולה מן הכתב היא קונוונציונאלית למדי. לדעת מבקר ה"אובזרואר", היה בריאן מיטיב לעשות לוא כתב את הספר כביוגראפיה רגילה.

Lenin: The Novel, by Alan Brien. Secker and Warburg, & 11.95

מטאפיסיקה בנוסח סול בלו

ספרו החדש של סול בלו "רבים מתים משברון־לב" (הוצאת "סאקאר אנד וארבורג") הוא ספר קשה ועשיר מאוד, קובע מבקר המוסף לספרות של ה"טיימס" הלונדוני. הרקע, כרגיל בספרי בלו, הוא הכרך ובצדו הקשר האנדרופי, בין שאין לסמוך עליו, תרמית הונאה, בוסים עירוניים אכזריים. גם המבנה אינו חדש לבלו: היעדר עלילה מרכזית חזקה, ובמקומה כמה עלי־לות־משנה שזורות זו בזו, היוצרות את ההתרחשות הרוחנית המרכזית: סיפור חיפושיו הרוחניים של קנת טרכטנברג ושיחותיו עם דודו בן.

השאלה המטפיסית שהספר מציג דרך קנת היא השאלה הסוקרטית העתיקה: כיצד יש לחיות בזמן הזה ובמקום הזה? תשובה חלקית של בלו, הניתנת באמצעות גיבורו, היא לא לחקור הרבה מדי בשאלה זו.

More Die Of Heartbreak by Saul Bellow
Secker and Warburg, &10/95

ביקורות רקובות

ספר משעשע לחג המולד הוא "ביקורות רקובות", ובו 175 רשימות ביקורת קטלניות על יצירות שהיו לקלאסיות ונ־חשבות כיום יצירות מופת. ברשימה אחת אפשר למצוא את הקביעה: "מקומו של בלזאק בספרות הצרפתית לא יהיה גבוה או בולט", ובמקום אחר, ש"אנקת גבהים" כה גרוע עד "שלעולם לא יקרא בו הקהל הרחב". על "אנה קרנינה" כתב מישהו שזהו זבל סנטימנטאלי ואחר קבע ש"מסייה פלובר אינו סופר". הקורא יתענג על קטי־לות שקטלו את וירג'יניה וולף, זולה, הנרי ג'יימס, וולטר וברנרד שו.

Rotten Rereviews – A Literary Companion
Edited by Bill Henderson.
Robert Hale, & 4.95

אני ומייקל איינס

ג'יי.איי.מ. סטיוארט הוא מאותם מעטים היכולים להעיד על עצמם כי השתתפו הן בהלווייתו של תומאס הארדי והן בהלווייתו של פיליפ לארקין שמת לא מכבר. סטיוארט, פרופסור נכבד בקיימברידג', הוא סופר ומבקר ספרות, אבל בשם־העט מייקל איינס נודע כמחבר סיפורי בלשים מן המיטב שבז'אנר זה. ספרו "אני ומייקל איינס" הוא ספר זיכרונות קליל. הפותח בילדות באדי־נבורו, לימודים באוקספורד, משרות הוראה בלידס, אדלאידה, בלפסט ושוב אוקספורד.

הפרק המשעשע ביותר בספר נסב על הרצאה שהרצה ת. ס. אליוט באוניברסיטת לידס, שבמהלכה הוד־לו הרדיאטורים הציבוריים הנושנים להשמיע רעשים מוזרים. סטיוארט מבריק ביותר כשהוא מספר על עמיתיו הפרופסורים.

Michael Innes by J.I.M Stewart
Myself and
Gollanz &12.95

תערוכה / מאירה רפופורט

אמנות של הטלת ספק

הרישומים של רוי ליכטנשטיין, מוזיאון תל־אביב

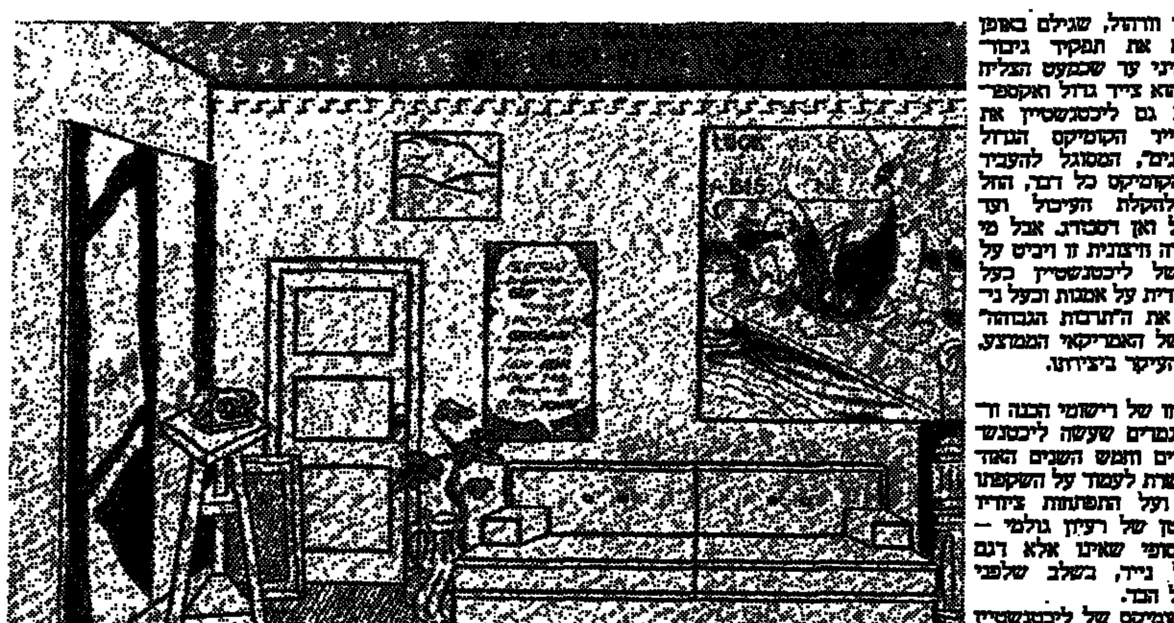

רוי ליכטנשטיין, מתוך "הסטודיו של האמן"

כמו אנדי וורהול, שגילם באופן כה מושלם את תפקיד גיבור התרבות הציני עד שכמעט הצליח להשכיח שהוא צייר גדול ואקספר־סיבי, מציג גם ליכטנשטיין את עצמו כ"צייר הקומיקס הגדול שבכל הזמנים", המסוגל להעביר באמצעות הקומיקס כל דבר, החל בטבליות להקלת העיכול ועד לציורים של ואן דסבורג, אבל מי שיקבל עמדה הצגנית זו ויביט על עבודותיו של ליכטנשטיין כעל אמירה פארודית על אמנות וכעל ני־סיון לסגל את התרבות הגבוהה אל טעמו של האמריקאי הממוצע, יחמיץ את העיקר ביצירתו.

תערוכה זו של רישומי הכנה ור־ישומים מוגמרים שעשה ליכטנשטיין בעשרים וחמש השנים האחרונות מאפשרת לעמוד על השקפתו האמנותית ועל התפתחות ציוריו מרישום קטן של רעיון גולמי — לרישום הסופי שאינו אלא דגם מוקטן על נייר, בשלב שלפני ההעברה אל הבד.

סגנון הקומיקס של ליכטנשטיין מבטא לא רק העדפה של העממי והזול. הוא מסמל בעיקר את התפנית הקיצונית שעשה ליכטנש־טיין מן הציור הסוחף, האבסטרקט־אקספרסיוניזם, שכולו צבע ותנופת מכחול, אל הרישום הסוחר, הפיגור־טיבי, החד משמעי.

המונח "רישום טוהר" נשמע אולי מוזר כשמקשרים אותו לקומיקס, אבל קומיקס הוא שפה ציורית בעלת מפתח צורני יעיל. [illegible] אשליה של תלת־מימד באמ־צעים גראפיים מצומצמים.

את הצד האשליתי והצד הקונ־קרטי של סגנון הקומיקס מתאר ליכטנשטיין בהומור ובאופן מב־ריק בעבודה "זכוכית מגדלת", למשל, שהיא קומיקס על קומיקס. אפשר אמנם להבין אותה כעוד תיאור של האפקט המתקבל כאשר מקרבים זכוכית מגדלת למשטח כלשהו, אך למעשה מצייר כאן רק ייצוג סכמטי של הזכוכית המגדלת. המופה מזהה אותה בעיקר לפי צורתן המוכרת של הידית והמסגרת, בעוד שהעדשה שאינה מצוירת כלל. הדבר שאמורה העדשה ל־הגדיל הוא משטח של נקודות שאפשר להשיגו מן המוכן בגדלים ובצפיפויות שונות.

עבודות הצבע של ליכטנשטיין מושתתות על עקרונות הדומים לאלה המנחים אותו בעבודותיו בש־חור־לבן, תשמר בהן המתח שבין הכבד, הצהוב, הלבן והמשטחים הכ־ צירים לבין האמצעים הגראפיים. [illegible] ב־1970 הגיע ליכטנשטיין לתוצאות מר־תקות בעקבות יישום משוכלל ומינון מדויק של המרכיבים הא־מורים.

לשפת הקומיקס מצרף ליכטנש־טיין שפה נוספת, הלא היא שפת הרישום של הקוביזם הסינתטי. באמצעותה הוא מצייר פרפראזות על סגנונות שונים באמנות המאה העשרים. ה"אמנות על אמנות" של ליכטנשטיין נועדה להדגים משהו שאפשר לכנותו "האמנות שבתוך הזיכרון". המתבונן המשועשע מי־כולתו לזהות את בציוני, לז'ה, פיקאסו ומאטיס, מגלה פתאום שחלק גדול מן האינפורמציה שלו על אמנות אגורה בזיכרונו כדימוי חזותי, שאותו הוא נאלץ לעמת עם הדימוי שמציע ליכטנשטיין, ועם יצירת האמנות המקורית.

בעבודה "מקדש אפולו", למשל, המצויר כדימוי מנותק מכל סביבה, שם ליכטנשטיין את האצבע על הכבוד שרוחשים האמריקאים אל "התרבות הגבוהה", זו המיובאת מאירופה כמוצר צריכה, או המשמשת כמוקד לעלייה לרגל תיירו־תית. התמקדותו באמנות האירופית מיטיבה להציג צד מבאיב ומייאש של התרבות האמריקאית, יותר מאשר כל מוצרי הצריכה והסטר־יאוטיפים הגבריים והנשיים שבי־ עולם.

גם סדרת הרישומים "הסטודיו של האמן" קורצת למתבונן המכיר את ציורי הסטודיו של מאטיס ואת כל המיתוסים האופפים חדרי עבודה של אמנים. לכאורה מתארים הרישו־מים את הסטודיו הממשי של האמן רוי ליכטנשטיין. אך למעשה מכי־לים רישומים אלה מעט מאוד מכללי הפרספקטיבה הדרושים לייי־צוג נכון של חדר. במבט נוסף, ה"חדר" אינו אלא קולאז' שטוח המורכב מספה, מקישוטי תקרה ומציורים של ליכטנשטיין עצמו.

במשך עשרים וחמש השנים שעברו מאז [illegible] מופיעה בעבודותיו כאובייקט מצויר בסגנון הקומיקס, כדוגמת שטח, כאלמנט צורני וכנושא למחקר כמעט־מדעי. ברישומי ההכנה מת־גלה אינוונטר עצום של משיכות מכחול ארוכות וקצרות, דקות ועבות, בצבע מלא ובצבע יבש, כולן מצוירות באמצעים אחרים: בעפר־ונות צבעוניים, במגזרות נייר ובי־משטחי צבע ממולאים בקפידה. בציוריו האחרונים מופיעות לצד משיכות המכחול המדומות גם משי־כות מכחול אמיתיות.

יחסו של ליכטנשטיין למשיכת המכחול מזכיר איש המחזר בלהט אחר גרושתו. אפשר לראות בה משל לכלל עבודתו: אמנות כנה ועקבית המטילה ספק באפשרות לעשות אמנות כנה ועקבית.

עסקי אמנות / איתמר לוי

אמן, אוצר, עסקן

נוצרת והולכת בארץ תופעה חדשה: דגם של אמן שהוא גם אמרגן ואירוען

גלריה בגרושב חוגגת בימים אלו שנה להיווסדה. בשיתוף עם גלריה ג'ולי מ. ועיתון "העיר" ארגנה הגלריה תערוכה חגיגית שאצרו רפי לביא ודגנית ברסט. גלריה בגרושב הצליחה להציב במשך שנת פעי־לותה אתגר של פעילות אמנותית שאין עוד גלריה המשתווה לה. אבל לא על כל אלו רצוני לכתוב אלא על מדיניות הגלריה, על יחסי הציבור שלה ועל תהליך פוליטי פנימי והוב העובר על האמנות בארץ.

רפי לביא מצד אחד ואורי אלוני, מנהל הגלריה, מצד שני, מסמלים במידה רבה תהליך זה. שניהם אנשים רבי כח. יוקרתו של לביא נשענת על הישגיו כאמן, כמורה, כמבקר, כמארגן ואוצר תערוכות — ובעיקר כמקדם אמנים צעירים. כל אלה סייעו בידיו להגיע כאמור לעמדת כוח אדירה, שלא היה בה כל פסול אלמלא יצרה מודל המטשטש את הגבולות בין אמן, מבקר, אוצר ועסקן. מודל זה, כשמ־אמצים אותו אנשים שלא עברו את המסלול המייגע של סלילת־דרך אמנותית, נהפך למודל בוחני טוהר, ושיקולים אמנותיים עלולים להי־דחק או לצד.

אורי אלוני הוא ביטוי מובהק של מודל זה בגרסתו המוקצנת. כוחו של לביא מתבסס על המוניטין שיצאו לו כאמן, ואילו אלוני מבסס את מעמדו בעיקר על כוחו הפו־ליטי, כמנהלה של גלריה בגרושב. לא קשה לעקוב אחר הטקטיקה שבה נעשים הדברים: הגלריה החדשה הזמינה את יאיר גרבוז, דגנית ברסט ורפי לביא כאוצרים אורחים. הגלריה אירחה אמנים בשי־תוף עם גלריה נעמי גבעון ועתה היא משתפת פעולה עם גלריה ג'ולי מ. כך נבנתה ברית מעניינת בין העמותה הצעירה לבין גלריות פרטיות וגורמים ממוסדים־יוקרתיים. בעלת־ברית חשוב נוסף הוא עיתון "העיר".

הגלריה הצליחה ליצור לעצמה גם תדמית שמאלנית, במידת מה תודות לכך שהיא שוכנת במבנה השייך למפלגה לזכויות האזרח, או באמצעות הכרזה על תערוכה המוק־דשת מסמנים פוליטיים שבסופו של דבר מסתבר למבקר בה כי עיקרה הוא עבודותיו של אורי אלוני, מנהל הגלריה, שהצליח בדרך זו לעקוף את האוצרים שהוא עצמו מינה ול־הציג תערוכת יחיד שנייה תוך שנה.

על סמך מאמריהם של לביא וברסט בקטלוג התערוכה נראה כי היו מודעים לכך שבחירותם שמרנית ומגמתית. שניהם מתנצלים כלפי אמנים שלא נבחרו ושניהם מודים בכך שהבחירה אינה מייצגת. יחד עם זאת טוענת ברסט שבאמנות הישראלית יש רצף בין־דורי, טענה שאפשר לבססה רק במחיר הרחקת כל מי שפוגם ברצף הזה. לביא טוען שאין לחפש בתערוכה אידיאולוגיות או סבבים משותפים אלא רק בחירה של טעם, כאילו יש סתירה בין השניים. הן שורש הבעיה נעוץ בכך שטעם אישי נהפך במשך הזמן למוסר פוליטי. העובדה שלביא וברסט מתתפים בעצמם בתערוכה תורמת תרומה נוספת לערפול ההב־חנה בין אוצר ואמן.

מי שאינו מתנצל כלל בקטלוג הוא אלוני, המתאר את תכני הגלריה כ"מתרגנים לאינטליגנציה של ה־קהל". ובכן, לאינטליגנציה שלי קשה לקבל כיצד נבחר אלוני עצמו להשתתף בתערוכה.

נוצרת והולכת, במלים אחרות, תופעה חדשה: תמציתה הוא דגם של אמן שהוא גם אמרגן ואירוען. בארצות הברית קיים הדגם הזה עשרים או שלושים שנה והתוצאה היא קשר בל ינתק בין ציור, פרסומת וחישוב כלכלי. ברגע שהצייר הוא גם יזם ומארגן התערוכה, אוצר ואיש עיתונות, נוצר קשר ישיר בין סדנת האמן לבין כל בית שאליו מגיע העיתון. נוצרת מערכת תקשורתית־כלכלית המי־יצרת, מפרסמת ומשווקת את עצמה. מערכת כזו מעידה על עצמה שיש לדון בה מעמדה של ביקורת חברתית ולא אמנותית. מערכת כזו גם מוותרת, בהקשר הישראלי לפחות, על האפשרות לנקוט עמדה מוסרית וביקורתית כלפי החברה וכלפי תהליכים פוליטיים וכלכליים, שכן ויתרה על מנגנונים של ביקורת עצמית פנימית.

עקרונות השיווק עומדים בסתירה לעקרונות הביקורת. אני משוכנע כי לא לעמדה תרבותית־שיווקית זו מתכוונים אלוני, ברסט ולביא, שנסחפו אולי, כל אחד בדרכו שלו, ויתרו על הביקורת העצמית.

עשרת רבי המכר

כמה ערים קטנות

הפעם מוביל אותנו סקר רבי־המכר אל כמה ערים קטנות. הממצאים: ביקוש אפסי לספרות יפה. השולטים בכיפה הם ספרי המלחמה, ספרי עיון פוליטיים, ספרים שימושיים, ספרי פנאי ומדע בדיוני. את הגאות במכירות ספרי ילדים והנוער יש לייחס כנראה לחג החנוכה.

היום בו תפרוץ המלחמה, איתן הבר. עידנים ידיעות אחרונות
לקראת גיוס, חיים רביה ועמנואל רוזן. כתר
ממודרות הלבנון, עמוס עוז. עם עובד
יל בולמטיל, טובה עוז. מודן
בריטניקה לנוער, כתר וידיעות אחרונות
על בנים ועל בנות, אהרן בלוך. הדר
ביכורי הזמאי, פרנק הרברט. כתר
שירת הזרת, מג' סוינדרס. כתם
ישעיהו ליבוביץ על עולם ומלואו, שיחות עם מיכאל ששר. כתר
הזבוני אבשליל, על פי סדרת הטלוויזיה. מודן
בסקר השתתפו החנויות הבאות: סימן קריאה, כיכר בקריות, קריית טבעון. המשביר לצרכן, נצרת. ליברמן, הרברט סמואל 67, חדרה. כתר, המרכז המסחרי הגדול, כרמיאל.

צבי סקל

הגראף היורד של צה"ל

סוף מעמוד ב־6

מים סגורים ואשר חלקם מהווה "סקופ" שלא פורסם במקומות אחרים. למשל, דברי מפקד חיל האויר במלחמת ששת הימים כי לגובה האבידות הכבדות שספגו (אובדן 46 מטוסים שהם רבע מסדר הכוחות) נכשל החיל במלחמה (עמ' 86). או, דברי סגן הרמטכ"ל במלחמת יום הכיפורים כי "ב־9 באוקטובר הפצצנו את דמשק, כולל אוכלוסייתה, במגמה שסוריה תצעק "הצילו" והעולם יצעק: רוצחים עם! ואת כדי שהמעצמות יתערבו והמלחמה תיפסק" (עמ' 107).

הבעיה העיקרית במכלול הפרקים הדנים בתפיסת הבטחון נעוצה בני־סיון להקיף עולם ומלואו — מבן גוריון ועד ימינו — תוך שימוש לא מקובל במושגים מעולם ה־אסטרטגיה. בעיקר רב הבלבול בין "אסטרטגיה" שהיא אמנות השימוש בקרבות כאמצעי להשגת מטרות המלחמה, לבין "אסטרטגיה רבתי" הנועדת לבחון את כל משאביה של אומה להשגת יעדיה המדיניים. ההגדרה הצרה של אסטרטגיה בהקשר ספציפי שנטל המחבר מתורת המשחקים והמתמטיקה מפריעה לו בפיתוח הדיון.

ולך משתמש בהגדרות יתירה במושג שאימץ לעצמו לאורך כל חיבורו — "הכרעה צבאית" (להבדיל מבטחון צבאי) — הנעוצה להכתיב תנאי כניעה הסדר לצד השני. לדעתו, שנו קברניטי המדינה מאז ועד עתה כאשר לא אימצו את תפיסת ההכרעה הצבאית. לדעת ולך, לצה"ל יש כושר הכרעה פו־טנציאלי שהוא נמנע למבצלו. אך האם מאמין ולך כי צה"ל יכול לאמץ לעצמו מטרות בסגנון בנות הברית במלחמת העולם השנייה? ומה "מסורת המלחמה הטוטליטארית" שהוא מציע לישראל — כיבוש דמשק עמאן? הרי הפרק על מלחמת לבנון מראה עד כמה נאיביות היו מטרות המלחמה ש־ נועדו ליצור "סדר חדש" על ידי הכרעה צבאית. גם הדיון המלגלג שהוא עורך עם מסורת המלחמה הב־סיסיות של ישראל — סיכול הכוונות ההתקפיות של האויב — אינו תורם הרבה. חסר גם דיון בת־פיסת ההרתעה של ישראל, מרכיביה ויעילותה לאורך השנים.

חלקו השלישי של הספר, זה קושר את הסיבות לכשלון הצבאי (בעיקר בלבנון) במערך הפיקודי־ ארגוני הלקוי של צה"ל. מפגה את הקורא על כל התסרוגות האחרים. בפרק זה — על דמויומי העוצמה — כמו בפרק הלבנוני, ולך הוא במי־טבו. לדעתו, הצטברות של ליקויים במבנה צה"ל מסכיה בדרך הטובה ביותר את הכשלונות הצבאיים. כאן חוזר המחבר לקרקע מוצקה — אף כי המקורות מסוגים בצורת דיאגר־מות, גרפים וטבלאות, ברור שהם ממקור ראשון מתוך סטטיסטיקות של צה"ל — ומנתח את התפתחות הביורוקרטית שאכלה כל חלקה טובה. אמנם צה"ל גדל בצורה מרהיבה בעקבות ההלם של יום הכיפורים. אך ניתוחו של ולך מצביע על סביבות שנת 1978 כשנת פרשת המים: מכאן לא עוד גידול בכוחות לוחמים, אלא ניפוח תרוג ומיותר במפקדות שירותים ומנהלות. מעניין כי משנה זו ואילך הולך צה"ל — כי אינו זקוק עוד לתוכנית רב־שנתית שתתווה ותתאם בין הצרכים, המשימות והאמצעים. מכאן קצרה הדרך להתמוטטות המטה הכללי ולאובדן שליטה.

הדיון המקצועי בהתפתחות אנפי המטה הכללי מצד אחד, והעוצמת היתר שהתרכזה במוסד הרמטכ"לות מצד שני, הוא ראשון מסוגו. התופ־עות שולך מצביע עליהן קשות לעיכול. במיוחד תיאור הקליקות וההתנהגות בסגנון הצרות הנסיכים הפאודליים שמוצאים במטה הכללי. אפשר שיהיו קוראים שיסרבו להאמין שמדובר בצה"ל. וכי מי היה מאמין, למשל, כי בצה"ל מספר הגנרלים לכל עשרת אלפים חוגרים כפול מזה שבצבא האמריקאי.

ספרי מפרש

הסדרה החדשה של ספרי מפרש
צמא מאת עמוס מוקדי
התגברותו של הנביא עמוס, בשפה עתיקה־חדשה
הורידוס המתוחים של אמריקה הלאטינית
מאת אדוארדו גליאנו
אחוז המאסות התשבות על היבשת למודת־הסבל
נשים משני צידי קו־הפעימות מאת לורנס דיאונה
אלמנות, אמהות, אחיות של חללים — במצרים ובישראל
מדע־כביכול ויכולת שכלית מאת גפרי בלום
ביקורת נוקבת של מבחני האינטליגנציה
מלחמה במצרים, ארץ אהבתי מאת יוסוף קעיד
תמונה מקורית וכנה של החברה המצרית
העם הפלסטיני ומדינות ערב מאת אמיל תומא
מאסות על הקשר בין הלאומיות הפלסטינית והעולם הערבי
לרכישת מנוי על הסדרה נא לשלוח 50 ש"ח לפקודת ספרי מפרש.
הספרים ישלחו למנויים עם צאתם לאור.
ת.ד. 36448 תל־אביב 61363 טל. 03-615470

ברכותנו
לנתן שחם
עם קבלת פרס ביאליק
לנתן יונתן
עם קבלת פרס אלתרמן
בית ספרית פועלים

קבלת מודעות!
כותרת העיר
03-227117
03-221896
מבצע מיוחד!
לבעלי כרטיסי אשראי
25 שנות וותק

פולק — אנטיקוואריאט
ספרים ישנים ועתיקים
הדפסים עתיקים ומפות
גרפיקה דקורטיבית
המלך ג'ורג' 36 ר־42
תל־אביב, טל' 288613 (03)
קונים ספרים ישנים ועתיקים ברוב השפות
מחירים גבוהים!

משרד הבטחון-ההוצאה לאור
טיולי החורף — למצדה!
חנוכה — זה הזמן האידיאלי לטיול במדבר יהודה ובאיזור ים המלח
זו גם העונה הטוחה ביותר "לכבוש" את מצדה.
וכשאתה יוצא למצדה, לטיול של יום או אפילו לכמה שעות, קח איתך את הספר
מעוז אחרון
מאת מיכה לבנה
הספר החדש והמעודכן ביותר על מצדה וסביבתה. תמצא בו:
* מסלול טיול קצר עם הסברים מתומצתים
* מסלול סיור שלם עם הסברים מקיפים
* וכן סקירה הסטורית, גיאוגרפית, מפות, צילומים ועוד.
קח איתך את "מעוז אחרון", את הצידניות ואת המשפחה — וצא לדרך!
להשיג במרכז המכירות של ההוצאה לאור, רח' דוד אלעזר 27, הקריה ת"א בחנות "שיח ושיג", רח' הנלמ"ה 113, באר־שבע ובכל חנויות הספרים המובחרות.

האוניברסיטה הפתוחה
יום עיון בנושא:
ירושלים בתקופה הביזאנטית
13:30 יו"ר פרופ' ישראל שצמן
מר צבי ברס: קווים לתולדות ירושלים בתקופה הביזאנטית
מר דן בהט: פני העיר
15:30 הפסקה
16:00 ד"ר אורה לימור: ירושלים — מטרופולין נוצרית
מר עודד עיר־שי: ירושלים הנוצרית ושאלת היהודים
יום העיון יתקיים ביום שני, ל' בכסלו תשמ"ח 21 בדצמבר 1987, בבית התפוצות רח' קלאוזנר, רמת־אביב
יום העיון ייערך במסגרת הקורס "ירושלים לדורותיה"

יום עיון בנושא
המעבר מתקופת השופטים לתקופת המלוכה
ספר שמואל א'
המשתתפים: (לפי סדר הא"ב)
יו"ר: מר אברהם נוסנבוים
פרופ' ישראל אלדד
המחלוקת בשאלת המלכת המלך בן שמואל והעם
פרופ' יהודה אליצור
תפיסת ההיסטוריה במקרא (לבעיית ספרי המלכותיו של שאול)
פרופ' משה גרסיאל
קרב אבן העזר — ניתוח היסטורי־גיאוגרפי
(ההרצאה בלווי הקרנת שקופיות)
פרופ' נחמה ליבוביץ פרקים ופסוקים נבחרים בספר שמואל א'
יום העיון יתקיים ביום רביעי, ב' בטבת תשמ"ח, זאת חנוכה, 23 בדצמבר 1987, בין השעות 10:00 – 17:00.
בבית התפוצות, רח' קלאוזנר, רמת אביב, תל אביב
נא להביא ספר תנ"ך שלם
יום העיון ייערך במסגרת הקורס "ראשית המלוכה בישראל".
— הציבור מוזמן להשתתף —

"יד ושם לשואה ולגבורה" מודיע
כי ביום א', בשעה 17.00, י"ג בטבת, תשמ"ח (3.1.1988)
תתקיים במשכן נשיא המדינה בירושלים, חלוקת:
פרס ק. צטניק
לספרות ולתודעת השואה לחתן הפרס מאנגליה ולחתן הפרס מישראל.
הכניסה לפי הזמנות

صكرا من الاهل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

סיפורים דרומיים

יצחק מודעי אבן בוחן בחוש־הומור מקורי, נדיר — אם נקבל את הגדרתו של אבא אבן, ב"מי בני", שהומור הוא עניין בלתי־צפוי וביטויו פרדוקסים. כך מתברר לנו באופן מאוד לא־צפוי, כי כל מה שמתחולל ברצועת עזה נגרם בעטיה של כתבת הטלוויזיה של אודי גולדשטיין. באותה כתבה נראה, בין השאר, חייל צה"ל זורק רימון־גז לעבר המפגינים מיידי האבנים.

יצחק מודעי אף פתח את פיו, וראש־הממשלה שואב ממנו השראה רבה: "כל צילום בטלוויזיה גורם לנו נזק". הוא מבהיר: כאילו הנזק לא נגרם כבר קודם לכן, באירועים עצמם, שהטלוויזיה רק דיווחה עליהם. לשמיר יש הפעם תרופה בדוקה: סגירת השטחים בפני עיתונאים. ובלשון עדינה יותר: הוצאתם של אמצעי־התקשורת משם; ולפי הרמטכ"ל: הכרזה על השטחים כאיזור צבאי — עניין שאינו נראה לרב־אלוף שומרון.

לאור־מבן, באה הבושה מי משרד ראש הממשלה. אבל אין ספק שכל זה כבטא הלכירוזה נפוצים. אין זו הפעם הראשונה שהאשם נמצא ומוקע, עם כל המאמצים להימנע מהשוואות בטלות — אם הליכוד אכן יגשים את משאלות־לבו, ניעשה בני תורות ראויים לדרום־אפריקה.

יצחק שמיר מתראיין לאחר הכתבה של אודי גולדשטיין ב"יומן" של ליל שבת. אין בפיו בשורה. גם לא הערכת־מצב מתקבלת על הדעת. הוא רק מבריז־שצריך שיהיה שקט, ועל תושבי השטחים לדעת שבאלי־מות לא ישיגו דבר". שוב אי־אפשר להימנע מהשוואות: הרי הוא האיש שרגל בוסמו בטרזה, ועד היום הוא וחבריו מאמינים שהאלימות של לח"י גרמה לבריטים לצאת מארץ־ישראל.

אין טעם לחזור וללמוד מן ההיסטוריה. שמיר וחברי־מרעיו לא ילמדו דבר. ראש הממשלה כבר ראה את הכתובה על רצועת עזה, וכתובות רבות אחרות. ואולי גם שמע דיווחים כשם — אבל השיטה שלו ושל חבריו־לדרך היא לעצום את עיניהם ולאטום את מוחם, לצעוק בראש חוצות "מלטה יוקי" (שלא לדבר על פרובוקציות; אבל זה כבר עניין אחר).

מובן שאין לשמיר פתרונות. הוא מנסה — וזה אולי מסימני ההיכר שלו — לשמור על סטאטוס קוו בכל מחיר. לא להעיר גלים בביצה המטופשת. להתעלם מן המתחולל מתחת לאפו. וכמפלט אחרון, אפשר תמיד לבוא ולהאשים בכל הרעה את אמצעי־התקשורת. למרבה הפלא, זה עובד תמיד. העם שונא את הרואה ושמח שיש מי שמכסה לנפצה.

אודי גולדשטיין מביא סיפורים ונופים אפופי שנאה ועשן, ישר אל חדרי־המגורים שלנו. סימטאות עלובות ונהוגות, בתים מטים לנפול במחנות הפליטים. רחובות בעזה רוחשים איבה ומוות, ושיירת מכוניות מזדחלת בלילה, ארוכה ללא־סוף, פנסיה מסנוורים, כאילו יצאה מסרטי אימים המבשר על קץ־הימים. ונורא מכל, חיילי צה"ל הנזקקים להימצא בתוך המאפליה הזאת שוק תגבר ותלך — ולהפוך לצבא־כיבוש לכל דבר. אותו קצין צעיר שידה רימון־עשן לעבר מיידי האבנים עוד ייאלץ לירות ולהרוג בהם. המצב יילך ויחמיר, וייעשה לבלתי־נסבל יותר ויותר. אפילו יסגרו שמיר ומודעי את השטחים ואת עיניהם, וימצאו להם אשמים.

גולדשטיין: סיפורי שנאה

"תהרוג אותי", קורא ילד קטן, בצחוק, לעבר חייל צה"ל, במין "התרסה. המתנחל מגוש קטיף מדבר בלשון תרבותית ולא־תוקפנית. אבל הוא יודע מה טוב לתושבי עזה והרצועה — בנוסח קולוניאליסטי מובהק.

שני אלה, הילד הערבי והקולוניאליסט היהודי, מסמלים טוב מכל דיבור וניתוח־מצב מלומד, את משמעותם של סיפורים ודימויים אלה. אולי העצה היחידה לשמיר ומודעי היא לפתוח את ספרי ההיסטוריה וללמוד מהם לקח. זה אף־פעם לא יזיק.

סמדר פרי — ללא יומרות

סמדר פרי, הכתבת לענייני ערבים של "ידיעות אחרונות", אינה מאותם עיתונאים המאמינים שכל כתבה שלהם משנה את פני המציאות. היא מצטיירת כבלתי־יומרנית. תחום ההתמחות שלה — מצרים. היא ידועה כמי שקשרה קשרים מצוינים עם אישים בעלי השפעה בארץ זו. אבל היא אינה מתנשאת. בפיכחונה היא מכירה במשקעי האיבה שנצברו שם. היא מספרת על האינטליגנציה המצרית שאליה לא הצליחה להגיע, מפני שאנשיה מסרבים לפגוש ישראלים.

אולי בשל גישתה הבלתי־אמצעית, הגיעה פרי לאן שהגיעה. רק את חסנין היכל לא הצליחה לפגוש. הלה סירב לתת לה ראיון, לנוכח מאמציה. היא גם מספרת על הראיון שלה עם סאדאת, שהבחין בהתרגשותה הרבה ועזר לה בערבית. יש דברים שלא פירסמה בשעתם, כמו הדברים שאמר לה סאדאת, כי רצונו לעשות שלום עם כל מנהיגי ישראל, פרט ליצחק רבין. התברר שאירעה אי־הבנה בין השניים, עקב תקלה שהציע ברז בה שודרים לארצכם. פרי שימשה הפעם כשליחת־מצווה והשלימה ביניהם.

היא מצטיירת כאשה צעירה, נאה, נעימה, ספונטאנית ולא־יהירה. אם אינני טועה, היא התרגשה מאוד בעת הראיון עם לילית נגר — מראיינת המשדרה על מראייניה. אודיה ניגהוד ויודעת כיצד לנהל שיח; של ממש באולפן. פרי דוברת ערבית שוטפת ולפחות לפי התרשמותי, ואני מקנאה בה קנאה רבה על כך. היא הגיעה לעיסוקה מתוך אהבה לשפה הערבית, עוד בימי לימודיה בתיכון, ולמרות התנגדות הוריה. אבל לא רק השפה הערבית, אלא תרבות המזרח בכללה נעשתה חלק מחייה. לא רק הספרות המצרית, אלא גם הקולנוע המצרי והזמר הפופולארי. זה עניין נדיר למדי בקרב ישראלים שאינם ממוצא מזרחי.

לא צבאו של חומייני

הסמל גדעון בשארי, שסוף סוף זכה להופיע ב"ערב חדש" (איש לא ראה לנכון לראיין דווקא אותו) עשה רק מה שלימדו אותו, לדבריו. לשמוע היריות, אין לעבר מקור־הירי וכאשר זיהה את המחבל, ירה בו ממרחק עשרים מטר והרגו — לא לפני שהלה פצעו בירייה. אין לי ספק שגם הוריו של בשארי רוצים בבן חי ולא בגיבור מת. עובדה. הוא בחיים. ובכל זאת, עשה את המוטל עליו. אולי תודות לו יש למשפחות רבות אחרות בנים חיים ולא מתים.

לעומת זאת, התנהגותו של השב"כ אין בה גבורה. בניגוד למה שהשתמע מכמה מאמרים בעיתונים, איש לא שלח את השב"כ למבצע התאבדות. לצה"ל יש יחידות נבחרות של מתנדבים היוצאים למבצעים מסוכנים, וגם אלה אינם מבצעי התאבדות. עדיין אין זה צבאו של חומייני, ועד היום לא שמעתי שאבות ישראלים יבואו וימחו על כך. מי שאינו רוצה שבנו ישרת בצבא, ישלח אותו לחו"ל או ימצא לו פתרון אחר של השתמטות. ויש כידוע משתמטים כאלה. מי שמתגייס לצה"ל, חייב לעשות מה שלימדו אותו. מי שבורח הוא פחדן ומוג־לב. ומי שמסגר על מעשים כאלה, הוא פשוט אויל שמחשבתו מעוותת. גדעון בשארי אינו רואה עצמו גיבור או מועמד לציון לשבח. "עשיתי רק מה שלימדו אותי", הוא חוזר ואומר. בכל זאת, גדעון דייכר מעניק לו צל"ש (ב"ערב חדש").

קֶטל עם עתיד

עלי להודות כי אני קוראת בשקיקה מדורי־התחבורה, ובמיוחד אני נלהבת לדיווחים על ביצועי מכוניות בעלות מהירות נדירה. בדמיוני אני רואה עצמי כבעלת מכונית ה"קורעת" את הכבישים. אך בעצם אינני יודעת מה הייתי עושה במכונית כזאת בכבישי תל־אביב; ומן הסתם הייתי מפחדת לנסוע בה למעלה מ־90 קמ"ש. אין כמוני נהגת זהירה חסרת כל תעוזה. הרומן הרפתקני שלי עם המכוניות מתגשם רק בדמיוני.

כך הייתי מרותקת לתכניתו החדשה של דניאל פאר, "על גלגלים". חשתי כתלמידה משמעת לשמוע דבריו של ג'ו קריין, שלימד אותי כמה דברים יעילים. למשל, על התפקיד של הנראה המאונר מית. בכל הקשור לתקרים, אני מרימה ידיים מראש ומבקשת את עזרת הגברים. בעניין זה אני מוותרת על כל ההצהרות הפמיניסטיות שלי.

"על גלגלים" הוכיחה בחלק ניכר שלה תשדירי שירות של משרד התחבורה. אבל ברור שאי־אפשר להימנע מלדבר על תאונות דרכים. הרצח בכבישים הוא הקוטל הנורא ביותר בישראל. לפי נתונים שהובאו בתכנית, מספר הילדים הנפגעים לבדו — ההרוגים והפצועים — רב מארבעים ושש כיתות בית־ספר. השופט דב לוין, יו"ר המועצה למלחמה בתאונות דרכים, כבר נזעק על כך והזהיר כיצד הרג זה עובר לאדישות.

אילו היו מחבלים פוגעים חלילה במספר כזה של ילדים, היתה כל הארץ נרעשת. והנה שקט ודממה ועולם כמנהגו נוהג. שום דבר אינו מזעזע את המערכת המופקדת על הכבישים בישראל. שר התחבורה, חיים קורפו, נראה מרושן עונג. לא הכבישים והתשתית הפגומה סוררים את מנוחתו אלא התככים הפוליטיים. כמה זמן זה יכול להימשך כך? שאלה זו נשארת ללא מענה. כמדומה, זה יימשך כך עד בלי קץ.

לא רק התשתית אשמה אלא גם הנהגים הישראלים, שנהיגתם אלימה וחסרת אחריות. הם מוכנים להרוג כדי להגיע לדבור דקה לפני מכונית אחרת. "על גלגלים" היא ללא ספק תכנית עם עתיד, אך לאו דווקא עתיד זוהר ומשמח — כל עוד הכבישים והנהגים ייראו כמו שהם נראים.

דניאל פאר: תכנית מעניינת

הכל צפוי

הנה אני חוזרת אל ח"כ אבא אבן — אולי המרואיין הטוב והחכם שבתוכנו. בעל כושר־ביטוי נדיר, בעל מענה לשון מתוחכם ומלוטש, בעל חוש הומור אמיתי. בהתייחסותו ל"כן, אדוני ראש הממשלה" — הסדרה האנגלית המצויינת מכל הסדרות, שנכתבה על־ידי אחיינו ג'ונתן לין — אומר אבן שחוש ההומור אינו מאפיין את המדינאי הישראלי. מובן שזו לשון המעטה. אבל במחשבה שנייה, יש יוצאים מן הכלל: מה על מודעי?

חוץ מטוביה צפיר, המצליח תמיד להצחיק אותי עד דמעות. "ממני", מרשרשת במיראפסיים של שעמום ופיהוקים ארוכים. אם אבן מדבר על הומור שהוא בלתי צפוי — ב"ממני" הכל צפוי, וצפוי מכל — מני פאר.

קרב העציצים

לאחר קרב העציצים, שהיה אקורד הסיום של הקונגרס הציוני בירושלים, המסקנה הציונית־היהודית האחת והיחידה היא, שמקהלת הליכוד, בניצוחו של ח"כ דב שילנסקי, עלתה על מקהלת המערך; ושירו של זאב ז'בוטינסקי, "שתי גדות לירדן", אכן הידהד בעוצמה באולם בין עציץ מעופף למשנהו. אני משוכנעת שזו הדרך הבטוחה ביותר לכבוש את הגדה השנייה של הירדן.

פליאה היא שמודעי, בעל כושר־האבחנה הדק, אינו מאשים את הטלוויזיה בביזיון שהתחולל בקונגרס בירושלים. זה היה ביזיון אמיתי, כפי שנחשף בכתבתו של מנחם הדר. אבל איש לא נזעק. כאילו זה דבר מובן מאליו. נשארו רק מתי־מעט מפתיעים, כיעקב חסדאי וקומץ מפגינים היוצאים לרחוב הירושלמי הקר, לזעוק נגד "שוד העם היהודי". קשה להאמין שעוד יש מי שנאבק לעמוד בראשו של גוף רקוב זה, היכול רק להדיח את מי שהיה לו לראש.

בתוך כך, היה אפשר לחייך למראה השחקן שהופיע בדמות הרצל, ועד שהוצא בכוח על־ידי הסדרנים, עוד הספיק לצעוק: "אל תעשו שטויות לאחר מותי!" אבל החיוך נהפך לעווית. מתברר שאין גבול לחוצפה. אני קוראת את מאמרה של אגט דולצ'ין ב"ידיעות אחרונות". היא התגייסה למען בעלה אריה דולצ'ין, האיש שעיוות את החלום הציוני עד לבלי־הכר. היא מגנה עליו בחירוף־נפש. קשה שלא להאמין כי טובת־הנאה שוכה בחן בעלה פסחה עליה.

דולצ'ין מאדירה את עיניו ומבהירה כי כל הרקב שפשה בגוף זה מקורו בכמה תככנים שיצאו נגד הרעיון הציוני האמיתי המגולם בבעלה — יורשו האמיתי של הרצל. אני נזכרת שפעם הילכו ביניהו בדיחות על גבול החוצפה: דולצ'ין עוד מעז לבקש שימנוהו לנשיא־כבוד של ההסתדרות הציונית.

הנקניקיות המרקדות

השפעתם של סרטי פרסומת אינה ברורה לי עד עצם היום הזה: מכל מקום, ברור לי שנקניקיות מרקדות, זבות קטשופ, אינן מעוררות את תיאבוני. גם לא אותם על אמנת־הבשים של גבעת אם יראו לי הנגמבית רצה עם לפיה, ונערות צעירות וחייכניות, כולן צעירות ויפות — כאילו אין נשים אחרות. אבל אין ספק שלסרטי הפרסומת יש תפקיד חשוב בעידוד הצרכנות — המעודדת כבר ממילא. שאם לא כן, לא היו משקיעים בסרטים אלה סכומי עתק אשר סולה.

ב"מצב הרוח" — עוד תכנית שאני מתחילה להתרגל אליה, אולי מפני שגם היא מועמדת לחיסול, וכנראה פועל עלי יצר ההישרדות — דנים ירון לונדון, אבי כהן, הזהר גבי ויימן, בסרטי פרסומת. הפעם, עם הדגמות מאלפות. בעקבות שאלתו של לונדון, יש להעיר בכל זאת כי יש הבדל יסודי בין פרסומת למוצרי־צריכה לבין תעמולה פוליטית. למרות הדמיון בגישה הטכנית למכירת המוצר. זכור לכל מה שאמר בזמנו עזר וייצמן, על מכירת בגין בקופסה קולה.

אבי כהן, המביים סרטי פרסומת, אומר שהפרסומת כמוה כארכיטקטורה: היא ממלאה אחר הצרכים; היא גם מעבירה מלהיבה לניסויים קולנועיים. גבי ויימן מצביע על מסרים סמויים — מהם אירוטיים — ועל תעשייה מתוחכמת. אבל דברים אלה אינם אמורים עדיין בתשדירי־שירות של הטלוויזיה הישראלית. אלה מצטיינים דווקא בחוסר תחכום משווע. ומה שנוגע לסמלים האירוטיים — בסרטי־פרסומת ישראליים אין הם סמויים כלל אלא גלויים בוולגאריות שלהם.

לי חסרה הפעם בתכנית הזמרת הצרפתיה בירבה, שאני מעריצה זה שנים. היא נעדרה בגלל חוסר זמן, ואולי בגלל הנקניקיות המרקדות. נותר לי רק לצטט את צבי הקר — האדריכל השנוי במחלוקת, המייצג את האסתטיקה, לעומת הפונקציונאליות המקודשת. הקר אומר שהארכיטקטורה היא ביטוי נבון לפרצופה של החברה, הראי הנאמן לה ביותר. הארכיטקטורה הישראלית אומרת למעשה שכל הדיבורים הגבוהים על אהבת הארץ והקשר למקום, הם שקר וכזב, מפני שבראי הארכיטקטורה המצויה, אנו נראים כמחנה פליטים שאין לו שום אחיזה כאן.

אגד התנועה של המדינה

לכל מקום, בכל שעה משתלם לך בכל דרך

לנוחותך רשימת קווי אוטובוסים ולוחות זמנים למגוון יעדים בין עירוניים:*

מ / אל	קרית שמונה	חיפה	תל־אביב	ירושלים	באר־שבע	אילת
קרית שמונה ←		500 ,501 ,505 *05.45–20.15 כל 30 דקות בערך	841 ,842 ,845 *05.45–19.20 כל 30–45 ד' בערך	963 06.00 ,08.15 ,13.00 14.00 ,15.00 ,16.00	דרך תל־אביב או דרך חיפה	דרך תל־אביב
נהריה ←	דרך עכו	270 ,271 ,962 04.35–22.30 כל 15 ד' בערך	971 06.30	962 06.30 פעם ביום	דרך חיפה או דרך תל־אביב	דרך חיפה או דרך תל־אביב
נצרת ←	דרך צומת גולני השתמש בקו 431	331/2 ,341 ,431 04.30–21.30 כל 30 ד' בערך	823 ,824 *05.30–19.35 כל 30 דקות	952 ,953 07.15 ,14.15 פעמיים ביום	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
טבריה ←	841 ,541 07.00–(22.30) כל שעה בערך	430 ,431 05.40–20.00 כל 30–40 ד' בערך	830 ,841 06.00–20.00 כל 30–45 ד' בערך	961 ,963 06.45–(18.00) כל 60–80 ד' בערך	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
חיפה ←	500 ,501 ,502 05.20–21.00 כל 30–40 ד' בערך		900 ,901 ,921 05.35–23.00 כל 15–20 ד' בערך	940 ,945 ,947 05.40–20.00 כל 30–50 ד' בערך	995 06.15–16.00 7 יציאות ביום	991 08.30 ,23.00 פעמיים ביום
עפולה ←	841 ,842 (07.30)–(21.30) כל 30–60 ד' בערך	301/2 ,434 ועוד 05.45–21.30 כל 20–30 ד' בערך	820/1/3/4 ,830 ,842 *05.25–(20.30) כל 20–30 ד' בערך	952 ,953 ,955 (07.00), (07.45), (14.45) אפשר גם דרך בית־שאן	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
חדרה ←	841 ,842 (06.45)–(20.50) כל 30–60 ד' בערך	921 ,945 ,922 ,223 05.40–(23.50) כל 20–30 ד' בערך	מספר קוים רב 05.20–23.10 כל 15–20 ד' בערך	945 (06.50)–(19.00) 6 יציאות ביום	מצומת אולגה ראה 995 מחיפה או דרך תל־אביב	991 09.00 ,23.25 פעמיים ביום
נתניה ←	מצומת נתניה הקוים המגיעים מתל־אביב	922 ,947 ,995 06.00–(21.20) כל 30–60 ד' בערך	600/1 ,605 ,641 05.35–22.30 כל 10–20 ד' בערך	947 ,428 06.10–20.30 כל 30–60 ד' בערך	995 *(06.55)–(16.40) 7 יציאות ביום	991 09.15 ,23.35 פעמיים ביום
צומת השרון ←	841 *(07.15)–(20.40) כל 60 ד' בערך	921 ,945 ,947 ,995 (06.00)–(23.40) כל 15–30 ד' בערך	921 ,841 ,641 *05.35–23.15 כל 15 ד' בערך	945 ,947 ,428 *(06.15)–(20.45) כל 30–60 ד' בערך	995	מנתניה או תל־אביב
צומת רעננה ←	841 *(07.00)–(20.30) כל 60 ד' בערך	921 ,945/7 ,995 (05.50)–(23.30) כל 15–30 ד' בערך	מס' רב של קוים 05.00–23.40 כל 15 ד' בערך	428 ,945 ,947 06.30–21.00 כל 30–45 ד' בערך	995	דרך תל־אביב
תל־אביב ←	841 ,842 ,845 *06.00–20.00 כל 30–60 ד' בערך	900 ,901 ,921 05.20–23.00 כל 15–20 ד' בערך		405 05.45–23.30 כל 10 ד' בערך	369 ,370 ,371 05.30–23.00 כל 10–20 ד' בערך	393 ,394 06.00–17.00 כל שעה+חצות
ירושלים ←	963 *07.00 ,08.20 ,09.00 11.00 ,13.00 ,14.45	940 ,945 ,947 *06.00–20.00 כל 30–50 ד' בערך	405 05.50–23.35 כל 10–15 ד' בערך		440 ,443 ,445 ,446 *06.00–20.30 כל 30–45 ד' בערך	444 07.00 ,10.30 14.00 ,17.00
רחובות ←	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב	200/1 ,211 ,274 ,301 05.00–(23.15) כל 15–20 ד' בערך	434 ,435 ,436 05.35–17.20 9 יציאות ביום	351 ,371 (06.00)–(23.20) כל 30 ד' בערך	393 (06.25) או דרך תל־אביב
צומת מלאכי ←	דרך תל־אביב	995 *(07.10)–(18.10) כל שעתיים בערך	369 ,371 ,310 ,301 (06.00)–(23.20) כל 15–20 ד' בערך	445 ,437 ,446 *(06.20)–(20.50) כל 20–30 ד' בערך	369 ,371 ,446 ,995 *(06.00)–(23.40) כל 15–20 ד' בערך	393 ,394 06.40–17.40 כל שעה+01.00
אשקלון ←	דרך תל־אביב	992 08.00 או דרך תל־אביב	300 ,301 ,310 ,311 *05.30–22.30 כל 15–30 ד' בערך	437 *06.00–18.30 כל 40–60 ד' בערך	363 05.45–19.45 12 יציאות ביום	דרך באר־שבע או צומת מלאכי
באר־שבע ←	דרך חיפה או דרך תל־אביב	995 *06.30–17.30 כל שעה בערך	369 ,370 ,371 *05.30–22.30 כל 30–45 ד' בערך	440 ,443 ,445 ,446 *06.15–20.00 כל 30–45 ד' בערך		392 ,393 ,394 07.30–18.30 כל שעה+01.30
אילת ←	דרך תל־אביב	991 08.30–23.30 2 פעמים ביום	394 05.00–17.00 כל שעה+24.30	444 07.00 ,10.30 14.00 ,17.00	392 ,393 ,394 *05.00–17.00 כל שעה+24.30	

הטבלה נכונה לימים א'-ה', ומעודכנת לדצמבר 1987. המידע הינו בסיסי ואינו מקיף את כל קווי "אגד".
לקבלת מידע נוסף ולוחות זמנים מדוייקים — פנה ללשכות המודיעין בכל תחנות אגד ולמרכזי המידע.

מרכזי מידע לציבור

תל־אביב — טל' 03-432777 בימים א'-ה' מ־6.30-20.30, בימי שישי/ערבי חג מ־6.30-15.00, במוצ"ש/חג מ־16.00-22.00.
ירושלים — טל' 02-304304 בימים א'-ה' מ־7.00-19.00, בימי שישי/ערבי חג מ־7.00-16.00, במוצ"ש — ממוצאי שבת עד 22.00.
באר־שבע — טל' 057-74341 בימים א'-ה' מ־9.00-16.00, בימי שישי/ערבי חג מ־9.00-14.00.

הערות: ■ לוחות הזמנים משתנים לפי עונות השנה ■ מידע לימי שישי/שבת/חג וחול המועד - במרכזי המידע.
■ דפי לוחות זמנים מפורטים ועדכניים ניתן לקבל בלשכות המודיעין בתחנות אגד.

הסבר לשימוש בטבלה

מ־מקום (טבריה) ← | 961 ,963 / *06.45–(16.45) / כל 60–80 ד' בערך | אל מקום (ירושלים)
← מספרי קוי אוטובוסים.
← שעות פעילות.
← תדירות הנסיעות.

* כוכבית, פירושה שביום א' השרות מתחיל מוקדם יותר.
( ) סוגריים, פירושם שהזמנים משוערים, היות ומדובר בקוי מעבר.

מכתבים למערכת הארץ

מה לקונגרס ולמיהו יהודי

יש לברך את מנהיגי תנועת המזרחי על החלטתם האמיצה, ביחד עם שמחה דיניץ, להיות קודם כל ישראלים ורק אחר כך יהודים.

הכנסת, הנבחרת על־ידי אזרחי מדינת ישראל, יהודים, ערבים מוסלמים ונוצרים, דרוזים, צ'רקסים ובדווים, היא שתחליט מיהו יהודי לפי חוקי מדינתם. להחלטות הקונגרס הציוני, הנחשב מימי הרצל לפרלמנט של העם היהודי, אין מה לומר בעניין הזה.

ביחד עם ש"ס ואגודת ישראל, שגם ב"סיים", הפרלמנט הפולני, היתה משתפת פעולה עם הגויים נגד האויב הציוני, נאמני החלטות הכנסת יעשו הכל כדי למנוע את כניסתם למדינה של אזרחי ארצות המערב (אלה הקוראים לעצמם בשם "יהודים"), פן יפגעו בתקנות הגטו המקודשות, שבאו לנו בירושה מהשלטון הטורקי, או אפילו מימי הביניים, והכוללות את חלוקת החברה לדתות, עדות, לאומים, לזכרים ולנקבות, כל אחד עם הזכויות והחובות היהודיות שלו.

חופש המצפון או חס וחלילה הפרדת הדת מן המדינה, כפי שהתרגלנו אליהם (בעקבות המהפכה הצרפתית) בדמוקרטיות המערביות, עלולות רק להפך לנו את סדרי בראשית וכן לקפח את פרנסתם של משפחות רבות בישראל.

אברהם הרצברג
חיפה

גמילות חסדים ללא מורא

מאז הורה היועץ המשפטי שלא להגיש כתבי־אישום נגד ארבעת הח"כים והעיתונאים שמצאו בוקר אחד איש־איש בחשבון הבנק שלו כמה עשרות אלפי דולרים, שהופקדו בהם על־ידי מיכאל אלבין — נגולה אבן כבדה מעל לבי.

שכן, מאז נודע בציבור שמישהו מחלק גמילות חסדים בסדרי־גודל כאלה, חזר גם לעיני הכבויות ברק כלשהו של תקווה ובלבי המיואש נעור מחדש ניצוץ של אופטימיזם לגבי גורל האוברדראפט הכרוני שלי בבנק. חשבתי לי לתומי: הנה, אולי גם מזלי יתמזל; אולי גם אני אקום בוקר חורפי אחד לאחר לילה של נדודי־שינה, אציץ לי כבדרך אגב בחשבון הבנק שלי - וראה: פתאום הופקדו שם ארבעים אלף דולר על־ידי איזה נותר מל"ו הצדיקים!

אך אז היתה תוקפת אותי, לפתע, חרדה עמומה. אמנם דיגל האיום שודי כבר בגימלאות, אבל איך אסביר אפילו ליורשיו בתפקיד את פשר המתנה המפתיעה הזאת, אם יבקשו, במחילה מכבודי, הסבר לכך ברוב יחוניותם וקטנותנותם?...

אמנם איני פוליטיקאי או איש תקשורת, ולמעשה לעולם לא יהיה לאל ידי לגמול לאותו נדבן כגודל נדיבותו — אבל עדיין הייתי מוטרד קשות, וכבר עמדתי להחליט שאולי מוטב לוותר על כל העניין, עד שבא לישועתי היועץ המשפטי המלומד וקבע, שאין לי כלל מה לחשוש שכן, על־פי חוות־דעתו המושכלת, גם חברי הכנסת והעיתונאים אינם חשודים כלל ועיקר בכך שהיתה למאן דהו כוונה ו/או הנחה ו/או ציפייה ו/או תקווה להתגמל כלשהו מצדם, בגין האוצר שנפל בחלקם.

אז עכשיו, כשהכל בסדר, כדת, כדין וכחוק — הריני חוזר להמתין, ומעכשיו גם בשקט נפשי גמור, למהפך גם בחשבון הבנק שלי, כאשר איזה איש עסקים עשיר וצדיק יפקיד בו סתם ככה, לשם שמים בלבד, איזאלו אופציות מבטיחות או כמה עשרות אלפי דולרים במזומן.

חיים תיבון
חיפה

שר הלשון

עדיין לא הצלחנו לעכל כל צרכו את הרעיון ששרייך הוא שר המשפטים שלנו, והנה מתברר שרצונו להיות גם שר הלשון. לאחר סיום הפרשה המביכה, שבה הסביר לנו כי רוצה איני רוצה כאשר הוא יהודי והנרצח אינו יהודי, מוצע לנו עכשיו תיקון לחוק זכויות האדם, שבו ייאמר כי אפליה איננה אפליה אם היא מכוונת נגד לא־יהודי. ברם, מה נעשה עם כל המילונים המגדירים אפליה, בין היתר, דווקא בהקשר הדתי?

יוסף יעקבסון
תל־אביב

"יד ושם" — סוף הדרך?

קראתי שיש סכנה לסגירת "יד ושם". איני כלכלן ואיני חייב במציאת משאבים למימון המוסד. אך אני בן העם היהודי שנידון בזמן השואה למיתה. אני גם ניצלתי. יחד ממשפחתי מתופת השואה. מדינת ישראל קמה מתוך להבות השואה. ישראל ללא תזכורת זועקת מאבדת את זכות חייה. עוד כמה שנים ודור השואה יעבור מן העולם, ומי יזכיר את אשר היה? דומה שאף הקונגרס הציוני שכח את פרויקט "יד ושם". הוא עסוק במריבות, בחירות ובכיבודי הנשיא.

אלפי מנשה   פרופ' שמעון זקס